

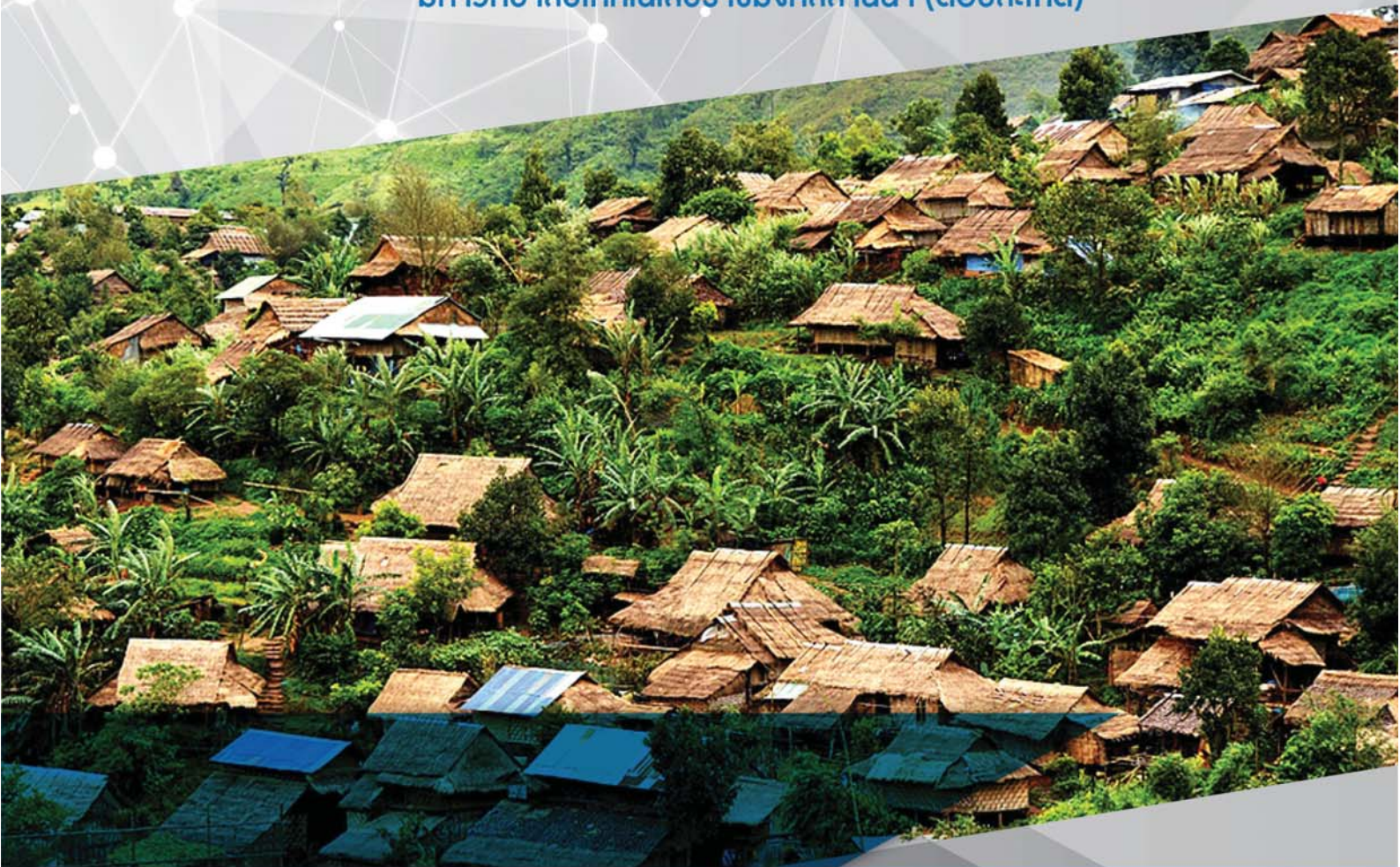
การนำเสนอรายงานผลการดำเนินงาน

“ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน ”

ระหว่างวันที่ 24 - 25 มกราคม พ.ศ. 2560

ณ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (ดอยสะเก็ด)

คำนำ

การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคม ด้วยการเรียนรู้ในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณาจารย์ได้เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในชุมชนเป้าหมาย โดยดำเนินการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูล (Village Profile) ทั้งทางด้านทรัพยากรทางกายภาพ ชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เข้าใจบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างคณาจารย์กับประชาชน : ซึ่งข้อมูลเชิงลึกของชุมชนที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน และสามารถนำไปต่อยอดในการดำเนินงานบริการวิชาการ ในด้านต่างๆ เช่น โครงการยกระดับหมู่บ้านชุมชนแบบมีส่วนร่วม โครงการบริการวิชาการ โครงการวิจัย การสนองงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ (อพ.สธ.) เป็นต้น โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชนตามที่กล่าวข้างต้น จำนวน ๒๓ ชุมชน มีอาจารย์ และบุคลากรเข้าร่วมโครงการจำนวน ๑๒๑ คน

สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปต่อยอดโครงการบริการวิชาการต่อชุมชนได้อย่างดียิ่ง โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะเป็นผู้ประสานงานประสานงานระหว่าง ชุมชน หมู่บ้าน และมหาวิทยาลัย บนฐานสังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิด การพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความพอมี พอใช้ก่อน จนเกิดการพัฒนาไปสู่ความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไป

งานบริการวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี
สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
๒๔ มกราคม ๒๕๖๐

สารบัญ

พื้นที่ดำเนินโครงการ	หน้า
๑ หมู่บ้านน้ำแก่นเหนือ ต.น้ำแก่น อ.ภูเพียง จ.น่าน	๑
๒ หมู่บ้านสันเจริญ ต.ผาทอง อ.ท่าวังผา จ.น่าน	๑๒
๓ หมู่บ้านร่องก้อ ต.แม่คำ อ.แม่จัน จ.เชียงราย	๒๐
๔ หมู่บ้านแม่กิตสามท่า ม.๕ ต.แม่กาษา อ.แม่สอด จ.ตาก	๒๕
๕ หมู่บ้านปู่แป้ ต.พะวอ อ.แม่สอด จ.ตาก	๓๒
๖ หมู่บ้านสันแก้วอม ม.๖ ต.แม่ระมาด อ.แม่ระมาด จ.ตาก	๔๐
๗ หมู่บ้านต้นมัน ม.๑๔ ต.พิชัย อ.เมือง จ.ลำปาง	๔๔
๘ หมู่บ้านห้วยทราย ต.แม่ปิ้ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่	๕๓
๙ หมู่บ้านโป่งบัวบาน ต.แม่ปิ้ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่	๖๑
๑๐ หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง ต.โหล่งขอด อ.พร้าว จ.เชียงใหม่	๗๐
๑๑ หมู่บ้านไร่บน ม.๒๓ ต.ดอยหล่อ อ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่	๗๖
๑๒ หมู่บ้านสามสบ ดอยม่อนเงาะ ต.เมืองกาย อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่	๘๔
๑๓ หมู่บ้านใหม่ดอนแก้ว ม. ๒ ต.ทาเหนือ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่	๙๓
๑๔ หมู่บ้านต่อเรือ ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๑๐๑
๑๕ หมู่บ้านสองธาร ต.บ้านทับ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่	๑๑๗
๑๖ หมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์ทอง ม.๑๑ ต.แม่กาษา อ.แม่สอด จ.ตาก	๑๓๒
๑๗ หมู่บ้านหัวฝาย ม.๓ ต.เมืองเส้น อ.สันทราย เชียงใหม่	๑๔๐
๑๘ หมู่บ้านเมืองเส้น ม.๒ ต.เมืองเส้น อ.สันทราย เชียงใหม่	๑๕๐
๑๙ หมู่บ้านโพธิ์เงิน ม.๑๔ ต.แม่กาษา อ.แม่สอด จ.ตาก	๑๖๓
๒๐ หมู่บ้านปางขอน ม.๗ ต.ห้วยชมภู อ.เมือง จ.เชียงราย	๑๗๑
๒๑ หมู่บ้านแหลมโพธิ์ ม.๙ ต.บ้านกร่าง อ.เมืองพิษณุโลก จ.พิษณุโลก	๑๗๙
๒๒ ชุมชนพวกแต้ม ถนนสามล้าน ต.พระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่	๑๘๖
๒๓ หมู่บ้านทุ่งศาลา ม.๑ ต.ดอนเปา อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่	๑๙๓

หมู่บ้านน้ำแก่นเหนือ ตำบลน้ำแก่น อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

นายอริยะ แสันทวีสุข*/นางสาววรรณิดา ชินบุตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

หมู่บ้านน้ำแก่นเหนือ ต.น้ำแก่น อ.กุเพียง จ.น่าน

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

๑. นายอริยะ แสันทวีสุข โทรศัพท์ ๐๘๔ ๙๗๙๘๒๑๘ E-mail : ariya_en@yahoo.com

๒. นางสาววรรณิดา ชินบุตร

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

๓.๑ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (SWOT ANALYSIS)

๓.๑.๑ จุดแข็ง (Strengths)

- มีการสนับสนุนปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน
- มีการบริหารจัดการ การเงินของหมู่บ้านที่ดี
- ไม่มีการลักขโมยในชุมชน
- ชาวบ้านมีอัธยาศัยดีและเป็นมิตร
- มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีความทุ่มเท และตั้งใจในการทำงาน
- มีกฎระเบียบข้อบังคับและบทลงโทษที่เคร่งครัด
- มีโอกาสในการศึกษาสูง
- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

๓.๑.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

- หมู่บ้านขาดแหล่งเรียนรู้และระบบสารสนเทศ
- มีกลุ่มผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก
- ขาดกิจกรรมที่เกิดจากเยาวชน
- เส้นทางในหมู่บ้านแคบและไม่มีไหล่ทาง
- ขาดป้ายและสัญลักษณ์บอกทาง ซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ
- แหล่งพื้นที่ในการทำเกษตรน้อย
- ไม่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
- รายรับกับรายจ่ายไม่สัมพันธ์กัน
- แหล่งน้ำน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

- ไม่มีกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในชุมชน

๓.๑.๓ โอกาส (Opportunities)

- ได้รับการสนับสนุน และการพัฒนาในชุมชนจากภาครัฐ เช่น โครงการ ประชารัฐ, กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
- มีโครงการเรียนเพื่อผู้สูงอายุ
- รัฐบาลมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน มีนโยบายที่จะให้การสนับสนุนหมู่บ้านทั้งทางด้านวิชาการและบริการวิชาการ

๓.๑.๔ อุปสรรค (Threats)

- คุณภาพดิน ดินไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ดินเสื่อมสภาพ ขาดธาตุอาหาร
- คุณภาพน้ำ บ้านนาล้อมประปาจากสระน้ำดิบใช้อุปโภคบริโภคไม่ได้มาตรฐาน
- การสนับสนุนจากภาครัฐด้านอาชีพมีน้อย
- ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่มีราคาสูง แต่ผลผลิตต่ำไม่สามารถกำหนดราคาได้

แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

“ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนน่าอยู่ เศรษฐกิจดี ทุกชีวี อยู่ดีมีสุข”

แนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน	๑. พัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ครอบคลุมและทั่วถึง ๒. พัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค – บริโภค ๓. พัฒนาระบบสาธารณสุขบริโภค สาธารณูปการอย่างทั่วถึง ๔. พัฒนางานสาธารณะด้านอื่นๆ
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ	๑. จัดหาพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๒. พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคมสู่แหล่งท่องเที่ยวพลະเส้นทางขนถ่ายผลผลิต ๓. พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ๔. ส่งเสริมด้านการเกษตร ปลูกพืชเศรษฐกิจ การเลี้ยงสัตว์

	๕. พัฒนาบุคลากร การบริการ การประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ๒. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านสาธารณสุข ๓. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและนันทนาการแก่ประชาชน ๔. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาการให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม ๕. สนับสนุนให้มีการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ๖. สนับสนุนส่งเสริมประชาคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนและพัฒนาความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน ๗. สนับสนุนและส่งเสริมสถาบันครอบครัว/ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง ๘. ส่งเสริมและบูรณาการด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก เฝ้าระวัง ฟื้นฟู การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒. สร้างจิตสำนึก ส่งเสริมและพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
๕. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการบริการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการเมือง การบริการบุคคล ๒. สนับสนุนให้มีการประสานงานการพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๓. พัฒนาองค์กรให้มีความเหมาะสมตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๔. ส่งเสริมและสนับสนุนระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๕. การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะและบริหารงาน จัดกาวัสดุ ครุภัณฑ์ และรายจ่ายประจำ

- ๓.๒ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีปั้มน้ำมันหยอดเหรียญอัตโนมัติและเทคโนโลยีตู้อบย่างพาราแผ่นโดยพลังงานแสงอาทิตย์
- ๓.๓ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน
เครื่องแกะเมล็ดมะม่วงหิมพานต์
ระบบการจัดการสารสนเทศข้อมูลชุมชน
องค์ความรู้เกี่ยวกับ เห็ดฟาง เห็ดขอน ฯลฯ

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

การนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจากการค้นหาก็ได้ค้นพบปัญหาที่ชาวบ้านในหมู่บ้านน้ำแก่นเหนือต้องการมากที่สุด นั่นก็คือปัญหาเรื่องของการอบรมปฏิบัติการการเพาะเห็ดในหมู่บ้าน

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

- เครื่องแกะเมล็ดมะม่วงหิมพานต์
- องค์ความรู้เกี่ยวกับ เห็ดฟาง เห็ดขอน ฯลฯ
- ระบบการจัดการสารสนเทศข้อมูลชุมชน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือ

ทันที

“การอบรมปฏิบัติการการเพาะเห็ด”

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การแก้ปัญหาทรัพยากรน้ำ

การแก้ปัญหาสาธารณสุขโรคโรค

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา สวนยาง สวนผลไม้ ฯลฯ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน โดยยังคงวิถีชีวิตความพอเพียง ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และเรียบง่าย ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย เนื่องจากสินค้าทางการเกษตรมีต้นทุนสูง ผลผลิตได้น้อย และไม่สามารถควบคุมราคาได้ ปัญหาของชุมชนคือ ยังขาดแหล่งน้ำในการทำเกษตร เขตป่าอนุรักษ์มีพื้นที่จำกัด ปัญหาขยะ และมลพิษ ปัญหาป้ายสัญลักษณ์เข้าหมู่บ้าน และไหล่ทางหมู่บ้าน และไม่มีสัญญาณไฟเตือนข้างถนน และไฟกิ่งของหมู่บ้าน

ดังนั้น ควรเร่งแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะ การลดต้นทุนทางการเกษตร และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือน และเพิ่มรายได้ จากการทำแผนพัฒนาร่วมกับชุมชนบ้านน้ำแก่นเหนือ จึงได้ทราบปัญหาเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา นาน สามารถลงไปช่วยแก้ไขได้ในทันที นั่นก็คือปัญหาเรื่อง “การอบรมปฏิบัติการการเพาะเห็ด”

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน ก่อนเข้าไปศึกษาชุมชนต้องมีการวางแผนดังนี้

๑. วางแผนทีมงาน แบ่งหน้าที่ เพื่อให้ทราบบริบทของตนเอง และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และรวดเร็วทันต่อระยะเวลาที่กำหนด
๒. วางแผนการดำรงชีวิตในชุมชน เช่น ที่พักอาศัย ยานพาหนะ อาหาร เสื้อผ้า ยาประจำตัว รวมถึงมารยาทในการอยู่ร่วมกันในทีมงาน และกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันในหมู่บ้าน
๓. วางแผนในการเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้ส่งเสริมให้งานประสบผลสำเร็จ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ที่สามารถถ่ายเอกสารและสแกนเอกสารได้ Internet ๓G ปลั๊กพ่วง การดาซ กาว กรรไกร ฯลฯ
๔. วางแผนการติดต่อประสานงานกับชุมชน เช่น เตรียมเบอร์โทรศัพท์ , E-mail , Lien ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ
๕. วางแผนบริหารงานทีมมหาวิทยาลัย เช่น งานหน้าที่รับผิดชอบที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย อาจต้องหาผู้รับผิดชอบแทน
๖. วางแผนด้านการเบิกจ่ายค่าดำเนินกิจกรรม เนื่องจาก ระบบการเบิกจ่ายต้องเป็นไปตามระเบียบ
๗. วางแผนครอบครัว ชี้แจงให้ครอบครัวเข้าใจ หรือ อาจพาครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

๑. วางแผนดำเนินงานในทีมงาน ทำความเข้าใจในโจทย์ที่ได้รับ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และหาแนวทางการทำงานที่เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน
๒. ประชุมกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน เพื่อบอกรายละเอียดประสงค์การเข้ามาทำกิจกรรม และหาแนวทางร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ในเวลาที่จำกัด
๓. สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์
  - ๓.๑) แผนที่เดินดิน มีไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน เช่น ใช่วางแผนเส้นทางการเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูล ทำให้เกิดความง่ายในการวางแผนบริหารจัดการมากขึ้น วิธีทำแผนที่เดินดิน โดยได้ภาพคร่าวๆ จาก Google Earth เพื่อให้ทราบลักษณะพื้นที่ ถนน เส้นทางเชื่อมต่อ ภายในภายนอกหมู่บ้าน ผืนป่าไม้ ลำน้ำ จากนั้นจึงใช้การเดินทางสำรวจ เพื่อให้ทราบรายละเอียดสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน ราษฎร์ชุมชน สถานที่ราชการ วัด สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ จากนั้น นำแผนที่ที่ได้ ไปเข้าที่ประชุมหมู่บ้าน เพื่อรับรองความถูกต้อง
  - ๓.๒) แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ทั้งรายครัวเรือน และรายกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด และรวดเร็วขึ้น แบบสัมภาษณ์ได้จาก โจทย์ที่ได้รับมอบหมาย
  - ๓.๓) การสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่มองเห็น หรือสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เช่น ชยะ อากาศ กลิ่น ฯลฯ ซึ่งอาจได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างของหมู่บ้าน
๔. ดำเนินเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น และแผนที่กำหนดไว้
๕. จัดทำรายงานที่ได้ข้อมูลมาทุกวัน เพื่อไม่ให้ลืมนข้อมูลที่สัมภาษณ์มา
๖. ทบทวนการดำเนินกิจกรรมทุกวัน เพื่อให้ทราบปัญหา และอุปสรรค และหาแนวทางที่ดีที่สุด
๗. จัดทำรายงานที่ได้ข้อมูลมาทุกวัน เพื่อไม่ให้ลืมนข้อมูลที่สัมภาษณ์มา

๘. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเข้าที่ประชุมหมู่บ้าน เพื่อยืนยันความถูกต้อง
๙. จัดทำรูปเล่ม

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

๑. ทีมงานต้องสามัคคี รับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักบริบทของตน **“ไม่ใช่แต่ทำให้เสร็จ แต่ต้องทำด้วยใจ”**

๒. ชุมชนต้องร่วมมือด้วย
๓. ผู้บังคับบัญชาในมหาวิทยาลัย ต้องเข้าใจ และสนับสนุน
๔. ระบบการทำงานที่ทำเรื่องยาก ให้เป็นเรื่องง่าย เช่น การเบิกจ่าย การขอรถ ไปราชการ
๕. อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการทำงานที่พร้อม และมีประสิทธิภาพ
๖. ครอบครัวต้องเข้าใจ

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

๑. เอกสารต่างๆจากต้นสังกัดโครงการล่าช้า ทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด
๒. ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยเข้าใจโครงการ เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างองค์การ แนวทางแก้ปัญหา
  - ควรมีการวางแผนการดำเนินงานด้านเอกสารล่วงหน้า
  - ก่อนดำเนินงานควรแจ้ง หรือประชุมผู้บังคับบัญชาก่อน

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๑. ส่วนกลางควรมีการวางแผนเรื่องระยะเวลาดำเนินการให้เร็วขึ้น เพื่อเวลาให้ทีมงานได้มีเวลาในการบริหารจัดการ
๒. ปรับหัวข้อโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ซ้ำซ้อนกัน

๘.๖ ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน ฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๑. โครงการควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมบูรณาการณ และเบิกค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษาได้ เพื่อให้การทำงานรวดเร็วขึ้น

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัวอาจารย์เอง) บทเรียน ๑ หน้า

๑. ได้รู้จัก สังคม ใหม่ และอื่นๆ ที่แตกต่างจากกลุ่มสังคมของอาจารย์
๒. ได้แนวคิดและประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกับชุมชน ได้ช่วยชุมชนสร้างอาชีพเสริม ต่อยอดงานวิจัยและบริการวิชาการ
๓. ชุมชนภาคภูมิใจที่มีผู้ให้ความสนใจกับชุมชน และช่วยพัฒนาชุมชน
๔. ได้มุมมองใหม่ ไปใช้ในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น สังคมอื่น และได้รู้จักผู้อื่น
๕. ได้เป็นผู้ให้ โดยที่ไม่ต้องใช้ทรัพย์สิน แต่ใช้แรงงานตนเองช่วยเหลือชุมชน
๖. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานของแต่ละพื้นที่ แต่ละคณะ แต่ละทีมงาน

๗. ได้เรียนรู้วิถีชุมชนอย่างลึกซึ้ง
๘. ได้บูรณาการเรียนการสอน งานวิจัย และการบริการ
๙. ได้สานต่อแนวทางการพัฒนาชาติไทยอย่างยั่งยืน ตามรอย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

เอกสารอ้างอิง

๑. แผนชุมชนหมู่บ้าน (พ.ศ.๒๕๖๐) บ้านน้ำแก่นเหนือ ตำบลน้ำแก่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน
๒. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – พ.ศ.๒๕๖๒) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแก่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน
๓. สรุปรายงานด้านสาธารณสุข (อสม.) (พ.ศ. ๒๕๕๘) ตำบลน้ำแก่น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน

รูปกิจกรรมที่ ๑ พูดคุยกับทางเจ้าอาวาสวัดน้ำแก่นเหนือ

รูปกิจกรรมที่ ๒ สํารวจ-เก็บข้อมูลชุมชน

รูปกิจกรรมที่ ๓ จัดประชุมกลุ่มย่อย - เวทีชุมชน

รูปกิจกรรมที่ ๔ ประชุมสรุปงานประจำวัน (ขณะทำงาน)

รูปกิจกรรมที่ ๕ ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน

รูปกิจกรรมที่ ๖ ประชุมกลุ่มย่อย-กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ

รูปกิจกรรมที่ ๗ รายได้เสริมของผู้สูงอายุ

(ก)

(ข)

รูปกิจกรรมที่ ๘ (ก,ข) ชุมชนสัมพันธ์ ถ่ายภาพผู้นำสร้างบอร์ดบริหารหมู่บ้าน

รูปกิจกรรมที่ ๙ ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการทำนา

รูปกิจกรรมที่ ๑๐ การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้แทนชุมชน

รูปกิจกรรมที่ ๑๑ ทำชุมชนสัมพันธ์ - ร่วมรับประทานอาหารเย็นกับชุมชน

หมู่บ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

นายณัฐพล กาบคำ*/ นายสุรชัย อิ่มทับ
คณบดีวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

บ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

๒.๑ ชื่อ-สกุล อาจารย์ (หัวหน้าโครงการ) นายสุรชัย อิ่มทับ

สังกัด สาขา วิศวกรรมและเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มทร.ล้านนา จังหวัด น่าน

โทรศัพท์ที่ทำงาน ๐๕๔-๗๑๐๒๕๕ ต่อ ๑๑๔๐ มือถือ ๐๘๙-๔๕๕๑๖๙๙

อีเมลล์ : surachai.im@hotmail.com

๒.๒ ชื่อ-สกุล อาจารย์ (หัวหน้าโครงการ) นายณัฐพล กาบคำ

สังกัด สาขา วิศวกรรมและเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มทร.ล้านนา จังหวัด น่าน

โทรศัพท์ที่ทำงาน ๐๕๔-๗๑๐๒๕๕ ต่อ ๑๑๔๐ มือถือ ๐๘๑-๘๘๓๗๑๕๙

อีเมลล์ : pum_nattaphon@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (SWOT Analysis)

๓.๑.๑ จุดแข็ง (Strengths)

- บ้านสันเจริญ ม.๖ ต.ผาทอง อ.ผาทอง จ.น่าน เป็นชุมชนเฝ้าเข้าซึ่งไม่มีชนเผ่าอื่นรวมในชุมชน อยู่กันแบบเครือญาติง่ายต่อการปกครอง

- มีแหล่งท่องเที่ยวเช่น จุดชมวิว น้ำตก สวนกาแพ น้ำออกกู

- มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าชุมชนอื่นๆในบริเวณใกล้เคียง

๓.๑.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

- มีที่ทำกินไม่พอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วและสภาพพื้นที่เป็นภูเขาและชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติบางส่วน

- คนในชุมชนเริ่มขาดความสามัคคี คนเสียสละน้อย ขาดผู้นำที่เข้มแข็งในการพัฒนาชุมชน

๓.๑.๓ โอกาส (Opportunities)

- ชุมชนบ้านสันเจริญได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะให้มีชื่อเสียงมาก เพราะ ทรัพยากรมาก เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรคน จะทำให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวที่สำคัญ ทำให้ประชากรสามารถมีรายได้จากการทำการท่องเที่ยวในชุมชน

- ชุมชนมีกาแพสายพันธุ์ อาราบิก้าที่มีคุณภาพ ในอนาคตจะเป็นหมู่บ้านในจังหวัดน่านที่ส่งกาแพ ในรูปภัณฑ์กาแพสด ไม่แพ้จังหวัดอื่น ในภาคเหนือจะสร้างรายได้ ความภาคภูมิใจให้กับจังหวัดน่าน

- ชุมชนบ้านสันเจริญได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการดำเนินการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุขและ อยู่อย่างพอเพียง

๓.๑.๔ อุปสรรค (Threats)

- คนในชุมชนให้ความสำคัญกับบุตรหลานในด้านการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่ค่อยสนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในระดับสูงๆ ซึ่งการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ชุมชน มีการพัฒนาคนและสังคม ในชุมชนบ้านสันเจริญ

- เยาวชนมีค่านิยมที่ผิดๆ และนำวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาใช้ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนในหมู่บ้านตัวเองค่อยๆ หายไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งความเจริญทางด้านวัตถุ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

๓.๒.๑ ทุนกลุ่ม/องค์กร

- กลุ่มแปรรูปกาแฟสวนยาหลวง
- กลุ่ม กขคจ.
- กลุ่ม อสม.

๓.๒.๒ ทุนจากหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนและพัฒนาภายในหมู่บ้าน

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน (มทร.)
- พัฒนาชุมชน
- สำนักงานที่ดิน
- บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

๓.๒.๓ ความต้องการและปัญหาในชุมชน

๓.๒.๓.๑ ด้านเศรษฐกิจ/อาชีพ

ผลผลิตเกษตรมีราคาแพงขึ้น ทำให้สมาชิกในชุมชนบุกรุกป่า ขยายพื้นที่ทำกินเข้าไปในเขตป่าชุมชน เขตป่าสงวน และพื้นที่ต้นน้ำมากขึ้น

๓.๒.๓.๒ ด้านสังคม

- ปัญหาประชากรไม่มีสถานะที่สมบูรณ์ทั่วถึง
- ปัญหาจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
- มีคนนอกเข้ามาเป็นแรงงานในการเก็บกาแฟเพิ่มมากขึ้น
- ทรัพย์สินส่วนรวมถูกทำลายบ่อยครั้งจากเยาวชนในชุมชน

๓.๒.๓.๓ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ถนนในชุมชนยังไม่ครบทั่วทั้งหมู่บ้าน
- ถนนเข้าแห่งชุมชน แหล่งท่องเที่ยว และที่ทำการเกษตรไม่ดี
- น้ำประปาภูเขาไม่เพียงพอ กับความต้องการของชุมชน

๓.๒.๓.๔ ด้านแหล่งน้ำ

- แหล่งน้ำทำการเกษตรไม่เพียงพอในการใช้ประโยชน์
- ยังขาดการสนับสนุนเงินทุนในการจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร

๓.๒.๓.๕ ด้านการจัดการ

- ปัญหาขยะ และมลพิษ
- ปัญหาเส้นทางสวนกาแฟ

ทางไกล

๓.๒.๓.๖ ด้านสาธารณสุข

- ไม่มีสถานอนามัยในชุมชน เมื่อคนในชุมชนป่วยไม่สบายหรือเกิดอุบัติเหตุ ต้องเดิน

๓.๒.๓.๗ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ไม่มีโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อให้บุตรหลานของคนในชุมชนได้เรียน

๓.๒.๓.๘ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ประชาชนทำลายป่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับ

หน่วยงานของภาครัฐ

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

การศึกษาและ การเรียนรู้ชุมชนในหมู่บ้านสันเจริญ มีเทคโนโลยีที่ใช้ในหมู่บ้านเพียง ๔ เทคโนโลยี นั่นก็คือ เทคโนโลยีเครื่องสีเปลือกกาแฟ เซอร์ เทคโนโลยีเครื่องสีกะลากาแฟ เครื่องคัดแยกกาแฟ สาร และเทคโนโลยีเครื่องคั่วกาแฟ

จากการศึกษาเรียนรู้ในชุมชน และการค้นหาเทคโนโลยีที่จะนำมาพัฒนาให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นั่นก็คือ เทคโนโลยีการกำจัดขยะ และเทคโนโลยีการประปา ในชุมชน

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

การค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อที่จะนำเทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการ มาพัฒนาให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถสร้างรายได้ภายในชุมชน

จากการค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อที่จะนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจากการค้นหาก็ได้ค้นพบปัญหาที่ชาวบ้านในหมู่บ้านสันเจริญต้องการมากที่สุด นั่นก็คือปัญหาเรื่องของ “ขยะ” และเรื่อง “น้ำ” ที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตกาแฟ

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีที่ชุมชนใช้ในปัจจุบัน

- เครื่องสีกาแฟ เซอร์
- เครื่องสีกะลากาแฟ
- เครื่องคัดแยกกาแฟ สาร
- เครื่องคั่วกาแฟ

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติมและเหมาะสมกับชุมชน

๔.๒.๑ เทคโนโลยีการกำจัดขยะ (แบบไร้ควัน)

รูปที่ ๔.๔ เต้าเผาขยะแบบไร้ควัน

๔.๒.๒ เทคโนโลยีการประปา

รูปที่ ๔.๕ ถังกักเก็บน้ำไว้ใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปกาแฟ

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาดได้ในทันที

ปัญหาเร่งด่วนที่สามารถลงไปช่วยชาวบ้านแก้ปัญหาดได้ในทันที นั้นก็คือ “การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบน้ำประปาหมู่บ้าน” โดยแบ่งเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

๕.๑ ศึกษาในเชิงวิศวกรรมศาสตร์ โดยจะทำการศึกษา

- เทคโนโลยีการกำจัดขยะ (แบบไร้ควัน)
- ระบบกักเก็บน้ำไว้ใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปกาแฟ

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้
 ๖.๑ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย

รูปที่ ๖.๑ ปัญหาขยะมูลฝอย

จากสภาพพื้นที่ที่หมู่บ้านสันเจริญอยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอท่าวังมากถึง ๓๘ กม. มีประชากรเพิ่มขึ้น และนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน

๖.๒ ปัญหาป้ายบอกทางเข้าสวนกาแฟ

รูปที่ ๖.๒ ปัญหาทางเข้าสวนกาแฟ

เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวเหล่านั้นใช้ออฟโรดในการเดินทางไปยังภูสัน ทำให้เกิดปัญหาต่อถนนทางเข้าสวนกาแฟเสียหาย

๖.๓ ปัญหาการจัดการแหล่งน้ำ

มีชาวบ้านบางกลุ่มสร้างบ่อล้างกาแฟเซอร์รี่ในลำธารตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดน้ำเสีย ซึ่งมีผลกระทบกับสิ่งมีชีวิตและชาวบ้านโดยรอบบริเวณนั้น

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

หมู่บ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ปัจจุบันมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การศึกษาและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย เช่น จุดชมทะเลหมอก น้ำตก สวนกาแฟ น้ำออร์กู และความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งแหล่งกาแฟที่สำคัญของจังหวัดน่าน ประมาณ ๔,๕๐๐ ไร่

แต่เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วส่งผลให้ ปัญหาขยะมูลฝอยภายในหมู่บ้าน ปัญหาจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มากจนเกินไป อาจทำให้เป็นปัญหาต่อทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว และสุขภาพของคนในหมู่บ้านดังนั้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยชุมชนจะต้องปรับปรุงการจัดการขยะที่ถูกหลักอนามัย เพื่อลดปัญหาขยะในพื้นที่ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนที่มีอยู่แล้วให้อยู่คงเดิม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและยั่งยืน

หมู่บ้านสันเจริญ มีเทคโนโลยีที่ใช้ในชุมชน คือ เทคโนโลยีเครื่องสีเปลือกกาแฟเซอร์รี่ เทคโนโลยีเครื่องสีกะลา กาแฟ เครื่องคัดแยกกาแฟสาร เทคโนโลยีเครื่องคั่วกาแฟ และอีกเทคโนโลยีที่ถือว่าเหมาะสมกับชุมชน คือ เทคโนโลยีการกำจัดขยะ เนื่องจากชุมชนมีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วส่งผลให้ ปัญหาขยะมูลฝอยภายในหมู่บ้าน ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีการกำจัดขยะ อาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับชุมชน จากการทำแผนพัฒนาร่วมกับชุมชนบ้านสันเจริญ จึงได้ทราบปัญหาเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน สามารถลงไปช่วยแก้ไขได้ในทันที นั่นก็คือปัญหาเรื่อง “ขยะในหมู่บ้าน”

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

ก่อนเข้าไปศึกษาชุมชนต้องมีการวางแผนดังนี้

๘. วางแผนที่ทีมงาน แบ่งหน้าที่ เพื่อให้ทราบบริบทของตนเอง และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และรวดเร็วทันต่อระยะเวลาที่กำหนด
๙. วางแผนการดำรงชีวิตในชุมชน เช่น ที่พักอาศัย ยานพาหนะ อาหาร เสื้อผ้า ยาประจำตัว รวมถึงมารยาทในการอยู่ร่วมกันในทีมงาน และกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันในหมู่บ้าน
๑๐. วางแผนในการเตรียมอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้ส่งเสริมให้งานประสบผลสำเร็จ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ที่สามารถถ่ายเอกสารและสแกนเอกสารได้ Internet ๓G ปลั๊กพวง กระจดาช กาว กรรไกร ฯลฯ
๑๑. วางแผนการติดต่อประสานงานกับชุมชน เช่น เตรียมเบอร์โทรศัพท์ , E-mail , Line ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ
๑๒. วางแผนบริหารงานที่มหาวิทยาลัย เช่น งานหน้าที่รับผิดชอบที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย อาจต้องหาผู้รับผิดชอบแทน
๑๓. วางแผนด้านการเบิกจ่ายค่าดำเนินกิจกรรม เนื่องจาก ระบบการเบิกจ่ายต้องเป็นไปตามระเบียบ

๑๔. วางแผนครอบครัว ชี้แจงให้ครอบครัวเข้าใจ หรือ อาจพาครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

๑. วางแผนดำเนินงานในที่ทำงาน ทำความเข้าใจในโจทย์ที่ได้รับ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และหาแนวทางการทำงานที่เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน
๒. ประชุมกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน เพื่อบอกวัตถุประสงค์การเข้ามาทำกิจกรรม และหาแนวทางร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ในเวลาที่จำกัด
๓. สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์
๔. ดำเนินเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น และแผนที่กำหนดไว้
๕. จัดทำรายงานที่ได้ข้อมูลมาทุกวัน เพื่อไม่ให้ลืมนข้อมูลที่สัมภาษณ์มา
๖. ทบทวนการดำเนินกิจกรรมทุกวัน เพื่อให้ทราบปัญหา และอุปสรรค และหาแนวทางที่ดีที่สุด
๗. จัดทำรายงานที่ได้ข้อมูลมาทุกวัน เพื่อไม่ให้ลืมนข้อมูลที่สัมภาษณ์มา
๘. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเข้าที่ประชุมหมู่บ้าน เพื่อยืนยันความถูกต้อง
๙. จัดทำรูปเล่ม

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

๑. ทีมงานต้องสามัคคี รับผิดชอบในหน้าที่ รู้จักบริบทของตน “ไม่ใช่แต่ทำให้เสร็จ แต่ต้องทำด้วยใจ”
๒. ชุมชนต้องร่วมมือด้วย
๓. ผู้บังคับบัญชาในมหาวิทยาลัย ต้องเข้าใจ และสนับสนุน
๔. ระบบการทำงานที่ทำเรื่องยาก ให้เป็นเรื่องง่าย เช่น การเบิกจ่าย การขอรถ ไปราชการ
๕. อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการทำงานที่พร้อม และมีประสิทธิภาพ
๖. ครอบครัวต้องเข้าใจ

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ช่วงเวลาในการดำเนินโครงการอยู่ในระหว่างการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามีดังนี้

๑. การเบิกจ่ายล่าช้า เนื่องจาก การดำเนินงานจากส่วนกลางส่งเอกสารมาช้า และระบบขั้นตอนการเบิกจ่ายหลายขั้นตอน
๒. โจทย์ในการทำงานเยอะเกินไป ทำไม่ทัน

แนวทางแก้ปัญหา

- เร่งการเบิกจ่าย เดินเอกสารด้วยตนเอง สำรองเงินตนเองก่อน
- วางแผนการทำงานให้รอบครอบ หรือนักศึกษาเข้าไปช่วยเก็บข้อมูล และรวบรวมเอกสาร

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๑. ควรปรับระยะเวลาฝั่งตัว ไม่ให้อยู่ในระหว่างการเรียนการสอน
๒. ส่วนกลางควรมีการวางแผนเรื่องระยะเวลาดำเนินการให้เร็วขึ้น เพื่อเวลาให้ทีมงานได้มีเวลาในการบริหารจัดการ
๓. ปรับหัวข้อโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น ข้อมูลพื้นฐาน สจพ.

๘.๕ ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อโครงการลงเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน ฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๑. โครงการควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมบูรณาการ และเบิกค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษาได้ เพื่อให้การทำงานรวดเร็วขึ้น
๒. โครงการควรทำก่อนทำโครงการยกระดับฯ

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

๑. ได้รู้จัก สังคม ใหม่ และอื่นๆ ที่แตกต่างจากกลุ่มสังคมของอาจารย์
๒. ได้แนวคิดและประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกับชุมชน ได้ช่วยชุมชนสร้างอาชีพเสริม ต่อยอดงานวิจัยและบริการวิชาการ
๓. ชุมชนภาคภูมิใจที่มีผู้ให้ความสนใจกับชุมชน และช่วยพัฒนาชุมชน
๔. ได้มุมมองใหม่ ไปใช้ในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น สังคมอื่น และรู้จักผู้อื่น
๕. ได้เป็นผู้ให้ โดยที่ไม่ต้องใช้ทรัพย์สิน แต่ใช้แรงงานตนเองช่วยเหลือชุมชน
๖. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานของแต่ละพื้นที่ แต่ละคณะ แต่ละทีมงาน
๗. ได้เรียนรู้วิถีชุมชนอย่างลึกซึ้ง
๘. ได้บูรณาการเรียนการสอน งานวิจัย และการบริการ

หมู่บ้านร่องก้อ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

นายภิราวิชญ์ ชัยมาลา*/ ดร.หริพล ธรรมนารักษ์/ ดร.ปองสุข ศรีชัย
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นายภิราวิชญ์ ชัยมาลา โทรศัพท์ ๐๘๑ ๙๕๑๒๗๗๒ E-mail: aj.peravit@gmail.com

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน ครั้งนี้ได้ดำเนินโครงการ ณ บ้านร่องก้อ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป้าหมายในการดำเนินโครงการก็เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ในด้านความร่วมมือร่วมกับ ท้องถิ่น ชุมชน หมู่บ้าน เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน หมู่บ้าน โดยเป็นการเริ่มจากกระบวนการทำ Village Profile ในเชิงลึกของชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะสามารถนำไปต่อยอดดำเนินการในโครงการยกระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้คณาจารย์ผู้ฟังตัวจะเป็นตัวกลางในการรวบรวมข้อมูล และประสานงานระหว่าง ชุมชน หมู่บ้าน มหาวิทยาลัย นำความรู้เชิงวิชาการสมัยใหม่จากองค์ความรู้ต่างๆ ของมหาวิทยาลัยไปสานต่อกับชุมชน หมู่บ้าน เพื่อสร้างการยกระดับด้านการบริการวิชาการของบุคลากรของมหาวิทยาลัย เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน หมู่บ้าน ให้มีความรู้ สามารถประกอบสัมมาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไปได้

จากการเรียนรู้ในชุมชน ณ หมู่บ้านร่องก้อ ในครั้งนี้ได้พบผลสรุปที่น่าสนใจในประเด็นต่างๆ กล่าวคือ

๑. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๑.๑ จุดแข็งของหมู่บ้านร่องก้อ พบว่าจุดแข็งได้แก่

๑) องค์กรในหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง คนในหมู่บ้านมีความสามัคคีในชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

๒) มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน มีสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนหลากหลาย

๓) มีทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนาและการประกอบอาชีพ เช่น ที่ดิน ที่เหมาะแก่การทำเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน มีแหล่งน้ำที่เอื้อต่อการทำเกษตร

๔) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านทุกขั้นตอนทุกกระบวนการ

๕) ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมต่างๆ

๖) คนในชุมชนเคารพในกฎระเบียบต่างๆ ที่กลุ่ม/องค์กรร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา

๗) มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มต่างๆ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

๘) คนในหมู่บ้านยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้าน ที่หลากหลาย และเกื้อกูลกัน

๙) คนในหมู่บ้านมีความขยัน มีรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี

๑๐) สถานที่ราชการอยู่ในพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบลสายน้ำคำ ตูยามตำรวจ

- ๑๑) มีการปลูกยาสูบโดยทั่วไป
  - ๑๒) มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหลายจุด
  - ๑๓) ผักปลอดสารพิษกลุ่มจักรพันธ์ (จักกะผัก)
  - ๑๔) ถนนสายสีเขียวที่เต็มไปด้วยดอกสีเหลืองของต้นเหลืองเชียงราย (ถนนกินได้)
- ๑.๒ จุดอ่อนของหมู่บ้านร่องก้อ
- ๑) ปัญหาขยะ ขาดที่ทิ้งขยะ สถานที่กำจัดขยะของหมู่บ้านทำให้มีการเผาขยะขึ้น
  - ๒) พืชผลราคาตกต่ำ
  - ๓) มีการใช้สารเคมีในการเกษตร มีต้นทุนทางการเกษตรสูง
  - ๔) แหล่งน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการ
  - ๕) การลงทุนในภาคการเกษตรสูง
- ๑.๓ อุปสรรคของหมู่บ้านร่องก้อ
- ๑) งบประมาณไม่เพียงพอ ยังขาดแหล่งสนับสนุนงบประมาณ
  - ๒) ขาดแนวทางในการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้
  - ๓) ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
- ๑.๔ โอกาสของหมู่บ้านร่องก้อ
- มีองค์กรที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน หลากหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชนฯ

๒. เทคโนโลยี สามารถแบ่งประเภทของเทคโนโลยีที่พบในหมู่บ้านได้ดังนี้

- ๒.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
  ๑. การผลิตน้ำแข็งเพื่อบริโภคและจำหน่าย มีการจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำแข็งแบบระบบอัตโนมัติ โดยใช้เครื่องจักรระบบอัตโนมัติมาใช้ในการผลิต
  ๒. ยานพาหนะที่ใช้
  ๓. การนำเครื่องจักร อุปกรณ์ มาใช้เป็นเครื่องทุ่นแรงในการเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรไถพรวนขนาดเล็ก รถไถ รถเกี่ยวข้าว ในขณะที่เดียวกันในชุมชนยังมีโรงสีข้าวขนาดเล็ก
  ๔. สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน
- ๒.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนมีความต้องการพัฒนาเพิ่มเติม

เนื่องจากหมู่บ้านร่องก้อเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความต้องการที่จะใช้พลังงานทดแทนให้คุ้มค่าที่สุดที่สุด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และยังเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับภาคการเกษตร

๓. ประเด็นเร่งด่วนที่ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพอจะสามารถนำไปช่วยหมู่บ้านให้แก้ปัญหาได้ ตัวอย่างเช่น

๑. การพัฒนาโดยนำเทคโนโลยีเข้าไปช่วยส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐาน เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับพลังงานทดแทน พลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีในหมู่บ้าน หมู่บ้านได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่นักศึกษาได้ศึกษาร่วมกับชุมชนและใช้ได้จริงในชุมชน
๒. การจัดทำเว็บไซต์ สำหรับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถจัดการได้เองโดยชุมชนเอง เพราะเนื่องจากปัจจุบันนี้ มีคณะที่เข้าติดต่อขอศึกษาดูงาน จากต่างจังหวัด แต่ไม่มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดย

ต้องผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่จัน ฉะนั้นเพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงรายควรเข้าไปสร้างเว็บไซต์ให้กับหมู่บ้านเอง

๓. เนื่องจากบ้านร่องก้อ มีจุดแข็ง ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการบริหารจัดการชุมชนได้เอง เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และคณะที่เข้ามาศึกษาดูงาน ควรจัดทำเป็นตารางหรือกำหนดการของกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือจัดทำเป็นโฮมสเตย์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย สามารถเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือชุมชนได้

๔. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ในด้านต่างๆ พอดีสรุปได้ว่า การพัฒนาตามจุดแข็งของหมู่บ้านที่มีนั้น ได้แก่

๑. หมู่บ้านร่องก้อเน้นการพัฒนาให้กลุ่มเศรษฐกิจหรือกลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในหมู่บ้านนั้น มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งขึ้น หรือได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเงินทุน ความรู้ต่างๆ เพื่อต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ให้มีคุณภาพหรือการพัฒนาตลาดเพื่อเป็นช่องทางในการกระจายผลิตภัณฑ์

๒. เน้นการพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทางหมู่บ้านเองก็ได้มีการพยายามน้อมนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับวิถีความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจต้องให้แนวทางหรือความร่วมมือมากขึ้นเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านร่องก้อให้มีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

๓. หมู่บ้านมีแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการปลูกต้นเหลืองเชียงราย (Dwarf golden trumpet tree) หรือให้เป็นถนนที่เรียกว่าถนนกินได้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

๔. ในภาพรวมของการพัฒนานั้น ชาวบ้านซึ่งนำโดยผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีความสามัคคี ตั้งใจที่จะพัฒนาความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น

๕. มีแนวทางการพัฒนาที่ส่งเสริมในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ดั้งเดิมของหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอในทุกๆ ปี

สำหรับการพัฒนาตามจุดอ่อนที่มีของหมู่บ้าน ได้แก่

๑. การพัฒนาระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐานในหมู่บ้านให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจะเป็นการซ่อมแซมระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐานและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดตามมา เช่น การขุดลอกลำน้ำ การรณรงค์ให้ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพในการกำจัดศัตรูพืช การคัดแยกขยะหรือกำจัดขยะในหมู่บ้าน

๒. การหาแนวทางลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่มีของประชาชนในหมู่บ้าน

๕. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๕.๑ ขั้นตอนและวิธีการ ในการดำเนินโครงการคณะทำงานมีขั้นตอนดังนี้

๑. ค้นหาชุมชนเป้าหมาย คือ การหาพื้นที่เป้าหมายในการทำโครงการ โดยประสานขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากการประเมินเบื้องต้น หมู่บ้านที่น่าจะเข้าร่วมโครงการคือบ้านร่องก้อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๒. พบปะผู้นำชาวบ้านเพื่อขอเข้าพบเพื่อชี้แจงโครงการ คณะทำงานได้ลงพื้นที่หลังจากได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอแม่จัน เข้าไปพบกำนันตำบลแม่คำ และสิ่งที่โชคดีของคณะทำงานคือ บ้านร่องก้อ ปกครองด้วยกำนัน ได้ชี้แจงให้กำนันได้รับทราบและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าร่วมโครงการ

๓. ประชุมชี้แจงการลงพื้นที่ หลังจากเข้าพบกำนันแล้ว กำนันได้นัดชาวบ้านในปกครองของท่าน เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ได้ชี้แจงกับชาวบ้านและฝากเนื้อฝากตัวกับชาวบ้าน เป็นที่เรียบร้อย

๔. ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก โดยแยกประเด็น หลังจากการประชุมชี้แจงเรียบร้อยแล้ว วันรุ่งขึ้นก็ลงชุมชน เพื่อวางกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

๕. รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล จากการที่มอบหมายงานในแต่ละด้านให้คณะทำงานเสร็จเรียบร้อย ได้รวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูล

๖. เก็บเพิ่มเติม ในสิ่งที่ขาดหาย ข้อมูลบางประเด็นยังไม่ครอบคลุม จึงต้องลงเก็บอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม

๗. วิเคราะห์ SWOT และจัดทำ Road Map นัดชาวบ้านประชุม ๑ วัน เพื่อช่วยกันระดมสมองวิเคราะห์ SWOT ของชุมชนและจัดทำ Road Map ของชุมชน

๘. วิเคราะห์ข้อมูล คณะทำงานนำวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมการทำ SWOT และจัดทำ Road Map เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้

๙. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ รวบรวมข้อมูลแต่ละด้าน และจัดเรียง เพื่อเตรียมเข้าเล่มรายงาน

๕.๒ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

จากการศึกษาชุมชนบ้านร่องก้อ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คณะทำงานได้ทราบปัจจัยสู่ความสำเร็จของโครงการ ดังนี้

๑. คณะทำงานที่เข้มแข็ง ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานสำเร็จลงได้ การรู้จักความร่วมมือ ความสามัคคีในกลุ่ม การแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบ การแบ่งและจัดสรรเวลาในการทำงานให้เสร็จตามกำหนดการ และที่สำคัญต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

๒. แรงสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย คณะผู้บริหาร คณาจารย์ในกลุ่มวิชา ที่ได้มอบโอกาสและความเข้าใจ ความไว้วางใจในการทำงานโครงการครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ

๓. การมีส่วนร่วมของพี่น้องชาวบ้านบ้านร่องก้อทุกหลังคาเรือน นับตั้งแต่เข้าไปในหมู่บ้าน จนออกจากหมู่บ้าน นับว่าเป็นโอกาสที่ดี

๔. ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านทุกฝ่าย ที่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการเป็นอย่างดี

๕.๓ ปัญหาที่เกิดขึ้น

๑. ปัญหาเกี่ยวกับโครงการ อนุมัติช้า และอยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ ๒ และใกล้สอบปลายภาค ทำให้ไม่มีเวลาเต็มที่กับการดำเนินโครงการ

๒. โครงการที่อนุมัติจากส่วนกลาง ต้องอธิบายให้เขตพื้นที่ได้รับทราบอีกครั้ง เนื่องจากในเขตพื้นที่บางเขตมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร ทำให้เสียเวลาในลงเก็บข้อมูล ที่ต้องใช้เวลานาน

๓. งานที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ด้วยระยะเวลาของโครงการและงานประจำ

๕.๔ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๑. ควรดำเนินโครงการในช่วงที่ปิดภาคเรียน เหมือนโครงการครั้งที่ ๑ ที่ผ่านมา

๒. ประเด็นที่เจาะลึกในแต่ละด้าน ไม่ควรระบุเชิงลึก ๑ ประเด็น เพราะการลงไปเก็บข้อมูล บางหมู่บ้านไม่มีหน่วยงานใดจัดเก็บ ชาวบ้านก็หวังพึ่งคณะทำงาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงและเชิงลึก เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลของหมู่บ้านไปอีกหลายช่วงอายุคน

๓. การปรับระยะเวลา สั้นเกินไป ไม่เพียงพอกับข้อมูลที่จะเก็บรวบรวม

๖. สิ่งที่ได้รับจากโครงการ

ในการลงเรียนรู้ในชุมชน สิ่งที่ได้รับจากโครงการ สามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

๖.๑ เชิงวิชาการ

ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดในทางวิชาการเป็นการนำเอาศาสตร์หรือวิชาต่างๆ มาเชื่อมโยงกันภายใต้หัวข้อเดียวกันที่เรียกว่าบูรณาการ ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวมที่แตกต่างกันไป ได้รับรู้ถึงปัญหาของหมู่บ้านที่สลับซับซ้อนที่นอกเหนือทฤษฎี และได้รับทราบปัญหาที่แท้จริง ความต้องการของชาวบ้านที่แท้จริง ทำให้สามารถวางแผนการพัฒนาได้ถูกจุดเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง สามารถสร้างโจทย์วิจัยเพื่อชุมชนได้อย่างแท้จริง ทำให้ได้รู้ข้อมูลในทุกๆ ด้านของชุมชนอย่างละเอียด จนสามารถจัดทำเอกสาร เพื่อมอบให้กับหน่วยงานทางราชการหรือองค์กรอื่นๆ ที่จะเข้าไปพัฒนาจนเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ชุมชน

๖.๒ เชิงกระบวนการ

ได้รับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม การสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การจัดสรรเวลาต่อปัญหาที่เข้ามา จนต้องเกิดการปรับตัว จะทำอย่างไรให้คนในชุมชนไว้วางใจ และให้ได้ข้อมูลให้ได้มากที่สุด จะใช้ความรู้ทางวิชาการอย่างไรก็ไม่สามารถนำข้อมูลที่มีอยู่ในตัวของชาวบ้านออกมาด้วย จนต้องเกิดการคิดคาดคะเน จำอย่างยั้งที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในด้านต่างๆ เข้ามาช่วยเห็นความจริงใจ ความใส่ใจของชาวบ้าน ซึ่งบ้านร่องก้อเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ จำนวนหลังคาเรือนมากกว่า ๔๐๐ หลังคาเรือน เกิดการวางแผนในการดึงข้อมูลให้ได้มากที่สุดและเป็นข้อมูลที่แท้จริง มีกระบวนการวางแผนที่ดี สิ่งเหล่านี้ย่อมจะต้องมีกระบวนการที่ได้มา การได้เข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านในฐานะคนแปลกหน้า จึงเป็นสิ่งที่ยาก ต้องใช้กระบวนการความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เพื่อนำมาประกอบกันเป็นข้อมูลที่ใช้ได้จริง และนำมาใช้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ การสืบค้นเรื่องราวในอดีตก็ต้องใช้กระบวนการในการทำงาน รู้จักดูจังหวะช่วงเวลาที่เหมาะสม ชาวบ้านจะเกิดการเชื่อใจได้ สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการทำงานร่วมกับชุมชน ในฐานะที่เราคือนักการศึกษา และทำงานร่วมกับชุมชน จึงต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำงานโครงการนี้

๖.๓ ความประทับใจ

ความประทับใจมีหลายเรื่องราวที่จะอธิบายให้หมดได้ ความประทับใจอย่างแรกคือ ได้ร่วมงานกับทีมงานที่ดี มีความรับผิดชอบ มีการแบ่งภาระรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา อย่างที่สองคือประทับใจพี่น้องชาวบ้านบ้านร่องก้อ ที่ยังคงดำเนินตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้วยขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีดั้งเดิม การใช้ภาษาในการสื่อสาร การมีน้ำใจ การดูแลเอาใจใส่ การมีความสามัคคีในหมู่บ้าน และที่สำคัญใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือความรู้สึกที่ดีที่มีต่อชาวบ้าน ขอบคุณคุณตา คุณยาย ลุง ป้า น้า อา พ่อ แม่ พี่ น้องทุกคนทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน ที่ให้ความร่วมมือทุกครั้งที่เราเข้าไปในชุมชน

๖.๔ สิ่งเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมคือ การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง สิ่งที่ได้เห็นชาวบ้าน เขาก็ออกไปทำงาน เกษตรกรรมตามท้องไร่ท้องนา การใช้เทคโนโลยีต่างๆ ก็แทบจะไม่ได้ใช้ เลยไม่ต้องมีเวลาว่างที่จะคิดอะไร ทำงานอย่างเดียว จนทำให้ชาวบ้านมีเงินใช้อย่างไม่ขาดมือ การใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ตลอดทั้งปี ปลูกพืชผักสวนครัวที่ค้ำจนถึงชีวิตของตนเองเป็นหลัก

หมู่บ้านแม่กีดสามท่า หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

นายสุทธิศักดิ์ สุข์ศรี*/ นายรุ่ง หมูล้อม/ ผศ.อำนาจ ทับเกิด/ นายธานินทร์ สิ้นพรหมมา/
นายสุรพงษ์ ขุนคง/ นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

หมู่บ้านแม่กีดสามท่า หมู่ที่ ๕ ถนนสายแม่สอด-แม่ระมาด ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด
จังหวัดตาก

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. อาจารย์สุทธิศักดิ์ สุข์ศรี	(หัวหน้าโครงการ) อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยี สารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเกษตร โทร ๐๘-๑๔๘๙-๖๕๑๖ e-mail : sutthisak@mutl.ac.th
๒. อาจารย์รุ่ง หมูล้อม	อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ ทับเกิด	อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
๔. อาจารย์ธานินทร์ สิ้นพรหมมา	อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
๕. อาจารย์สุรพงษ์ ขุนคง	อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
๖. นายกษิตศพรจิตศรีณย์	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๗. นางสาวขวัญฤทธระกุล มีเกษ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๘. นายฉกาจ ตันยา	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๙. นายณัฐพร จอกทอง	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๐. นายณัฐพล กินดาว	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๑. นายเดชมงคล สุขสุวรรณ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๒. นายธนาลักษณ์ กุลเกียรติ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๓. นายนันทพงศ์ พันธุ์บุญ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๔. นางสาวนิตยา พัดจอน	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๕. นางสาวเนตรอัปสร สมอูด	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๖. นางสาววรางคณา มาคง	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๗. นางสาววิศรา สืบศิริ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๘. นายวสันต์ วันดี	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๑๙. นายฉันทบุรณ์ สุสรพะชญ	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๒๐. นายภาณุวัฒน์ ภาคอัมพร	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๒๑. นางสาวประพาพรรณ พันทิพา	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓
๒๒. นางสาวชัชชริยา เนื่องวัง	นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ ๓

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>S๑. ชุมชนมีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมที่หลากหลาย ทั้งเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์</p> <p>S๒. ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการประสานงานได้เป็นอย่างดีกับหน่วยงานของภาครัฐ</p> <p>S๓. มีสาธารณูปโภคที่จำเป็นทัดเทียมกับชุมชนเมือง แม่สอด ทั้งระบบไฟฟ้า ประปา ถนน รวมไปถึงระบบเครือข่ายโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตครอบคลุมในพื้นที่</p>	<p>W๑. ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร และชาวบ้านที่รับจ้าง</p> <p>W๒. ปัญหาด้านหนี้สินจากราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ และระบบพ่อค้าคนกลาง</p> <p>W๓. การปรับตัวจากเกษตรเคมี สู่อินทรีย์ยังทำได้ยาก</p>
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
<p>O๑. การขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด</p> <p>O๒. ชุมชนอยู่ใกล้แนวสะพานมิตรภาพไทย-พม่า ข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒</p> <p>O๓. อยู่ในพื้นที่พัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก เนื้อที่ ๒,๑๘๒,๓๖๔ ไร่</p>	<p>T๑. การเข้ามาเก็งกำไรที่ดินของนายทุน ทำให้เจ้าของที่ดินเล็กทำอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>T๒. การเปลี่ยนแปลงอาชีพของคนในพื้นที่ จากเกษตรกรรม สู่อารักขา รับจ้าง เนื่องจากการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษ และนิคมอุตสาหกรรมที่มีความต้องการจ้างแรงงานในท้องถิ่น</p> <p>T๓. ต้นทุนการทำเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น จากค่าครองชีพ และค่าแรงขั้นต่ำ</p>

๓.๒ การค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

จากการลงพื้นที่เพื่อจัดทำ Village Profile ของหมู่บ้านแม่กีดสามท่า หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก โจทย์ที่พบจากชุมชน ซึ่งสามารถนำมาเป็นประเด็นตั้งต้นในการนำมาเป็นหัวข้อในการวิจัย หรือบริการวิชาการเพื่อแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้นั้น มีด้วยกันดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งตำบลแม่กาษานั้น ถือเป็นพื้นที่สำคัญในการขยายเส้นทางสะพานมิตรภาพแห่งที่สอง และบางส่วนถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรม โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตจากการทำเกษตรกรรมเป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ และแปรรูปอาหาร ทำให้วิถีเกษตรกรรมเดิมอาจถูกละทิ้ง เนื่องจากแรงงานรับจ้างหาได้ยาก และต้องใช้ค่าจ้างที่สูง ส่งผลให้ต้นทุนในการทำเกษตรกรรมสูงขึ้น ประกอบกับการเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ส่งผลให้ราคาที่ดินมีราคาสูงขึ้นหลายเท่าตัว เมื่อต้นทุนการทำเกษตรกรรมไม่คุ้มค่า เจ้าของที่ดินเกษตรกรรมในชุมชนอาจขายที่ดินดังกล่าวให้กับกลุ่มนายทุนต่างถิ่น และเลิกทำเกษตรกรรมก็เป็นได้

๓.๒.๒ ประเด็นด้านการเปลี่ยนจากการทำเกษตรเคมีสู่การทำเกษตรอินทรีย์

ที่ผ่านมาหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล เกษตรอำเภอ จะมีโครงการให้ความรู้ ความเข้าใจกับชุมชนในการเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรสู่เกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากชาวบ้านยังยึดติดอยู่กับวิถีการทำเกษตรแบบเดิม ประกอบกับนายทุนที่ขายปุ๋ย ขายยา ขายพันธุ์พืช มีระบบเงินเชื่อให้เกษตรกร เป็นการผูกขาดวิธีการทำเกษตรให้เป็นในรูปแบบเกษตรเคมี เกษตรกรรับจ้าง โดยเจ้าของที่ดินทำการเกษตรมักไม่ได้เป็นผู้ที่ลงแรงทำการเกษตร มักมีการจ้างแรงงานทั้งในหมู่บ้าน และแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำการเกษตร โดยต้นทุนส่วนใหญ่ มักจะอยู่ที่ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ค่าจ้างรถเกี่ยว รถหว่าน รถไถ ทำให้การเปลี่ยนแปลงสู่ระบบเกษตรอินทรีย์นั้นเป็นไปได้ยาก

๓.๒.๓ ประเด็นด้านเศรษฐกิจและหนี้สินครัวเรือน

ปัญหาด้านหนี้สินครัวเรือนนั้น นับเป็นปัญหาเรื้อรังของชุมชนเกษตรกรรมเสมอมา สืบเนื่องจากระบบเกษตรกรรมแบบผูกขาดจากนายทุนภาคเอกชนที่สร้างวงจรการก่อกำหนั โดยการใช้ก่อนจ่ายทีหลัง แบบหักกลบกลบหนี้ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรของการก่อกำหนัได้ และมีหนี้สินที่สะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่สูงมากขึ้น และต้นทุนของการทำการเกษตรก็เช่นกัน แต่ในทางกลับกันของราคาข้าวซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่เท่าเดิม หรืออาจลดต่ำลงตามกลไกทางการตลาด และกลไกการผูกขาดทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของกลุ่มนายทุน ดังที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้เกษตรกรยากที่จะปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย ที่มีสัดส่วนของต้นทุนต่อกำไรที่ดีกว่าการทำเกษตรแบบเดิม

๓.๒.๔ ประเด็นด้านการเข้าสู่สังคมยุคใหม่

สังคมยุคใหม่ คือสังคมในยุคของการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงความรู้ สื่อ และตลาดในยุคนี้สามารถทำได้บนสื่อสังคมออนไลน์ และอินเทอร์เน็ต โดยคนกลุ่มคนที่เข้าถึง และสามารถใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในชุมชนขณะนี้ กลับเป็นเด็กนักเรียน และชาวบ้านบางส่วนที่มีระดับการศึกษาที่สูง (ระดับปริญญาตรี) แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ถูกใช้ไปกับการเข้าถึงสื่อบันเทิง เครือข่ายสังคมออนไลน์ และการสื่อสารส่วนบุคคล มากกว่าที่จะนำไปใช้ในการหาความรู้ หรือการสร้างตลาดเกษตรกรรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

๔. ด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่ใช้ในชุมชน ในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการทำการเกษตรกรรมนั้น ยังใช้แรงงาน และเครื่องจักรหนักในการทำการเกษตรกรรมเป็นหลัก ไม่ปรากฏเทคโนโลยี หรือสิ่งประดิษฐ์ ที่พัฒนาเพื่อการผลิตอย่างชัดเจนในชุมชนแม่ภาษา หมู่ที่ ๕

เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

๑) เทคโนโลยีข้อมูลการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การใช้ข้อมูลเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อวางแผนพื้นที่ทำการเกษตร

๓) การใช้อุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อบันทึกข้อมูลการทำการเกษตร สู่การรับรองการทำเกษตรอินทรีย์

๔) เทคโนโลยีเพื่อการแปรรูปข้าวโพดที่ใช้ในชุมชน

๕) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์

๖) การปรับปรุงป้ายบอกทางสถานที่ท่องเที่ยว และหน่วยงานราชการเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาได้ทันที

๑) การฝึกอบรมให้ความรู้กับชุมชน ด้านการใช้งานเทคโนโลยีสมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒) ฝึกอบรม และเป็นที่ปรึกษาในการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรกรรมอินทรีย์

๓) การฝึกอบรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการจัดทำตลาดจากผู้ผลิตตรงสู่ผู้ซื้อ

๓) การจัดทำข้อมูลภูมิสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการเกษตรและการเปลี่ยนแปลง

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑) นโยบายด้านการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

๒) นโยบายการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการเป็นเกษตรกรยุคใหม่

๓) นโยบายด้านการบัญชีเกษตรกรรม และการวางแผนต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

๗. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

สิ่งสำคัญที่คณะทำงานได้รับจากการลงพื้นที่ชุมชนนั้น ได้แก่ การเข้าไปค้นหาประเด็นปัญหาทางสังคม ซึ่งมักจะประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการเข้าถึงการศึกษา ความเหลื่อมล้ำของสังคม การรुकคืบของสังคมเมือง การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการทำเกษตรกรรม หรือปัญหาระหว่างวัยของครอบครัว เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นประเด็นที่ทางคณะทำงานได้รับข้อมูลจากการลงพื้นที่ศึกษาจัดทำ Village Profile โดยในบางประเด็น เช่น ประเด็นด้านเศรษฐกิจ และหนี้สินครัวเรือน เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยตรง แต่หากต้องผนวกความเข้าใจในปัญหา กับความเชี่ยวชาญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความรู้ การเป็นที่ปรึกษา และการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญอย่างหนึ่งของการดำเนินการเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่สามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้นได้ ส่งผลให้ประเทศขยายขีดความสามารถในการพัฒนาและแข่งขัน กับอาณาอารยะประเทศอื่น ๆ ได้ รวมถึงการเรียนรู้แบบลงมือทำ Hands-on ซึ่งเป็นการสร้างทักษะให้นักศึกษามีความอดทนต่อการทำงาน รู้จักสังเกต มีความอ่อนน้อมต่อผู้คน และรู้จักการมีส่วนร่วม ซึ่งถือเป็นการบรรลุถึงปรัชญาในการให้การศึกษาแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๘. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

สิ่งที่คณาจารย์ได้รับจากการเป็นผู้นำนักศึกษาในการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำ Village Profile ในพื้นที่บ้านแม่กิตสามท่า หมู่ ๕ ตำบลแม่กาษา อำเภอมะนัง จังหวัดตาก นั้น นอกจากจะได้ประเด็นปัญหา เพื่อนำมาเป็นโจทย์ตั้งต้นสำหรับการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม และประเด็นสำหรับการกลับเข้าไปส่งเสริม บริการวิชาการในชุมชนอีกครั้ง ยังได้สังเกตการณ์ทำงาน และพฤติกรรมของนักศึกษาเมื่อทำงานในภาคสนาม ซึ่งจะมองเห็นข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะต้องนำไปปรับปรุงกระบวนการในการเรียนการสอน รวมถึงการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนการออกไปสหกิจศึกษา ในภาคการศึกษาต่อไป เช่น พัฒนาเรื่องบุคลิกภาพ และการปฏิสัมพันธ์กับคนในวัยต่าง ๆ การจดบันทึกและทำสรุปรวบยอดความคิด การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงสถิติ วิเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ เป็นอีกภารกิจของอาจารย์ที่จะต้องเสริมความรู้ และทักษะให้กับนักศึกษาอย่างเร่งด่วนต่อไป

รูปที่ ๑ ภาพคณะอาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาษา

รูปที่ ๒ การลงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมของนักศึกษา

รูปที่ ๓ การประชุมร่วมระหว่างอาจารย์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และตัวแทน อบต.

รูปที่ ๔ การประชุมสรุปรงานในทุกวันหลังจากการลงพื้นที่

รูปที่ ๕ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาษา ร่วมกันบูรณาการข้อมูล

หมู่บ้านปู่แป๊ะ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ดร.ยุธนา ศรีอุดม*/ผศ.ดร.ทนางศักดิ์ ยาทะเล/ผศ.ชินเนียร รัตภักดิ์/ผศ.ดร.ไพโรจน์ จันท์แก้ว/
 ผศ.ดร.วรรณพร ทีเก่ง/นายอนรรตน์ เทวตา/ดร.ธนพงษ์ คุ่มญาติ/ดร.จักรพันธ์ ถาวรงามยิ่งสกุล/
 ดร.ปิยวรรณ คุ่มญาติ/ดร.เจษฎา วิเศษมณี/นายจักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

หมู่บ้านปู่แป๊ะ ต.พะวอ อ.แม่สอด จ.ตาก

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

ดร.ยุธนา	ศรีอุดม	โทรศัพท์ ๐๙๕ ๖๓๖๙๗๔๗ E-mail : num_kmutt@hotmail.com
ผศ.ดร.ทนางศักดิ์	ยาทะเล	
ผศ.ชินเนียร	รัตภักดิ์	
ผศ.ดร.ไพโรจน์	จันท์แก้ว	
ผศ.ดร.วรรณพร	ทีเก่ง	
นายอนรรตน์	เทวตา	
ดร.ธนพงษ์	คุ่มญาติ	
ดร.จักรพันธ์	ถาวรงามยิ่งสกุล	
ดร.ปิยวรรณ	คุ่มญาติ	
ดร.เจษฎา	วิเศษมณี	
นายจักรพันธ์	วงศ์ฤกษ์ดี	

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

a. วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

๑. จุดแข็ง (Strength : S)

- ๑.๑ ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์ เสียสละและมีความรับผิดชอบ
- ๑.๒ เงินกองทุนให้ยืมภายในหมู่บ้าน
- ๑.๓ เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม
- ๑.๔ มีกองทุนหมู่บ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่า
- ๑.๕ มีการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา พิธีกรรม วัฒนธรรมชนเผ่าแบบดั้งเดิม และมีเทศกาลประจำปี
- ๑.๖ มีภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน
- ๑.๗ มีบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน
- ๑.๘ มีทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพมากมาย
- ๑.๙ มีผู้นำที่เข้มแข็ง
- ๑.๑๐ มีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ และจุดขาย สามารถเดินเท้าได้
 เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

๑.๑๑ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย ที่ยังคงความสมบูรณ์ในเรื่องของทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น ถ้ำ น้ำตก เดินป่า อุทยาน

๑.๑๒ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทาง ธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ผ้าทอท้องถิ่น สุขภาพ เชิงผจญภัย

๑.๑๓ มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ คือ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาที่หลากหลาย

๑.๑๔ มีนักท่องเที่ยวรู้จักและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวบ้าง และได้รับการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัด

๑.๑๕ มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เครื่องนุ่มห่ม

๑.๑๖ มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค

๑.๑๗ กลุ่มเยาวชนมีความเข้มแข็ง

๑.๑๘ มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

๑.๑๙ ชุมชนอนุรักษ์ความเชื่อและถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นหลังด้วยการปลูกฝังการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๑.๒๐ สามารถสร้างภูมิปัญญาในการใช้สมุนไพรรักษาโรคตามความเชื่อและสืบทอดกัน

๑.๒๑ มีความตระหนักถึงการใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติ และเลี่ยงการใช้สารเคมีในการบริโภค

อาหาร

๑.๒๒ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่

๒. จุดอ่อน (Weakness : W)

๒.๑ ปัญหาด้านที่ทำกิน

๒.๒ ชาวบ้านเป็นชนเผ่าปกากะญอไม่ค่อยได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วน

๒.๓ ชาวบ้านมีหนี้สินมาก

๒.๔ ขาดความสามัคคี/ไม่ค่อยมาร่วมประชุม/ขาดความร่วมมือ

๒.๕ ขาดทักษะประสบการณ์ในการทำงาน

๒.๖ สื่อสารภาษาไทยได้ค่อนข้างลำบาก

๒.๗ การจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดีพอ

๒.๘ การจัดการ/ความสามารถในการบูรณาการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวยังไม่ครบถ้วน

๒.๙ ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและความรู้ที่ดีด้านภาษา

๒.๑๐ ปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิตของชาวชนบท

๒.๑๑ ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ที่มีระบบการจัดการที่ดี

๒.๑๒ องค์กรภาครัฐ (ปกครองส่วนท้องถิ่น) และคนในชุมชนขาดความรู้ด้านการจัดการภูมิทัศน์ และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น

๓. โอกาส (Opportunity : O)

๓.๑ นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาหมู่บ้าน

๓.๒ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ

๓.๓ มีการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๔ มีกองทุนเงินล้าน

๓.๕ มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกหลากหลายให้เลือกเดินทาง ทั้ง ทางถนน และสนามบิน

๓.๖ เป็นจังหวัดที่สงบ มีความปลอดภัย

- ๓.๗ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำ
- ๓.๘ การสร้างเส้นทางคมนาคม ถนนสี่ช่องทาง และการเปิดเส้นทางการบินของสายการบินโลว์คอสต่างๆ
- ๓.๙ นโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงชุมชน และการให้ความสำคัญของรัฐที่มีต่อการพัฒนา “ทุนของชุมชน”
- ๓.๑๐ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในระดับชุมชน
- ๓.๑๑ การเปิดสาขาการท่องเที่ยวในสถานศึกษาสายอาชีพในจังหวัด
- ๓.๑๒ แนวโน้มการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ และนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเกิดการเรียนรู้มากขึ้น
- ๓.๑๓ ความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและศาสนามากขึ้น
- ๓.๑๔ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น
- ๓.๑๕ การให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชนของภาครัฐบาล
- ๓.๑๖ กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยววัฒนธรรมจะช่วยเสริมสร้างตลาดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

๔. อุปสรรค (Threat : T)

- ๔.๑ ขาดงบประมาณในการสนับสนุน
- ๔.๒ ขาดการติดตามประเมินผลงานต่าง ๆ
- ๔.๓ ขาดการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
- ๔.๔ มีงบประมาณในการพัฒนาที่จำกัด
- b. แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map) หมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน ประกอบไปด้วย
๑. การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ เทคโนโลยีด้านการแปรรูปอาหารสัตว์ สูตรอาหารสัตว์ที่ถูกหลักโภชนาการสำหรับสัตว์เลี้ยง เทคโนโลยีด้านการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลทางการเกษตร เนื่องจากในชุมชนไม่มีช่างซ่อมบำรุง หรือไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือในการซ่อมบำรุง
  ๒. เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อช่วยให้ผู้นำชุมชน และลูกบ้านสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการบริหารจัดการชุมชน เช่น ระบบฐานข้อมูลชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อช่วยสนับสนุน และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
  ๓. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ Long Stay โดยมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดังต่อไปนี้
    ๑. การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่
    ๒. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
    ๓. การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
    ๔. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
    ๕. การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรม และมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

๖. การส่งเสริมทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๗. การพัฒนาต่อยอดและส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้ว

c. การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

จากการลงพื้นที่หมู่บ้านปูแป๊ะ เพื่อสำรวจเทคโนโลยีที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถจัดแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ๑. เทคโนโลยีที่ดั้งเดิม เช่น เครื่องสับใบยาสูบ, ครกกระเดื่อง, กี่เอน ฯลฯ ส่วน ๒. เทคโนโลยีใหม่ เช่น รถไถนาเดินตาม, รถไถนาห่นับ, เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก, รถจักรยานยนต์ และ รถยนต์ ซึ่งเทคโนโลยีที่คนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ จะเป็นเทคโนโลยีดั้งเดิม เป็นหลัก ส่วนเทคโนโลยีสมัยใหม่ คนในชุมชนไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ ต้องพึ่งพาอาศัยคนภายนอกชุมชน หรือภายนอกพื้นที่ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา

d. ค้นหากิจวิธีใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

โดยจะให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร สนับสนุนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยการรวมกลุ่มชุมชน ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการผลิตและการแปรรูปที่ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพที่ได้มาตรฐาน พัฒนาชุมชนให้มีแนวทางในการบริหารจัดการและพึ่งพาตนเองจากทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการพึ่งพาตนเองจากทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

๔. ด้านเทคโนโลยี

a. เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบไปด้วยเทคโนโลยีดั้งเดิม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตัวอย่างเทคโนโลยีดั้งเดิม ได้แก่ เครื่องสับใบยาสูบ ครกกระเดื่องตำข้าว และ เครื่องทอผ้ากะเหรี่ยงหรือกี่เอน ส่วนเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก และ รถไถนาเดินตาม

b. เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม โดยจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับคนผู้นำชุมชน และ ตัวแทนในชุมชน พบว่า เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการ ประกอบไปด้วย

๑. เทคโนโลยีด้านการแปรรูปอาหารสัตว์ สูตรอาหารสัตว์ที่ถูกหลักโภชนาการสำหรับสัตว์เลี้ยง

๒. เทคโนโลยีด้านการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลทางการเกษตร เนื่องจากในชุมชนไม่มีช่างซ่อมบำรุง หรือไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือในการซ่อมบำรุง

๓. เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อช่วยให้ผู้นำชุมชน และลูกบ้านสามารถติดต่อสื่อสารผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว

๔. เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการบริหารจัดการชุมชน เช่น ระบบฐานข้อมูลชุมชน ประเพณีวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อช่วยสนับสนุน และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาได้ทันที

a. พัฒนาและฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาเครื่องจักรกลสมัยใหม่ โดยฝึกทักษะการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลที่มีในพื้นที่

b. การจัดทำคลังเครื่องมือขนาดเล็กสำหรับเป็นเครื่องมือซ่อมบำรุงในพื้นที่

c. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยชุมชน

d. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพทดแทนการปลูกข้าวโพด

e. การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๖. บทสรุปการวิเคราะห์สภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

บ้านปูแป๊ะ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จ.ตาก คนในชุมชน ๙๐ % เป็นชุมชนกะเหรี่ยง หรือเรียกอีกอย่างว่า ชาวปกากะญอ มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๒๓๖ ครัวเรือน มีประชากรในชุมชน ทั้งหมด ๘๐๗ คน เป็นชาย ๔๐๓ คน เป็นหญิง ๔๐๔ คน โดยพื้นที่อาศัยจะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วน ต.พะวอ มีพื้นที่หมู่บ้านรวม ๔,๕๘๐ ไร่ โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัย ๑,๐๕๐ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๒,๕๐๐ ไร่ พื้นที่สาธารณประโยชน์ ๓๐๐ ไร่ และ พื้นที่ป่าชุมชน ๗๓๐ ไร่ โดยบ้านปูแป๊ะ พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นภูเขาสูงชัน สลับซับซ้อน และมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ หมู่บ้านปูแป๊ะตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นหมู่บ้านที่มีโอกาสในการได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาหมู่บ้านค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกัน แต่ทั้งนี้ จุดแข็งของหมู่บ้าน ได้แก่ ๑. มีผู้นำค่อนข้างจะมีความเข้มแข็ง ซื่อสัตย์ เสียสละและมีความรับผิดชอบ เป็นศูนย์รวมให้กับคนในชุมชนทำงานร่วมกันได้อย่างดี การทำงานภายในหมู่บ้านจะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ๒. มีการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา พิธีกรรม วัฒนธรรมชนเผ่าแบบดั้งเดิม และมีเทศกาลประจำปี ๓.มีภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นของตนเอง ๔. มีทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพมากมาย และมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ซึ่งจุดเด่นเหล่านี้ จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้ และ มีกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ อีกทั้งคนในชุมชนยังมีความตระหนักถึงการใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติ เลี่ยงการใช้สารเคมีในการบริโภคอาหาร และมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ แต่ก็มีข้อด้วยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ ๑. คนในชุมชนมีหนี้สินมาก ๒. สื่อสารภาษาไทยได้ค่อนข้างลำบาก ๓. ขาดการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีและเป็นระบบ ดังนั้น จากปัจจัยทั้งจุดเด่น และ จุดด้อยดังกล่าว ๆ สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ และ ผลักดันให้คนในชุมชนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต ผ่านกลไกอาจารย์พี่เลี้ยงภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อแก้ไขปัญหานี้สิน และปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชนได้

๗. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

a. การวางแผนศึกษาชุมชน

การวิเคราะห์ชุมชน เพื่อต้องการทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยสาเหตุของปัญหาและความต้องการเป็นอย่างไร จึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนศึกษาชุมชนเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาในขั้นต่อไป สิ่งสำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อการวางแผนศึกษาชุมชน คือ คนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชน ถ้าหากคนในชุมชนมีส่วนร่วมมากเท่าใด การทราบคำตอบของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ย่อมจะมีมากขึ้นเท่านั้น ขั้นตอน ของการศึกษาชุมชน ประกอบด้วย

๑. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ตามความต้องการของคนในชุมชน

๒. ศึกษาสาเหตุของปัญหา เป็นการค้นหาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เป็นพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งวิธีการหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการในชุมชนนั้นมีหลายวิธี ได้แก่ การสังเกตการศึกษาประวัติศาสตร์ภูมิหลังของชุมชน การสัมภาษณ์ เป็นต้น พร้อมทั้งศึกษาความสามารถในการแก้ไขปัญหา

๓. ศึกษาสู่ทางในการแก้ไขปัญหา มีการวางแผนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อหาสู่ทางในการแก้ปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้แก่

๑. ประชุมวิเคราะห์และสรุประหว่างผู้สำรวจเก็บข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อที่จะดำเนินการวางแผนในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน

๒. ประชุมวิเคราะห์และสรุประหว่างผู้สำรวจข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานและผู้นำชุมชนตลอดจนองค์กรชุมชน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อทราบความคิดเห็นทั้งสองฝ่าย และหาข้อสรุปและมาประชุมพิจารณาวิเคราะห์สรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

๓. ประชุมและสรุปการวิเคราะห์ชุมชนโดยชุมชนเอง ปราศจากการช่วยเหลือหรือมีที่ปรึกษาจากภายนอกชุมชน วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ดีที่ประชาชนช่วยและหาช่องทางพัฒนาด้วยตนเอง ภายในชุมชนของตน

b. ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่าง ๆ โดยขั้นตอนการศึกษาชุมชน ประกอบไปด้วย

๑. การสังเกต (Observation) การสังเกตเป็นการศึกษาชุมชนเพื่อทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงของชุมชนด้วยการบันทึกสภาวะการณ์ที่เป็นจริงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นหรือรวบรวมเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญมาบันทึกไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้นอีกด้วย โดยใช้วิธีการสังเกตแบบง่าย ๆ โดยผู้สังเกตไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในสภาวะการณ์ (Non - Participant Observation) หรือผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาวะการณ์ (Participant Observation) ก็ได้ ในการสังเกตชุมชนอาจใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยในการสังเกต เช่น สมุดบันทึกประจำวัน ภาพถ่าย แผนที่ เป็นต้น

๒. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยวิธีการพบปะกับผู้ให้ข่าวโดยตรง ซึ่งอาจจะโดยการใช้คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์ และความรู้สึกที่แสดงออกก็ได้เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการศึกษาชุมชนจากเด็ก ๆ และผู้ไม่รู้หนังสือมาก โดยทั่วไปการสัมภาษณ์มี ๓ รูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม (Individual or Grouped Interview) การสัมภาษณ์แบบมาตรฐาน (Standardized or Structured Interview) ซึ่งกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอนล่วงหน้า และการสัมภาษณ์แบบไม่มีคำถามที่แน่นอน (Unstructured Interview) ในการสัมภาษณ์ที่ต้นผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมการล่วงหน้าทั้งความรู้ในเรื่องที่จะถาม การเลือกและเตรียมผู้ที่จะให้สัมภาษณ์ คำถามและภาษาที่ใช้บรรยายภาคนั้นขณะที่สัมภาษณ์ เป็นต้น แต่ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์ก็คือสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายแรงงานและเวลามาก ผู้ศึกษายุ่งยากในการเตรียมการ เกิดการอคติหรือลำเอียงได้และถ้าใช้ผู้สัมภาษณ์หลาย ๆ คนแล้วจะควบคุมให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันได้ยาก

๓. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบไปด้วย

๓.๑ แบบสอบถามเป็นคำถามหรือชุดคำถาม ซึ่งสร้างขึ้นอย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา ซึ่งผู้ซึ่งผู้ศึกษาอาจจะทำการศึกษาด้วยตนเอง ให้คนอื่นไปศึกษาแทนหรือส่งแบบสอบถามไปให้ตอบก็ได้ ดังนั้น การศึกษาชุมชนโดยใช้วิธีนี้จึงใช้ได้กับคนอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้เท่านั้น อาจเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed end Question) คือ ให้ตอบคำถามตามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกเท่านั้น หรืออาจจะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open end Question) คือ เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามเองโดยเสรีก็ได้ ถ้าต้องการทราบทัศนคติหรือความคิดเห็นเป็นสำคัญ ในการใช้แบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาชุมชนนั้น ข้อที่ควรระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง คือ การสร้างแบบสอบถามซึ่งต้องให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และครอบคลุมในสิ่งที่จะศึกษาทั้งหมด เนื่องจากผู้ทำการศึกษาชุมชนอาจจะไม่มีโอกาสได้พบกับกลุ่มประชากรที่ศึกษาเลยก็ได้

๓.๒ การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่าง ๆ ทั้งเป็นบุคคล เช่น นักวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ และจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ศึกษาไว้แล้ว เช่น รายงานผลการศึกษาวิจัยในเรื่องนั้น ๆ ผลการสำรวจข้อมูลของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นต้น

๓.๓ การสำรวจ (Survey) เป็นการศึกษาชุมชนโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยและอย่างมีระบบ ซึ่งอาจใช้วิธีอื่น ๆ ร่วมกัน เช่น การทำแผนที่ การถ่ายรูป การสัมภาษณ์ การบันทึก การสืบประวัติ การชุดค้นทางโบราณคดี เป็นต้น

c. ปัจจัยความสำเร็จ

๑. ด้านผู้นำในชุมชน

- ผู้นำชุมชนและประชาชนให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
- พื้นที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการมีความพร้อม
- ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้มแข็ง

๒. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง

- ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ จะเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ชัดเจน และมีทัศนคติด้านการพัฒนา รวมไปถึงเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มท่องเที่ยว ที่มีเยาวชนคนรุ่นใหม่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้านของตนเอง

d. ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

๑. ปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างทีมวิจัย และ คนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนกลุ่มเป้าหมายสื่อสารภาษาไทยได้บางส่วน

๒. ระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลสั้นเกินไป ทีมวิจัยติดภารกิจในการเรียนการสอน ทำให้ข้อมูลที่ต้องการยังไม่สะท้อนความต้องการของชุมชนได้ครบทุกด้าน

e. การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๑. เพิ่มระยะเวลาในการศึกษาชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ในทุก ๆ ด้าน ทุก ๆ มิติ

f. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน ๆ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

เนื่องจากระยะเวลาที่กระชั้นชิด อาจจะทำให้ข้อมูลในการสำรวจ และ หาโจทย์ปัญหาในชุมชน เพื่อสร้าง Village Profile ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ครบทุกด้าน ดังนั้น จึงควรขยายเวลาในการจัดทำ Village Profile ให้นานกว่านี้ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ เก็บข้อมูล รวมไปถึงการจัดทำ Village Profile ได้อย่างครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

๘. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัวอาจารย์เอง)

การทำงานพัฒนาชุมชน ใครบอกว่าเป็นเรื่องง่าย ซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นเรื่องที่ “ยากมาก” เป็นงานที่ **จำเป็นต้องใช้ความสามารถทั้งในเรื่งก่าลังกายและก่าลังใจในการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นนำไปสู่ความสำเร็จ** ซึ่งสิ่งที่สำคัญของงานพัฒนาชุมชนคือ “การทำงานร่วมกับชุมชนโดยมีการลงพื้นที่ศึกษาชุมชน และบริบทของชุมชนเพื่อนำมาใช้ประสานงาน และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น” ส่วนวิธีการปฏิบัติงานที่นำไปใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชนและผู้นำชุมชนมี ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคย และสร้างความคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเป็นอันดับแรกสำหรับการลงพื้นที่ในครั้งนี้ โดยอาศัยหลักการเข้าถึงชุมชน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เราสามารถทำงานร่วมกับคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการแสวงหาผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเพื่อเป็นมิตรคู่งาน และใช้องค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้นำ โดยการอ่อนน้อมถ่อมตนในสิ่งที่ถูกกาลเทศะในการปฏิบัติงาน เพราะผู้นำเปรียบเสมือนบุคคลสำคัญ เป็นแหล่งข้อมูลในพื้นที่ ที่จะนำเราไปสู่การพัฒนาชุมชนให้

ประสบผลสำเร็จ การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ รวดรัด และใช้กิจกรรมนำพาคนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยการใช้แรงจูงใจ กิจกรรมโครงการนั้นต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จ รวมไปถึงการแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะทำงานในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านทุกคน และความจริงใจที่แสดงออกมานั้นจะทำให้คนในชุมชนตลอดจนผู้นำชุมชนให้ความไว้วางใจเรา และมีความความคุ้นเคยที่จะทำงานร่วมกับเราได้เป็นอย่างดี ซึ่งการศึกษาชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการทำงานในพื้นที่ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของชุมชน ภาวะความขัดแย้งที่มีอยู่ในชุมชน วิถีชีวิตของคนในชุมชน ประสบการณ์ในอดีตของชุมชนบทเรียนจากการทำงานในพื้นที่ และได้นำไปใช้กับผู้นำชุมชนตลอดการเป็นพัฒนากรนั้นเป็นสิ่งที่สอนให้ตัวเราได้แง่คิดในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการมองคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับเรา ทำให้เรามีความอดทนที่จะรับต่อสถานการณ์ในการทำงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้นำชุมชนจึงเปรียบเสมือนครูผู้สอนให้เราได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี และยังช่วยให้เราทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหา และความต้องการอย่างมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนทำให้ผู้วิจัยได้เห็นสภาพปัญหาที่แท้จริง เข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด ตรงความต้องการของคนในชุมชน รวมไปถึงการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและคนในชุมชน จะทำให้ได้โจทย์ปัญหาความต้องการของคนในชุมชนนั่นเอง

หมู่บ้านสันแก้วคอม ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ผศ.ดร.ทงศักดิ์ ยาทะเล*/ดร.ยุธนา ศรีอุดม/ ผศ.ชินเนียร รัตภักดิ์/
 ผศ.ดร.วรรณพร ทีเก่ง/ดร.ปิยวรรณ คุ่มญาติ/ นายจักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

หมู่บ้านสันแก้วคอม ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

ผศ.ดร.ทงศักดิ์ ยาทะเล โทรศัพท์ ๐๘๑๘๘๘๒๖๕๖ E-mail : naidoi@yahoo.com
 ดร.ยุธนา ศรีอุดม
 ผศ.ชินเนียร รัตภักดิ์
 ผศ.ดร.วรรณพร ทีเก่ง
 ดร.ปิยวรรณ คุ่มญาติ
 นายจักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง	<p>๑. มีผลิตภัณฑ์ที่มีความเข้มแข็งสามารถส่งออกในระดับ ๕ ดาว เช่น กล้วยตาก ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่กำลังรอการส่งเสริมเช่นการทำไม้กวาด และสมุนไพรจากดอกอัญชัญ/ดาวเรือง</p> <p>๒. มีทรัพยากรน้ำ ๓ สายที่ไหลผ่านอำเภอ ทำให้ไม่เจอภาวะความแห้งแล้งทางการเกษตร</p> <p>๓. ชุมชนสนใจในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง “การปลูก ๓ อย่างได้ ๔ อย่าง เพื่อให้ได้ประโยชน์ ตามหลักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เพื่อทำเป็นโครงการต้นแบบของชุมชนพื้นที่</p> <p>๔. มีแหล่งท่องเที่ยวเด่นในพื้นที่ ๒ แห่ง คือวัดดอนแก้ว และถ้ำตอยหลวง</p>
จุดอ่อน	<p>๑. สมุนไพรจำหน่ายยังไม่ผ่าน อย.เนื่องจากไม่มีโรงเรือนที่ผ่านมาตรฐานและมีสารเคมีในวัตถุดิบที่นำมาใช้อบแห้ง</p> <p>๒. รายได้ของชุมชนเป็นรายได้ต่อปีจากการทำเกษตรปลูกข้าว (นาดำ) เลี้ยงโค ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่ว ฯลฯ ต้นทุนสูงจากซื้อสารเคมีและแรงงานต่างด้าวสูงขึ้นจากการเกี่ยวข้าว ทำให้ได้กำไรน้อยเนื่องจากการกดราคาของพ่อค้าคนกลางรับซื้อและสินค้าไม่ได้คุณภาพ เช่น ข้าวโพดมีลักษณะแข็ง</p> <p>๓. สมุนไพรสำหรับนำมาเป็นวัตถุดิบหายากเนื่องจากรายได้น้อย และไม่สามารถวางแผนการผลิตตามความต้องการได้</p> <p>๔. คนในชุมชนหันไปทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีเนื่องจากได้เงินเร็ว และคุ้นเคยงานที่เป็นงานฝีมือจักสานปัจจุบันไม่มีแล้วซึ่งสามารถเป็นอาชีพเสริมระหว่างรอการเพาะปลูกได้</p>

โอกาส	๑. “องค์กรประชารัฐ” ที่รัฐบาลให้ทุกจังหวัดเป็นหน่วยงานที่ช่วยแก้ปัญหาเช่นการหาตลาดรับซื้อของเกษตรกร ทั้งโค และพืชทางการเกษตร
อุปสรรค	๑. ขาดตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่ได้เข้าโครงการปลูกเช่น กล้วย ข้า ตะไคร้ ฯ ๒. ไม่สามารถผลิตสินค้าออร์แกนิกได้เนื่องจากทรัพยากรน้ำที่ไหลผ่านอำเภอเป็นน้ำที่มาจากพื้นที่ตอนบนเช่น ชะเนจื้อที่ชาวกะเหรี่ยงปลูกพืชเกษตรโดยใช้สารเคมีเพื่อเร่งการปลูกแล้วชะล้างหน้าดินลงสู่แม่น้ำ ๓. น้ำประปาของอำเภอนำมาจากแม่น้ำซึ่งอาจมีสารเคมีในร่างกายและอาจส่งผลต่อสุขภาพชุมชน ๔. พื้นที่ดังกล่าวไม่เหมาะกับการเพาะปลูกสำหรับบริโภคและส่งออกเป็นอุตสาหกรรมเนื่องมาจากน้ำและดินที่มีสารเคมี

Road Map การพัฒนาหมู่บ้าน

บ้านสันแก้วกอม มีกรรมการหมู่บ้านในการร่วมคิดร่วมทำในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาหมู่บ้านร่วมกัน โดยมี road map การพัฒนาดังนี้

๑. คณะกรรมการหมู่บ้าน ศึกษาสภาพปัญหาของหมู่บ้าน
๒. นำเสนอปัญหาในชุมชน เข้าสู่กระบวนการประชาคมร่วมกันทั้งชุมชน
๓. นำเสนอปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาพร้อมกับชุมชน
๔. ชุมชนเข้มแข็ง อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง และพึ่งพาตนเองได้

ด้านเทคโนโลยี

๑. เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนที่พบคือเทคนิคการการอบกล้วยและการถนอมกล้วยไว้ได้เป็นปีและโรงสีชุมชน
๒. เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม จากการสอบถามว่าประชาชนต้องการให้ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยเช่น ต้องการให้พัฒนาเครื่องดำนานาขนาดเล็ก เครื่องเกี่ยวข้าวขนาดเล็ก เครื่องสีข้าวกล้องเครื่องอบสมุนไพรและเทคโนโลยีในการถนอมอาหาร

๔. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือ

- ๔.๑ การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- ๔.๒ ส่งเสริมและให้ความรู้การลดต้นทุนด้านการเกษตร และการตลาด
- ๔.๓ ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยชุมชน
- ๔.๔ ส่งเสริมการอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
- ๔.๕ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๕. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ชุมชนสันแก้วกอม อดีตที่ผ่านมาชาวบ้านได้อพยพมาจากภาคเหนือตอนบน เช่น จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน เดินทางด้วยเท้า ทางเกวียน มาสร้างบ้านเรือนรวมกันอยู่ที่ชุมชนบ้านโง้ง เนื่องจากภูมิศาสตร์ของชุมชนบ้านโง้งมีพื้นที่เป็นแอ่งหรือที่ราบลุ่มจึงเกิดปัญหาน้ำท่วมอยู่บ่อยๆ ชาวบ้านจึงอพยพจากบ้านโง้งขึ้นมาสร้างอยู่บนดอย หรือบ้านสัน (สันดอยสูง) และมีชาวบ้านอพยพมาในครั้งนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จำนวน ๑๓ หลังคาเรือน ถ้านับจากอดีตจนถึงปัจจุบันรวมได้ ๗๖ ปีมาแล้ว บ้านสัน มีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ผู้สูงอายุเรียกชื่อกันว่า “ต้นกอม” ซึ่งปัจจุบันยังมีให้เห็นอยู่ในชุมชน จึงได้นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้าน “สันแก้วกอม”

บ้านสันแก้วกอม เป็นที่ดอนสูงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ของอำเภอแม่ระมาด ประมาณ ๑๐๐ เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๐๐ ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ ที่ใช้อาศัยทั้งหมด ๙๐ % มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑๙๒ ครัวเรือน มีประชากร ๖๕๙ คน ชาย ๓๒๐ คน หญิง ๓๓๙ คน ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ก็มีบางส่วนรับราชการ รับจ้าง การทำการเกษตรจะทำกันในพื้นที่เขตรอบนอกชุมชน เช่น ต่าบลชะเนงจ้อ ต่าบลแม่ระมาด มีการทำนา ทำไร่ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว ไก่พื้นเมือง ฯลฯ มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีลักษณะโดดเด่นหลายอย่าง และสามารถใช้เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี เช่น กลุ่มกล้วยอบน้ำผึ้ง ชุมชนมีแผนพัฒนาชุมชนดังนี้

แผนพัฒนาชุมชน

วิสัยทัศน์: ชุมชนอยู่ดีกินดี มีอาชีพมั่นคง เอื้ออาทรต่อสังคม เป็นชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง และสภาพแวดล้อมที่สมดุล

ภารกิจ : ดำเนินการพัฒนาชุมชนสันแก้วกอม ให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ โดยได้กำหนดภารกิจดังนี้

ชุมชนอยู่ดีกินดี : ส่งเสริมอาชีพหลัก อาชีพนอกฤดูกาล และอาชีพเสริม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีอาหารการกินที่สมบูรณ์ โดยการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผลผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มการขายผลผลิตเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสม จัดหาอาชีพเสริมเพื่อรองรับคนในชุมชนหลังจากเสร็จจากการประกอบอาชีพหลัก ทำให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างความรู้ด้านการประกอบอาชีพเสริมตามความต้องการของประชาชน หาแหล่งทุนสนับสนุน ตลอดจนหาแหล่งจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์

อาชีพมั่นคง : มุ่งสร้างและยกระดับอาชีพทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้มีความมั่นคง ยั่งยืน ที่สามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องค้าจนครอบครัวได้อย่างมั่นคง

เอื้ออาทรต่อสังคม : จะมุ่งพัฒนาส่งเสริมการทำความดีต่างๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การรักษาวัฒนธรรม และนำธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันให้คนในชุมชนร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชนจะก่อให้เกิดความเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชนข้างเคียงและยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ถือเป็นมรดกทางสังคมอันล้ำค่าให้คงอยู่กับประชาชนตลอดไป

ชุมชนเข้มแข็ง : หาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนรู้จักแก้ไขปัญหาของตัวเองและสร้างความร่วมมือร่วมมือกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางเพื่อทำให้ชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

ภายใต้ทางเศรษฐกิจ : กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยกันรณรงค์ให้คนในชุมชนรู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้หนี้สิน รู้จักประหยัด รู้จักการออม โดยช่วยกันรณรงค์ใช้คนในชุมชนรู้จักการลงบัญชีค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อที่จะได้รู้ว่าการใช้จ่ายของตนเองในครอบครัวนั้นมีความเพียงพอหรือไม่ การรู้รายรับ การรู้รายจ่าย จะทำให้เราคิดได้ว่าเราจ่ายพอดีกับรายรับหรือไม่ จะได้สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง ปัจจุบันเราอยู่ได้อานาคตเราก็อยู่ได้อย่างพอเพียง

สภาพแวดล้อมที่สมดุล : การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมชุมชน เช่น กิจกรรมดูแลรักษาแหล่งน้ำ ลำคลองให้สะอาด ถนนช่วยกันปลูกต้นไม้ในชุมชนเพื่อลดปัญหา โลกร้อน และยังสร้างความร่มรื่นให้เกิดขึ้นในชุมชนช่วยกันรณรงค์ทำความสะอาดถนนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนน่าอยู่ ทั้งชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจะทำให้ชุมชนมีความสวยงามและน่าอยู่ตลอดไป

ดังนั้น จากปัจจัยทั้งจุดเด่น และ จุดด้อยดังกล่าว ๆ สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ และ ผลักดันให้คนในชุมชนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต ผ่านกลไกอาจารย์พี่เลี้ยงภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

หมู่บ้านต้นมื่น ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

นายณัฐอมร จวงเจิม*/ นายทวีสิน ปัญญาสิทธิ์/ นายนครินทร์ เจริญสุข
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นายณัฐอมร จวงเจิม โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ ๙๔๑๖๑๙๓ E-mail:
weenut_ohm๑๓@hotmail.com

ความเป็นมาของโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เป็นสถาบันอุดมศึกษามีที่ตั้งอยู่ใน ๖ จังหวัด ในภาคเหนือ มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคมตามพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยฯ ทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ ด้านการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งการดำเนินงานตามโครงการจะต้องมีการบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วนทั้งมหาวิทยาลัยฯ

ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำโครงการ “โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ในด้านความร่วมมือร่วมกับ ท้องถิ่น หมู่บ้าน ชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสานต่อในการดำเนินงานด้านบริการวิชาการ โดยเป็นการเริ่มจากกระบวนการทำ Village Profile ในเชิงลึกของชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะสามารถนำไปต่อยอดในโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตหมู่บ้าน ชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย โดยผู้เข้าร่วมโครงการ ผังตัวจะเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่าง ชุมชน หมู่บ้าน มหาวิทยาลัย เพื่อเชิญชวนให้คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา นำความรู้เชิงวิชาการสมัยใหม่จากองค์ความรู้ต่างๆของมหาวิทยาลัยไปสานต่อกับชุมชน หมู่บ้าน เพื่อสร้างการยกระดับด้านการบริการวิชาการของบุคลากรของมหาวิทยาลัย กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน หมู่บ้าน ให้มีความรู้ สามารถประกอบสัมมาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและยั่งยืน บนฐานสังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิด การพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บนพื้นฐานคือความพอมิ พอกิน พอใช้ก่อน แล้วจึงค่อยเสริม ค่อยสร้างความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านงานบริการวิชาการ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน จึงต้องจัดทำโครงการ “การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ มทร.ล้านนา (ผังตัว) ขึ้น ชุมชนบ้านต้นมื่น หมู่ที่ ๑๔ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปางเป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์มากในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและบริบทของชุมชน ที่เป็นบริบทเน้นกิจการทำการเกษตร โดยเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่ใกล้ตัวเมืองลำปาง ห่างจากเมืองเพียง ๕ กิโลเมตร ภายในพื้นที่ได้เส้นแนวระบบชลประทาน

เชื่อมขนานกับลำน้ำแม่วัง มีถนนสายพหลโยธิน ลำปาง-งาว ผ่ากลางพื้นที่ ประเด็นที่น่าสนใจ เมื่อพื้นที่ชุมชน บ้านต้นมีน หมู่ที่ ๑๔ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้รับอิทธิพลการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมือง ลำปาง ที่มีอัตราเร่งไม่แพ้กรุงเทพฯ เกิดกลุ่มหมู่บ้านจัดสรร รุกพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้พื้นที่สีเขียวรอบเมือง ลำปางลดลงรวดเร็ว สวนทางกับการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัว และหมู่บ้านยังได้รับ รางวัลชนะเลิศโครงการหมู่บ้านสีเขียว ปี ๒๕๕๓ ในการแก้ปัญหาขยะ ในชุมชน หมู่บ้านที่มีประชากร ๑,๐๒๑ หลังคาเรือน แห่งนี้ มีเป็นพื้นที่ศึกษาที่น่าสนใจ หากแต่มุมมองความน่าอยู่ ในการดำรงชีพในรูปแบบ เศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกันของชุมชนดั้งเดิมและชุมชนบ้านจัดสรร รวมทั้งการแก้ปัญหาเรื่องขยะ ของชุมชนเป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาข้อมูลด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรมของชุมชนบ้านต้นมีน
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพของความเป็นชุมชน บ้านต้นมีน
๓. เสนอแนวทางพัฒนา ความเป็นชุมชนบ้านต้นมีน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. คณาจารย์และบุคลากรมีทักษะด้านการประสานงานระหว่าง ชุมชน หมู่บ้าน มหาวิทยาลัย นำ ความรู้เชิงวิชาการสมัยใหม่จากองค์ความรู้ต่างๆของมหาวิทยาลัยไปสานต่อกับชุมชน หมู่บ้าน
๒. คณาจารย์และบุคลากรเข้าใจหลักการและแนวปฏิบัติในการเรียนรู้ในชุมชนที่ดี และสามารถ นำไปประกอบการดำเนินงานบริการวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

ประวัติความเป็นมาบ้านต้นมีน คือ ชาวบ้านในสมัยก่อนเล่ากันว่าในฤดูฝนมีน้ำท่วมมาก มีต้น มะมีน (ต้นกระบก) ลอยตามน้ำมาค้างอยู่ที่หมู่บ้านนี้เป็นจำนวนมาก และได้เจริญงอกงามในเวลาต่อมา จึงตั้ง ชื่อให้เป็นหมู่บ้านต้นมีน มาจนถึงปัจจุบัน สภาพภูมิศาสตร์ทั่วไป สิ่งแวดล้อมบรรยากาศในหมู่บ้านร่มรื่นดี อากาศแจ่มใส ใกล้เคียงเขาป่าไม้ทุ่งนา วัฒนธรรมในชุมชน

ข้อมูลการปกครองและการเมือง

บ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เดิมขึ้นกับหมู่ที่ ๒ (บ้านสามัคคี) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการแบ่งแยกหมู่บ้านตามประกาศฝ่ายการปกครองของจังหวัดลำปาง แยกเป็นหมู่ ๑๔ ตามประกาศเรื่องการแต่งตั้งกำหนดเขตหมู่บ้าน ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ มีลักษณะการปกครอง ตั้งแต่แยกหมู่บ้านออกมาเป็นหมู่ ๑๔ ดังนี้

๑. นายอำนาจ พิระเชื้อ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. นายปรีชา ฟูกำ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗
๓. นายอำนาจ พิระเชื้อ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๑
๔. นายธีระ ธรรมไชย เป็นประธานชุมชนและเป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๕๐
๕. นางสาวสุชาดา ตูลาพันธุ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน

ข้อมูลด้านการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลพิชัย ห่างจากอำเภอเมืองลำปาง ประมาณ ๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๒๐๐ ไร่

อาณาเขต

บ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปางมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่บ้านท่าเตือ หมู่ ๑๒
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านสามัคคี หมู่ ๑๒
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านม่อนเขาแก้วและบ้านทุ่งกุ่มหมู่ที่ ๓
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	แม่น้ำวังและฝั่งตรงข้ามหมู่บ้านต้นธงชัย

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจ – รายได้ประชากร

ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ ลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน คณงานก่อสร้าง และอาชีพเสริมตามความถนัด โดยการจักสารเช่น ไผ่คา, ทำขนม , ดอกไม้ประดิษฐ์ มีร้านค้าและร้านอาหาร ประมาณ ๑๕ ร้าน

ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

ชุมชน

บ้านต้นมื่น มีจำนวน ๑,๐๒๑ ครัวเรือน มีประชากร ๑,๖๐๙ คน (ข้อมูลวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙) แบ่งเป็น ๒ ชุมชนหลักๆคือ

๑. ชุมชนบ้านต้นมื่น มีจำนวน ๔๐๑ หลังคาเรือนมีประชากร ๕๙๐ คน
๒. ชุมชนเคหะบ้านต้นมื่น มีจำนวน ๖๒๐ หลังคาเรือนมีประชากร ๑,๐๑๙ คน

ตารางที่ ๑ จำนวนประชากรบ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ปี พ.ศ.	หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
๒๕๕๗	หมู่ที่ ๑๔ บ้านต้นมื่น	๗๔๙	๘๖๐	๑,๖๐๙

แหล่งที่มา : เทศบาลเมืองพิชัยจังหวัดลำปาง(ทะเบียนราษฎร)

ศาสนา

บ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ และนับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ เป็นบางส่วน

- วัดต้นมื่น จำนวน ๑ แห่ง
- ฌาปนสถาน ใช้ร่วมกับชุมชนม่อนเขาแก้ว

ประเพณีศิลปวัฒนธรรม

บ้านต้นมื่น หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง สืบทอดกันมายาวนานมีภาษาท้องถิ่นแบบชาวไทยล้านนา ประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

- ประเพณีสงกรานต์ มีขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายนของทุกปี
- การกินข้าวสลาก
- ลอยกระทง

- การถวายเทียนพรรษา
- ประเพณีการบวชเณร
- ประเพณีแต่งงาน
- การทอดกฐินผ้าป่า
- การแห่ลูกแก้ว

ข้อมูลข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แหล่งน้ำ

บ้านต้นมัน หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญต่อการเกษตรกรรมและการชลประทานไหลผ่านพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองพิชัย ได้แก่ แม่น้ำวัง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

การปศุสัตว์

มีฟาร์มหมู ขนาดพื้นที่ ๑ ไร่จำนวน ๖๐ ตัว

ข้อมูลด้านการสำรวจและเรียนรู้ฐานทรัพยากร

การศึกษา

มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขต บ้านต้นมัน หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ดังนี้

- สนามกีฬาท้องถิ่น จำนวน ๑ แห่ง
- สวนสาธารณะ จำนวน ๑ แห่ง

สถานที่ราชการ

มีสถานที่ราชการที่ตั้งอยู่ในเขตบ้านต้นมัน หมู่ ๑๔ ลำปาง ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพพิชัย
- การประมงน้ำจืด
- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์
- สำนักงานเทศบาลพิชัยจังหวัดลำปาง
- สำนักงานการจัดหางานจังหวัดลำปาง

ข้อมูลด้านสาธารณสุข

การสาธารณสุข โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ สังกัด กระทรวงสาธารณสุข

- ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๑ แห่ง

ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

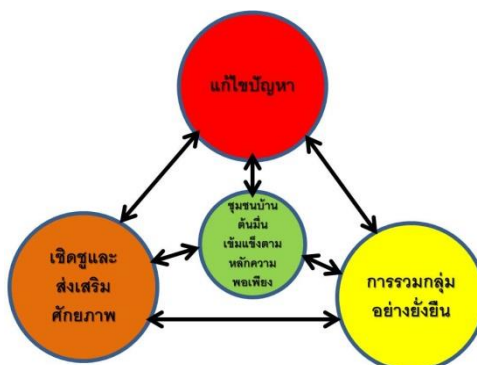
แหล่งท่องเที่ยว

๑. **พื้นที่ป่าชุมชน** ป่าชุมชนพื้นที่อนุรักษ์ เดิมอดีตเคย เป็นสุสานบ้านต้นมื่นเมื่อ ประมาณ ๘๐ ปีที่แล้วได้มีการยกเลิกและเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่ปลูกป่า ตามโครงการเฉลิมพระเกียรติต่างๆ ระยะเวลา ๘๐ ปีที่ผ่านมา ได้ปลูกต้นไม้ไปจำนวนมากกลายเป็นพื้นที่ สีเขียวของชุมชน ต้นไม้ที่นิยมปลูกเช่น ต้นสักทอง ต้นตระกูล เป็นต้น
๒. **พื้นที่ริมน้ำวัง** เป็นพื้นที่ เพิ่มเติมจากการขุด ลอกลำน้ำวังก่อให้เกิดพื้นที่ สีเขียวตามแนวยาม เลียบลำน้ำวัง ที่มีทิวทัศน์สวยงาม สามารถ ส่งเสริมเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว ออกกำลังกายพักผ่อนได้ในอนาคต
๓. **วัดต้นมื่น** พื้นที่ศึกษา พระธรรม และทำนุบำรุงจิตใจ ที่เป็นศูนย์รวม ในการทำกิจกรรมของชาวชุมชนบ้านต้นมื่น โดยมี ท่านพระครูสาทร พัฒนกิจ เจ้าคณะตำบล เป็นเจ้าอาวาสวัด จากบทสัมภาษณ์พ่อเสริฐหมอดินได้บอกตำนานของชุมชนว่า “ จากชื่อต้นมื่น เดิมทีบริเวณหน้าวัดมีต้นป่ามื่น (ต้นกระบก) ขึ้นเป็นแนวป่าตามริมน้ำวังด้านหน้าวัดจึงได้ชื่อว่าบ้านต้นมื่น และแม่น้ำวังได้ไหล ผ่านด้านหน้าวัด ถึงฤดูน้ำแล้งได้เกิดพายุ น้ำหลากตัดผ่านหลังวัดจึงทำให้แม่น้ำวังเปลี่ยนทิศอ้อมด้านหลังวัดไป และพื้นที่ เดิม ชาวบ้านได้ขุดเป็นสระน้ำเพื่อใช้ในการ ประปาชุมชนจนถึงทุกวันนี้” และปัจจุบันนี้ ได้มีการขุดพบไม้ตะเคียน ลำใหญ่ ในลำน้ำวังหลังวัด ท่านเจ้าอาวาสและชาวชุมชนบ้านต้นมื่นจึงได้ นำมาแกะสลักเป็นพระพุทธรูปปางปรีนิพาน และปางไสยาสน์ ขนาดกว้าง ๒.๐๐ เมตร ยาว ๕.๐๐ เมตร

ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

<p>S</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีทีมผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง 2. เป็นหมู่บ้านนำร่องและได้รับรางวัลหมู่บ้านสีเขียว 3. มีปราชญ์ชุมชน หมอคน 4. มีการรวมกลุ่ม มากกว่า 10 กลุ่ม 5. มีมหาวิทยาลัยต่างๆได้มาคลุกคลีกับชุมชน 	<p>W</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การภายในของการรวมกลุ่ม 2. ชุมชนมีการขัดแย้งภายใน 3. ที่ดินทำกินด้านเกษตรกรรมเหลือน้อย 4. กลิ่นมูลสัตว์ และกลิ่นการทำน้ำพริกในชุมชน
<p>O</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถส่งเสริมกลุ่มต่างๆให้เป็น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ 2. หน่วยงานต่างๆให้การส่งเสริมกลุ่ม 3. ส่งเสริมปราชญ์ชุมชน หมอคนเป็นที่ยอมรับ 	<p>T</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การหายไปของสมาชิกกลุ่ม 2. ภัย และสมรรถภาพของกลุ่ม 3. การบริหารจัดการเรื่องเวลาของชุมชน

แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

แนวคิดและแนวทางการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการการและทำประชาวิจารณ์ เพื่อรับข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นข้อมูลรากฐาน ที่ยังลึกของชุมชนอย่างแท้จริง มองให้เห็นปัญหา ในหลายๆด้านเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะสามารถนำไปต่อยอดในโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตหมู่บ้าน ชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย เน้นมองหาปัญหา และศักยภาพ ของชุมชน มุ่งเน้นการแก้ปัญหา โดยการตรง และเพิ่มศักยภาพ ของชุมชนโดยใช้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ประเด็นเร่งด่วนในการ แก้ไขปัญหา ในเรื่องของกลิ่นมูลสัตว์และกลิ่นการทำน้ำพริกในชุมชน กลิ่นมูลสัตว์ (ฟาร์มหมู)

จากการลงพื้นที่ของชุมชนบ้านต้นมื่น กลิ่นมูลสัตว์เป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเร่งแก้ไข เพราะเป็น ปัญหาต่อสุขภาพของประชาชนรอบฟาร์ม โดยเฉพาะอากาศช่วง ฤดูหนาว จะมีกลิ่นแรงเป็นพิเศษ

โดยวิธีการแก้ปัญหาจากการประชุมหารือชุมชน ที่ได้ร่วมทำกับเทศบาลเมืองพิชัยนั้น เทศบาล พิชัยได้ทำการติดต่อ สวทช. มาทำบ่อแก๊สชีวภาพในการแก้ปัญหา

กลิ่นของการทำน้ำพริกสาบ

จากการลงพื้นที่ของชุมชนบ้านต้นมื่น กลิ่นของการทำน้ำพริกสาบ เป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเร่งแก้ไข เพราะเป็นปัญหาต่อสุขภาพของประชาชนรอบโรงคั่ว โดยเฉพาะอากาศช่วง ฤดูหนาว จะมีกลิ่นแรงเป็นพิเศษ ทำให้ไอ แสบคอ โดยวิธีการแก้ปัญหาจากการประชุมหารือชุมชน ที่ได้ร่วมทำกับเทศบาลเมืองพิชัยนั้น ผู้วิจัย ได้นำเสนอโรงคั่วไร้ควัน โดยใช้ต้นแบบจากโรงเผาไร้ควันของ เครื่องปั้นดินเผาบ้านหมอเขาแก้วซึ่งเป็นเตาเผา ที่ได้รับออกแบบ จากภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปางได้ร่วมมือกับ เทศบาลเมืองพิชัยได้จัดทำไว้ ณ บ้านหมอเขาแก้ว พื้นที่ใกล้เคียง โดยจะปรับให้เป็น โปรเจคปีสุดท้ายของ นักศึกษา ส่วนเรื่องของงบประมาณ เจ้าของกิจการยินดีสนับสนุน

การภายในการรวมกลุ่ม

จากการลงพื้นที่ของชุมชนบ้านต้นมื่น ในเรื่องของกรรวมกลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่มีคือกลุ่มดอกไม้ ประดิษฐ์และกลุ่มพวงหรีดได้ มีความต้องการให้แก้ปัญหาเรื่องการเงินทุนหมุนเวียนและปัจจัยการเพิ่ม ลดของสมาชิกกลุ่ม ทำให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการทำธุรกิจครบวงจรในงาน ฅนปณกิจ เพิ่มในการทำของที่ระลึกในงานฅนปณกิจเช่นการทำยาหม่อง สเปรย์ไธยุง สบู่ จากวัตถุดิบของชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จในการทำโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ชุมชนนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของชาวชุมชนที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ และสิ่ง สำคัญคือการทำผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือต่างให้กับผู้วิจัย รวมถึงผู้วิจัยต้องลงพื้นที่อย่างจริงจัง และทดลองการ ใช้ชีวิตในชุมชนนั้นจริงๆและเรียนรู้การใช้ชีวิต และการให้ความร่วมมือกับชุมชนของผู้วิจัยก็เป็นอีกปัจจัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ปัญหาเรื่องการค้าเนนการกิจกรรม วันและเวลา อาจไม่เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้ โดยมี ปัจจัยหลายด้านการดำเนินชีวิตของชุมชน การเกิดกิจกรรมของชุมชนแบบกะทันหันเช่น งานศพ เป็นอีกหนึ่ง ปัจจัยที่ทำให้ดำเนินการล่าช้า

การแก้ไขปัญหา ลงพื้นที่เข้าช่วยเหลือชุมชน เช่นไปร่วมงานศพ และช่วยกิจกรรมต่างๆ และใช้ การสอบถามพูดคุยแบบเป็นกันเองเพื่อเก็บข้อมูล

การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

ในการดำเนินกิจกรรมโครงการโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ชุมชนนั้น ควรอยู่ในช่วงปิดเทอม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การเรียน การสอนและผู้ศึกษาควรนำไปบูรณาการในรายวิชาในการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องได้

บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ศักยภาพของชุมชนบ้านต้นมีน จากการลงพื้นที่ชุมชนบ้านต้นมีน ซึ่งชุมชนแห่งนี้ มีทีมผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง จากการบวนการทำงานที่เยี่ยมยอดของผู้นำที่ได้รับรางวัลเป็นหมู่บ้านนำร่องขยะรีไซเคิล และได้รับรางวัลหมู่บ้านสีเขียว มีปราชญ์ชุมชน หมอเดินมีการรวมกลุ่ม มากกว่า ๑๐ กลุ่ม และมีมหาวิทยาลัยต่างๆได้มาคลุกคลีกับชุมชน

ปัญหาที่พบในชุมชน นั้น พบปัญหาการภายในของการรวมกลุ่มซึ่งการรวมนั้นมีจำนวนสมาชิกลดลง และขาดเงินหมุนเวียนในกลุ่ม อีกหนึ่งปัญหาสำคัญคือ ชุมชนมีการขัดแย้งภายในโดยเฉพาะชุมชนเคหะที่มีประชากรจากหลากหลายพื้นที่ และส่วนใหญ่เป็นอาหารให้เช้า ก็จะทำให้เกิดปัญหาเสียดสีและอาชญากรรมได้ง่าย ที่ดินทำกินด้านเกษตรกรรมเหลือน้อยกลั่นมูลสัตว์ และกลั่นการทำน้ำพริกในชุมชน

หมู่บ้านห้วยทราย หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่ปิ้ง อำเภอพร้าวก้าง จังหวัดเชียงใหม่

รศ.ดร. สุนทรี รินทร์คำ*/ผศ.อมรรัตน์ พรหมศรี/ผศ.ดร.กลิ่นประทุม ปัญญาปิง/ผศ.ลดาวัลย์ วัฒนนะจีระ/
ภัทรา วงษ์พันธ์กมล/ดร.รุ่งนภา เขียววิจิตร/ดร.ยุพดี หัตถสิน/สมาน ดาวกันเวียง/กาญจนา ศรีวิชัย/
มณีกาญจน์ ไชยนนท์/อัษร ธรรมสโรช/ครรชิต เงินคำคง/วิชรา ตาจันทร์ดี
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านห้วยทราย หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่ปิ้ง อำเภอพร้าวก้าง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทรี รินทร์คำ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร โทรศัพท์ ๐๘๙๖๓๖๒๖๒๐ E-mail : supavit@hotmail.com

คณะกรรมการประกอบด้วย

ผศ.อมรรัตน์ พรหมศรี	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
ผศ.ดร.กลิ่นประทุม ปัญญาปิง	คณะวิศวกรรมศาสตร์
ผศ.ลดาวัลย์ วัฒนนะจีระ	คณะวิศวกรรมศาสตร์
อ.ภัทรา วงษ์พันธ์กมล	คณะวิศวกรรมศาสตร์
อ.ดร.รุ่งนภา เขียววิจิตร	คณะวิศวกรรมศาสตร์
อ.ดร.ยุพดี หัตถสิน	คณะวิศวกรรมศาสตร์
อ.สมาน ดาวกันเวียง	คณะวิศวกรรมศาสตร์
อ.กาญจนา ศรีวิชัย	คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม
อ.มณีกาญจน์ ไชยนนท์	คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม
อ.อัษร ธรรมสโรช	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
นายครรชิต เงินคำคง	บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ
นางสาววิชรา ตาจันทร์ดี	บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

๓.๑.๑ จุดแข็ง

(๑) ด้านพื้นที่ทำกิน ทุกครัวเรือนมีพื้นที่ในประกอบอาชีพ เป็นของตนเอง บางส่วนทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์

(๒) ด้านเศรษฐกิจ สังคมและรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดี จากการขายผลผลิตทางการเกษตร ลักษณะสังคมส่งเสริมระบบประชาธิปไตยเน้นการมีส่วนร่วม

(๓) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีการจัดการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ทัศนียภาพภูมิประเทศสวยงาม ไร่ผลพืชทางอากาศ มีลำห้วย อ่างเก็บน้ำ มีแหล่งน้ำพุร้อน และแหล่งโบราณสถานเก่าแก่

(๔) ด้านองค์กรแหล่งทุนหมู่บ้าน มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กขคจ) ที่มีความเข้มแข็ง

(๕) ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีกิจกรรมกรรมประจำทุกปี ส่งเคราะห์บ้าน ดำหัวเสื่อบ้าน การเลี้ยงผี การลงแขกทำงาน

๓.๑.๒ จุดอ่อน

(๑) การคมนาคมและการสื่อสาร เป็นลักษณะชุมชนนอกแตก มีถนนผ่ากลาง มีความต้องการด้านพัฒนากายภาพด้านการสัญจรและการสื่อสาร

(๒) ผลผลิตด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์ ขาดการส่งเสริมและ คุ้มครองคุณภาพ

(๓) มีการใช้สารเคมีด้านการเกษตร มากเกินควร

(๔) ขาดความรู้เรื่องการจัดการด้านการตลาด การรวมกลุ่มที่เหนียวแน่นก็เฉพาะความเดือดร้อนเท่านั้น

(๕) พื้นที่ทำกินส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ไม่สามารถเป็นหลักประกันความมั่นคงฐานะทางครอบครัว

(๖) มีการลักลอบตัดไม้ การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก การใช้น้ำอย่างไม่มีระบบและขาดการพัฒนา การบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นทางการ

(๗) ประเพณี วัฒนธรรม เป็นของคนผู้เฒ่าชราเท่านั้น

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

๓.๒.๑ การเพิ่มมูลค่าผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ทางเกษตรโดยการแปรรูปสินค้า และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน

๓.๒.๒ สร้างความหลากหลายด้านผลิตผลทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ในชุมชน

๓.๒.๓ ให้ความรู้และส่งเสริมด้านการตลาด

๓.๒.๔ ส่งเสริมและพัฒนาการรับรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอก

๓.๒.๕ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร วิถีชีวิตชุมชน และเชิงนิเวศ

๓.๒.๖ แนวทางการอนุรักษ์ และวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน น้ำ พืช สัตว์ ป่าไม้ ฯลฯ) ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ได้แก่

(๑) รักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ให้อุดมสมบูรณ์ต่อพื้นดิน น้ำ พืช ป่าไม้

ต่อไป

(๒) สืบสานและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี ให้คงอยู่และเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

(๓) ส่งเสริมการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีระหว่างชุมชนและทรัพยากรป่าไม้

(๔) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างรู้คุณค่า

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

๓.๓.๑ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ชุมชนและขยายเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก ในทุกด้าน และทุกรูปแบบ

๓.๓.๒ การให้การศึกษาความรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

๓.๔.๑ ขาดสถานที่ด้านการศึกษาและห้องสมุดของชุมชน

๓.๔.๒ ขาดจัดการระบบด้านการตลาดของชุมชน

๓.๔.๓ ส่งเสริมการทำเทคโนโลยีชีวภาพ

๓.๔.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วม

บำรุงรักษา

๓.๔.๕ ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศ

๓.๔.๖ ขาดสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน

๓.๔.๗ ขาดสถานที่สำหรับติดตั้งระบบและสำนักงานกลางแบบถาวรของชุมชน

๓.๔.๘ ขาดการส่งเสริมองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการนำมาพัฒนาชุมชน

๓.๔.๙ ขาดการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

๓.๔.๑๐ ขาดการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยอย่างยั่งยืน

๓.๔.๑๑ ควรได้รับการสนับสนุนด้านอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของวิถีชีวิตชุมชนให้กับ

เยาวชนรุ่นถัดไป

๓.๔.๑๒ ควรส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจให้เกิดความหลากหลาย

๓.๔.๑๓ ขาดองค์ความรู้และการส่งเสริมด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตที่หลากหลายทาง

การเกษตร

๓.๔.๑๔ ขาดการประชาสัมพันธ์และขยายผลด้านการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง

๔. ด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน และเทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม ได้แก่

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

(๑) เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

(๒) เทคโนโลยีการทำเกษตรอินทรีย์

(๓) เทคโนโลยีด้านการส่งเสริมการตลาด (E-commerce)

(๔) เทคโนโลยีด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) ขาดองค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๖) พัฒนาสาธารณูปโภคหลักให้ครอบคลุมทั้งชุมชน

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

(๑) เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของ

ชุมชน

(๒) องค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

(๓) เพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร และการปลูกพืชเศรษฐกิจให้เกิดความหลากหลาย

(๔) ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตที่หลากหลายทางการเกษตร

(๕) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยอย่างยั่งยืน

(๖) การสนับสนุนด้านอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของวิถีชีวิตชุมชนให้กับเยาวชนรุ่นถัดไป

(๗) การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และขยายผลด้านการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึง

(๘) ขยายเครือข่ายระบบโทรคมนาคมให้ครอบคลุมทั้ง

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สามารถลงไปช่วยชาวบ้านแก้ปัญหาได้ทันที

ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ มีอยู่ ๔ ประเด็นเร่งด่วนหลักๆ ได้แก่

๑. การตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาล เช่น การตรวจสอบทางเคมีและชีวภาพ เพื่อนำผลการตรวจสอบไปวางแผน ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เหมาะสมกับการอุปโภคและบริโภคให้กับคนในชุมชน ทำให้ลดรายจ่ายของครัวเรือน

๒. การตรวจสอบคุณภาพดิน เป็นการตรวจสอบคุณภาพกายภาพ เคมี เช่น ประเภทของดิน ความเป็นกรด-ด่าง และธาตุอาหารสำหรับการปลูกพืช เพื่อนำผลการตรวจสอบไปวางแผน ในการปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชชนิดต่างๆ

๓. การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อสร้างกลุ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้อง และการใช้สื่อออนไลน์ เช่น โปรแกรมเฟสบุ๊ค และโปรแกรมไลน์ โดยจะมุ่งเน้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลหมู่บ้านในรูปแบบดิจิทัล พร้อมทั้งการปรับข้อมูลเว็บไซต์ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และเป็นช่องทางในการโฆษณาสินค้าและบริการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของชุมชน

๔. การจัดการขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะในครัวเรือน ขยะทางการเกษตร และขยะอันตราย เป็นต้น

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขผ่านการผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ ๘ ประเด็น ได้แก่

๑. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิด เพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณสินค้าล้นตลาด และปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ อีกทั้งยังเป็นการลดการพึ่งพาพืชเศรษฐกิจเพียงชนิดเดียว

๒. ส่งเสริมวิถีเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ชุมชน และหากมีปริมาณมากเกินไป ก็สามารถนำไปจำหน่ายต่อไป ซึ่งเป็นวิธีการลดรายจ่ายภายในครัวเรือนและยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

๓. ส่งเสริม/อบรม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างกลุ่มอาชีพใหม่ภายในชุมชน โดยเน้นสินค้าทางการเกษตรที่เหมาะสมกับวัตถุดิบที่มีภายในชุมชน และความต้องการของตลาด อีกทั้งยังเป็นการลด

สัดส่วนพื้นที่การปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก โดยการเพิ่มคุณภาพและผลผลิตต่อไร่ นอกจากนั้นก็ควรเพิ่มพื้นที่การปลูกพืชที่เป็นวัตถุดิบของสินค้าเกษตรแปรรูป และในที่สุดชุมชนก็จะเกิดรายได้ที่ยั่งยืน

๔. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรม

๕. ส่งเสริมการทำเกษตรปลอดสารเคมี เพื่อก้าวสู่เกษตรอินทรีย์ ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

๖. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงเกษตรธรรมชาติ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชน เช่น ความรู้ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ รวมถึงศูนย์ศึกษาทางการเกษตร

๗. ส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชน มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการขยะในชุมชน เช่น โครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ และศูนย์ศึกษาดูงานด้านการจัดการขยะ

๘. ส่งเสริมสาธารณูปโภคในชุมชน ได้แก่ การสร้าง/ปรับปรุง ถนนภายในหมู่บ้านให้ทั่วถึง และการขยายเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการศึกษาชุมชน ทำให้ทราบว่าผู้นำชุมชนนี้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและกระตือรือร้น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาของชุมชน อีกทั้งยังมีทีมงานที่มีความพร้อม ทุ่มเทและเสียสละ เป็นผู้ช่วยผู้นำชุมชนอีกด้วย โดยภาพรวม ปัญหาหลักที่พบภายในชุมชน ได้แก่

๑. การแบ่งกลุ่มของคนในชุมชนที่ประกอบด้วย คนเมืองและชนเผ่าลาหู่ ทำให้ขาดความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตและวิถีคิด

๒. ขาดการส่งเสริมความรู้ในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๓. ขาดความร่วมมือในการจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาลและต่อเนื่อง

๔. ขาดการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์ของคนในชุมชน

๕. ขาดสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง ได้แก่ ถนน และสัญญาณโทรศัพท์ และ ๖) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์

ดังนั้น สรุปภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน ควรจะมีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังกล่าว โดยวิธีดังต่อไปนี้

๑. มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองของคนในหมู่บ้าน ด้วยวิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อย่างยั่งยืน

๒. ขยายเครือข่ายผู้บริโภคนสินค้าทางการเกษตร

๘. สรุปทฤษฎีการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

การวางแผนศึกษาชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ โดยในช่วงแรกได้มีการติดต่อประสานงานกับผู้นำที่ชุมชนไว้วางใจและยอมรับ อันคือ พระ / ผู้ใหญ่บ้าน / ประธานองค์กร จากนั้นจึงทำการนัดหมายเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยผ่านการตัวกลางอาสาสมัครของชุมชนที่มีอยู่หลายชนเผ่า ในการติดต่อประสานงานซึ่งจากการศึกษาชุมชนนี้ ทำให้ทางคณะอาจารย์ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นทางนักศึกษายังได้รับประสบการณ์ตรงในการเข้าหาชุมชน เก็บข้อมูล และสำรวจพื้นที่ชุมชน ในส่วนของชุมชน ก็จะได้โอกาสในการนำเสนอปัญหา และร่วมคิดแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน อีกทั้งชุมชนยังได้ใช้ความรู้ความสามารถของนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอีกด้วย

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

ในขั้นตอน ข้อมูลทั้งหมดจากการลงศึกษาชุมชนจะถูกรวบรวมและวิเคราะห์ เพื่อจัดทำโครงการยกระดับชีวิตหมู่บ้านชุมชนอย่างมีส่วนร่วมต่อไป โดยมี ๑๕ ขั้นตอนดังนี้

- (๑) ติดต่อประสานงานกับประธานชุมชนเพื่อแสดงเจตนารมณ์ของโครงการ
- (๒) รวบรวมอาจารย์ที่ทำงานแต่ละศาสตร์ที่มีความสนใจจะพัฒนาชุมชน
- (๓) นัดประชุม/ปรึกษาหาแนวทาง / ระบุเป้าหมาย
- (๔) ระดมสมองช่วยกันร่างแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับด้านข้อมูลหลากหลายมิติ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ
- (๕) เปิดรับนักศึกษาอาสาสมัครเพื่อลงพื้นที่สำรวจอาณาเขตของชุมชนและการคมนาคมในชุมชน
- (๖) เตรียมอุปกรณ์วัดพื้นที่ / สัมภาษณ์ / เก็บข้อมูล / นัดหมายเวลาเพื่อเดินทาง
- (๗) เดินทางเข้าพื้นที่ชุมชน / สัมภาษณ์และเก็บข้อมูล / เข้าร่วมประชุมร่วมกับชุมชนเพื่อปรับความเข้าใจในการร่วมมือทำโครงการ
- (๘) นำข้อมูลมารวบรวมตามหลักการวิจัย
- (๙) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยกันหาแนวทางพัฒนาศักยภาพของชุมชนได้อย่างยั่งยืน
- (๑๐) หากข้อมูลยังไม่ครบองค์ประกอบ ก็จะต้องมีการเดินทางเข้าพื้นที่ชุมชนซ้ำหลายรอบ จนกว่าจะได้ข้อมูลที่มีพร้อมสำหรับการวิเคราะห์จนครบองค์
- (๑๑) วางแผนประเมินเพื่อช่วยชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งในระยะสั้น/ระยะกลาง/ระยะยาว
- (๑๒) ดำเนินการตามแผนที่กำหนด
- (๑๓) ติดตามเก็บข้อมูลผลลัพธ์จากชุมชนเป็นช่วงๆ ตามกำหนด
- (๑๔) สรุปผลการดำเนินงาน
- (๑๕) จัดทำเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จได้มาจาก การทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์เพื่อผดุงสังคมได้อย่างยั่งยืน และได้จากประสบการณ์ของการศึกษาชุมชน ทำให้เกิดแนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาชุมชนครั้งต่อไป เช่น การเตรียมตัวเข้าชุมชน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการวางแผนการสำรวจเก็บข้อมูล เป็นต้น

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไข้ปัญหา

(๑) ปัญหาเวลาที่มีการเรียนการสอนไม่ตรงกัน การแก้ไข้คือ มีการเลือกอาจารย์ที่มีเวลาว่างตรงกันมากที่สุดในช่วงนั้นๆ ให้เป็นผู้ดำเนินงานโครงการ

(๒) ปัญหาเวลาที่ชุมชนว่างไม่ตรงกันกับทีมงาน การแก้ไข้คือ เลื่อนเวลานัดหมายออกไป และรอจนกว่าชุมชนจะมีความพร้อมที่จะร่วมประชุมกับอาจารย์ทีมงานได้

(๓) ปัญหาการหานักศึกษาอาสาสมัคร เนื่องจากมีเวลาเรียนไม่ตรงกันเมื่อต้องลงพื้นที่ชุมชน การแก้ไข้คือ มีการเลือกเฉพาะกลุ่มนักศึกษาอาสาสมัครที่มีเวลาว่างตรงกันมากที่สุดในช่วงนั้นๆ ให้เป็นผู้ช่วยลงพื้นที่ร่วมอาจารย์เพื่อดำเนินงานโครงการ

(๔) ปัญหาที่มีบุคคลในชุมชนเสียชีวิตทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการได้ตามกำหนดเวลา การแก้ไข้คือ ต้องชะลอการดำเนินโครงการ จนกว่างานศพ/ไว้ทุกข์ จะแล้วเสร็จ

(๕) ปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างบุคคลในทีมงานจนเกิดเริ่มขัดแย้ง การแก้ไข้คือ ต้องมีผู้เป็นตัวกลางคอยหาสาเหตุความเข้าใจผิด และประสานให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

(๑) การปรับปรุงด้านเวลาที่มีการเรียนการสอนไม่ตรงกัน

(๒) การปรับปรุงด้านเวลาที่ชุมชนว่างไม่ตรงกันกับทีมงาน ได้

(๓) การปรับปรุงด้านการหานักศึกษาอาสาสมัคร

(๔) การปรับปรุงด้านมีบุคคลในชุมชนเสียชีวิตทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการได้ตามกำหนดเวลา

(๕) การปรับปรุงด้านการสื่อสาร

๘.๖ ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน ฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

ควรมีการสัปดาห์บำเพ็ญประโยชน์ใน ๑ ภาคการศึกษา เพื่อให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษา สามารถมีโอกาใช้เวลาเข้าถึงชุมชนและพื้นที่ชุมชนได้อย่างเชิงลึก

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัวอาจารย์เอง)

สิ่งที่อาจารย์ทีมงานในโครงการนี้ได้รับจากการลงเรียนรู้ในชุมชน คือ การเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าหากันและกันผ่านการทำงาน อันเนื่องมาจาก

๑. ต้องทำงานร่วมกันและมีการประชุมร่วมกัน

๒. มีการเดินทางร่วมกันเพื่อไปชุมชน

๓. มีการรับประทานอาหารร่วมกัน

๔. มีการเข้าประชุมร่วมกันกับชุมชน

๕. มีการประสานงานกันผ่านสื่อไลน์กลุ่ม เพื่อนัดแนะวัน/เวลาในการเดินทางลงพื้นที่ชุมชน

๖. มีการปรับความยืดหยุ่นด้านงานประจำและงานโครงการเพื่อสอดรับไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน

๗. มีการระดมสมองร่วมกันเพื่อหาทางพัฒนาให้เป็นโครงการศักยภาพของชุมชน

๘. มีการรวมกันระหว่างศาสตร์หลายแขนงจาก วิทยาศาสตร์ / วิศวกรรมศาสตร์ / ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ / บริหารธุรกิจและศิลปะศาสตร์ เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน

- ๙. มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันเข้าสัมภาษณ์ชุมชน และสำรวจพื้นที่ชุมชน
- ๑๐. มีการเรียนรู้ศาสตร์ที่แตกต่างไปจากที่ตนเองคุ้นเคยในการสอน
- ๑๑. มีการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของอาจารย์ที่มาจากการสอนในศาสตร์อื่นที่นอกเหนือจากของ

ตนเอง

- ๑๒. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างศาสตร์
- ๑๓. มีการสลายอัตตาตัวตนเมื่อต้องการให้งานโครงการดำเนินต่อไปได้สำเร็จ
- ๑๔. มีความพยายามหาแนวทางร่วมกันจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ชุมชนได้รับการพัฒนา

ศักยภาพ

- ๑๕. มีความรู้ประมาณ / กาล / บุคคล เพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพ

หมู่บ้านโป่งบัวบาน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

นายปรัชญา นามวงศ์*/นางวัชรีย์ ฝั้นเพื่อนหา/นางสาวหฤทัย ล่องกุลบุตร/นางสาวกชกร มั่งมี/
นางสาวอรอุมา เมธาเกษร/นางสาวรัตนา อระภักดี/นางสาวภาณี ใหม่จันทร์ดี/นายศิริพงษ์ สมวรรณ/
นายนิวัติ จันตะมา/นายกิตติศักดิ์ อามา/นายเถกิงศักดิ์ ภูสิทธิธัคโคชิต/นางสาวหนึ่งฤทัย แสงใส
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นายปรัชญา นามวงศ์ โทรศัพท์ ๐๘๑๗๗๓๙๑๖๐ E-mail:

daydreams๑๓th@yahoo.com

ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน - ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่บ้านห้วยเกียงซาง	ใช้ถนนเป็นแนวเขตแดน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านประตู	ใช้ลำน้ำแม่จัดเป็นแนวเขตแดน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านห้วยทราย	ใช้ลำน้ำแม่จัดเป็นแนวเขตแดน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านแม่แพง	ใช้แนวห้วยบงเป็นแนวเขตแดน

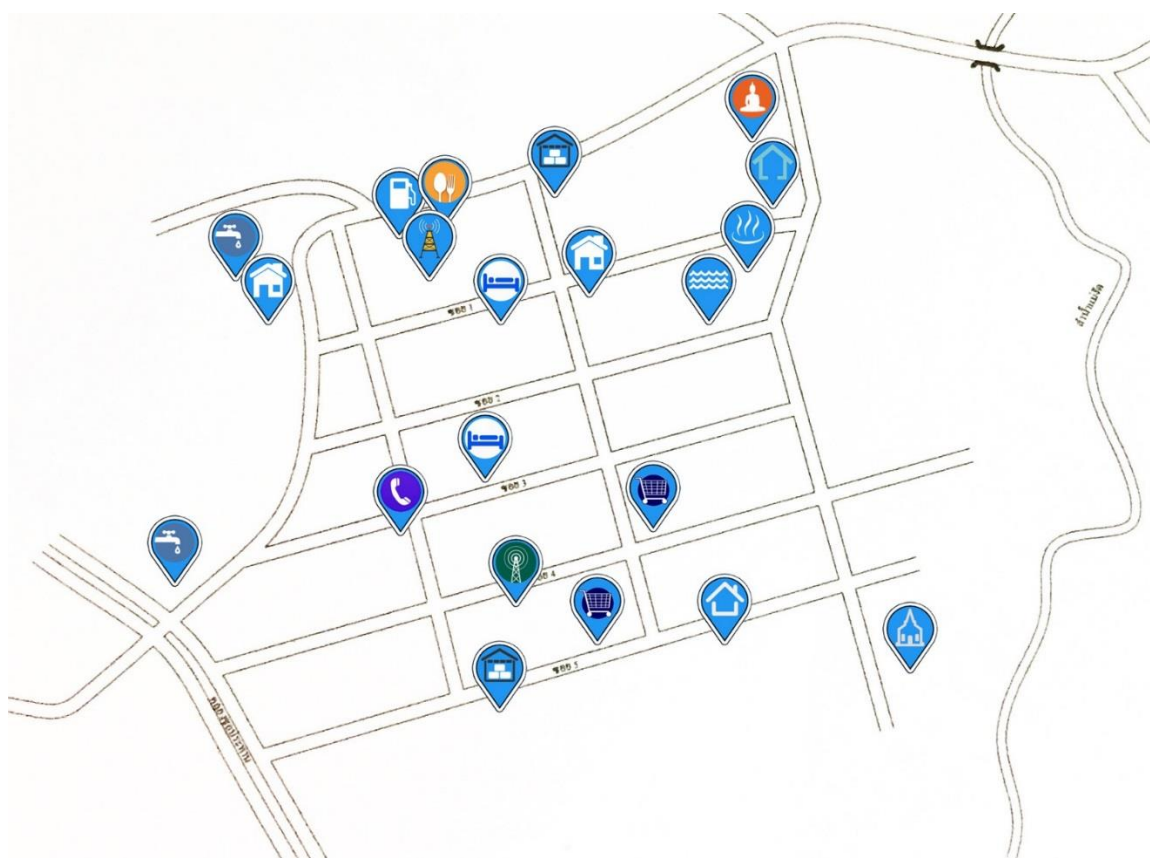
ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตชุมชน เป็นที่ราบเชิงเขาที่มีความชันเล็กน้อย จำนวนครัวเรือน ๑๓๕ ครัวเรือน อยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่ปิ้ง จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๓๐๕ คน แยกเป็นชาย ๑๕๓ คน หญิง ๑๕๒ คน บ้านโป่งบัวบานเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่ก่อตั้งใหม่ เป็นหมู่บ้านในเขตนิคมสหกรณ์ โดยจัดสรรที่ดินให้สมาชิก รายละ ๗ ไร่ แบ่งเป็นที่บ้าน ๑ ไร่ และที่ทำกิน ๖ ไร่ ราษฎรส่วนใหญ่มาจากเขตน้ำท่วมเขื่อนแม่จัดและอ่างเก็บน้ำแม่แพง ซึ่งรัฐบาลได้เวนคืนที่ดิน โดยชาวบ้านอพยพมาจากหมู่บ้านห้วยทรายหมู่ที่ ๘ บ้านแม่แพงหมู่ ๓ บ้านสบปั้งหมู่ ๔ และบ้านแม่ปิ้งหมู่ ๕ และได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านโป่งบัวบานหมู่ ๑๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เนื่องจากบ้านโป่งบัวบานเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมาใหม่และประชากรมาจากหลากหลายพื้นที่ จึงไม่ค่อยมีคนรุ่นเก่าและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดมากนัก มีสถานที่ท่องเที่ยวคือ บ่อน้ำร้อน “โป่งบัวบาน” ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการเกษตรด้านการทำสวน เป็นหลัก รองลงมาคือ ทำไร่ ทำนาและรับจ้างทั่วไป พืชที่ปลูกส่วนใหญ่คือ ลำไย, ข่า, ตะไคร้, ขมิ้น เมื่อว่างจากงานไร่ ก็รับจ้างงานอื่นๆ

บ้านโป่งบัวบานอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของเทศบาลตำบลแม่ปิ้ง โดยภายในหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล สถานีตำรวจที่คอยกำกับดูแลคือ สถานีตำรวจภูธรโหล่งขอด และอยู่ในเขตการรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่วนตำบลผาแดง ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านโป่งบัวบานที่ป่วยมักเป็นโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง โดยโรคระบาดที่มักพบคือ โรคไข้เลือดออก และโรคมือเท้าปาก ภายในชุมชนบ้านโป่งบัวบานประกอบด้วยซอยเล็กๆ อยู่ ๕ ซอย ถนนส่วนมากเป็นทางลูกรัง มีถนนแบบคอนกรีตบ้างเล็กน้อย มีโรงงานผลิตน้ำดื่มชุมชน ๑ แห่ง มีประปาหมู่บ้าน ๑ แห่งที่ใช้งาน แหล่งน้ำธรรมชาติ คลองแม่จัดไหลผ่าน และบ่อน้ำร้อนจำนวน ๑ แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นคือบ่อน้ำสาธารณะจำนวน ๔ แห่ง ไฟฟ้าเข้าถึงชุมชนมีใช้ทุกครัวเรือน การเดินทางมายังหมู่บ้านแม่ปิ้งใช้เส้นทางสายเชียงใหม่-แม่ใจ-พร้าว ทางหลวงหมายเลข ๑๐๐๑ กม

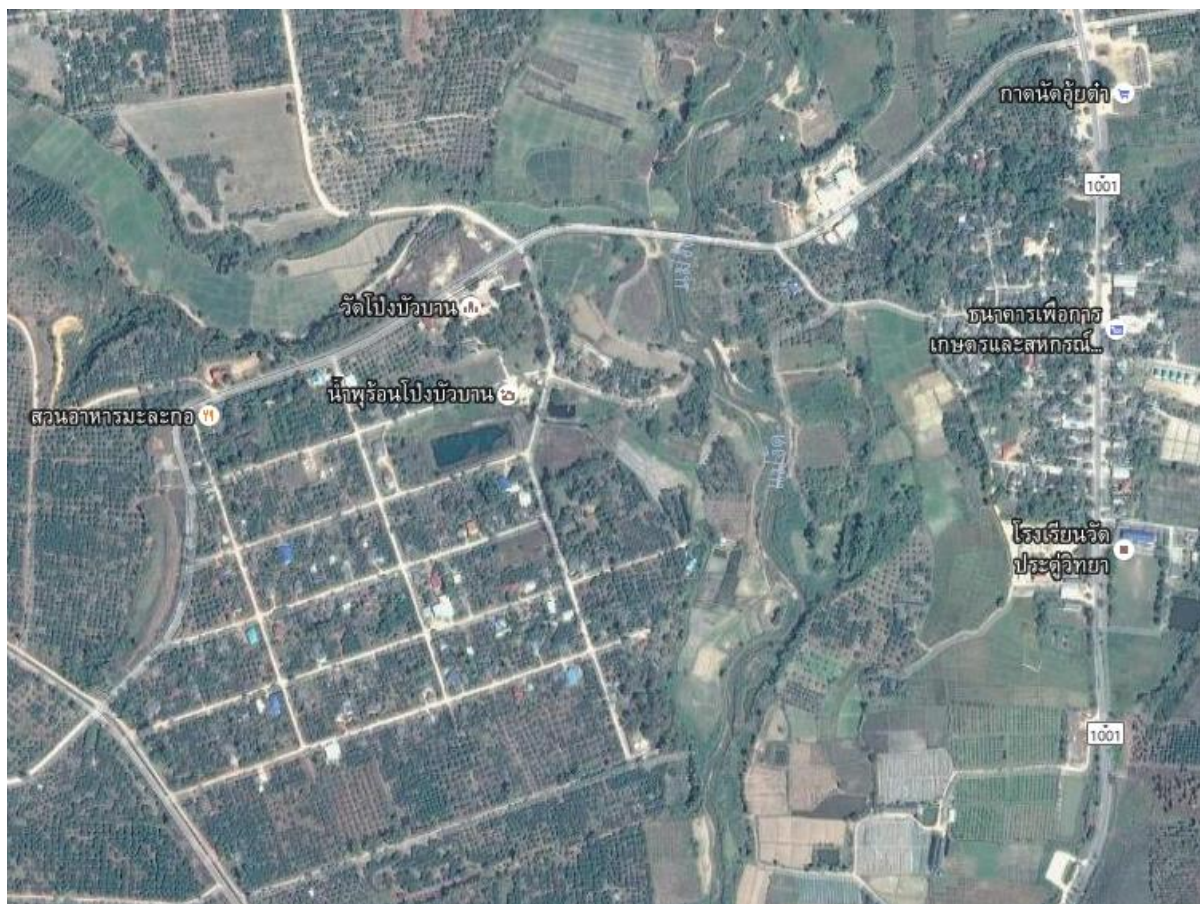
เนื่องจากในหมู่บ้านมีโป่งน้ำร้อนและได้มีการพัฒนาบางส่วนให้กลายเป็นให้บริการอาบน้ำร้อนที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ จึงเป็นสถานที่หลักในด้านการท่องเที่ยว มีการเดินทางที่สะดวกอยู่ใกล้กับถนนเส้นหลัก (เส้นพริ้ว – เชียงใหม่) และถนนในการเดินทางเข้ามาอยู่ในสภาพดี จึงง่ายต่อการเดิน และยังอยู่ใกล้สถานที่สำคัญอื่นๆ เช่น วัดแม่ปิ้ง น้ำตกม่อนหินไหล หรือเป็นทางแหวะสำหรับผู้ที่เดินทางไปยังโครงการหลวงม่อนล้านอีกด้วย ทำให้สามารถพัฒนายกระดับให้เป็นท่องเที่ยวที่นิยมได้ในอนาคต รวมทั้งกลุ่มชุมชนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการท่องเที่ยวเชิงสถานที่ ด้วยทั้งข้อดีที่ตั้งอยู่ท่ามกลางแหล่งท่องเที่ยวอื่น การเดินทางเข้าถึงที่สะดวกและใกล้ทางหลวงหลัก มีบรรยากาศที่ยังคงเป็นธรรมชาติทั้งภายในและภายนอกรอบๆ ชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดกลุ่มอาชีพเพิ่มตามมาให้หลายๆ ด้าน

แผนที่เดินดิน หมู่บ้านโป่งบัวบาน

	โรงเรียนผลิตผลผลิต		ร้านขายของชำ		วัดโป่งบัวบาน
	ที่พัก, โฮมสเตย์		ร้านอาหาร		ศาลพ่อปู่คำ
	ตู้โทรศัพท์		ศูนย์กลุ่มชุมชน		สถานีวิทยุ GFM ๙๙.๐๐ MHz โป่งบัว บาน
	บ่อน้ำร้อน		ประปาชุมชน		สระน้ำสาธารณะ

	บ้านผู้ใหญ่บ้าน และ ศ.ต.ส.ม.		ปั้มน้ำมัน		สุสานหมู่บ้าน
	เสาสัญญาณ โทรศัพท์				

แผนที่ลักษณะพื้นที่หมู่บ้านโป่งบัวบาน

จากการลงสำรวจฝั่งตัวในชุมชน พบว่าหมู่บ้านโป่งบัวบานเป็นหมู่บ้านเล็กๆ หมู่บ้านหนึ่ง ชาวบ้านทั้งหมดเป็นคนไทยพุทธ ที่อพยพมาจากหลายแหล่งจากพื้นที่ที่ราชการเวนคืนและพื้นที่น้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนแม่จัดและอ่างเก็บน้ำแม่แพ่ง มีการจัดสรรที่ดินอยู่อาศัยและทำกินจากสหกรณ์นิคม อ.พร้าว ภายในชุมชนมีวิถีที่เรียบง่าย วิถีชีวิตยังมีลักษณะเป็นแบบพื้นบ้านภาคเหนือ คือมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน เช่นงานศพก็จะมีการมาช่วยงานกันเหมือนกับในอดีต ลักษณะของบ้านเรือนบางส่วนยังคงลักษณะเป็นแบบบ้านไม้พื้นบ้านอยู่ ภายในบ้านส่วนมากจะนิยมปลูกต้นไม้และพืชสมุนไพร ซึ่งกลุ่มชาวบ้านมีความสนใจที่จะนำเอาสมุนไพรที่มีไปแปรรูปอบแห้งอยู่แต่ขาดความรู้และเทคโนโลยีมาสนับสนุน ชาวบ้านมีอัตราอาศัยที่ดี ยิ้มแย้มภายในชุมชนมีร้านขายของทั่วไปอยู่ ๒ ที่ เป็นร้านขายของหลากหลายส่วนมากเป็นของใช้อุปโภค – บริโภคทั่วไป ซึ่งถ้าไม่ซื้อของจากร้าน ๒ ร้านนี้ก็ไปซื้อของจากตลาดนัดนอกชุมชน และร้านขายอาหารตามสั่งเล็กๆ อีกหนึ่งร้าน เส้นทางในการเดินทางเข้าหมู่บ้านสะดวกดีเพราะเป็นถนนลาดยาง แต่เส้นทางภายในหมู่บ้านยังมีลักษณะเป็นถนนดินและหินลูกรังอยู่ ทำให้การเดินทางไม่ค่อยสะดวกมากนัก และชาวบ้านบอกว่ามักจะมี

ปัญหาตอนหน้าฝน เพราะเกิดการไหลตัวของหน้าถนนเนื่องลักษณะชุมชนเป็นพื้นที่เชิงเขา มีลักษณะเอียง ดังนั้นเมื่อเกิดฝนตกหนักมากๆ ถนนจึงมักจะถูกฝนชะดินหน้าถนนให้ไหล

ชุมชนมีศูนย์กิจกรรมกลุ่มชุมชนอยู่หนึ่งที่ยังทำอยู่คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำดื่มสะอาด ที่ผลิตน้ำดื่มไว้จำหน่ายภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ประมุขในการผลิต ส่วนน้ำใช้ภายในชุมชนเป็นระบบประปาชุมชน โดยมี ๒ ที่ คือที่ๆยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นระบบใช้ไฟฟ้าในการจ่ายน้ำ ซึ่งจะมีปัญหาถ้าเกิดไฟฟ้าดับ กับประปาชุมชนแห่งใหม่ที่กำลังอยู่ในระหว่างสำรวจหาแหล่งน้ำอยู่ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์กิจกรรมกลุ่มชุมชนอีกที่ คือ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านโป่งบัวบาน ร้านค้าวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นอาคาร ๒ หลัง โดยหลังหนึ่งใช้เป็นที่เก็บปุ๋ยเคมีชุมชน และใช้เป็นที่จัดกิจกรรมประชุมอบรมต่างๆ กับอีกหลังหนึ่งกำลังจะพัฒนาเป็นโรงทำลำไยอบแห้งสีทอง ในส่วนระบบไฟฟ้าภายในชุมชนเข้าถึงบ้านทุกหลัง แต่ยังขาดระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่การเกษตรที่อยู่รอบๆ

ชุมชนโป่งบัวบานส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรม โดยพื้นที่โดยรอบชุมชนจะเป็นสวน โดยเฉพาะสวนลำไย มีพื้นที่ทำนาเพียงเล็กน้อย และมีโรงรับซื้อผลผลิต (โดยเฉพาะลำไย) อยู่ ๒ ที่ และยังคงมีการใช้สารเคมีในการเร่งผลิตผลเป็นจำนวนมาก และไม่มี ความมั่นใจการเกษตรเชิงชีวภาพหรือเกษตรอินทรีย์ ระบบน้ำสำหรับการเกษตรเป็นระบบชลประทาน โดยมีคลองชลประทานไหลผ่านด้านข้างของหมู่บ้าน ซึ่งไหลมาจากอ่างเก็บน้ำแม่แพงที่อยู่เหนือขึ้นไป และยังมีน้ำแม่บึงไหลผ่านหมู่บ้านอีกเส้นหนึ่ง โดยเป็นเส้นแบ่งเขตกับอีกหมู่บ้านหนึ่ง และมีสระน้ำสาธารณะขนาดใหญ่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อะไรนอกจากเก็บน้ำจากการพุดคุด ชุมชนมีความประสงค์ที่อยากจะได้รับความช่วยเหลือด้านความรู้และเทคโนโลยีใช้ประกอบกับความรู้ที่มีดั้งเดิม พร้อมกับลูกปลาในการทำการเป็นบ่อเลี้ยงปลาของกลุ่มชุมชน

ด้านทำยหมู่บ้านมีป่าช้าสำหรับพิธีฌาปนกิจของชุมชนอยู่ มีลักษณะเป็นเมรุเผาที่ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการเผา และมีหลุมสำหรับให้ชาวบ้านใช้เป็นที่ทิ้งขยะซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งของชุมชนเพราะยังไม่มีระบบในการกำจัดขยะ ชาวบ้านใช้วิธีการนำเอาไปทิ้งที่หลุมขยะ หรือบางครั้งก็ทำการเผาทิ้งทั้งขยะทั่วไปหรือขยะทางการเกษตร ซึ่งไม่ได้มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่มีชาวบ้านอยู่ ๑ ท่านที่มีการนำเอาพวกกิ่งไม้ขนาดใหญ่มาทำเป็นถ่านเพื่อจำหน่าย แต่เทคโนโลยีในการทำยังเป็นแบบเผาแบบเก่า ซึ่งทำให้บางครั้งในการเผาจะได้ถ่านที่มีคุณภาพไม่ค่อยดี ไม่เป็นถ่านที่สมบูรณ์ หรือบางครั้งก็กลายเป็นขี้เถ้าไปบางส่วน แต่ก็ได้นำส้มควนไม้ประกอบมาด้วยจากกระบวนการผลิตถ่าน และอยากรวมกลุ่มในการผลิตถ่านโดยใช้เทคโนโลยีที่ดีกว่านี้

แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนคือ วัดโป่งบัวบานซึ่งตั้งอยู่ตรงทางเข้าหมู่บ้าน เป็นวัดที่มีลักษณะที่เรียบง่าย เป็นแหล่งทำกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของชุมชน โดยมีบ่อน้ำพุร้อนอยู่ใกล้ๆ ติดกัน ซึ่งบ่อน้ำร้อนมีการปรับปรุงโดยทำเป็นห้องแช่น้ำส่วนตัวอยู่ ๒ หลัง และบ่อแช่กลางแจ้งอีก ๑ บ่อ และ บ่อน้ำร้อนผุดอีก ๑ บ่อ โดยมีศาลาเล็กๆ ปลูกอยู่รอบๆ โดยหวังจะใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมอื่นๆ ตอนเย็นๆ จะเห็นชาวบ้าน หรือเด็กๆ มาลงแช่เล่นน้ำ มีสระน้ำสาธารณะของชุมชนอยู่เลยถัดไป ลักษณะโดยรวมรอบๆ บ่อน้ำร้อนยังไม่ได้มีการดูแลและพัฒนามากนัก ด้วยปัญหาหลายๆ ด้าน ทั้งด้านงบประมาณ และปัญหาสิทธิการดูแลและพัฒนา บ่อน้ำร้อน ทำให้ชุมชนไม่สามารถทำอะไรได้มากนัก มีปัญหากระทั่งกระบวนการเก็บค่าใช้บ่อน้ำร้อนจากนักท่องเที่ยวเนื่องจากภาวะเปียบ และภายในหมู่บ้านเองก็มีชาวบ้านได้ทำบ้านตัวเองให้เป็นที่พักอยู่ ๒ ที่ สำหรับคนที่ต้องการพักจากภายนอก แต่ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์มากนัก

โดยรวมหมู่บ้านโป่งบัวบานสามารถพัฒนายกระดับให้เป็นท่องเที่ยวที่นิยมได้ในอนาคต รวมทั้งกลุ่มชุมชนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการท่องเที่ยวเชิงสถานที่ ด้วย

ทั้งข้อดีที่ตั้งอยู่ท่ามกลางแหล่งท่องเที่ยวอื่น การเดินทางเข้าถึงที่สะดวกและใกล้ทางหลวงหลัก มีบรรยากาศที่ยังคงเป็นธรรมชาติทั้งภายในและภายนอกรอบๆ ชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดกลุ่มอาชีพเพิ่มตามมาให้หลายๆ ด้าน

วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (SWOT Analysis)

ปัจจัยภายในชุมชนที่เป็นจุดแข็ง : S (Strength)

๑. มีการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และสะอาด ใกล้เส้นทางหลวงหลัก
๒. คนในชุมชนบางส่วนยังปรองดอง ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรม
๓. ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคที่ดี ทั้งระบบไฟฟ้าที่เข้าถึงในชุมชน ระบบประปาชุมชน ระบบชลประทานเพื่อใช้ในการเกษตร
๔. เชื่อมต่อกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ใกล้เคียง
๕. สภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดี มลพิษด้านต่างๆ ต่ำมาก
๖. มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถนำไปพัฒนาได้ คือ บ่อน้ำร้อน
๗. หมู่บ้านตั้งอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม
๘. ภายในชุมชนและแวดล้อมยังคงเป็นธรรมชาติอยู่มาก
๙. ภายในชุมชนนิยมปลูกสมุนไพรพื้นบ้านไว้ในบ้านอยู่มาก ที่อาจสามารถนำไปส่งเสริมพัฒนาได้
๑๐. กลุ่มผู้นำชุมชนยังมีความต้องการในการพัฒนาชุมชน

ปัจจัยภายในชุมชนที่เป็นจุดอ่อน : W (Weakness)

๑. ขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของกิจกรรมภายในหมู่บ้าน ยังคงการแบ่งเป็นกลุ่มอยู่บ้าง
๒. ไม่มีตลาดรองรับผลิตผลทางการเกษตรอื่นๆ นอกจากลำไย
๓. กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ที่อยู่ในชุมชน อยู่ในกลุ่มวัยกลางคนจนถึงผู้สูงอายุ กลุ่มคนรุ่นใหม่มีน้อย วัยแรงงานส่วนมากก็ไปทำชีฟที่อื่น
๔. คนในชุมชนไม่พื้นฐานของการประกอบในรูปของวิสาหกิจชุมชนที่ดีพอ
๕. การเกษตรของชุมชนยังเป็นแบบเกษตรเชิงเดี่ยว ทำให้มีปัญหา
๖. ชุมชนไม่มีอาชีพที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จะทำอะไรทำสวน
๗. เส้นทางภายในชุมชนบางเส้นทางไม่ค่อยสะดวก เพราะเป็นทางลูกรัง
๘. กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม
๙. ยังคงมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรในชุมชน ขาดความรู้ในการดูแล จัดการทางการเกษตร
๑๐. คนในชุมชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะมีอาชีพเสริมเกิดการรวมกลุ่มได้ยาก ขาดความกระตือรือร้น

๑๑. ขาดระบบจัดการขยะภายในชุมชนที่ดี

๑๒. ปัญหาเรื่องน้ำทางการเกษตรในช่วงฤดูร้อนบางปีที่แล้งจัด ต้องแบ่งปันใช้กับหมู่บ้านอื่นๆ
๑๓. คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออกในเวทีประชาคม
๑๔. คนในชุมชนส่วนหนึ่งไม่ชอบเข้ามาประชุมในเวทีประชาคม

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่เป็นโอกาส : O (Opportunity)

๑. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการสนับสนุนในการพัฒนาหมู่บ้าน
๒. มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลหมู่บ้านในด้านต่างๆ
๓. แหล่งท่องเที่ยวอื่นในบริเวณใกล้เคียงทำให้ต้องเดินทางผ่านชุมชนนี้ก่อน

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่เป็นข้อจำกัด : T (Threat)

๑. คณะกรรมการของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน บางส่วนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๒. ราคาผลผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับกลไกทางการตลาด
๓. สิทธิในการจัดการดูแลพื้นที่สาธารณะในชุมชนยังขึ้นกับหน่วยงานปกครองภายนอก ทำให้กลุ่มชุมชนไม่สามารถจัดการ ดูแลได้เต็มที่
๔. การสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานปกครองที่ไม่ต่อเนื่อง
๕. ความต้องการของชุมชนขาดการตอบสนองจากหน่วยงานที่ดูแลที่ตรงกับความต้องการจริง
๖. ไม่มีหน่วยงานส่งเสริมด้านความรู้ เทคโนโลยี ในการแปรรูป เพิ่มมูลค่า หรือลดต้นทุนในการผลิตผลผลิต

เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติมและเหมาะสมกับชุมชน

- องค์ความรู้และเทคโนโลยีการกำจัดขยะ
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีการทำถ่าน
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านเลี้ยงปลา
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านเพาะเห็ด
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการทำระบบส่งน้ำโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านพัฒนาการท่องเที่ยว
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการแปรรูปและอบแห้งสมุนไพร
- องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการดูแลและสร้างผลลำไย

ปัญหาเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วยชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือพื้นที่

ปัญหาด้านการจัดการกลุ่ม ประชากรในชุมชนยังขาดทักษะและยังไม่เข้าใจระบบการทำงานแบบกลุ่มที่ดีพอ ไม่ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบภายในกลุ่ม การรวมกลุ่มของชุมชนไม่เกิดความเข้มแข็ง เพราะไม่ได้จัดการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอ บางกลุ่มก็ไม่ได้มีอำนาจในการจัดการสิ่งที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ บางครั้งกลุ่มที่จัดตั้งก็ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการหรือสนใจมากนักจึงทำให้ขาดความสนใจในการทำงาน

ปัญหาด้านเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพทำไร่ทำสวน มีการใช้สารเคมีประกอบมากทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูง ความรู้ด้านการเกษตรไม่ดีพอ นิยมใช้สารเคมีในการดูแลพืชผลซึ่งทำให้เกิดผลเสียตามมา ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำมาหากิน ขอบงานสบาย ง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน และนอกช่วงการผลิตก็ไม่มีการเกษตรด้านอื่นที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม เป็นลักษณะเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวไม่มีความหลากหลาย ราคาผลผลิตขึ้นอยู่กับกลไกทางการตลาดทำให้ไม่สามารถคาดเดารายได้ นอกจากนั้นก็เสี่ยงการได้ผลผลิตที่น้อยลงเนื่องจากภัยธรรมชาติ การจำหน่ายผลผลิตก็เป็นแบบขายผลิตภัณฑ์สด ไม่มีการแปรรูปหรือการสร้างอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่า

ปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวและการจัดการพื้นที่สาธารณะ ชุมชนไม่มีอัตลักษณ์ของชุมชนเอง แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนไม่ได้รับการดูแลและพัฒนา ไม่เกิดการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ดีพอ ทางชุมชน

ไม่สามารถเข้าไปพัฒนาได้เนื่องจากปัญหาเรื่องสิทธิในการจัดการ ทำให้ไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ดี และการพัฒนาให้ดีขึ้น รวมทั้งปัญหาเรื่องจัดเก็บรายได้เพื่อใช้จ่ายกลุ่ม สภาพการเดินทางภายในชุมชนบางเส้นทางไม่สะดวก ลักษณะชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมกันในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงโฮมสเตย์หรือเชิงการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่รู้จักมากนัก

ปัญหาด้านการจัดการขยะ การกำจัดขยะในชุมชนคือการนำขยะไปทิ้งในหลุมที่บริเวณใกล้กับสุสานของชุมชน ไม่ทำการแยกประเภทของขยะ หรือบางคนก็ทำการเผาทิ้งทำให้เกิดมลพิษ ทำให้ไม่เกิดการนำขยะมาใช้ประโยชน์และสร้างมลพิษในบริเวณใกล้กับหลุมทิ้งขยะ

ปัญหาด้านการประกอบอาชีพเสริม ประชากรในชุมชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพทำไร่ทำสวน นอกช่วงการผลผลิตก็ไม่มีอาชีพเสริมที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม ทำให้เยาวชนวัยแรงงานออกไปทำงานภายนอกชุมชนทำให้หมู่บ้านขาดกำลังสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้าน

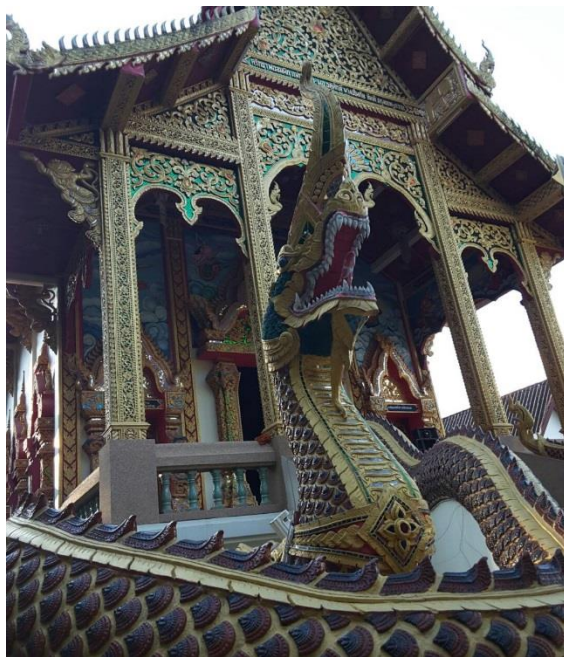
แนวโน้มและความเหมาะสมในการพัฒนาชุมชนนี้ คือ

การท่องเที่ยว เนื่องด้วยภายในชุมชนเองมีแหล่งท่องเที่ยวก็คือ บ่อน้ำร้อน สามารถพัฒนาระดับให้เป็นท่องเที่ยวที่นิยมได้ในอนาคต นอกจากการสร้างรายได้แก่ชุมชนนั้นแล้วเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น ยังอาจส่งผลต่อด้านอื่นๆ เช่นการบริการด้านต่างๆ รวมถึงพัฒนาสถานที่ให้มีที่เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งจากตัวชุมชนเองและชุมชนข้างเคียง ซึ่งก็ต้องกระทำพร้อมๆ กับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชน ชุมชนสามารถจัดการกลุ่มได้ด้วยตัวเอง และมองเห็นถึงความสัมพันธ์และการพัฒนาร่วมกันระหว่างหลายๆ กลุ่มชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นในพื้นที่ของชุมชนเองก็มีทัศนียภาพเป็นธรรมชาติที่สวยงามและเป็นจุดเชื่อมต่อไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง จึงสามารถพัฒนาเป็นที่พักในการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แล้วเนื่องด้วยหมู่บ้านนี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ สภาพชุมชนยังเป็นแบบอดีตอยู่บ้าง จึงอาจสามารถพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้านให้เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เป็นอย่างดี

การเกษตรและการแปรรูปผลผลิต เพราะชุมชนนี้เป็นชุมชนการเกษตรแต่เป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นส่วนมาก ขาดความหลากหลายทางด้านผลิตภัณฑ์และไม่มีแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เพื่อเพิ่มมูลค่า จึงมุ่งส่งเสริมปรับปรุงทั้งกระบวนการที่ใช้กับการเกษตรที่มีอยู่ให้มีการลดต้นทุนลง หรือเพิ่มผลผลิต อีกทั้งลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรอีกด้วย และมีการส่งเสริมให้ความรู้และการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพการเกษตรแบบผสมในหลากหลายด้าน ตามความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและทรัพยากรที่มีในชุมชน นอกจากนั้นก็ให้มีการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสามารถเก็บรักษาได้นานยิ่งขึ้นและเพิ่มมูลค่า

ภาพกิจกรรม

รายงานผลการดำเนินงาน “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน”

หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าวกิ่ง จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวเมทินี น้อยเรือน*/นางแคทรียา พร้อมเพรียง/ ว่าที่ ร.ต.ชัยภูมิ สีมา/ นางสาวบุษบา พุดตา
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นางสาวเมทินี น้อยเรือน โทรศัพท์ ๐๘๐๔๙๙๔๒๑๗ E-mail : matinee_n@hotmail.com

จากการศึกษาชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้าน แม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าวกิ่ง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปข้อมูลบริบทหมู่บ้าน ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีได้ รวมทั้งการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน การค้นโจทย์สำหรับการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปัญหาเร่งด่วนที่ทางมหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปช่วยเหลือประชาชน และปัญหาที่ต้องนำไปสู่แผนพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้ดังนี้

ประวัติหมู่บ้าน

หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าวกิ่ง จังหวัดเชียงใหม่ สมัยอดีตไม่สามารถระบุได้ คาดว่าในอดีตมีราษฎรเข้ามาในพื้นที่เพื่อทำการปลูกเมี่ยง และเข้ามาอยู่อาศัยในลักษณะของ “ผาม” หรือ “ปาง” คือ อยู่ในช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ไม่มีลักษณะของการตั้งถิ่นฐาน เมื่อมีราษฎรมากขึ้นจึงมีการตั้งเป็นที่อยู่อาศัย และเกิดลักษณะของชุมชน/หมู่บ้านขึ้นมา ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๘ มีการประกาศให้พื้นที่ของหมู่บ้านอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนา

ชื่อหมู่บ้านแห่งนี้มีที่มาจากชื่อลำห้วยแม่สายที่ไหลผ่านหมู่บ้าน และสภาพพื้นที่ที่ระดับความสูงและอุณหภูมิที่เหมาะสมแก่การปลูกชา หรือภาษาเหนือเรียกว่า “ปลูกเมี่ยง” จึงเป็นที่มาในการเรียกชานชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง”

ลักษณะพื้นที่

หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่บนที่ราบสูงของตำบลโหล่งขอด ซึ่งมีภูเขาล้อมรอบ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๙๐๐ - ๑,๑๐๐ เมตร มีพื้นที่ ๑๔ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๙,๒๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนาทั้งหมด และอยู่ในพื้นที่คุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑A และคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๒ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาเนินเขา มีความลาดชัน มีพื้นที่ราบค่อนข้างน้อย เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน คือ แม่น้ำแม่ตายน และลำห้วยสายสำคัญไหลผ่านหมู่บ้าน คือ ลำห้วยแม่สาย นอกจากนี้ยังมีลำห้วยต่าง ๆ ไหลผ่าน ได้แก่

๑. ห้วยข้าวหลาม, ห้วยไร่, ห้วยหก, ห้วยป่าตัน, ห้วยแม่ขอด ซึ่งเป็นลำห้วยไหลมาบรรจบกันแล้วไหลลงสู่แม่น้ำขอด
๒. ห้วยเกี้ยวตน, ห้วยขอนกว้าง, ห้วยป่าเอี้ยะหลวง, ห้วยประตู่-ผา เป็นลำห้วยไหลมาบรรจบลงสู่ห้วยตองหนาม
๓. ห้วยป่าแฉม, ห้วยบวกเต่า, ห้วยผาผึ้ง เป็นลำห้วยไหลมาบรรจบสู่ห้วยหอย
๔. ห้วยหก, ห้วยคั้ง, เป็นลำห้วยไหลมาบรรจบสู่ห้วยฮ่อง
๕. ปางสนุก, ห้วยมะหลอด, ห้วยปู่แกง, ห้วยเคี้ยว, ห้วยลึก, ห้วยป่าคา, เป็นลำห้วยไหลมาบรรจบสู่แม่น้ำตายน

พื้นที่ของหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง มีลำห้วยไหลผ่านครอบคลุมทั่วทุกทิศ กล่าวคือ ด้านทิศใต้ มีห้วยป่าลัน ห้วยเต็ม ห้วยเฮี้ยะ ด้านทิศตะวันออก มีแม่น้ำซอด ด้านทิศตะวันตก มีห้วยป่าไร่ ห้วยเคียน ห้วยปู่เยียง ห้วยบะกั้ง ห้วยเฮี้ยะ ห้วยหก ยกเว้นเพียงแต่ทิศเหนือเท่านั้นที่ไม่มีลำห้วยไหลผ่าน เพื่อให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์

ลักษณะประชากร

ปัจจุบันหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง มีประชากร จำนวน ๑๗๒ คน โดยแยกเป็นเพศชาย จำนวน ๙๒ คน และเพศหญิง จำนวน ๘๐ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๖๓ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙) แต่พักอาศัยอยู่จริง จำนวน ๕๖ ครัวเรือน มีนายทองมิตร คำมงคล เป็นผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ของหมู่บ้านทั้งหมด แบ่งออกเป็น ๕ ปาง ได้แก่

๑. ปางกว้าง มีจำนวน ๖ หลังคาเรือน การเดินทางสะดวก
๒. ปางต้นหนูน มีจำนวน ๙ หลังคาเรือน การเดินทางสะดวก
๓. แม่สายปางโน มีจำนวน ๑๑ หลังคาเรือน การเดินทางสะดวก
๔. แม่สายปางนอก มีจำนวน ๒๓ หลังคาเรือน การเดินทางสะดวก
๕. ป่าลัน มีจำนวน ๗ หลังคาเรือน การเดินทางลำบาก เนื่องจากทางคับแคบ

ลักษณะการประกอบอาชีพ และผลิตภัณฑ์ชุมชน

ส่วนใหญ่ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก พืชที่สร้างรายได้ให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้แก่ กาแฟ ชา อโวคาโด เสาวรส ลูกพลับ มะม่วงตลับนาค ถั่วดาวอินคา และแครฟฟู้ดเบอร์รี่ ปัจจุบันหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นของชุมชน หากจะมีแต่ผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการในรูปแบบส่วนตัว แต่ผู้ประกอบการก็มีความยินดีและต้องการให้ผลิตภัณฑ์ที่กำลังดำเนินการอยู่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน อันได้แก่ ชาอบแห้ง ปัจจุบันดำเนินการโดย นางพรจิต คำมงคล ในแบรนด์ “ชานายทอง” โดยเริ่มทำเองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ หลังจากได้เข้าร่วมโครงการโคเวตาของรัฐบาลในการเดินทางไปศึกษาดูงาน เรื่อง วิธีการทำชาอบแห้ง ที่ซาระมิงค์ หลังจากไปดูงานกลับมาก็เริ่มทำชาอบแห้งเอง และมีการจ้างแรงงานจากคนในหมู่บ้านมาช่วยทำ แต่พอปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ประสบปัญหา ขาดแคลนตลาดสำหรับการจัดจำหน่าย จึงได้ลดปริมาณชาอบแห้งลง และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ลงมือทำเอง โดยไม่ต้องจ้างลูกจ้าง และนำเอาชาบรรจุอยู่ในถุง โดยในขั้นแรกนำเอาชาบรรจุในถุงพลาสติก ขนาด ๑๐๐ กรัม จำหน่ายในราคา ๒๐ บาท จวบจนปัจจุบันนำชาบรรจุอยู่ในถุงเพื่อจำหน่าย

การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้าน

การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง มี ๒ เส้นทาง คือ

เส้นทางแรก ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๐๑ สายพร้าว-เชียงใหม่ ถึงกิโลเมตรที่ ๖๓ แยกเข้าไปทางองค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งซอด ไปประมาณ ๒๒ กิโลเมตร สภาพเส้นทางเป็นถนนคอนกรีตประมาณ ๓ กิโลเมตร เป็นถนนลูกรังประมาณ ๑๙ กิโลเมตร สามารถใช้ได้ดีในช่วงหน้าแล้ง สภาพเส้นทางลัดเลาะไปตามหุบเขาตามลำห้วยแม่สาย ต้องลุยข้ามน้ำ ๑๐ ครั้ง เนื่องจากไม่มีสะพานข้าม ใช้ระยะเวลาในการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ถึงหมู่บ้านประมาณ ๒ ชั่วโมง

เส้นทางที่สอง เดินทางตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ สายเชียงใหม่-เชียงราย ประมาณ ๖๓ กิโลเมตร แยกเข้าบ้านขุนลาว ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ระยะทางอีก

๒๐ กิโลเมตร เส้นทางเป็นถนนลูกรังเกือบตลอดทาง มีถนนคอนกรีตเป็นช่วง ๆ ผ่านบ้านขุนลาว บ้านปางมะกาด บ้านห้วยน้ำกิน สภาพเส้นทางค่อนข้างชัน สามารถเดินทางได้ดีในช่วงฤดูแล้ง ใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง ๑๕ นาทีจากจังหวัดเชียงใหม่ และอยู่ห่างจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่งอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ประมาณ ๔๓ กิโลเมตร

สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงมีสถานที่สำคัญ ๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในหมู่บ้าน ได้แก่

๑. สำนักสงฆ์แม่สายป่าเมี่ยง
๒. สวนธรรมไตรสิกขา
๓. โครงการขยายผลโครงการหลวงโหลงขอด

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ King of Flight ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหมู่บ้านบ้านหลวง หมู่ที่ ๖ และหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหลงขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และน้ำตกตาดเหมย อยู่ระหว่างกึ่งกลางหมู่บ้าน โดยการเดินเท้าเข้าไปถึงน้ำตกเป็นระยะทางประมาณ ๑๘ กม.

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า และประชาชนในหมู่บ้านเพาะปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ ชา, กาแฟ, อโวคาโด, เสาวรส, ลูกพลับ, มะม่วงตลับนาค, ถั่วดาวอินคา และแครอทเบอร์รี่ อีกทั้งภายในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ กล้วยไม้หลากหลายสายพันธุ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ กล้วยไม้สามปอย, กล้วยไม้พามุย, กล้วยไม้ชะนี, เอื้องผึ้ง, เอื้องมอนไซ, เอื้องปากเป็ด, เอื้องเมี่ยง, เอื้องริบบิ้น, กล้วยไม้ช้าง และเอื้องคำฝอย

ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงปฏิบัติตามแผน “โหลงขอดโมเดล” ที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน และกตีกาตำบลโหลงขอด เรื่อง “การอนุรักษ์ป่าไม้และพื้นที่ทำกินตำบลโหลงขอด” โดยเป็นกฎระเบียบชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับการลงโทษตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ร่วมกันของประชาชนในหมู่บ้านและตำบลโหลงขอด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความสมดุลในการดำเนินชีวิตอันจะส่งผลให้เกิดเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน (SWOT Analysis)

จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

๑. สภาพทั่วไปของชุมชนเป็นพื้นที่ภูเขาค่อนข้างมีความสมบูรณ์
๒. มีน้ำตกที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ มีชื่อเรียกขานว่า น้ำตกตาดเหมย
๓. ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนเมี่ยง (ชา) กาแฟ อโวคาโด เป็นต้น
๔. ประชาชนในหมู่บ้านมีจิตใจที่ดี มีความสามัคคี เป็นมิตรต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล
๕. มีวัดและสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เป็นธรรมชาติและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์
๖. มีสภาพอากาศที่สดชื่นและเย็นสบาย

จุดอ่อน (Weaknesses)

๑. หมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันไม่เพียงพอ
๒. หมู่บ้านมีถนนและสะพานข้ามลำห้วยสำหรับการสัญจรที่ไม่สะดวก และประสบปัญหาในการเดินทางช่วงฤดูฝน หรือช่วงฤดูน้ำหลาก
๓. หมู่บ้านขาดการรับรู้รับข้อมูลข่าวสาร
๔. หมู่บ้านไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและการดำรงชีวิต
๕. หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล และไม่มีแหล่งบริการสาธารณสุข
๖. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีการศึกษาน้อย
๗. การพัฒนาหมู่บ้านในแต่ละช่วงอายุขาดความต่อเนื่อง เช่น เยาวชนที่ออกไปศึกษาเล่าเรียนในตัวอำเภอ หรือในเมือง หรือต่างจังหวัด ส่วนใหญ่เมื่อจบการศึกษาแล้วไม่กลับมาดูแลและพัฒนาหมู่บ้าน
๘. ประชาชนส่วนใหญ่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร
๙. พื้นที่ของหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิจากทางราชการ
๑๐. ประชาชนขาดอาชีพเสริม ไม่มีงานทำ ในช่วงเดือน เมษายน – มิถุนายน

โอกาส (Opportunities)

๑. หมู่บ้านได้รับการส่งเสริมอาชีพการปลูกพืชจากโครงการหลวง
๒. หมู่บ้านมีแหล่งทุนสนับสนุนในการประกอบอาชีพ เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน
๓. หมู่บ้านได้รับการพัฒนาด้านอาชีพจากองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขอด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพร้าว สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพร้าว เป็นต้น

อุปสรรค (Threats)

๑. ที่ตั้งของหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงอยู่ห่างไกลจากทางหลวง ทำให้การเดินทางยากลำบาก
๒. หมู่บ้านไม่มีสัญญาณโทรศัพท์
๓. การปลูกพืช ผัก ผลไม้ มักไม่ค่อยได้ผล
๔. การขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภคจากหมู่บ้าน และการนำเข้าสู่ออกระหว่างหมู่บ้านมีความยากลำบาก
๕. ประชาชนในหมู่บ้านขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการบริการด้านสาธารณสุข
๖. การเดินทางเข้าออกยากลำบาก เพราะสภาพถนนที่ไม่ดีและไม่มีสะพานข้ามลำห้วย

การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำดื่มในการบริโภค การบริหารจัดการขยะที่สามารถรองรับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน องค์ความรู้ในการส่งเสริมอาชีพของคนในหมู่บ้าน ถนนในการสัญจรไปมาและเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงจึงมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชน โดยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการผลิตเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคในชุมชน
๒. ด้านการสร้างและพัฒนากนสำหรับการสัญจรไปมา

๓. ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ในอาชีพของคนในชุมชน
๔. ด้านการติดตั้งเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์
๕. ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน

การค้นหาคำตอบใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

จากการเรียนรู้ชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้าน แม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชน คือ

๑. ด้านการผลิตเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคในชุมชน
๒. ด้านการพัฒนาและสร้างถนนในการสัญจรไปมา
๓. ด้านการส่งเสริมอาชีพ
๔. ด้านการติดตั้งเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์
๕. ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน

แม้ว่าประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงจะมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง หากแต่ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงยังคงมีความต้องการให้หมู่บ้านของตนเองมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมเดิม และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สิ่งที่ต้องการดังกล่าวนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาในประเด็นของวิถีชีวิตและสังคมวัฒนธรรมของประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงกับการดำรงตนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง และเป็นการพัฒนาที่มีความยั่งยืน

เทคโนโลยีที่ชุมชนใช้ในปัจจุบันและเทคโนโลยีที่ต้องการเพิ่มเติม

จากการเรียนรู้ชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งokedex อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ คือ รถไถเดินตาม, รถอีแต่นหรือรถอีแต๊ก และเครื่องเชื่อมไฟฟ้า

ส่วนเทคโนโลยีที่ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงต้องการเพิ่มเติมสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ได้แก่ เครื่องกรองน้ำสำหรับการบริโภค, ติดตั้งเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์ และเครื่องคว่ำและบดเมล็ดกาแฟ และเครื่องอบใบเมี่ยง (ใบชา)

ปัญหาเร่งด่วนที่ทางมหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปช่วยเหลือประชาชนและหมู่บ้านได้ทันที

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง พบว่าสิ่งที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สามารถส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ คือ การผลิตเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคภายในหมู่บ้าน และการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน ทั้งการส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับการแปรรูปและพัฒนาต่อยอดกาแฟ โดยการสนับสนุนเครื่องคว่ำและบดเมล็ดกาแฟ และเครื่องอบใบเมี่ยง (ใบชา) และการส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง เช่น การให้ความรู้และพัฒนาหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงให้เป็นหมู่บ้าน

ท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ประชาชน, การให้ความรู้เรื่องการซ่อมเครื่องมือและเครื่องจักรกลทางการเกษตร และการให้ความรู้และพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการเรียนรู้ชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขุด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงประสบปัญหาในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ ทางผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และ ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงจึงได้นำเสนอความต้องการอันจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง โดยผลักดันเป็นแผนงาน/ โครงการเข้าสู่องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขุด สรุปได้ดังนี้

๑. การบริหารจัดการและสร้างเตาเผาขยะที่ลดมลภาวะในหมู่บ้าน
๒. การผลิตเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคอย่างปลอดภัย
๓. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน สะพาน ไฟฟ้า เป็นต้น
๔. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในตำบลโหล่งขุด
๕. การส่งเสริมและสนับสนุนเครื่องจักรสำหรับแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
๖. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน
๗. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ผลิตภัณฑ์ OTOP
๘. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว
๙. การส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดตั้งศูนย์ซ่อมเครื่องจักรกลทางการเกษตรในชุมชน

ดังนั้น จากการเข้าไปศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา กรณีหมู่บ้าน แม่สายป่าเมี่ยง หมู่ที่ ๗ ตำบลโหล่งขุด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จึงกล่าวได้ว่า หมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงส่วนใหญ่จะมีปัญหาเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม และขาดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยงจึงมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ ด้านการผลิตเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภค ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการบริหารจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ ด้านการสร้างและพัฒนาถนนสำหรับการสัญจรเพื่อให้เกิดความสะดวกมากขึ้น และด้านการติดตั้งเสาส่งสัญญาณโทรศัพท์

ที่ผ่านมาคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาได้ดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตของหมู่บ้าน ชุมชนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย กิจกรรมกาแฟอินทรีย์ การจัดการท่องเที่ยวและโฮมสเตย์ การจัดการกลุ่ม และการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายและการตลาด รวมทั้งการทำดัชนีชี้วัดความสุขของประชาชนในหมู่บ้านแม่สายป่าเมี่ยง เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้เสริมจากการทำการเกษตร และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อมุ่งไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

หมู่บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

นายทศพร ไชยประคอง*/นางสุรีนาฏ มะโนลา/ นางดุขณี กุยก้าว/นางสาววรรัญญา ฐานะ/
 ว่าที่ร้อยตรีหญิงกรรณิการ์ ตีต้อย
 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

หมู่บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	สังกัด	เบอร์โทรศัพท์	E-mail
๑	นายทศพร ไชยประคอง	อาจารย์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	๐๘๑-๖๗๑๙๔๘๘	thod_aug@hotmail.com
๒	นางสุรีนาฏ มะโนลา	อาจารย์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	๐๘๒-๓๘๑๔๘๐๗	sureenat@rmutl.ac.th
๓	นางดุขณี กุยก้าว	อาจารย์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	๐๘๙-๕๖๐๕๑๗๓	Nee_kk@hotmail.com
๔	นางสาววรรัญญา ฐานะ	อาจารย์	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	๐๙๕-๔๕๓๕๕๐๔	matoi@rmutl.ac.th
๕	ว่าที่ร้อยตรีหญิงกรรณิการ์ ตีต้อย	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์	๐๘๓-๓๒๕๖๘๘๒	Mai_๐๖๐๓๓๒@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

การนำหลักการ SWOT Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนบ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ เพื่อที่จะได้ทราบถึง ต้นทุนเดิมของชุมชนอันได้แก่จุดแข็งและโอกาส รวมถึงทราบถึงจุดอ่อนและอุปสรรคอันเกิดจากตัวชุมชนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผลการวิเคราะห์นั้นจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นการเปิดวิสัยทัศน์ของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ให้ทราบถึงทิศทางของชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อย่างแท้จริง โดยมีอัตลักษณ์ของหมู่บ้านไร่บน คือ **“ของบ้าน่ากิน เยือนถิ่นผาซ้อ สานต่อวัฒนธรรม”**

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT)

จุดแข็ง (STRENGTHS)

- ผู้นำหมู่บ้านเข้มแข็ง
- มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกมะม่วงและ ลำไย
- มีกองทุนหมู่บ้านที่เข้มแข็ง (กลุ่มออมทรัพย์)

- การคมนาคมสะดวก
- ไม่มีปัญหาอาชญากรรม
- มีแหล่งน้ำหมู่บ้าน (อ่างเก็บน้ำห้วยทราย) เพื่อการเกษตรตลอด ทั้งปี ครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน
- มีระบบประปาในการอุปโภค-บริโภคเพียงพอสำหรับภาคครัวเรือน
- มีโรงผลิตน้ำดื่มในชุมชน
- ลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี
- กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง
- ที่ตั้งหมู่บ้านเป็นเส้นทางที่ ๒ ในการเข้าแหล่งท่องเที่ยว (ผาซ้อ อุทยานแห่งชาติแม่วาง)

จุดอ่อน (WEAKNESSES)

- คนในชุมชนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ
- ขาดการรวมกลุ่มที่พัฒนาต่อเนื่อง
- ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน/หมู่บ้าน
- รายได้หลักมาจากการรับจ้าง และทำเกษตรเชิงเดี่ยว
- ไม่มีอาชีพเสริมและรายได้เสริม
- การบริหารและจัดการในชุมชนไม่ชัดเจน
- ขาดโอกาสในการร่วมวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน
- ขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารจากองค์การบริหารปกครองส่วน ท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- มีการย้ายถิ่นของประชากรในหมู่บ้านออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน
- พื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรมีน้อย
- ไม่ได้นำวัตถุดิบมาแปรรูปเป็นสินค้าชุมชน

โอกาส (OPPORTUNITIES)

- มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- นโยบายของรัฐบาล/จังหวัด ที่สนับสนุนส่งเสริมด้าน การเกษตร การท่องเที่ยว สอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์ตำบล

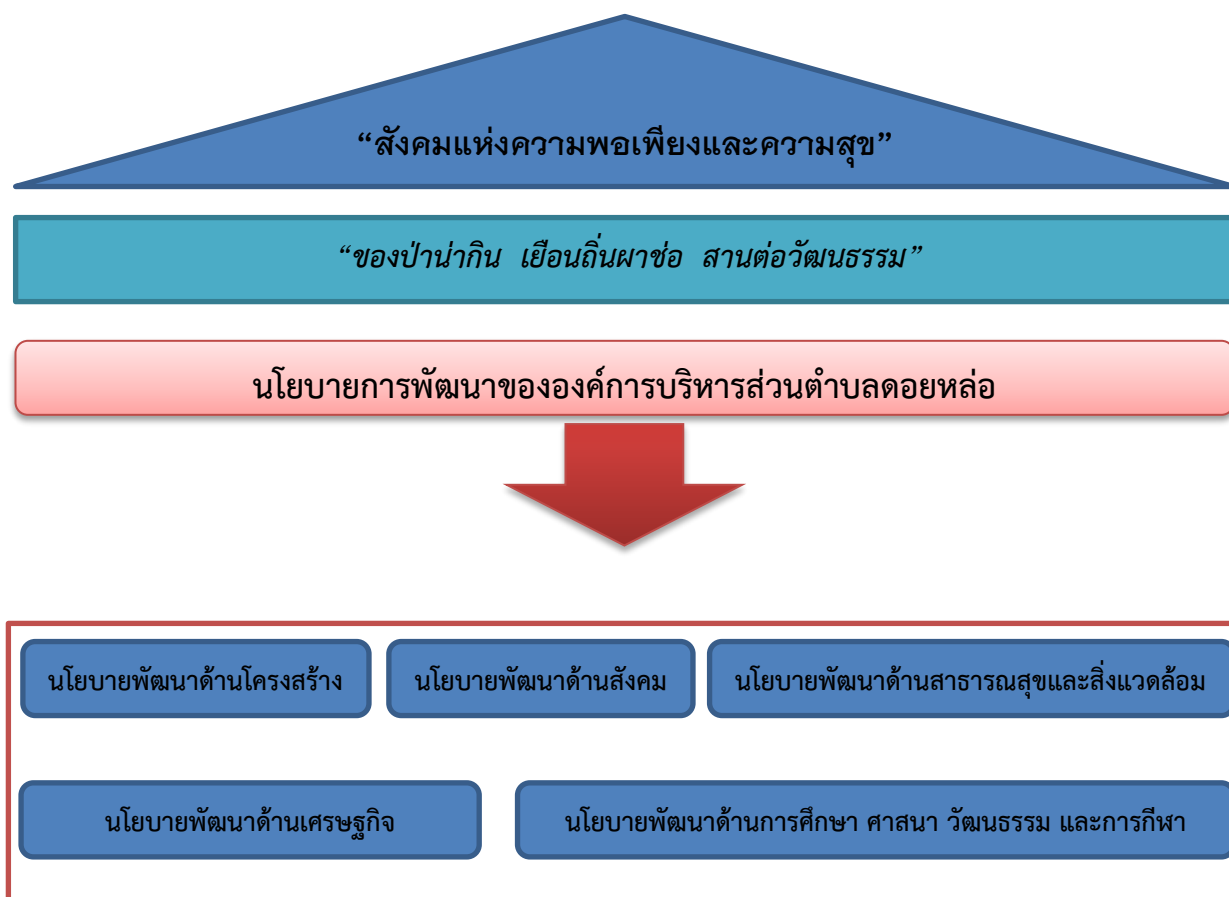
- การสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจฐานราก ตามนโยบายของรัฐบาล
- การแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล

อุปสรรค (THREATS)

- อิทธิพลของกลุ่มนายทุนในการว่างงานทำให้คนในชุมชนขาดการอำนาจต่อรองด้านค่าจ้าง
- แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่ ทำให้เกิดการว่างงานของคนในชุมชน
- พึ่งพาระบบเศรษฐกิจภายนอก
- ประชาชนประสบปัญหาต้นทุนการเกษตรมีราคาสูง
- ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำ
- ค่าครองชีพสูง
- ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง สำหรับภาคเกษตร

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

“สังคมแห่งความพอเพียงและความสุข”

“ของป่าน่ากิน เยือนถิ่นผาซ้อ สานต่อวัฒนธรรม”

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

๓.๒.๑ การฝึกทักษะด้านวิชาชีพ

๓.๒.๒ การนำมะม่วงมาแปรรูปให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (*หัวข้อนี้สามารถนำมาเป็น
 โจทย์หลักในการต่อยอดการบริการวิชาการแก่ ชุมชนได้เป็นอย่างดี*)

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

โจทย์และเทคโนโลยี	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสนับสนุน	- เครื่องอบแห้ง (มะม่วง)
เทคโนโลยีทางการบริหารจัดการ	- การวิจัยและวิเคราะห์สภาพดิน - การจัดทำบัญชีครัวเรือน - เกษตรอินทรีย์และกระบวนการผลิตปุ๋ย อินทรีย์ - ออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า - การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ สุขภาพ

โจทย์และเทคโนโลยี	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสารสนเทศ - ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาทั้งในและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างสมดุล และยั่งยืน “เสาคินธรรมชาติ ผาซ้อ ”	- ส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน (ICT ชุมชน) โดยติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่ง ค้นคว้าหาความรู้ - เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ - การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิด ประโยชน์ การจัดทำ Application สนับสนุน - กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

เทคโนโลยี	เทคโนโลยีชุมชนในปัจจุบัน
๑. เครื่องจักรกลการเกษตร	- รถเกี่ยวข้าว - เครื่องอบลำไย - รถแทรกเตอร์ - รถอีแต่น ขนส่งแรงงาน ปุ๋ย ผลิตทางการเกษตร - รถไถนา - เครื่องสูบน้ำ - เครื่องพ่นยา
๒. คมนาคม	- รถจักรยาน - รถจักรยานยนต์ - รถยนต์ - รถบรรทุก
๓. การสื่อสาร	- โทรศัพท์มือถือ - โครงข่ายสื่อสาร ๓G/๔G - วิทยุชุมชน - กล้องวงจรปิด CCTV

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

โจทย์และเทคโนโลยี	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสนับสนุน	- เครื่องอบแห้ง (มะม่วง)
เทคโนโลยีสารสนเทศ	- ส่งเสริมให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน (ICT ชุมชน) โดยติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ - เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ - การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ การจัดทำ Application สนับสนุน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วยชาวบ้านแก้ไขปัญหาได้ทันที

บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่แยกออกมาบริหารตนเองจากหมู่ที่ ๘ บ้านดงป่าหวาย ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ทำให้โครงการต่าง ๆ ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องขาดตามไปด้วย เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็กที่ต้องเริ่มต้นการพัฒนาใหม่ ทำให้โครงการออมเงินวันละบาทที่ได้เริ่มต้นมาในช่วงเวลาหนึ่งได้ขาดหายไป โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่จะสามารถสร้างจิตสำนึกในการลดค่าใช้จ่ายประจำวันเพื่อเป็นการออมและยังสามารถเป็นแหล่งระดมเงินทุนในการจัดตั้งกลุ่มประชาชนเพื่อทำการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ขึ้นมาได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยฯ จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้ชุมชนบ้านไร่บน มีผลิตภัณฑ์ของตนเอง มีการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนเพื่อความยั่งยืนต่อไป

การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการระดมเงินทุนนี้ เกิดข้อได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ใกล้แหล่งป่าไม้ ที่มีสมุนไพรในชุมชน ที่ได้มาจากชุมชน มีช้อนอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ในปัจจุบัน การพัฒนาทรัพยากรให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนได้ โดย

๑. คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเกษตร จะสามารถให้ความรู้ด้านการนำเอาสมุนไพรในหมู่บ้านมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ได้

๒. คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม จะสามารถออกแบบหีบห่อของผลิตภัณฑ์ออกสู่ภาคธุรกิจได้

๓. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จะสามารถออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้

๔. คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ จะสามารถวางแผนธุรกิจสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้

จากการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะเป็นการนำศักยภาพในการทำงานของชุมชนได้อย่างเต็มที่ แรงงานจะกลับมาสร้างรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัวได้อย่างยั่งยืนตามไปด้วยเช่นกัน

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเพื่อเข้าสู่แผนขององค์การบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ แบ่งเป็น ๗ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. ด้านเศรษฐกิจ

- ส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชนทุกระดับ
- ส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับฐานรากของตำบล

๒. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

- ส่งเสริมการสร้างชุมชนน่าอยู่ และสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชน
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สนับสนุนกิจกรรมสร้างระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- สนับสนุนโครงการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และเด็กนักเรียน

ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

- สนับสนุน/ส่งเสริมตามนโยบายรัฐบาลในการป้องกันปราบปรามและบำบัดยาเสพติด

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- มุ่งมั่นที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ด้านสาธารณสุข

- ส่งเสริมระบบสาธารณสุขพื้นฐานให้มีความครบถ้วน เพื่อบริการประชาชนได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงทุกพื้นที่
- สนับสนุนและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันโรคระบาดและโรคติดต่อ โดยมีการตรวจสุขภาพประจำปี รวมทั้งสามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย และการแข่งขันกีฬาชุมชน
- การรณรงค์ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาโรคไข้เลือดออก และร่วมมือกันในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก

๕. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ของประชาชนในตำบล การพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่น และรักษาประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืน
- มุ่งพัฒนาครอบครัวและชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุขบนพื้นฐานของศาสนา วัฒนธรรมส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ศิลปวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี ให้เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของตำบลคอยหล่อ
- ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้ประชาชนได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

๖. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมและปรับปรุงระบบสิ่งแวดล้อมบำบัด พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์
- การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างสมดุล และยั่งยืน “เสาหินธรรมชาติมาซ่อ” เป็นสถานที่ที่กำลังจะมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีจุดเด่น คือ มีความแปลกของหินคล้ายเสาย้อยลงมาจากภูเขา ซึ่งเป็นความสวยงามที่ธรรมชาติสร้างขึ้น

๗. ด้านอื่นๆ

- สนับสนุนเพิ่มศักยภาพด้านแรงงาน

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

การวางแผนการพัฒนาหมู่บ้าน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้หมู่บ้าน ได้พิจารณาอย่างรอบคอบให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกันเพื่อให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้เพื่อแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

โดยหมู่บ้านไร่บน ควรได้รับการสนับสนุนในการจัดทำแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านอย่างรอบด้านและกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาตามแผน ซึ่งจะส่งผลให้หมู่บ้านไร่บนได้รับการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนสู่การพัฒนาจนเกิดความยั่งยืนต่อไป

๘. สรุปทเรียนการศึกษาชุมชน

คณะทำงานได้มีการวางแผนขั้นตอนการทำงานในการศึกษาชุมชนบ้านไร่บน ตำบลดอยหล่อ อำเภอ ดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ และได้ดำเนินตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินการเป็นระบบ ขั้นตอน จึงได้มา ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา

๘.๑ แผนศึกษาชุมชน

ขั้นตอนที่ ๑ คณะทำงานได้ลงพื้นที่เข้าพบผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าชุมชน ชาวบ้าน และหน่วยงานในพื้นที่เพื่อชี้แจงการทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๒ รวบรวมข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ข้อมูลจากหน่วยงาน ท้องถิ่นและชาวบ้านหมู่บ้านไร่บน

ขั้นตอนที่ ๓ คณะทำงานนำข้อมูลที่ได้จัดทำแผนพัฒนาชุมชนรวมทั้งการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ร่วมกับผู้นำชุมชนรวมทั้งการทำแนวทางการพัฒนาและการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองในการ พัฒนาชุมชน

ขั้นตอนที่ ๔ รายงานการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนและจัดทำรูปเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร

คณะผู้ทำงาน ได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิร่วมกัน คือ

- การสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านไร่บน คุณสมบูรณ์ คำามุง
- การสัมภาษณ์ข้อมูลจากประชากรโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบ สัมภาษณ์ได้ออกแบบโดยการอ้างอิงหัวข้อจากคู่มือการเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลชุมชนที่ตรงกับ ความ ต้องการและสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ และอำเภอดอยหล่อ โดยคณะผู้ทำงานได้ติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงานดังกล่าว และได้รับความร่วมมือจากทางหน่วยงานเป็นอย่างดี ในส่วนของข้อมูลที่เป็นแผนพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน บ้านไร่บนให้สามารถพัฒนาและเป็นชุมชนตัวอย่างในการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

คณะผู้ทำงานได้รับโอกาสจากมหาวิทยาลัยในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสังคม ด้วยการเรียนรู้ในชุมชน จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลชุมชนหมู่บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ ตำบลดอยหล่อ อำเภอ ดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ นั้น คณะผู้ทำงานได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวและปัจจัยที่ส่งเสริม ให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีดังนี้

๘.๓.๑ การสนับสนุนของทางมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้ให้โอกาสและมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้ มกระบวนกรเรียนรู้ร่วมกับสังคม ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของงบประมาณ การอบรมก่อนการลงภาคสนาม กระบวนกรจัดการต่างๆ ทำให้คณะผู้จัดทำสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

๘.๓.๒ ความสามัคคีของคณะผู้ทำงาน คณะผู้ทำงานมีความถนัดหลากหลายสาขาวิชา จึงมีการแบ่ง หน้าที่รับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ระหว่างการทำงานคณะผู้จัดทำได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ให้ความช่วยเหลือกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม รับผิดชอบซึ่งกันและกัน ประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๘.๓.๓ การได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วยระยะเวลาที่จำกัด คณะ ผู้จัดทำได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นข้อมูลแผนพัฒนา ข้อมูลแผนยุทธศาสตร์

ข้อมูลประชากร ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับการนำมาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน จนสามารถดำเนินการสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

๘.๓.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลชุมชนบ้านไร่บนของคณะผู้ทำงาน มีปัญหาระหว่างการ ทำงาน คือ เรื่องของระยะเวลาในการเก็บแบบสัมภาษณ์จากประชาชนในชุมชนบ้านไร่บน เนื่องจากมี ระยะเวลาที่จำกัดและประชาชนชุมชนบ้านไร่บนออกไปทำงานนอกพื้นที่ประกอบกับเป็นฤดูกาลเก็บเกี่ยว ส่งผลให้การเก็บข้อมูลเชิงลึกต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก จากปัญหาดังกล่าวจึงมีการแก้ปัญหาโดยการขอ ความร่วมมือจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและนักศึกษาสาขาบัญชีชั้นปีที่ ๓ ช่วยเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกแต่ละครัวเรือน ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการตามระยะเวลาที่กำหนด

๘.๓.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๘.๓.๕.๑ การเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมีระยะเวลาค่อนข้างน้อย จึงต้องมีการวางแผนให้ ละเอียดมากขึ้น เพื่อการทำงานจะได้ดำเนินการได้สะดวกรวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเวลาที่กำหนด

๘.๓.๕.๑ คณะผู้ทำงานมีแผนการทำงานที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากระยะเวลา

ในการทำโครงการเพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัยมีระยะเวลาจำกัด และคณะผู้ทำงานยังไม่มีประสบการณ์ในการ จัดทำเอกสารและวางแผนงานในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากชุมชน ทำให้การวางแผนงานนั้นเกิดข้อผิดพลาด จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครั้งนี้ คณะผู้จัดทำได้รับประสบการณ์ในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำ เอกสาร การเก็บข้อมูลชุมชน ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการทำงานครั้งต่อไปได้

๘.๓.๖ ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการลงเรียนรู้ในชุมชนฯ ต่อมหาวิทยาลัย

จากการดำเนินโครงการนี้ คณะผู้จัดทำมีข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย คือ ขอเพิ่มระยะเวลา การดำเนินโครงการ เพราะการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนเป็นการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่ละเอียดประกอบกับจำนวน ครัวเรือนต่อคณะผู้ทำงานมีสัดส่วนที่ต่างกันมาก จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดซึ่งจะส่งผลให้การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนมีประสิทธิภาพและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนได้อย่างตรงประเด็น

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้ชุมชน กรณี บ้านไร่บน หมู่ที่ ๒๓ ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณจากสถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน นั้น

คณะดำเนินงาน ได้ดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การทำโครงการดังกล่าว เป็นการลงพื้นที่เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน ได้สร้างความเข้าใจบริบท ของชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างคณาจารย์กับ ภาคประชาชน ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับ ชุมชน ในการจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้าน (Village Profile) เชิงลึกของชุมชน นอกจากนี้ยังถือเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร เป็นผลงานการให้บริการด้านวิชาการ การวิจัย และ นวัตกรรม ตอบสนองกลยุทธ์ที่ ๔ เรื่องการสนองอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการนำองค์ความรู้ไปใช้ ประโยชน์สู่สังคม ผลที่ได้รับคือ การเพิ่มศักยภาพบุคลากร ในการร่วมมือกับ ท้องถิ่น ชุมชน หมู่บ้าน เพื่อการ พัฒนาหมู่บ้านในขั้นเริ่มต้นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเกิดจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับยุค สมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และจะสามารถทำให้กลุ่มชนในหมู่บ้านมีการพัฒนาในลักษณะการยกระดับคุณภาพชีวิตแบบ มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

ดอยม่อนเงาะ หมู่บ้านสามสบ ตำบลเมืองกาย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

นางลมัย ผัสดี*/ นางบงกช ศิลปานนท์/ น.ส.วาสนา ดวงคำ/น.ส.จิรัฐติกาล มานะจรรยาพงศ์/
 น.ส.ณฐา อภิธาวินวสุ/นายปฐมพงษ์ ชัยวงศ์
 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (จอมทอง)

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นางลมัย ผัสดี โทรศัพท์ ๐๙๑๘๕๒๙๘๒๒ E-mail : lpassadee๑@gmail.com

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีพื้นที่ดอยม่อนเงาะ บ้านสามสบ ตำบลเมืองกาย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณาจารย์และบุคลากรมีทักษะด้านการประสานงานระหว่าง ชุมชน หมู่บ้าน มหาวิทยาลัย นำความรู้เชิงวิชาการสมัยใหม่จากองค์ความรู้ต่างๆ ของมหาวิทยาลัยไปสานต่อกับหมู่บ้านและชุมชน และเพื่อให้เข้าใจหลักการและแนวปฏิบัติในการเรียนรู้ในชุมชนที่ดี และสามารถนำไปประกอบการดำเนินงานบริการวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และประชาชนในพื้นที่ ผ่านการบูรณาความรู้จากหลากหลายศาสตร์มุ่งเน้นพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ สิ่งที่ได้จากการทำโครงการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งรวบรวมและจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาในอนาคต รวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สามารถประยุกต์ใช้ต่อยอดในการดำเนินงานบริการวิชาการ และการวิจัย อีกทั้งยังสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองกาย ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ รวมถึงเครือข่ายภาคประชาชน กรณีเจ้าของไร่ชาลุงเดช มากกว่านั้นคือกระบวนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันของผู้มีความรู้ที่มาจากหลากหลายสาขายังช่วยพัฒนาทักษะการสำรวจและการศึกษาชุมชน การเตรียมงาน การทบทวนข้อมูล การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานภาคสนามของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และประชาชนในพื้นที่ มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่แบบองค์รวมโดยมีกลุ่มคนเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจนยังผลให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างเข้มแข็งอันจะนำไปสู่พัฒนาชุมชนภายใต้ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาพบรรยากาศพบปะผู้นำชุมชน

สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในชุมชน

จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน บ้านสามสบ (บ้านกำยน้อย) ดอยม่อนเงาะ ตำบลเมืองกำย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนขนาดเล็กสภาพบริบท สังคมและวัฒนธรรมแบบ ดั้งเดิมและเรียบง่าย แต่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบล้านนา ใช้ชีวิตอยู่แบบพอเพียง เป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นักท่องเที่ยวส่วนมากที่นิยมมา เพราะเบียดหน้ากับสังคมวุ่นวาย เร่งรีบ จึงอยากแสวงหาที่สงบ เรียบง่าย เพื่อการพักผ่อนด้านร่างกายและจิตใจ

คนในชุมชน ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกส้มเขียวหวาน ลิ้นจี่ ทำสวนเมี่ยง และปลูกพืชที่โครงการหลวงให้การส่งเสริม เช่น กาแฟอาราบิก้า พักทองญี่ปุ่น ชาใบเมี่ยง ยังมีการแปรรูปจากการทำเมี่ยงซึ่งเป็นจากภูมิปัญญาชาวบ้านมีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ที่นำไปผลิตเป็น ไม้เสียบลูกชิ้น เศษวัตถุดิบที่เหลือยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น แก้วน้ำจากกระบอกไม้ไผ่วาดตลอดสายแสดงวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก แต่ชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าให้เกิดประโยชน์ ปัญหาที่พบในชุมชนบ้านสามสบ คือปัญหาพืชผลทางการเกษตรล้นตลาด ขาดการสนับสนุนการเรียนรู้การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร จึงเกิดการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้เกษตรกรเกิดปัญหาหนี้สินตามมา รวมถึงการใช้ทรัพยากรน้ำของชุมชน เป็นลักษณะของประปาภูเขา คนในชุมชนใช้น้ำทางการเกษตรอุปโภคบริโภค แหล่งน้ำยังขาดมาตรฐานทำให้ชุมชนเกิดปัญหาในด้านสุขภาพในอนาคต เช่น โรคนี้่ว บางครัวเรือนต้องหาซื้อน้ำบริโภคจากแหล่งผลิตน้ำดื่มภายนอกในด้านสาธารณสุขในหมู่บ้านยังไม่มีระบบจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ ประชาชนในหมู่บ้านจัดการกับขยะในครัวเรือนด้วยวิธีการเผา ส่งผลทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ชุมชนบ้านสามสบ มีแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่เป็นที่นิยม ได้แก่ ไร่ชาลุงเดช Homestay ยอดดอยม่อนเงาะ ซึ่งเป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นให้เข้ามาเยือน และช่วยกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน ผู้นำชุมชนจึงให้ความสำคัญของประชาชนเข้ามา มีบทบาทมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของ

จากการลงพื้นที่หมู่บ้านสามสบ ดอยม่อนเงาะ ตำบลเมืองกำย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้นำนักศึกษาที่เรียนวิชานันทนาการ ของกลุ่มวิชาพลศึกษาและนันทนาการ ลงสำรวจพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจและการมีอาชีพ รายได้ และมีงานทำ พบว่า คนในหมู่บ้านไม่มีอาชีพเสริม ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพเสริม และความต้องการของชุมชน คือ ต้องการสนับสนุนอาชีพเสริมและเงินทุนสำหรับกลุ่มต่างๆ และสตรีต้องการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อยกระดับให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในด้านของพืชเศรษฐกิจพบว่า มีชา ใบเมี่ยง พักทองญี่ปุ่น ซึ่งมีการปลูกจำหน่ายในพื้นที่ แต่ยังไม่มีการนำผลิตภัณฑ์ไปต่อยอดและพัฒนา เพื่อทำให้มีอาชีพเสริม ลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นการพึ่งพา

ตัวเอง ใช้ชีวิตแบบพอเพียงและเพียงพออย่างยั่งยืน ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้นำไปแปรรูปทำ สบู่ แชมพู ครีมนวดผม ใช้ในครัวเรือนและสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ได้เป็นอย่างดี

การแปรรูปทำสบู่ใบชาบริสุทธิ์ ซึ่งอุดมไปด้วยวิตามิน E อาบสะอาดยิ่งขึ้น ด้วยสกรับจากใบชาและสารสกัดจากใบชา ช่วยทำให้ผิวพรรณดีกระจ่าง และยังมีผลดีเซลล์ผิวเสื่อมสภาพให้หลุดออกอย่างอ่อนโยน พร้อมเผยผิวนุ่มกระจ่าง

การแปรรูปทำแชมพู และครีมนวดใบชาบริสุทธิ์ มีความอ่อนโยน บำรุงหนังศีรษะ รักษาอาการคันหนังศีรษะ สามารถทำไว้ใช้ในครัวเรือน และจำหน่ายเป็นของฝาก ของที่ระลึก ให้กับนักท่องเที่ยว

การผลิตสินค้าจากพืชเศรษฐกิจและพืชสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนนี้เข้มแข็ง และสามารถผลิตสินค้าได้ตลอดเวลา มีประสิทธิภาพ ยกระดับหมู่บ้านให้มีชีวิตที่พอเพียงและเพียงพอ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

สร้างรายได้ผ่านไร่ชา

ไร่ชาลุงเดช คนต้นแบบสร้างอาชีพ

นายเดช เดชาเจ้าของไร่ชาลุงเดช

ภาพบรรยากาศไร่ชา

เมื่อเดินทางไปถึง ทุกคนจะได้พบกับรอยยิ้มของ ลุงเดช ที่รอให้การต้อนรับผู้มาเยือนด้วยความยินดี “ลุงเดช” เล่าให้ฟังว่า ไร่ชาของลุงอยู่ในความดูแลของโครงการหลวง มีพื้นที่ไม่มากไม่น้อย เกือบๆ ๖ ไร่ ใช้ปลูกชาพันธุ์ดี ๒ สายพันธุ์คือ ชาเบอร์ ๑๒ กับพันธุ์ก้านอ่อน ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ มจ.ภคเดช รัชนี้ ประธานมูลนิธิโครงการหลวง มาส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเมื่อเกือบ ๑๐ ปี ที่ผ่านมา ไร่ชานี้ช่วย สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในหมู่บ้าน สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง นอกจากการปลูกชาแล้ว ไร่ของลุงเดช ยังใช้ปลูกผลไม้มาชนิดไม่ว่าจะเป็นเงาะ ส้ม มะขาม รวมถึงยังได้จัดสรรพื้นที่ขนาดกะทัดรัดใช้เป็นแปลงเพาะปลูกกาแฟพันธุ์ดีอีกด้วย

“ไร่ชาลุงเดช” บ่อยครั้งได้ถูกใช้เป็นสถานที่ในการต้อนรับอาคันตุกะผู้มาเยือนเพราะที่นี่ ตั้งอยู่ใกล้กับโครงการหลวงม่อนเงาะ มักจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมอยู่ตลอดทั้งปี เมื่อได้มาแล้วทุกคนก็ต่างประทับใจ โดยเฉพาะการได้มาชมทะเลหมอก พระอาทิตย์ขึ้นยามเช้า เดินชมไร่ชา-ชิมชา ชมสวนเงาะที่เด็ดกิน

ได้แบบสดๆ และสัมผัสใกล้ชิดกับธรรมชาติ หลายคนก็กลับไปพูดคุยกันแบบปากต่อปาก ถึงความสวยงาม และธรรมชาติอันแสนบริสุทธิ์ภายในไร่

“ไร่ชาลุงเดช” มีบ้านพักและเต็นท์ให้บริการ สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ ๑๕-๒๐ คน ส่วนเรื่องอาหารการกินที่นี่ไม่มีร้านอาหารบริการ แต่นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อเสบียงได้ที่ตลาดแม่มาลัย หรือก่อนเดินทางมาจะสั่งรายการล่วงหน้ากับกลุ่มแม่บ้านก่อนก็จะสะดวกดีมาก

ชาอู่หลง เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีจุดเด่นตรงมีกลิ่นหอมละมุนชุ่มติดคอ รสชาติเข้มข้นกว่าชาเขียวแต่ฝาดน้อยกว่าชาดำ ชาอู่หลงในไทยนั้นนิยมผลิตจากชาในกลุ่มพันธุ์จีน นำมาผ่านกระบวนการที่เข้มงวด ทำให้มีรสชาติ สี กลิ่น แตกต่างจากชาชนิดอื่นๆ

ชาเมี่ยง (ชาอัสสัม)

ในเมี่ยงมีธาตุอาหารหลายชนิดเป็นองค์ประกอบ เช่น วิตามินซี โปรตีน น้ำตาลบำรุงร่างกาย ทำให้มีสุขภาพดี มีสิทธิพลต้อระบบเมตาโบลิซึมของเซลล์ร่างกาย ช่วยแก้กระหาย ดื่มแล้วชุ่มคอ ชื่นใจ และช่วยย่อยอาหาร แก้อ่อนใน และลดไขมัน ช่วยชะล้างสารพิษออกจากร่างกาย

ชาเมี่ยงสามารถนำมาทำเป็นชาไว้ดื่มตามกรรมวิธีผลิต หรือคนไทยโดยเฉพาะคนภาคเหนือนิยมทานแบบหมักไว้ซึ่งเรียกว่า เมี่ยง ซึ่งมีผลดีมาในชุมชนม่อนเงาะ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีการผลิตมาและนำออก

จำหน่ายไปตามหมู่บ้าน ร้านค้า ต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งลักษณะเมี่ยงจากใบชามีลักษณะดังรูปข้างล่างนี้

การทำชาใบเมี่ยง

ใบชาหรือยอดชายังสามารถนำมาประกอบอาหารในเมนูงานเด็ดได้อีกหลายเมนู เช่นยำใบชา ยำใบชาปลาพูน่า ใบชาไข่เจียว ต้มยำใส่ใบชา ใบชาชุบแป้งทอด เมี่ยงคำ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ชา ต้นชา ใบชา สามารถสร้างรายได้ และสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนได้มากมาย อีกทั้งชา ยังมีประโยชน์อีกมากมาย ทั้งเป็นยารักษาโรค เมนูประกอบอาหาร ใช้ดื่มเพื่อสุขภาพ ฯลฯ อีกมากมาย

ไม้ไผ่ส่งต่ออาชีพจักสาน

โครงการหลวงส่งต่ออาชีพการทำชา

วิถีภูมิปัญญาชน

บทสรุป

จากการลงเรียนรู้ในชุมชน สิ่งที่ได้รับคือ ได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ได้เรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดเด่นของชุมชนแห่งนี้คือ การที่เป็นสังคมชนบท ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความพอเพียง ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคนไทยภาคเหนือ (คนเมือง) และมีแรงงานบางส่วนที่เข้ามารับจ้างในชุมชนเป็นชาวไทยภูเขา การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งอาศัยทรัพยากร ดิน น้ำ แร่ธาตุ ซึ่งเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ แต่การใช้ทรัพยากรยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะประชาชนในหมู่บ้านยังขาดความเข้าใจในการใช้ทรัพยากร ถ้ามีการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร ก็จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนยิ่งขึ้น ปัญหาหลักที่ส่งผลต่ออาชีพและรายได้ของประชาชนในชุมชนคือ พืชผลที่ปลูกล้มตลัด ทำให้ขายได้ในราคาต่ำ ส่งผลให้เกษตรกรเกิดปัญหาหนี้สินตามมา การใช้ทรัพยากรน้ำของชุมชน เป็นลักษณะของประปาภูเขา ซึ่งอาจจะยังไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควร สมาชิกในครัวเรือนบางส่วนจึงต้องซื้อน้ำบริโภคจากแหล่งผลิตน้ำดื่มภายนอก ในส่วนนี้ถ้ามีการปรับปรุงระบบประปาของหมู่บ้านให้มีมาตรฐาน ก็จะช่วยให้อุณหภูมิชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นได้ และอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคือ การจัดการขยะ เนื่องจากยังไม่มีระบบจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ ประชาชนในหมู่บ้านจัดการกับขยะในครัวเรือนด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผากำจัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ของคนในชุมชนในอนาคตต่อไปได้ เนื่องจากชุมชนบ้านสามสบ(เมืองกาย) เป็นชุมชนที่มีขนาดเล็ก และอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองพอสมควร ถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้านเป็นถนนที่มีขนาดเล็ก จึงทำให้การคมนาคมอาจจะไม่สะดวกเท่าที่ควร และชุมชนยังขาดระบบขนส่งสาธารณะ ทำให้ประชาชนที่ไม่มีพาหนะเป็นของตนเอง เกิดความลำบากในการเดินทาง ในด้านของการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้าไปมีบทบาทประชาชนในหมู่บ้านมีการติดต่อสื่อสารที่สะดวก มีการใช้โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ตกันแทบทุกคนแล้ว แต่ก็ยังไม่ค่อยมีรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่เป็นที่นิยม ได้แก่ ไร่ชาลุ่มเดช ยอดดอยม่อนเงาะ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่น่าพำนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นเข้ามาเยือนชุมชน ถ้ามีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอีกหลายแห่ง น่าจะช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มมากขึ้นได้ และนอกจากนี้ ยังสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนชุมชนได้อีกด้วย สิ่งที่น่าสนใจที่ลงพื้นที่ชุมชนร่วมกันได้รับจากการลงเรียนรู้ในชุมชนในครั้งนี้คือ ได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ได้โจทย์ที่เกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น เพื่อที่จะนำไปต่อยอดในงานวิจัยต่อไป และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้สนับสนุนการลงเรียนรู้ในชุมชนในครั้งนี้ ได้รับข้อมูลของชุมชนโดยละเอียด สามารถที่จะนำไปวางแผนเพื่อหาทางเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในอนาคตต่อไปได้ และนอกจากนี้สามารถที่จะนำข้อมูลไปพัฒนาต่อยอด นำปัญหาที่พบไปศึกษาวิจัย เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ต่อไป

อาจารย์ผู้เข้าร่วมได้พัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการระหว่าง ตนเอง ชุมชน และกระบวนการวิชาที่สอน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน ตลอดจนชาวบ้าน นำองค์ความรู้ในวิชาชีพของตนเองไปช่วยเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของต้นทุนของตนเอง ต้นทุนทางสังคม ต้นทุนทรัพยากรในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้มิติทางสังคม

นักศึกษาที่ร่วมโครงการได้เรียนรู้ในประสบการณ์จริง ภายใต้การสอนแบบ Active Learning การเรียนรู้โดยลงมือทำและได้ฝึกฝนกระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาได้กระทำลงไป เปลี่ยนจากบทบาทที่ต้องรับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) นักศึกษาสามารถเก็บความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ที่ยาวนานคงทน นักศึกษามีบทบาทในการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการคิดแก้ปัญหา สอดคล้องกับสถานการณ์ในโลกยุคใหม่

" ถ้าไม่มี เศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ ...
 จะพึ่งหมัด จะทำอย่างไร. ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแยะไป.
 หากมี เศรษฐกิจพอเพียง แบบไม่เต็มที่
 ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ให้ปั่นไฟ
 หรือถ้าชั้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน
 คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ.
 ... ฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียง นี้ ก็มีเป็นขั้น ๆ
 แต่จะบอกว่า เศรษฐกิจพอเพียง นี้
 ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้.
 จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน.
 ..... พอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้. "

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

หมู่บ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวอาภาศรี เทวตา*/นางสาวกฤติกา อินตา/ นางสาวนฤมล คุ่มพงษ์/
นางสาวสุรียาพร สุตำคำ/นายอนาวิน สุวรรณะ/ นายวรพงษ์ ด้วงน้อย
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (จอมทอง)

๑. ชื่อชุมชน : ชุมชนบ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๒.๑ นางสาวอาภาศรี เทวตา โทรศัพท์ ๐๘๙๕๖๐๒๓๗๓ E-mail : ple--ple@mutl.ac.th
๒.๒ นางสาวกฤติกา อินตา
๒.๓ นางสาวนฤมล คุ่มพงษ์
๒.๔ นางสาวสุรียาพร สุตำคำ
๒.๕ นายอนาวิน สุวรรณะ
๒.๖ นายวรพงษ์ ด้วงน้อย

๓. การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ การวิเคราะห์ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strengths)	โอกาส (Opportunities)
<p>๑. มีถนนเชื่อมโยงภายในระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง สามารถสัญจรได้สะดวกสบาย</p> <p>๒. มีที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเป็นของตนเอง</p> <p>๓. มีอาคารเอนกประสงค์ทุกหย่อมบ้าน</p> <p>๔. มีเสียงตามสายทุกหย่อมบ้าน</p> <p>๕. ระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมมีความหลากหลาย</p> <p>๖. มีการระดมการออมทรัพย์ของกลุ่มต่าง ๆ</p> <p>๗. เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ในรูปแบบที่หลากหลาย</p> <p>๘. มีระบบการบริหารจัดการกองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ</p> <p>๙. มีพื้นที่ป่าแบ่งเป็นสามโซน ได้แก่ ป่าอนุรักษ์ขุนน้ำ ป่าอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ และป่าใช้สอย</p> <p>๑๐. มีคณะกรรมการและระเบียบในการบริหารจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ที่เป็นรูปธรรม</p> <p>๑๑. มีแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน</p> <p>๑๒. มีบ่อขยะและสามารถจัดการขยะได้ด้วยตนเอง</p> <p>๑๓. มีความยึดโยงสัมพันธ์กันของคนในหมู่บ้าน</p>	<p>๑. ได้รับการสนับสนุนด้านการเกษตรจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง</p> <p>๒. ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาชุมชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือ</p> <p>๓. ได้รับการสนับสนุนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมจากกรมป่าไม้และกรมอุทยานฯ</p> <p>๔. ได้รับการสนับสนุนด้านสุขภาพจากกระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๕. ได้รับการสนับสนุนด้านคุณภาพชีวิตจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๖. ได้รับการสนับสนุนด้านระบบไฟส่องสว่างจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค</p> <p>๗. ได้รับการสนับสนุนด้านเส้นทางคมนาคมและถนนภายในหมู่บ้านจากกรมทางหลวงชนบท</p> <p>๘. ได้รับการสนับสนุนด้านกองทุนและการออมจากกรมส่งเสริมสหกรณ์</p> <p>๙. ได้รับการสนับสนุนด้านอาชีพและผลิตภัณฑ์จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม</p> <p>๑๐. ได้รับการสนับสนุนด้านที่ดินจากกรมพัฒนาที่ดิน</p>

<p>๑๔. มีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๑๕. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย และถ่ายทอดความเชื่อสู่คนรุ่นหลัง</p> <p>๑๖. เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับ “พออยู่พอกิน”</p>	<p>๑๑. ได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการน้ำจากกรมชลประทานและกรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล</p> <p>๑๒. ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา</p>
<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>๑. ขาดทักษะในการดูแลรักษา และซ่อมบำรุงระบบประปาภูเขาหมู่บ้านที่ชำรุด</p> <p>๒. มีการใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง ในการทำการเกษตรมากจนทำให้สภาพดินเสื่อมโทรม</p> <p>๓. คนในชุมชนบางส่วนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>๔. ขาดศักยภาพในการควบคุมไฟฟ้า ขาดศักยภาพในการชำระหนี้ของครัวเรือน</p>	<p>อุปสรรค (Threats)</p> <p>๑. ระบบไฟฟ้าสาธารณะยังไม่ทั่วถึง</p> <p>๒. ขาดการส่งเสริมด้านอาชีพ</p> <p>๓. งบประมาณยังไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ</p> <p>๔. ขาดการสนับสนุนด้านการจัดการองค์ความรู้ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>๕. ขาดงบประมาณในการจัด กิจกรรมสืบสานประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>๖. ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อน้ำใช้สำหรับการเกษตรและน้ำอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน ภัยหนาวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนหลายครัวเรือน ไฟป่าเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีช่วงฤดูแล้งการควบคุมค่อนข้างลำบาก และอุทกภัยส่งผลให้พืชผลการเกษตรเสียหาย</p> <p>๗. ขาดความชัดเจนด้านสิทธิในที่อยู่อาศัยของชุมชน</p> <p>๘. ขาดความชัดเจนด้านสิทธิในพื้นที่ทำกินของชุมชน</p> <p>๙. การเข้าถึงสถานศึกษาและสถานพยาบาลขนาดใหญ่</p> <p>ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลกระทบต่อราคาผลผลิตทางการเกษตร ราคาตกต่ำ</p>

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

โครงการและกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

๑. โครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน
๒. โครงการด้านเศรษฐกิจ อาชีพ และการพัฒนารายได้
๓. โครงการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
๔. โครงการด้านศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณี
๕. โครงการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา สุขภาพอนามัย และสังคมศาสตร์
๖. โครงการด้านการสร้างความเข้มแข็ง

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า ชุมชนบ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ประสบปัญหาเรื่องการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากชุมชนใช้น้ำจากระบบประปาภูเขา ซึ่งไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านจึงมีความต้องการให้

พัฒนาระบบน้ำประปาภูเขา หรือเทคโนโลยีการผลิตน้ำประปา ดังนั้นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาควรนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของชุมชน

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา กรณีหมู่บ้าน บ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความต้องการองค์ความรู้ในด้านเทคโนโลยี และการจัดการชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของตน ให้สามารถเข้าถึง และใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๔. เทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

จากการเรียนรู้ชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชนกรณี บ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนในหมู่บ้านใช้เทคโนโลยีในการประกอบอาชีพดังนี้

๑) รถไถ

ชาวบ้านได้ใช้รถไถในการเก็บเกี่ยวมากกว่าที่จะใช้แรงงานคน เพราะมีความสะดวกและประหยัดแรงงาน รถไถที่ใช้ในการทำเกษตรกรรมมีหลายรูปแบบ เช่นรถไถเดินตามแบบใช้ลากไถ หรือรถไถเดินตามแบบจอบหมุนอย่างเดียว

๒) เครื่องรีดนม

ในการรีดนมควาย และนมวัวนั้น ชาวบ้านจึงจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องรีดนมแทนการใช้มือในการรีดนมเพื่อเกิดความสะดวกมากขึ้น และยังได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวงซึ่งทำให้ชาวบ้านนั้นมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการประหยัดเวลา และการใช้เครื่องรีดนมอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ประปาภูเขา

เนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีระบบประปาจากรัฐ ประปาภูเขาจึงถือเป็นนวัตกรรม และเทคโนโลยีอีกอย่างหนึ่งของบ้านที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในการนำน้ำจากแหล่งต้นน้ำมาทำน้ำกินน้ำใช้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่งของชาวบ้านที่ได้ร่วมกันทำขึ้นมา และประปาภูเขานี้เป็นประปาภูเขาที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของหมู่บ้าน

๔) เสาสัญญาณโทรศัพท์

ในหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่เข้าถึงได้อย่างง่ายดาย เพราะมีเสาสัญญาณโทรศัพท์ถึง ๓ เครือข่าย ได้แก่เครือข่าย AIS เครือข่าย DTAC และเครือข่าย TRUE ทำให้การติดต่อสื่อสารในหมู่บ้านนี้เป็นไปได้โดยง่าย ชาวบ้านสามารถใช้อินเทอร์เน็ต สามารถติดต่อเชื่อมโยงเครือข่ายโทรศัพท์หากันได้อย่างสะดวกสบาย

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่ม

ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นต้องการเทคโนโลยีเพิ่มเติมสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตดังนี้

๑) เครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคในชุมชน

จากที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นว่าในหมู่บ้านมีการใช้น้ำประปาภูเขา และการใช้น้ำประปาภูเขานั้น น้ำที่ได้อาจยังไม่ได้มาตรฐานเรื่องของคุณภาพเพียงพอนักในการใช้ดื่มกิน ดังนั้นประชาชนในหมู่บ้านจึงอยากจะมีเครื่องกรองน้ำสำหรับบริโภคในชุมชนธุรกิจสร้างในแต่ละบ้านเพื่อใช้ในการผลิตน้ำในการบริโภคได้อย่างปลอดภัย

๒) ที่พักสำรองและอ่างเก็บน้ำ

เนื่องจากในบางฤดูเกิดความแห้งแล้งเกิดขึ้น ดังนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านจึงมีปัญหาในการใช้งานประปาภูเขาได้ในบางเดือนของปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน สิ่งเหล่านี้เกิดจากไม่มีที่พักสำรองหรืออ่างเก็บน้ำของหมู่บ้าน หากว่าหมู่บ้านมีการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำขึ้นมาจะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านเป็นอย่างยิ่ง

๓) ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีของชุมชน

เนื่องจากในหมู่บ้านมีเยาวชนและประชากรที่ต้องการเรียนรู้ในเรื่องของเทคโนโลยีอีกมาก แต่ในบางบ้านยังไม่มีคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ตใช้ส่วนตัว ดังนั้นการสร้างศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีของชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชน และประชากรในหมู่บ้านเป็นอย่างยิ่ง

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วยชาวบ้านแก้ไขปัญหาได้ทันที

ประเด็นเร่งด่วน	แนวทางการแก้ไข
๑. พัฒนาระบบประปาภูเขา และแหล่งน้ำทดแทน	- ถอดบทเรียน และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบประปาภูเขา - สำรวจแหล่งน้ำทดแทน และพื้นที่กักเก็บน้ำ
๒. พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการภัยแล้ง	- อบรม และสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการภัยแล้ง
๓. พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและควบคุมไฟป่า	- อบรม และสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมไฟป่า
๔. พื้นฟูดินที่เสื่อมโทรมจากการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง	- อบรม และสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับการปรับสภาพดินแบบอินทรีย์
๕. คนในชุมชนบางส่วนยังขาดความสนใจในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	- กระตุ้นให้เกิดความตระหนัก และให้เห็นคุณค่าของการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไข โดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม
๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค	๑.๑ โครงการพัฒนาและปรับปรุงระบบไฟส่องสว่างในพื้นที่สาธารณะ

ยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม
	๑.๒ โครงการพัฒนาระบบผลิตน้ำประปาและและปรับปรุงคุณภาพน้ำ
	๑.๓ โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ริมถนนและพื้นที่สาธารณประโยชน์เพื่อการนันทนาการ
	๑.๔ โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ริมน้ำแม่ทาเพื่อการนันทนาการ
๒. การพัฒนาเศรษฐกิจ อาชีพ และส่งเสริมรายได้	<p>๒.๑ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p> <p>๒.๒ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการและการบริการที่พักโดยชุมชน</p> <p>๒.๓ โครงการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>๒.๔ โครงการบูรณาการการพัฒนาผลิตภัณฑ์อินทรีย์เพื่อสุขภาพชุมชน</p>
๓. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	<p>๓.๑ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าแบบบูรณาการ</p> <p>๓.๒ โครงการบูรณาการจัดการทรัพยากรน้ำแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วม</p> <p>๓.๓ โครงการปรับปรุงและฟื้นฟูดินเพื่อเกษตรกรรมแบบยั่งยืน</p> <p>๓.๔ โครงการจัดทำฐานข้อมูลสัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์</p>
๔. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	<p>๔.๑ โครงการฝึกอบรมเพื่อสร้างผู้นำเยาวชนด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม</p> <p>๔.๒ โครงการจัดทำฐานข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>๔.๓ โครงการเสวนาเวทีภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างชุมชน</p> <p>๔.๔ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาคีเครือข่ายท้องถิ่น</p>
๕. การพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา สุขภาพอนามัย และสังคมศาสตร์	<p>๕.๑ โครงการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนแบบมีส่วนร่วม</p> <p>๕.๒ โครงการจัดการการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นศึกษา</p> <p>๕.๓ โครงการส่งเสริมสุขภาพชุมชนแบบองค์รวม</p>

ยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม
	๕.๔ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนนำอยู่และสร้างสรรค์
๖. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง	๖.๑ โครงการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการพัฒนาระดับหมู่บ้านและชุมชน
	๖.๒ โครงการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุและผู้พิการ
	๖.๓ โครงการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองระดับครัวเรือนและชุมชน

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ชุมชนบ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งสิ้น ๕๔๓ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑๔๔ ครัวเรือน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มบ้าน ได้แก่ บ้านใหม่ดอนแก้ว บ้านห้วยน้ำดิบ และบ้านวังหลวง ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงอาชีพการเลี้ยงสัตว์ และมีอาชีพเสริม ได้แก่ จักสาน ไร่ขายของชำ และรับซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า จากการเข้าไปศึกษาชุมชน พบว่าชุมชนบ้านใหม่ดอนแก้วประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ระบบประปา ภัยแล้ง การควบคุมไฟฟ้า ดินเสื่อมโทรม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านจึงต้องการแนวทางการแก้ไขและการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อไปปรับใช้ในการจัดการและแก้ไขปัญหา ดังนั้นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านสามารถวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเป็นภาพรวมนำเสนอ ดังนี้

๑) การพัฒนาชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน ๔๔ โครงการ งบประมาณส่วนใหญ่มาจากองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือและหน่วยงานภายนอก

๒) การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ อาชีพ และการพัฒนารายได้ จำนวน ๑๔ โครงการ งบประมาณส่วนใหญ่มาจากกองทุนของหมู่บ้านดำเนินการเองและองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือ

๓) การพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจำนวน ๑๑ โครงการ งบประมาณส่วนใหญ่มาจากกองทุนของหมู่บ้านโดยชาวบ้านดำเนินการเกือบทั้งหมด

๔) การพัฒนาชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณี จำนวน ๑๖ โครงการ งบประมาณส่วนใหญ่มาจากกองทุนของหมู่บ้านดำเนินการเองและบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือ

๕) การพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา สุขภาพอนามัย และสังคมศาสตร์ จำนวน ๑๖ โครงการ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมาจากกองทุนของหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือ อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงจากกรม/กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแหล่งงบประมาณได้รับจัดสรรในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

๖) การพัฒนาชุมชนด้านการสร้างความเข้มแข็ง มีโครงการรวม จำนวน ๑๑ โครงการ งบประมาณส่วนใหญ่มาจากกองทุนของหมู่บ้านดำเนินการเองและองค์การบริหารส่วนตำบลทาเหนือ

๘. สรุปทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนการศึกษาชุมชน

คณะทำงานได้จัดทำแผนปฏิบัติงาน แบ่งตามขอบเขตงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ

ช่วงที่ ๑ (วันที่ ๒๕ - ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) โดยเข้าพบผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ข้อมูลการปกครองและการเมือง ข้อมูลด้านการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านสาธารณสุข

ช่วงที่ ๒ (วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙) โดยทำการรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลด้านการพัฒนาหมู่บ้าน จัดทำแผนพัฒนาชุมชนในอดีต-จนถึงปัจจุบัน วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน และค้นหาเทคโนโลยี

๘.๒ ขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ชุมชน

ขั้นตอนในการเรียนรู้ชุมชนได้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ที่ได้วางไว้ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของชุมชน ได้แก่ การจัดทำแผนที่เดินดิน โดยคณะทำงานได้เดินสำรวจหมู่บ้าน เพื่อเตรียมข้อมูลจัดทำแผนที่เดินดินร่วมกับผู้นำชุมชน หลังจากนั้นจึงทำการประชุมเพื่อจัดทำแผนที่เดินดินออกมาในรูปแบบภาพรวมของหมู่บ้าน ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น คณะทำงานได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยคณะทำงานได้เข้าพบบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล คณะทำงานได้มีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารภายในชุมชนร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด และได้มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมวิพากษ์ข้อมูล เพื่อความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมดอีกครั้ง

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จของการปฏิบัติงานในโครงการนี้ เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดังนี้

๑. การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) ที่กำหนดไว้
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ตระหนักถึงกระบวนการ และวิธีการในการเข้าพื้นที่ โดยคณะทำงานได้เข้าพบกำนัน เพื่อแนะนำตัวก่อน จากนั้นจึงเข้าพบหัวหน้าศูนย์โครงการหลวง และผู้นำหมู่บ้าน ตามลำดับ
๓. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้มีความพร้อมในการทำงานร่วมกัน
๔. ในการปฏิบัติงานพื้นที่ชุมชน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และเมื่อมีการรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีการนำข้อมูลดังกล่าว กลับไปให้ชุมชนร่วมตรวจสอบความถูกต้อง และมอบให้ชุมชนเก็บไว้เป็นข้อมูลของตนเอง

๕. มีการวางแผนงบประมาณตามแผนการปฏิบัติงาน (Action Plan) เพื่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และเป็นประโยชน์มากที่สุด

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้น และการแก้ไข้ปัญหา

การดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคม ด้วยการเรียนรู้ชุมชนในครั้งนี้ ประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีแนวทางแก้ไขดังนี้

๑. หมู่บ้าน บ้านใหม่ดอนแก้ว หมู่ที่ ๒ ประกอบด้วย ๓ คุ้มบ้าน และแต่ละคุ้มตั้งอยู่ห่างไกลกัน ทำให้เข้าถึงได้ยาก จึงมีปัญหาในกาทำแผนที่เดินดิน คณะทำงานจึงได้จัดทำแผนที่เดินดิน โดยให้ผู้นำชุมชนของแต่ละคุ้มบ้าน มาร่วมจัดทำด้วย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และอธิบายบริบทของแต่ละคุ้มบ้านได้อย่างละเอียดมากขึ้น

๒. ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้ขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยว คณะทำงานจึงได้ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่แล้ว

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรของมหาวิทยาลัย ฯ ได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับชุมชน ทำให้เกิดทักษะของการประสานงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง แต่ในขณะเดียวกัน ปัญหาของการดำเนินโครงการนี้คือ ปัญหาในด้านระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ เนื่องจากโครงการดังกล่าวจัดขึ้นในระหว่างภาคการศึกษา จึงทำให้การบริหารเวลาในหน้าที่ และการดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงควรมีการจัดทำโครงการในช่วงเวลาของการปิดภาคเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการ และการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้า จึงทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ทันเวลา

๘.๖ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อโครงการเรียนรู้ชุมชนฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๑. ควรมีการจัดทำโครงการในช่วงเวลาของการปิดภาคเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างเต็มที่ ลดปัญหาเรื่องการจัดสรรเวลาในการทำงานได้มากขึ้น

๒. ควรมีการวางแผนเพื่ออนุมัติโครงการล่วงหน้าก่อนเริ่มโครงการอย่างน้อย ๑ เดือน เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ทันเวลา

๙. สิ่งที่ได้จากการทำโครงการเรียนรู้ชุมชน

ทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้ศึกษา และตัวชุมชนเอง รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ สามารถนำข้อมูลในการศึกษาเรียนรู้ชุมชนไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อไป โดยสามารถแบ่งเป็น

๑. ประโยชน์ต่อนักพัฒนา

ทำให้นักพัฒนาเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ของชุมชน เช่น ข้อมูลด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม รวมถึงรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทำให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนได้ต่อไป

๒. ประโยชน์ต่อประชาชนและผู้นำท้องถิ่น

การจัดทำข้อมูลชุมชนทำให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชน รวมถึงผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดี และยังทำให้รู้ข้อมูลปัญหา และแนวทางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสามารถนำไปกำหนดเป็นแผนพัฒนาชุมชนได้อีกด้วย

๓. ประโยชน์ต่อหน่วยราชการ

ทำให้รู้ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านจากเอกสารข้อมูลต่างๆ ซึ่งส่งผลถึงการลงไปสนับสนุนหรือแก้ไขในส่วนที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบได้ถูกต้อง

หมู่บ้านต่อเรือ ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

น.ส. ภัทราวดี ธงงาม*/น.ส. จุรีพร เลือกหา/ นาย ติร บัวใบ/ นายสุทัศน์ กุณา
คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน : โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้าน
สังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน ณ หมู่บ้านต่อเรือ ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการและคณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ :

๑. น. ส. ภัทราวดี ธงงาม เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๕๔๔๖๓๕๐๙ email :

mumusomo@hotmail.com

๒. น.ส. จุรีพร เลือกหา เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑๒๘๐๑๖๑๗ email : july.motivation@gmail.com

๓. นาย ติร บัวใบ เบอร์โทรศัพท์ ๐๖๑๗๗๒๘๙๓๘ email : t.buabai@gmail.com

๔. นายสุทัศน์ กุณา เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓๑๗๐๘๗๙๙ email : sutat@rmutl.ac.th

คณะกรรมการดำเนินงาน :

๑. นาย วันชัยยุทธ วงษ์เทพ เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๑๘๖๗๓๐๐๑ email :

Bass_wance@hotmail.com

๒. นาย สุทธิปราชา จรรย์งามวงศ์ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙๗๕๙๕๓๑๕ email : hudsum@gmail.com

๓. นาย ณภดล เจนวนินิจฉัย เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๘๒๖๐๑๘๒๑ email : jodjum-jodjum@Hotmail.com

๔. น.ส. ปิยะนุช เจตียยอด เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๔๖๕๘๓๕๒๐ email :

Jajapatonggo@gmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

การนำหลักการ SWOT Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนบ้านต่อเรือ หมู่ที่ ๒ เพื่อที่จะได้ทราบถึงต้นทุนเดิมของชุมชนอันได้แก่จุดแข็งและโอกาส รวมถึงทราบถึงจุดอ่อนและอุปสรรคอันเกิดจากตัวชุมชนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผลการวิเคราะห์นี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นการเปิดวิสัยทัศน์ของผู้นำชุมชน และชาวบ้านให้ทราบถึงทิศทางของชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ อย่างแท้จริง

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีคุณภาพและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการจัดประชาคม - มีองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพเพียงพอที่รองรับการบริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน - กลุ่มอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิปัญญาชุมชน ผ้าฝ้ายเปลือกไม้ ทอผ้าขึ้นตีนจก - ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น น้ำตก นา - มีการประสานความร่วมมือระหว่างหมู่บ้านต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการในพื้นที่ - ชุมชนสืบสานวัฒนธรรม ปฏิบัติตามประเพณีที่เคยทำ สืบต่อกันมา 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย - ประชาชนในหมู่บ้านยังมีหนี้สิน ทั้งหนี้สินในระบบและนอกระบบ - เกษตรขาดความรู้ ทักษะในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและทักษะการจัดการด้านการตลาด - ใช้เครื่องจักรในการทำการเกษตรทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง - ใช้สารเคมีในการเกษตร ต้นทุนการผลิตสูง สร้างมลพิษ เกิดสารตกค้างในดิน สร้างมลพิษ - ฝนแล้งในพื้นที่ไร่นา ทำให้เกิดมลพิษดินเสีย - การบริหารงบประมาณยังไม่สามารถกระจายงบประมาณเพื่อบริหารงานและการพัฒนาได้ - ครอบคลุมการพัฒนาท้องถิ่นในทุกด้าน - งบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นลงทุน
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนทำให้ชุมชนได้รับความรู้ใหม่ๆเทคโนโลยีใหม่ๆ - ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” - มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคอยให้การสนับสนุน การกระจายงบประมาณถึงหมู่บ้านได้เร็ว ทันการณ์ - การติดต่อสื่อสารสะดวกสบายกว่าสมัยก่อน การติดต่อสื่อสารด้านการพัฒนาทำได้ง่ายขึ้น 	<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> - อิทธิพลของกลุ่มนายทุน - สถานะทางการเมืองของประเทศยังไม่ปกติ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ - องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณจำกัด - เริ่มมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ - หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความสำคัญการดูแลประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้ราคาตกต่ำ

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

หมู่บ้านยกระดับคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วม

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

๑. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญด้านถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร
๒. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญด้านเกษตรปลอดภัย
๓. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตึก
๔. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

๑. เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	<ul style="list-style-type: none"> - เต้าเผาขยะปลอดสารพิษ - เครื่องอัดขยะ - เครื่องกรองน้ำดื่ม - เครื่องกำจัดขยะ และแมลง - ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก พร้อมร่องระบายน้ำ - เครื่องเพาะเห็ด - แก๊สมูลสัตว์
๒. เทคโนโลยีการจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - การทำงานบัญชีครัวเรือน - การจัดการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มสตรีแกนนำ - การจัดการชุดล่อกล้าเห็เมืองเพื่อการเกษตร - การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม น้ำ อากาศ และดิน - การจัดการตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง - การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ - การจัดการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น - การจัดการป้ายบอกทางจราจร - การจัดการปุ๋ยหมักชีวภาพ
๓. การอนุรักษ์ และวางแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินชีวิตวิถีแบบเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรปลอดภัย - การปลูกป่าชุมชน เฉลิมพระเกียรติ - การจัดทำแนวป้องกันไฟป่า
๔. การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์หมู่บ้านต่อเรือ	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาอาชีพทอผ้า - ออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๑. การสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> - โทรศัพท์บ้าน - โทรศัพท์สาธารณะ - โทรศัพท์มือถือ - หอกระจายข่าว
๒. เครื่องจักรกลการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - รถอีแต๋น ขนส่ง ปุ๋ย ผลผลิตทางการเกษตร - เครื่องสูบน้ำ - เครื่องพ่นยา - เครื่องจักรทางการเกษตร
๓. คมนาคม	<ul style="list-style-type: none"> - รถจักรยานยนต์ - รถยนต์ - รถบรรทุก

๔. การจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำบัญชีครัวเรือน - โครงการอบรมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง - โครงการส่งเสริมปลูกผักปลอดสารพิษ - โครงการจัดตั้งร้านค้าชุมชน - ก่อตั้งธนาคารชุมชน - โครงการฝึกอบรมดูงานส่งเสริมอาชีพ
--------------	---

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

๑. เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	<ul style="list-style-type: none"> - เตเผาขยะปลอดสารพิษ - เครื่องอัดขยะ - เครื่องกรองน้ำดื่ม - เครื่องกำจัดยุง และแมลง - เครื่องเพาะเห็ด - แก๊สมูลสัตว์
--------------------------	---

ภาพเทคโนโลยีเตเผาขยะปลอดสารพิษที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติมและเหมาะสมกับชุมชน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
๑	<u>โครงสร้างพื้นฐาน</u>			
	๑.๑ ไม่มีน้ำบริโภคที่สะอาด	๑.๑ ขาดถังกรองน้ำประปาภูเขา คนในชุมชนไม่มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มเพียงพอ	๑.๑ สร้างถังเก็บน้ำ	๑.๑ สร้างถังกรองน้ำ โดยการนำทีมอาจารย์นักศึกษาจัดการเรื่องน้ำดื่มในครัวเรือนที่สะอาด

๒	ด้านเศรษฐกิจและ การมีอาชีพ รายได้และมืงานทำ			
	๒.๑ ไม่มีรายได้ เสริมที่ชัดเจน	๒.๑ ขาดความรู้ในการ ประกอบอาชีพเสริม ทำผลิตภัณฑ์ได้แต่ขาย ไม่ได้	๒.๑ ต้องการให้มีผู้ที่มี ความรู้มาช่วยฝึกอาชีพ	๒.๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างอาชีพเสริม
๓.	ด้านการศึกษา/วัฒนธรรม ประเพณี			
	๓.๑ ภูมิปัญญา ชุมชนไม่ได้รับการ ถ่ายทอดอย่าง ต่อเนื่อง	๓.๑ ขาดจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรม	๓.๑ ถ่ายทอด ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สู่ เยาวชน	๓.๑ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง
๔	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน			
	๔.๑ เกิดมลพิษ ทางดินและอากาศ คุณภาพดินถูก ทำลาย	๔.๑ เกิดไฟป่าในฤดู แล้ง ไฟลุกลามจากการ เผาไร่ และมีการใช้ สารเคมีทางการเกษตร มากขึ้น	๔.๑ ลดปัญหามลพิษทาง น้ำและดิน	๔.๑ อบรมปลูกจิตสำนึกคน ในชุมชน สร้างแนวกันไฟ ลดการเผาไร่ รณรงค์การลด ใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรโดย ใช้ปุ๋ยหมัก
๕	ด้านสาธารณสุขชุมชน			
	๕.๑ เกิดอุบัติเหตุ ทางถนนบ่อยใน หมู่บ้าน	๕.๑ ไม่มีการรณรงค์ การใช้รถใช้ถนนที่ ถูกต้อง ไม่มีป้ายจราจร ที่ชัดเจน	๕.๑ ป้ายจราจรที่ชัดเจน	๕.๑ รณรงค์การใช้รถใช้ ถนนที่ถูกต้อง พร้อมทั้งการ กำหนดเส้นทางจราจรที่ ชัดเจน

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

๑. ปัญหาเส้นทางคมนาคม ขนส่งและขนถ่ายสินค้าพืชผลทางการเกษตรรองรับประชาคมอาเซียน

๒. ปัญหาด้านสาธารณสุขป้กคให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง การพัฒนาแหล่งน้ำและระบบการส่งน้ำในพื้นที่เพื่อการอุปโภค – บริโภคและการเกษตร

๓. ปัญหาการทำเกษตรโดยใช้สารเคมี ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตสูง ปัญหามลพิษทางดิน ดินเสื่อมสภาพ

๔. ปัญหาการเผาป่า เผาไร่ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ หมอกควัน ซึ่งส่งผลต่อปัญหาด้านสุขภาพของคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง โดยการสร้างจิตสำนึก การป้องกัน อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและดูแลแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม

การผลักดันการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึก การป้องกัน อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชน หวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและดูแลแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม

“คุณภาพชีวิตดี มีคุณธรรม นำเทคโนโลยี ร่วมรักษาสีเขียว น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง รุ่งเรืองวัฒนธรรม พร้อมนำสู่อาเซียน”

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

ภาพรวมผลการดำเนินงานการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้านต่อเรือ ขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลข้างเค็ง ตามหลักยุทธศาสตร์ทั้ง ๗ ด้าน คือ “การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน” ได้แก่ การสร้างรางน้ำสองข้างถนนรอบหมู่บ้าน เพื่อการแบ่งจ่ายน้ำตามพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึง “การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว” ได้แก่ การอบรมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง “การพัฒนาด้านสังคม สาธารณสุข และการพัฒนาคุณภาพชีวิต” ได้แก่ โครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โครงการรณรงค์คัด แยกขยะ จัดหาเตาเผาขยะ “การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น” ได้แก่ โครงการส่งเสริม ประเพณีวัฒนธรรม อนุรักษ์ฟื้นฟู สถาปัตยกรรม ท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว “การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ได้แก่ โครงการปลูกป่า ชุมชน เฉลิมพระ เกียรติ โครงการลดการเผา บรรเทาโลกร้อน โครงการจัดตั้งศูนย์ เฉพาะกิจป้องกัน และแก้ไขปัญหาไฟ ป่าและหมอกควัน “การพัฒนาด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และการจัดระเบียบชุมชน สังคม” และ “การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” โดยให้หมู่บ้านต่อเรือ จัดระบบการบริหารจัดการตนเอง ส่งเสริมให้ชาวบ้านจัดทำบัญชีรับจ่ายครัวเรือน การจัดการด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์ที่เหมาะสมและจำเป็นต้องใช้ในชุมชน เช่น เครื่องอัดขยะเตาเผาขยะปลอดสารพิษ โดยการขอรับการสนับสนุนอาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และพัฒนาการประสานงานประจำตำบลเป็นผู้แนะนำในการดำเนินการจัดทำ

การพัฒนาด้านการเรียนรู้ ร่วมกันจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ สืบสาน วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น ถ่ายทอดภูมิปัญญา บันทึ่ภูมิปัญญา มีกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบและเป้าหมาย และท้ายที่สุด การผลักดันการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนประชาชน ให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและอยู่ดีมีสุข ตามวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารตำบลข้างเค็ง “คุณภาพชีวิตดี มีคุณธรรม นำเทคโนโลยี ร่วมรักษาสีเขียว น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง รุ่งเรืองวัฒนธรรม พร้อมนำสู่อาเซียน” ด้วยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๘. สรุปทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

กิจกรรมที่ดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี
๑. ทำบันทึกข้อความขออนุญาตและขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ	๒๕-๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙
๒. เข้าพบผู้นำชุมชนกรรมการหมู่บ้านเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การทำงาน/กิจกรรม	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๓. จัดทำแผนที่เดินดินหมู่บ้านต่อเรือ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๔. จัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๕. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และทำแบบสอบถามด้านสังคมและ เศรษฐกิจ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๖. เข้าพบปะชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๗. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. ช่างเค็ง พัฒนาชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่เก็บรวบรวมได้พร้อมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๘. นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงข้อมูล	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๐. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. ช่างเค็ง พัฒนาชุมชน เพื่อให้ความเห็นชอบข้อมูลหมู่บ้านที่ปรับแก้ไขตามความเห็นของที่ประชุม	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๑. วิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน /ด้านเทคโนโลยี	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๒. จัดทำบทสรุปวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้านต่อเรือ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๓. นำเสนอข้อมูลให้ผู้นำชุมชนต่อเรือ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๔. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๕. นำเสนองานให้ทาง มทร. ล้านนาพร้อมรายงานฉบับสมบูรณ์	มกราคม ๒๕๖๐

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลที่ทีมอาจารย์มีการจัดเก็บเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลแบบละเอียดและครอบคลุมทุกปัญหาในชุมชน โดยมีการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่ต้องการข้อมูลล่วงหน้า โดยระบุถึงวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งนัดวันและเวลาที่ชัดเจนเพื่อขอเข้าพบ นอกจากนี้ข้อมูลบางอย่างยังได้จากเอกสาร หรือหนังสือที่คนในชุมชนได้มีการจัดทำขึ้น เมื่อได้รับข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทีมงานจึงมีการนำมาวิเคราะห์ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพสังคม และเศรษฐกิจหมู่บ้านต่อเรือ ตำบลช่างเค็ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และสรุปในรายงานต่อไป

ข้อมูลปฐมภูมิ

กระบวนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิมุ่งการสร้างแบบสอบถามและการสังเกตการณ์ โดยทีมงานมีการจัดทำแผนที่เดินดินเป็นขั้นตอนแรกเพื่อให้ทราบถึงสถานที่สำคัญในชุมชนและตำแหน่งบ้านของสมาชิกในชุมชน ข้อมูลปฐมภูมิเก็บมาจากประชากร ๒ กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน และกลุ่มครัวเรือน นอกจากนี้ ข้อมูลบางอย่างยังมีการเก็บรวบรวมจากการได้ไปพบปะชุมชนหรือร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างจริงจัง การบวนการนี้ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเป็นจริงและหลากหลาย เมื่อได้รับข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงมีการนำไปวิเคราะห์และ

ผนวกกับข้อมูลitudyภูมิ นำเสนอผู้นำชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลอีกครั้ง

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

การทำงานพัฒนาชุมชน จริงๆแล้วเป็นเรื่องที่ “ยากมาก” เป็นงานที่จำเป็นต้องใช้ความสามารถทั้งในเรื่องกำลังกายและกำลังใจในการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นนำไปสู่ความสำเร็จ

จากประสบการณ์ในการลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนบ้านต่อเรือในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ ซึ่งสิ่งที่สำคัญของการเข้าไปเรียนรู้ชุมชน คือการทำงานร่วมกับชุมชนโดยมีการลงพื้นที่ศึกษาชุมชน และบริบทของชุมชนเพื่อให้บริบท วิถีชีวิต และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ส่วนวิธีการปฏิบัติงานที่ใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชนและผู้นำชุมชนมีดังนี้

- สร้างความเป็นกันเอง และคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเป็นอันดับแรกในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักการเข้าถึงชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถทำงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

- แสวงหาผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเป็นมิตรคู่งาน และใช้องค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้นำ โดยการอ่อนน้อมถ่อมตนในสิ่งที่ถูกกาลเทศะในการปฏิบัติงาน เพราะผู้นำเปรียบเสมือนบุคคลสำคัญ เป็นแหล่งข้อมูลในพื้นที่ ที่จะนำเราในการพัฒนาชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ

- โครงการและกิจกรรมพัฒนาชุมชนต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ รวดรัด และใช้กิจกรรมนำพาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยการใช้แรงจูงใจกิจกรรมโครงการนั้นต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

- การแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะทำงานในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านทุกคน และความจริงใจที่แสดงออกมานั้นจะทำให้ประชาชนตลอดจนผู้นำชุมชนให้ความไว้วางใจเรา และมีความคุ้นเคยที่จะทำงานร่วมกับเราได้เป็นอย่างดี คือ ทำงานกับคนทุกคนในชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ทำให้เราได้ทราบข้อมูลเชิงลึกคือ “ผู้นำชุมชน” ซึ่งเปรียบเสมือนครูผู้สอนให้เราได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี และยังช่วยให้เราทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนเราต้องใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ ของผู้นำชุมชนทั้งในเรื่องการทำงาน และบางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อมูลประวัติส่วนตัว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ปัจจัยต่อมาคือ ตัวแทนอาจารย์ที่เสียสละและอุทิศตนที่จะเข้าร่วมโครงการ จำเป็นต้องมีความสามัคคี เสียสละพร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อสังคมอย่างแท้จริงโดยละทิ้งซึ่งประโยชน์ส่วนตนและปัจจัยสุดท้ายคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ได้มอบโอกาสในการเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งตัวอาจารย์และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาใช้ในการเรียนการสอนได้อีกด้วย

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ปัญหา	แนวทางการแก้ปัญหา
๑. โจทย์การหาข้อมูลที่ซ้ำซ้อน เนื้อหาที่คล้ายกัน	-ปรึกษาหาแนวทางแก้ไขกับผู้ประสานโครงการและเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ
๒. ความไม่ชัดเจนในระบบการทำงานระหว่างคณะและกองคลัง ในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ ทำให้เกิดการล่าช้า ไม่สามารถทำงานตามที่กำหนดไว้ การสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่สามารถแก้ไขปัญหามาในภาพรวมได้	- การสอบถามผู้ประสานโครงการ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะ และจัดการดำเนินงานเองตามความเข้าใจของผู้จัดทำ - สำรองเงินจากคณะผู้จัดทำในการลงพื้นที่แต่ละครั้ง
๓. ข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานราชการไม่ใช่ข้อมูลปัจจุบัน ทำให้เกิดความสับสนในการวิเคราะห์ข้อมูล	-ทางทีมงานได้มีการเปรียบเทียบข้อมูลล่าสุด และสอบถามจากผู้ใหญ่บ้าน

๘. ๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๘.๕.๑ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องมีแบบแผนที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณที่เป็นอุปสรรคในการลงพื้นที่

๘.๕.๒ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องแสดงถึงความใส่ใจและเปิดโอกาสให้ทีมฝังตัวได้ลงพื้นที่และเข้าถึงชุมชนอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและทำเป็นรูปเล่มรายงานเท่านั้น

๘.๕.๓ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานเรื่องระเบียบการทำงานกันให้เรียบร้อยชัดเจน

๘.๕.๔ ควรจัดเจ้าหน้าที่ทำเอกสารประจำโครงการที่ดูแลเรื่องการเบิกจ่ายให้แต่ละทีมโดยเฉพาะ เพราะการทำเอกสารนั้นใช้เวลานาน ดังนั้นหากทีมฝังตัวยังต้องทำหน้าที่ทั้งลงพื้นที่และทำเอกสารการเบิกจ่ายเงิน จะทำให้ระยะเวลาในการทำงานไม่เพียงพอ

๘.๕.๕ งบประมาณการลงพื้นที่ควรขึ้นอยู่กับระยะทางของชุมชนที่ลงศึกษา

๘.๖ ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๘.๖.๑ มหาวิทยาลัยควรกำหนดแผนการดำเนินโครงการให้ไม่ตรงกับช่วงเวลาสอนของอาจารย์

๘.๖.๒ ควรมีการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการยกระดับในทุกๆภาคส่วนของมหาวิทยาลัย เพื่อขอจัดปัญหาเรื่องการบริหารจัดการงานในสาขาหรือระดับคณะ เมื่อบุคลากรต้องลงไปฝังตัวในชุมชนจริงๆ

๘.๖.๓ ควรเลื่อนเวลาการส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อที่จะได้ให้เวลาทีมงานได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างสมบูรณ์แบบ ข้อมูลที่ได้ถึงจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๖.๔ การจัดทำเนื้อหาหรือรูปเล่มของรายงานควรมีความยืดหยุ่น เพราะข้อมูลในชุมชนบางอย่าง เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญแต่ไม่ได้ระบุเป็นโจทย์ในรายงาน อีกทั้งบริบทของแต่ละชุมชนก็แตกต่างกัน ความ ยากง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับบางพื้นที่อาจต้องใช้เวลา

๘.๖.๕ ควรจัดเวทีและเปิดโอกาสให้กลุ่มอาจารย์/บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้พูดคุยและ สร้างแนวทาง เป้าหมายของโครงการร่วมกัน ไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งกำหนด

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัว อาจารย์เอง)

“ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของอาจารย์” การเปลี่ยนพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านต่อเรือให้เป็นห้องเรียนรู้ ประสบการณ์จริงกับทีมอาจารย์ผู้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยการลง พื้นที่ศึกษาชุมชนและบริบทของชุมชนที่ทีมอาจารย์ผู้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนจำเป็นต้องปรับทัศนคติในการเรียนรู้ เราไม่ได้มาที่ชุมชนต่อเรือเพื่อมาสอนหนังสือ แต่เรามาที่นั่นเพื่อเรียน เพื่อสืบค้นข้อมูลวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทรัพยากร สภาพแวดล้อม ฯลฯ ดังนั้นการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนเพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการ พัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นนั้น ทีมอาจารย์ผู้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนต้องปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเป็นอันดับแรกในการ ปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักการเข้าถึงชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถทำงานร่วมกับประชาชนใน พื้นที่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะทำงานในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน และ ชาวบ้านทุกคน และความจริงใจที่แสดงออกมานั้นจะทำให้ชาวบ้านตลอดจนผู้นำชุมชนให้ความไว้วางใจเรา และมีความ ความความคุ้นเคยที่จะทำงานร่วมกับเราได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นการทำงานครั้งนี้ช่วยส่งเสริมให้ทีมงานได้แก่งคิดในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการมองคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับทีมเรา ทำให้ทีมเรามีความอดทนที่จะรับต่อ สถานการณ์ในการทำงานที่จะเกิดขึ้น ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ พร้อมกับความลำบากที่เกิดขึ้นปนกับความ สนุกสนาน สร้างความสามัคคีในกลุ่มทีมอาจารย์ผู้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชน เกิดเป็นรอยยิ้ม มิตรไมตรี ความสามัคคี ของทีมงาน ทำให้เกิดขึ้นเป็นความสำเร็จในครั้งนี้ได้

๑๐. ภาพกิจกรรม : การลงพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านต่อเรือ

๑. การลงพื้นที่เข้าพบองค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่งเพื่อขอข้อมูลหมู่บ้านต่อเรือ

๒. การลงพื้นที่เข้าพบผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านต่อเรือเพื่อขอข้อมูลหมู่บ้านต่อเรือ

๓. การลงพื้นที่เปิดเวที เข้าพบผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม แนะนำตนเองและสร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชน

๔. การลงพื้นที่ทำแผนที่เดินดิน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๕. เก็บข้อมูลด้านโครงสร้างการปกครอง เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการคมนาคมในหมู่บ้าน ข้อมูลการสื่อสาร ภายในหมู่บ้านต่อเรือโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๖. เก็บข้อมูลด้านการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษา แหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ภายในหมู่บ้านต่อเรือโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๗. เก็บข้อมูลด้านข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ ข้อมูลน้ำ ชลประทาน หิน ทราย แร่ธาตุ ป่าไม้ และด้านการสำรวจและเรียนรู้ทรัพยากรจากเกษตรกรอำเภอและผู้นำชุมชน นอกจากนี้เก็บข้อมูลการให้บริการสาธารณสุข และคุณภาพชีวิตของชุมชนภายในหมู่บ้านต่อเรือโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๘. เก็บข้อมูลด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านต่อเรือโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๙. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. พัฒนาชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่เก็บรวบรวมได้พร้อมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชุมชน

๑๐. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. พัฒนาชุมชน เพื่อให้ความเห็นชอบข้อมูลหมู่บ้านที่ปรับแก้ไขตาม

๑๑.จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยคณาจารย์ที่ดำเนินโครงการฯ

หมู่บ้านสองธาร ตำบลบ้านทับ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

นายวันชัยยุทธ วงษ์เทพ*/นายสุทธปรีชา จรรย์งามวงศ์/นายณภดล เจนวินิจฉัย/ น.ส.ปิยะนุช เจตียยอด
คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน : หมู่บ้านสองธาร ตำบลบ้านทับ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ :

๑. นายวันชัยยุทธ วงษ์เทพ เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๑๘๖๗๓๐๐๑ email : Bass_wance@hotmail.com
๒. นายสุทธปรีชา จรรย์งามวงศ์ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙๗๕๕๕๓๑๕ email : hudsum@gmail.com
๓. นายณภดล เจนวินิจฉัย เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๘๖๖๐๑๘๒๑ email : jodjum-jodjum@Hotmail.com
๔. น.ส.ปิยะนุช เจตียยอด เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๔๖๕๘๓๕๒๐ email : Jajapatonggo@gmail.com

คณะกรรมการดำเนินงาน :

๑. น.ส.ภัทราวดี ชงงาม เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๕๔๔๖๓๕๐๙ email : mumusomo@hotmail.com
๒. น.ส.จตุรพร เลือקהา เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑๒๘๐๑๖๑๗ email : july.motivation@gmail.com
๓. นายดิเรก บัวใบ เบอร์โทรศัพท์ ๐๖๑๓๗๒๘๙๓๘ email : t.buabai@gmail.com
๔. นายสุทัศน์ กุณา เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓๑๗๐๘๗๙๙ email : sutat@rmutl.ac.th

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths) <ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญาชุมชน - ความร่วมมือแบบเครือญาติ - ลักษณะของพื้นที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ของรุ่นสู่รุ่น เป็นสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นมากำกับดูแลชุมชนให้ดำเนินชีวิตไปตามระบบคุณค่าแนวคิดของชุมชนนั้นๆ 	จุดอ่อน (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> - ใช้เครื่องจักรในการทำการเกษตรทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง - ใช้สารเคมีในการเกษตร ต้นทุนการผลิตสูง สร้างมลพิษ เกิดสารตกค้างในดิน - รายได้หลักมาจากการทำเกษตรซึ่งผูกขาดโดยองค์กรภายนอก - ในหมู่บ้านมีเพียงผู้สูงอายุ และคนชรา - การตัดไม้ เผาป่า สร้างมลพิษ
โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> - มีหน่วยงานของรัฐให้การ - มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคอยให้การสนับสนุน - การติดต่อสื่อสารสะดวกสบายกว่าสมัยก่อน 	อุปสรรค (Threats) <ul style="list-style-type: none"> - อิทธิพลของกลุ่มนายทุน - องค์กรบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณจำกัด

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

หมู่บ้านยกระดับคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วม

แผนการพัฒนาหมู่บ้านสองธาร

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

1. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญด้านถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร
2. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์
3. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีจก
๔. การฝึกทักษะความเชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

๑. เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องถ่านอัดแท่ง - เครื่องอัดขยะ - เครื่องกรองน้ำดื่ม - ถังเก็บน้ำ - ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก พร้อมร่องระบายน้ำ - พลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์
๒. เทคโนโลยีการจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - การวิจัยและวิเคราะห์การกักเก็บน้ำ - การจัดการระบบระบายน้ำ - การทำงานบัญชีครัวเรือน - เทคโนโลยีการสื่อสาร - การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม น้ำ อากาศ และดิน - การจัดการตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง - การจัดการเทคโนโลยีด้านการเกษตร
๓.เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	<ul style="list-style-type: none"> - การปลูกป่าชุมชน - การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม - การท่องเที่ยวนาขั้นบันได - การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสุขภาพ - เกษตรอินทรีย์และกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
๔.การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์หมู่บ้านสองธาร	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาอาชีพ - การอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย - ฟื้นฟูและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น - ออกแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้า - การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน - การถ่ายทอดภูมิปัญญาชุมชน - ศูนย์จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๑. คมนาคม	<ul style="list-style-type: none"> - รถจักรยานยนต์ - รถยนต์ - รถบรรทุก
๒. เครื่องจักรกลการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - รถไถเดิน ขนส่ง ปูย ผลผลิตทางการเกษตร - เครื่องสูบน้ำ - เครื่องพ่นยา
๓. การสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> - โทรศัพท์สาธารณะ - โทรศัพท์มือถือ

๔. การจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการอบรมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง - โครงการส่งเสริมปลูกผักปลอดสารพิษ - โครงการจัดตั้งร้านค้าชุมชน - การจัดทำบัญชีครัวเรือน - โครงการฝึกอบรมงานส่งเสริมอาชีพ
--------------	---

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

๑. เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องอัดเมล็ดฝ้าย - เครื่องปั่นฝ้ายเพื่อให้ฝ้ายเป็นเส้นด้าย - เครื่องถ่านอัดแท่ง - เครื่องกรองน้ำ กรองดักตะกอน - ถังเก็บน้ำหมู่บ้าน - เครื่องแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าทอ
--------------------------	---

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือ

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
๑	<u>โครงสร้างพื้นฐาน</u> ๑.๑ น้ำประปาไม่เพียงพอ น้ำดื่มไม่สะอาด	๑.๑ ไม่มีถังกักเก็บน้ำ	๑.๑ สร้างถังเก็บน้ำ	๑.๑ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการยกระดับคุณภาพชีวิต ร่วมกับการสนับสนุนจาก อบต. โดยการนำทีมอาจารย์นักศึกษาจัดการเรื่องน้ำดื่มในครัวเรือนที่สะอาด
๒	<u>ด้านเศรษฐกิจและการมีอาชีพ รายได้ และมีงานทำ</u> ๒.๒ กลุ่มแม่บ้านมีรายได้น้อย	๒.๑ กลุ่มแม่บ้านขาดความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพและมีงบประมาณน้อย	๒.๑ ต้องการให้มีผู้ที่มีความรู้มาช่วยฝึกอาชีพ	๒.๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

๓.	ด้านสังคม,การเมือง การปกครอง ๓.๑ เด็ก/เยาวชน มีค่านิยมด้านวัตถุ	๓.๑ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาด จิตสำนึก ๓.๒ เกิดจากการ เลียนแบบสื่อ ต่างๆ	๓.๑ ให้คนในชุมชนมี จิตสำนึกรักบ้านเกิด ๓.๒ เยาวชนมีความสำนึก อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย วิถี ชุมชน	๓.๑จัดกิจกรรมให้ความรู้ เยาวชน การสร้างการ เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น
----	--	---	---	--

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
๔.	ด้านการศึกษา/ วัฒนธรรม ประเพณี ๔.๑ ภูมิปัญญาชุมชน ไม่ได้รับการถ่ายทอด อย่างต่อเนื่อง	๔.๑ ไม่มีผู้สนใจใน การเรียนรู้ สืบทอด รักษา ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	๔.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนถูกถ่ายทอดสู่ คนรุ่นหลัง	๔.๑ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ถ่ายทอดสู่คนรุ่น หลัง
๕	ด้านสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากร ธรรมชาติ ๕.๑ ไม่มีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างจริงจัง	๕.๑ ประชาชนไม่มี จิตสำนึกอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	๕.๑ ต้องการให้ทุกคนมี จิตสำนึกอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	๕.๑ การจัดการท่องเที่ยว เชิงศิลปวัฒนธรรม สร้าง จิตสำนึกให้ทุกคนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลบ้านทับ มีประเด็นดังนี้

๑. ปัญหาหมอกควันและไฟป่า : การขับเคลื่อนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปลูกป่า

๒. ปัญหาด้านที่ดินทำกิน : ดำเนินงานโครงการจัดระเบียบการใช้ที่ดินตามแนวทางพระราชดำริในเขตพื้นที่ตำบลบ้านทับ โดยมีแนวทาง คือ การออกข้อบัญญัติตำบลว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของชุมชนโดยเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินต่อผู้เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย เช่น การจัดทำโฉนดชุมชน เพื่อให้ราษฎรได้มีโอกาสเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตอย่างแท้จริง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคงให้แก่ราษฎรและชุมชนในระยะยาว ควบคู่ไปกับการปกป้องฐานทรัพยากรธรรมชาติและ การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการจัดเก็บรายได้ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งในมิติเศรษฐกิจ การจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน

๓. ปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของราษฎร

๓.๑ เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ไฟฟ้า ถนน แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๓.๒ เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น จัดตั้งโรงเรียนสาขา จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และสถานศึกษา จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การอาชีพ เพื่อสืบสานมรดกทางปัญญาของท้องถิ่น

๓.๓ ยกฐานะโรงพยาบาลชุมชนให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วย สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมถึงการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพของท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๓.๔ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

๓.๕ พัฒนาและสร้างระบบเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

๓.๖ พัฒนาศักยภาพบุคลากรและเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การผลักดันการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

“ประชาชน อยู่ดีมีสุข บนพื้นฐานความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นการดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง”

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

การดำเนินงานการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน ณ บ้านสองธาร หมู่ที่ ๑ ขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การผลักดันการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความสนใจในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน หรือแม้กระทั่งอาสาสมัครที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้หมู่บ้านจัดระบบการบริหารจัดการตนเอง โดยการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และพัฒนาการประสานงานประจำตำบลเป็นผู้แนะนำในการดำเนินการ ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพผ้าทอ (ผ้าขึ้นตีนจก) กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม

ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ร่วมกันฟื้นฟูการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ร่วมกันดูแลรักษาศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่นให้มีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง มีแนวทางให้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น ซึ่งศูนย์เรียนรู้ดังกล่าวเป็นศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่นของบ้านสองธาร เป็นที่ให้ข้อมูลข่าวสารของทุกหน่วยงาน และรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน มีคณะกรรมการ มีข้อมูล มี

สถานที่ที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สามารถพบปะพูดคุย ถ่ายทอดภูมิปัญญา บันทึกภูมิปัญญา มีกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบและเป้าหมาย และมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดและเรียนรู้ได้

ท้ายที่สุด การผลักดันการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การจัดการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนประชาชน ให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและอยู่ดีมีสุข ด้วยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

๑	ทำบันทึกขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ	๒๕-๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙
๒	เข้าพบผู้นำชุมชนกรรมการหมู่บ้านเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การทำงาน/กิจกรรม	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๓	จัดทำแผนที่เดินดินหมู่บ้านสองธาร ตำบลบ้านทับ อำเภอมะนัง	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๔	จัดเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๕	วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้านสังคมและเศรษฐกิจ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๖	เข้าพบปะชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๗	ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต.บ้านทับ พัฒนาชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูล หมู่บ้านที่เก็บรวบรวมได้พร้อมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๘	นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงข้อมูล	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๙	ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต.บ้านทับ พัฒนาชุมชน เพื่อให้ความเห็นชอบข้อมูลหมู่บ้านที่ปรับแก้ไขตามความเห็นของที่ประชุม	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๐	วิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน /ด้านเทคโนโลยี	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๑	จัดทำบทสรุปวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้านสองธาร	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๒	นำเสนอข้อมูลให้ผู้นำชุมชนบ้านสองธาร	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๓	จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๑๔	นำเสนองานให้ทาง มทร.ล้านนาพร้อมรายงานฉบับสมบูรณ์	มกราคม ๒๕๖๐

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้

ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลที่ทีมอาจารย์มีการจัดเก็บเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลแบบละเอียดและครอบคลุมทุกปัญหาในชุมชน โดยมีการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จาก คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อขอข้อมูลจาก

หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่ต้องการข้อมูลล่วงหน้า โดยระบุถึงวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งวันและเวลาที่แน่ชัดเพื่อขอเข้าพบ นอกจากนี้ข้อมูลบางอย่างยังได้จากเอกสาร หรือหนังสือที่คนในชุมชน ได้มีการจัดทำขึ้น เมื่อได้รับข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทีมงานจึงมีการนำมาวิเคราะห์ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพสังคม และเศรษฐกิจหมู่บ้านสองธาร ตำบลบ้านทับ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และสรุปในรายงานต่อไป

ข้อมูลปฐมภูมิ

กระบวนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิตั้งการสร้างแบบสอบถามและการสังเกตการณ์ โดยทีมงานมีการจัดทำแผนที่เดินดินเป็นขั้นตอนแรกเพื่อให้ทราบถึงสถานที่สำคัญในชุมชนและตำแหน่งบ้านของสมาชิกในชุมชน ข้อมูลปฐมภูมิเก็บมาจากประชากร ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน นักเรียนและกลุ่มครัวเรือน นอกจากนี้ข้อมูลบางอย่างยังมีการเก็บรวบรวมจากการได้ไปพบปะชุมชนหรือร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างจริงจัง การบวนการนี้ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเป็นจริงและหลากหลาย เมื่อได้รับข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงมีการนำไปวิเคราะห์ และผนวกกับข้อมูลทุติยภูมิ นำเสนอผู้นำชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลอีกครั้ง

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

จากการได้ลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนบ้านสองธารในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ ซึ่งสิ่งสำคัญของการเข้าไปเรียนรู้ชุมชน ทำให้ทราบว่า ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัย การเข้าถึงชุมชนเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก “ไม่ใช่เรื่องง่าย” หากแต่ต้องใช้การแสดงออกถึงความตั้งใจ และการแสดงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนให้คนในชุมชนได้เข้าใจ นอกจากนี้แรงสนับสนุนจากทางมหาลัยทั้งในเรื่องของเงินทุน เครื่องมือการดำเนินงานและการเอื้ออำนวยความสะดวก ความร่วมมือจากหน่วยงานของภาครัฐ อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านหรือหน่วยงานเอกชนอื่นๆ ที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชนก็มีส่วนสำคัญ ทางทีมอาจารย์ผู้ศึกษาเรียนรู้พื้นที่ชุมชนบ้านต่อเรือมีวิธีการปฏิบัติงานที่ใช้ในการทำงานร่วมกับชุมชนและผู้นำชุมชนมีดังนี้

- สร้างความเป็นกันเอง และคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถทำงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี
- แสวงหาผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้นำ
- การแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะทำงานในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านทุกคน และความจริงใจที่แสดงออกมานั้นจะทำให้ประชาชนตลอดจนผู้นำชุมชนให้ความไว้วางใจเรา และมีความความคุ้นเคยที่จะทำงานร่วมกับเราได้เป็นอย่างดี คือ ทำงานกับคนทุกคนในชุมชน

ทั้งนี้ ชาวบ้านต้องมีความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมร่วมกับโครงการและเห็นถึงประโยชน์ของโครงการอย่างแท้จริง ปัจจัยสุดท้ายคือ ตัวแทนอาจารย์ที่เสียสละและอุทิศตนที่จะเข้าร่วมโครงการ จำเป็นต้องมีความสามัคคีเสียสละพร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อสังคมอย่างแท้จริงโดยละทิ้งซึ่งประโยชน์ส่วนตน

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

๑. โจทย์การหาข้อมูลที่ซ้ำซ้อน เนื้อหาที่คล้ายกัน ทำให้ทีมผู้จัดทำไม่มั่นใจในการแยกประเภทข้อมูล	-ปรึกษาหาแนวทางแก้ไขกับผู้ประสานโครงการและเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ
--	--

<p>๒. ความไม่ชัดเจนในระบบการทำงานระหว่างคณะและกองคลัง ในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณ ทำให้เกิดการล่าช้า ไม่สามารถทำงานตามที่กำหนดไว้</p> <p>การสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้คำตอบที่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในภาพรวมได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การสอบถามผู้ประสานโครงการ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะ และจัดการดำเนินงานเองตามความเข้าใจของผู้จัดทำ - สำรองเงินจากคณะผู้จัดทำในการลงพื้นที่แต่ละครั้ง
<p>๓. ความไม่พร้อมของบางหน่วยงานที่จะให้ข้อมูล ถึงแม้ว่าจะมีการส่งเอกสารทางราชการเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ล่วงหน้าก็ตาม เมื่อถึงวันนัดหมาย ทีมงานกลับพบว่าทางหน่วยงานนั้นๆ ยังไม่ได้มีการเตรียมข้อมูลหรือมีแต่ยังไม่ครบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทางทีมงานมีการขอความช่วยเหลือและแจ้งวัตถุประสงค์ไปยังหน่วยงานนั้นอีกครั้ง พร้อมทั้งทำกรณินัดหมายเพื่อมารับข้อมูลอีกครั้ง
<p>๓. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแบบเชิงลึกสั้นเกินไป เนื่องจากพื้นที่ชุมชนบ้านสองธารอยู่ไกล และการคมนาคมลำบาก ทำให้มีอุปสรรคในการลงพื้นที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แบ่งกลุ่มทีมงานออกเป็น ๒ กลุ่ม เพื่อกระจายและเข้าไปพบปะชุมชนให้ทั่วถึงที่สุด - กำหนดประเด็นหลักๆ ที่จะเก็บข้อมูล เพื่อให้ประหยัดเวลาและได้ข้อมูลที่ต้องการ

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๘.๕.๑ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องมีแบบแผนที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณที่เป็นอุปสรรคในการลงพื้นที่

๘.๕.๒ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องแสดงถึงความใส่ใจและเปิดโอกาสให้ทีมฝังตัวได้ลงพื้นที่และเข้าถึงชุมชนอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและทำเป็นรูปเล่มรายงานเท่านั้น

๘.๕.๓ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานเรื่องระเบียบการทำงานกันให้เรียบร้อยชัดเจน

๘.๕.๔ ควรจัดเจ้าหน้าที่ทำเอกสารประจำโครงการเพื่อดูแลเรื่องการเบิกจ่ายให้แต่ละทีม โดยเฉพาะ เพราะการทำเอกสารนั้นใช้เวลานาน ดังนั้นหากทีมฝังตัวยังต้องทำหน้าที่ทั้งลงพื้นที่และทำเอกสารการเบิกจ่ายเงิน จะทำให้ระยะเวลาในการทำงานไม่เพียงพอ

๘.๕.๕ งบประมาณการลงพื้นที่ควรขึ้นอยู่กับระยะทางของชุมชนที่ลงศึกษา

๘.๖ ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการเรียนรู้ในชุมชนฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๘.๖.๑ มหาวิทยาลัยควรกำหนดแผนการดำเนินโครงการให้ไม่ตรงกับช่วงเวลาสอนของอาจารย์

๘.๖.๒ มหาวิทยาลัยควรกำหนดแผนการลงพื้นที่ให้ตรงกับช่วงเวลาที่ชาวบ้านไม่มีภารกิจหรือกิจกรรมทางการเกษตรใดๆ เพื่อเพิ่มโอกาสให้อาจารย์ที่ลงพื้นที่ได้พบปะกับชาวบ้านมากขึ้น

๘.๖.๓ ควรมีการประชุมสัมพันธและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการยกระดับในทุกๆ ภาค ส่วนของมหาลัย เพื่อขจัดปัญหาเรื่องการบริหารจัดการงานในสาขาหรือระดับคณะ เมื่อบุคลากรต้องลงไปฝังตัวในชุมชนจริงๆ

๘.๖.๔ ควรเลื่อนเวลาการส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อที่จะได้ให้เวลาทีมงานได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างสมบูรณ์แบบ ข้อมูลที่ได้ถึงจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาหรือรูปเล่ม

ของรายงานควรมีความยืดหยุ่น เพราะข้อมูลในชุมชนบางอย่างเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญแต่ไม่ได้ระบุเป็นโจทย์ ในรายงาน อีกทั้งบริบทของแต่ละชุมชนก็แตกต่างกัน

๘.๖.๕ ควรจัดเวทีและเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ ได้พูดคุยและ สร้างข้อตกลง เป้าหมายของโครงการร่วมกัน ไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารสามารถเผยแพร่ไปยังทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โลกไร้พรมแดนมีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน จากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมเมือง วิถีชีวิตแบบเดิมๆ แหล่งเรียนรู้และภูมิ ปัญญาท้องถิ่นค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรมสมัยใหม่ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นสมบัติตกทอดมา จากรุ่นโบราณกำลังเลือนหายไป แหล่งเรียนรู้ในชุมชนกำลังทรุดโทรม ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม ความคิดของคนที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน สำหรับทีมอาจารย์ที่ได้ลงพื้นที่ศึกษาบ้านสองธาร บ้านสองธาร เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงถิ่นที่อยู่บริเวณ ศูนย์รวมบ่อเกิดแห่ง หรือที่มีสาระเนื้อหาเป็นข้อมูล ความรู้ หรือเรียกว่าองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ของมนุษย์ แหล่งเรียนรู้บ้านสองธาร มีบทบาทสำคัญในการช่วย พัฒนาองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของทีมผู้ลงศึกษาพื้นที่ “เรา” มี “โอกาส” ที่ได้เรียนรู้ ได้รับการ ต้อนรับด้วยพิธีสู่ขวัญเพื่อต้อนรับแขกจากกลุ่มชุมชน เปรียบเสมือนว่าเราคือลูกหลานของคนในหมู่บ้าน การ เรียกเครื่องพลังทางจิต ช่วยให้พลังใจที่เข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่างๆได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่น ความเชื่อเหล่านี้ทำให้ทางทีมผู้ทำงานมีขวัญและกำลังใจ พร้อมในการ ปฏิบัติงานนั้นให้ไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสิ่งที่สำคัญของงาน คือการทำงานร่วมกับชุมชนโดยมีการลงพื้นที่ศึกษา ชุมชน และบริบทของชุมชนเพื่อนำมาใช้ประสานงาน และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

การสร้างความเป็นกันเอง และคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะ ทำให้เราสามารถทำงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี การแสดงออกถึงความตั้งใจ และมีความจริงใจที่จะ ทำงานในชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน และชาวบ้านทุกคน และความจริงใจที่แสดงออกมานั้นจะทำให้คนในชุมชนสองธาร ตลอดจนผู้นำชุมชนให้ความไว้วางใจเรา และมีความความคุ้นเคยที่จะทำงานร่วมกับเราได้เป็นอย่างดี คือ ทำงาน กับคนทุกคนในชุมชน นอกเหนือจากนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการอื่นเป็นประเด็นเสริมเพิ่มเติม บางครั้งต้องใช้การ ประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้งกันของกลุ่มคนในชุมชน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะ พัฒนาชุมชน การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนขณะทำงานต้องใส่ใจทุกรายละเอียด ของชุมชนทั้งในเรื่องการ ทำงาน และบางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อมูลประวัติส่วนตัว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

ตลอดการทำงานครั้งนี้เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมเพิ่มเติมให้ทีมงานได้แก่งคิดในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะ ด้านการมองคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับทีมเรา ทำให้ทีมเรามีความอดทนที่จะรับต่อสถานการณ์ ในการทำงานที่จะเกิดขึ้น ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ พร้อมกับความลำบากที่เกิดขึ้นปนกับความสนุกสนาน เกิดเป็นรอยยิ้ม มิตรไมตรี ความสามัคคีของทีมงาน ทำให้เกิดขึ้นเป็นความสำเร็จในครั้งนี้ได้

๑๐. อื่นๆ : ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านสองธาร

๑. การลงพื้นที่ที่เข้าพบองค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคิ่งเพื่อขอข้อมูลหมู่บ้านสองธาร

๒. การลงพื้นที่ที่เข้าพบผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านต่อเรือเพื่อขอข้อมูลหมู่บ้านสองธาร

๓. การลงพื้นที่ที่เปิดเวที เข้าพบผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม แนะนำตนเองและสร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชน

๔. การลงพื้นที่ทำแผนที่เดินดิน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

รายงานผลการดำเนินงาน “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน”

๕. เก็บข้อมูลด้านโครงสร้างการปกครอง เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการคมนาคมในหมู่บ้าน ข้อมูลการสื่อสารภายในหมู่บ้านต่อเรือโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๖. เก็บข้อมูลด้านการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษา แหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ภายในหมู่บ้านสองธารโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๗. เก็บข้อมูลด้านข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ ข้อมูลน้ำ ชลประทาน หิน ทราย แร่ธาตุ ป่าไม้ และด้านการสำรวจและเรียนรู้ทรัพยากรจากเกษตรกรอำเภอและผู้นำชุมชน นอกจากนี้เก็บข้อมูลการให้บริการ สาธารณสุข และคุณภาพชีวิตของชุมชนภายในหมู่บ้านสองธารโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

๘. เก็บข้อมูลด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านสองธารโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงาน

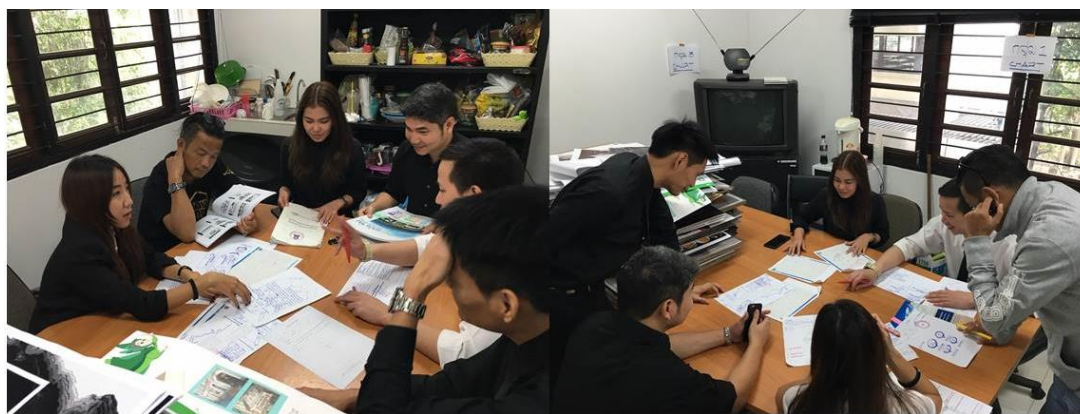
๙. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. พัฒนาชุมชน เพื่อตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่เก็บรวบรวมได้พร้อมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชุมชน

๑๐. ประชุมผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อบต. พัฒนาชุมชน เพื่อให้ความเห็นชอบข้อมูลหมู่บ้านที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๑๑. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยคณาจารย์ที่ดำเนินโครงการฯ

หมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลแม่กาษา อำเภอมะนัง จังหวัดตาก

นายมานิตย์ อินทร์คำเชื้อ*/พ.จ.อ.อำนาจ ใจคำฟู/นางศรัญญา อินทร์คำเชื้อ/
นางสาวสลลลทิพย์ อำนาจพรสิริ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลแม่กาษา อำเภอมะนัง จังหวัดตาก

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๒.๑ นายมานิตย์ อินทร์คำเชื้อ อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๗๑๗๒๕๖๐๐ e-mail : manitinkamchuer@gmail.com

๒.๒ พ.จ.อ.อำนาจ ใจคำฟู บุคลากร กองบริหารงานบุคคล

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙๓๗๙๓๔๕๑ e-mail : cponart@hotmail.com

๒.๓ นางศรัญญา อินทร์คำเชื้อ บุคลากร กองบริหารงานบุคคล

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๗๑๗๘๗๗๓๑ e-mail : sarunya_in@hotmail.com

๒.๔ นางสาวสลลลทิพย์ อำนาจพรสิริ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองกลาง

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๑๙๙๓๙๒๒๕ e-mail : fay_ani@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง S-Strength

- เป็นชุมชนที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การที่จะทำการเกษตรกรรม
- มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น ถ้ำแม่กาษา บ่อน้ำพุร้อน
- ชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี เหมาะที่จะทำการจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน

จุดอ่อน W-Weakness

- เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับเขตประเทศพม่า จึงมีประชากรแฝง(ชาวพม่า) ทำให้ประสบปัญหาในการปกครอง

- เกษตรกรส่วนมากทำการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว

- คนรุ่นใหม่มุ่งทำงานในเมืองทำให้เกิดปัญหาแรงงานในหมู่บ้านมีน้อย

โอกาส O-Opportunity

- รัฐบาลให้การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

- พัฒนาการท่องเที่ยวและสินค้า OTOP และส่งเสริมการค้า การลงทุน ในพื้นที่ การค้าชายแดน

และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

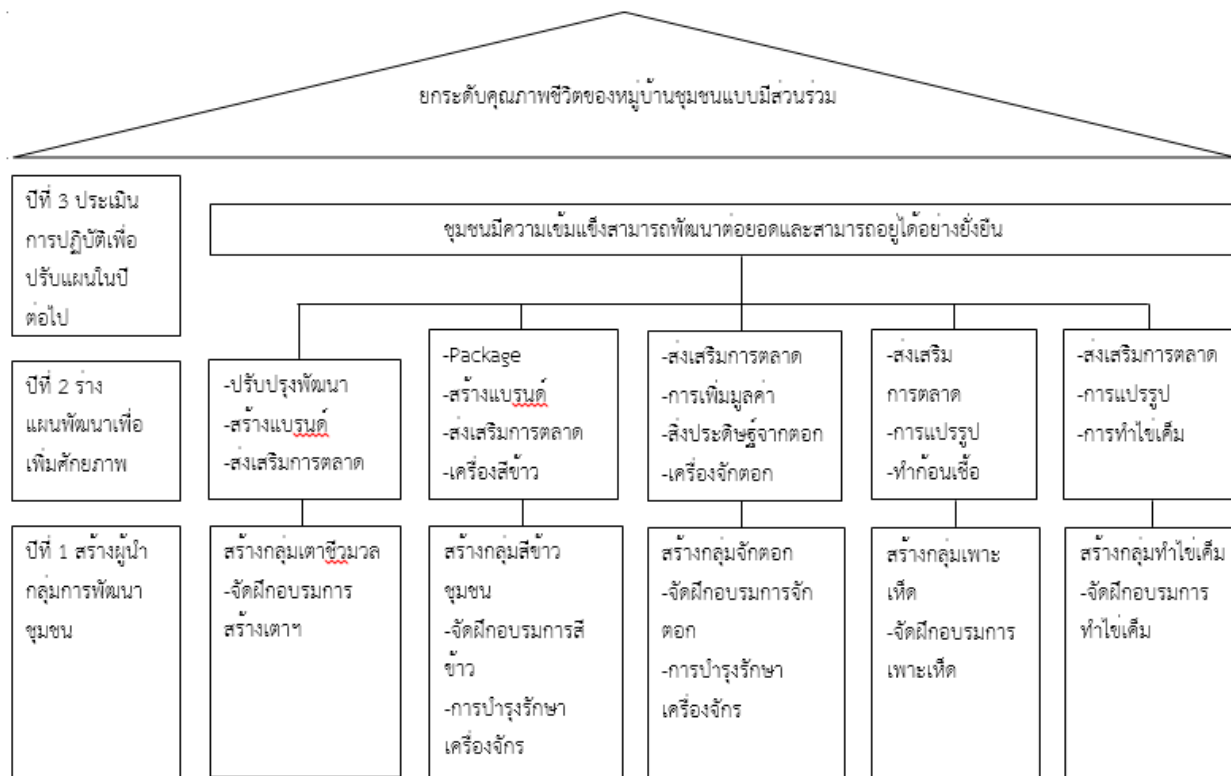
อุปสรรค T-Threat

- การคมนาคมและการขนส่งไม่สะดวก

- ประชาชนโดยส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการทำธุรกิจชุมชน

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map) ของหมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์ทอง ที่ได้ทำการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้ต่อยอดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตของหมู่บ้านชุมชนแบบมีส่วนร่วม

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

จากการเข้าศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาการศึกษาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน พบว่า หมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์ทอง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประสบปัญหาในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ข้าว เมื่อต้นฤดูฝนชุมชนได้ทำการเพาะต้นกล้า ปักดำ เกี่ยวข้าว นวดข้าว ตลอดจนจัดเก็บ ล้วนแล้วแต่มีค่าใช้จ่ายทั้งนั้น เมื่อถึงเวลาขายก็จะถูกกดราคาจากโรงสี ทำให้ขายข้าวในราคาถูก และเป็นปัญหาระดับชาติอยู่จนทุกวันนี้

- เศษวัสดุทางการเกษตรที่เหลือใช้ หรือเหลือจากการเก็บเกี่ยวแล้ว ชุมชนจะทำการกำจัดโดยการเผาทิ้ง ทำให้สูญเสียวัสดุธรรมชาติไปโดยเปล่าประโยชน์ และนอกจากนั้นยังทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมทางอากาศอีกด้วย

- กลุ่มอาชีพจักสานจากไม้ไผ่ของหมู่บ้านแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตากแต่เดิม ประสบปัญหาในการจักตอกคือ การเหลาไม้ไผ่จากเป็นลำปล้อง ให้กลายเป็นเส้นตอกที่มีความหนาไม่เกิน ๑ มิลลิเมตร เพื่อที่จะทำการสานให้เป็นโครงตะกร้าเช่น ตะกร้าสวยงาม กระเป๋า เป็นต้น

- เมื่อเสร็จจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่จะว่างเว้นการทำงานหรือ ไม่มีงานอดิเรกทำ ทำให้เกิดขาดรายได้ หรือผู้มีอายุหนุ่มๆก็จะหันเหไปทำงานในเมือง

หนึ่งรอบปีในการทำการเกษตร

ช่วงเดือน กรกฎาคม – เดือน พฤศจิกายน

ช่วงเดือน พฤศจิกายน – เดือน มีนาคม

ช่วงเดือน มีนาคม – เดือน กรกฎาคม

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

คณะทีมงาน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน ได้ทำการลงประชาคมหมู่บ้าน เพื่อลงมติในการลำดับความสำคัญของปัญหาทำเป็นโครงการเพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

โครงการ	กิจกรรม	เทคโนโลยีและองค์ความรู้
๑. ด้านการแก้ปัญหาหาค่าข้าวตกต่ำ	-สร้างกลุ่มชุมชนที่มีการรวมกลุ่ม สีข้าวชุมชนเพื่อการจำหน่าย ภายในชุมชนและทำการขยาย ตลาดไปยังท้องถิ่นอื่นๆ -ทำการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ใน เรื่องการสีข้าว การหีบห่อ การ สร้างแบรนด์และ การตลาด	-การPackage -การสร้างแบรนด์ -ส่งเสริมการตลาด -เครื่องสีข้าว -การบำรุงรักษาเครื่องสีข้าว
๒. ด้านเชื้อเพลิงหรือพลังงานทดแทน	-สร้างกลุ่มให้มีความรู้เรื่องการทำ เตาชีวมวล -จัดฝึกอบรมการสร้างเตาฯ	-การปรับปรุงพัฒนา -สร้างแบรนด์ -ส่งเสริมการตลาด
๓. ด้านการสร้างงานและอาชีพเสริม	-สร้างกลุ่มจักตอก -จัดฝึกอบรมการจักตอก -สร้างกลุ่มเพาะเห็ด -จัดฝึกอบรมการเพาะเห็ด -สร้างกลุ่มทำไข่เค็ม -จัดฝึกอบรมการทำไข่เค็ม	-เครื่องจักตอก -การบำรุงรักษาเครื่องจักร -การตลาด -โรงเพาะเห็ด -การตลาด -การทำไข่เค็ม

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๑. รถอีแต๋น

๒. รถไถเดินตาม

๓. งานเชื่อมโลหะ

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

๑. เครื่องผลิตด้ายสายสัญญาณ เพื่อนำมาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุและคนในชุมชน
๒. บ่อหมักแก๊สชีวภาพ เพื่อนำมาเป็นพลังงานทดแทนแก๊สที่ชุมชนจะต้องเสียเงินซื้อแต่ละปีเป็นจำนวนมาก และกากที่เหลือจากการหมักแก๊สก็ยังสามารถนำมาเป็นปุ๋ยได้อีกด้วย
๓. เตาเผาขยะไร้มลพิษ เพื่อทำการเผาขยะและกำจัดสิ่งปฏิกูลในชุมชนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่
๔. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อนำมาทดแทนเคมีที่ชุมชนใช้อยู่ และเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในชุมชน
๕. ระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ถูกสุขอนามัยเพื่อป้องกันการเกิดโรคติดต่อในสัตว์เลี้ยง เช่น การทำระบบโรงเรือน คอก เล้า เป็นต้น

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือ

- ข้าว เมื่อต้นฤดูฝนชุมชนได้ทำการเพาะต้นกล้า ปักดำ เกี่ยวข้าว นวดข้าว ตลอดจนจัดเก็บ ล้วนแล้วแต่มีค่าใช้จ่ายทั้งนั้น เมื่อถึงเวลาขายก็จะถูกกดราคาจากโรงสี ทำให้ขายข้าวในราคาถูก และเป็นปัญหาระดับชาติอยู่จนทุกวันนี้ จึงจะต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีในการสีข้าวและการจัดจำหน่ายสู่ตลาด
- เศษวัสดุทางการเกษตรที่เหลือใช้ หรือเหลือจากการเก็บเกี่ยวแล้ว ชุมชนจะทำการกำจัดโดยการเผาทิ้ง ทำให้สูญเสียวัสดุธรรมชาติไปโดยเปล่าประโยชน์ และนอกจากนั้นยังทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมทางอากาศอีกด้วย จึงจะต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีการนำเอาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น เตาเผาชีวมวล เป็นต้น
- กลุ่มอาชีพจักสานจากไม้ไผ่ของหมู่บ้านแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตากแต่เดิม ประสบปัญหาในด้านการจักตอกคือ การเหลาไม้ไผ่จากเป็นลำปล้อง ให้กลายเป็นเส้นตอกที่มีความหนาไม่เกิน ๑ มิลลิเมตร เพื่อที่จะทำการสานให้เป็นโครงตะกร้าเช่น ตะกร้าสวยงาม กระเป๋า เป็นต้น จึงจะต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจักตอกให้ได้ปริมาณที่ละมากๆ และต้องมีคุณภาพ เพื่อลดเวลาในการจักตอก
- เมื่อเสร็จจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่จะว่างเว้นการการทำงานหรือ ไม่มีงานอดิเรกทำ ทำให้เกิดขาดรายได้ หรือผู้มีอายุหนุ่มๆก็จะหันเหไปทำงานในเมือง จึงจะต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้ในการทำอาชีพเสริม เช่นการเพาะเห็ดฟาง เป็นต้น

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ราคาของข้าวที่ตกต่ำ เมื่อต้นฤดูฝนชุมชนได้ทำการเพาะต้นกล้า ปักดำ เกี่ยวข้าว นวดข้าว ตลอดจนจัดเก็บ ล้วนแล้วแต่มีค่าใช้จ่ายทั้งนั้น เมื่อถึงเวลาขายก็จะถูกกดราคาจากโรงสี ทำให้ขายข้าวในราคาถูก และเป็นปัญหาระดับชาติอยู่จนทุกวันนี้ จึงจะต้องทำโรงสีข้าวชุมชน สนับสนุนเรื่องงบประมาณเพื่อจัดตั้งกลุ่มชุมชนกันอย่างจริงจัง และอาจจะมีการขยายเครือข่ายโรงสีข้าวชุมชนให้กว้างออกไปยังท้องถิ่นอื่นๆ
- เศษวัสดุทางการเกษตรที่เหลือใช้ หรือเหลือจากการเก็บเกี่ยวแล้ว ชุมชนจะทำการกำจัดโดยการเผาทิ้ง ทำให้สูญเสียวัสดุธรรมชาติไปโดยเปล่าประโยชน์ และนอกจากนั้นยังทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมทางอากาศอีกด้วย จึงจะต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีการนำเอาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น เตาเผาชีวมวล เป็นต้น ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถทำการฝึกอบรมการทำเตาเผาชีวมวลได้

- กลุ่มอาชีพจักสานจากไม้ไผ่ของหมู่บ้านแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตากแต่เดิม ประสบปัญหาในด้านการจักตอกคือ การเหลาไม้ไผ่จากเป็นลำปล้อง ให้กลายเป็นเส้นตอกที่มีความหนาไม่เกิน ๑ มิลลิเมตร เพื่อที่จะทำการสานให้เป็นโครงตะกร้าเช่น ตะกร้าสวยงาม กระเป่า เป็นต้น จึงต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจักตอกให้ได้ปริมาณที่ละมากๆ และต้องมีคุณภาพ เพื่อลดเวลาในการจักตอก
- เมื่อเสร็จจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่จะว่างเว้นจากการทำงานหรือ ไม่มีงานอดิเรกทำ ทำให้เกิดขาดรายได้ หรือผู้มีอายุหนุ่มๆก็จะหันเหไปทำงานในเมือง จึงต้องทำการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้ในการทำอาชีพเสริม เช่นการเพาะเห็ดฟาง เป็นต้น ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถทำการฝึกอบรมเรื่องการเพาะเห็ดได้

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

- ราคาของข้าวที่ตกต่ำ
- เศรษฐกิจทางการเกษตรที่เหลือใช้ หรือเหลือจากการเก็บเกี่ยวมาใช้ประโยชน์
- กลุ่มอาชีพจักสานจากไม้ไผ่
- เทคโนโลยีและองค์ความรู้ในการทำอาชีพเสริม

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

คณะทำงานได้จัดทำตามแผนการปฏิบัติงาน (Action Plan)

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ

คณะทีมงานเข้าเก็บข้อมูลภาคครัวเรือน

เข้าสำรวจสภาพการจัดการขยะชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่

ขณะที่ทีมงานเข้าสำรวจเทคโนโลยีที่ใช้ในภาคการเกษตรและการเกษตรหลังจากการทำนา

หมู่บ้านหัวฝาย หมู่ที่ ๓ ตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.ธวัชชัย พึ่งธรรม*/นางสาวเพ็ญพิรุณ เสรีกิตติวงศ์/นางสาวภัทรวรรณ จันตะมะ/
 นายภาณุวัฒน์ วิรัชเกษม/นางอัมพวา ยอเสน
 กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

บ้านหัวฝาย หมู่ ๓ ตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน

๒.๑ ผศ.ธวัชชัย พึ่งธรรม เบอร์โทร ๐๘๑-๐๒๔-๗๕๗๕ อีเมล thawatchai@rmutl.ac.th

๒.๒ นางสาวเพ็ญพิรุณ เสรีกิตติวงศ์ เบอร์โทร ๐๙๗-๙๒๐-๘๒๕๕ อีเมล penpiroon@yahoo.com

๒.๓ นางสาวภัทรวรรณ จันตะมะ เบอร์โทร ๐๘๒-๗๖๑-๔๒๐๐ อีเมล toy_ka_poy@hotmail.com

๒.๔ นายภาณุวัฒน์ วิรัชเกษม เบอร์โทร ๐๘๘-๒๕๘-๔๕๖๑ อีเมล

yoyo๑๐๗๕๑@windowslive.com

๒.๕ นางอัมพวา ยอเสน เบอร์โทร ๐๘๑-๘๙๔-๗๙๙๓ อีเมล aompava_ooy@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของเทศบาลตำบลเมืองเส้น เป็นการประเมินโอกาสและภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการ SWOT analysis

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง (S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
<p>๑. พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตรทั้งปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์</p> <p>๒. มีผลิตภัณฑ์จำนวนมากที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถส่งเสริมให้เป็นสินค้าโอท็อปได้</p> <p>๓. มีการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพให้แก่ประชาชน</p> <p>๔. มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร</p> <p>๕. มีลำเมืองสาธารณะไหลผ่านหมู่บ้านทำให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ ปศุสัตว์</p>	<p>๑. คณะกรรมการศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลไม่มีความเข้มแข็ง</p> <p>๒. ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เข้มแข็งทำให้ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน</p> <p>๓. สินค้าของกลุ่มอาชีพที่ผลิตออกมาไม่มีตลาดรองรับการจำหน่าย</p> <p>๔. เกษตรกรขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตทางการเกษตรทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ</p> <p>๕. ขาดแคลนพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ดี</p> <p>๖. ประชาชนมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อลงทุนทางการเกษตร</p> <p>๗. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากท้องถิ่น</p>

โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
<p>๑. รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาสินค้าผลผลิตทางการเกษตร</p> <p>๒. แนวโน้มการท่องเที่ยวของโลกเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และเชิงวัฒนธรรม</p> <p>๓. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต</p> <p>๔. รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า ทำให้มีงบประมาณลงสู่ประชาชนจำนวนมาก</p> <p>๕. รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการผลิตสินค้าในท้องถิ่น</p>	<p>๑. ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการมีงานทำและความมั่นคงในการทำงาน</p> <p>๒. การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง</p> <p>๓. ภาวะค่าครองชีพสูง</p> <p>๔. ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทำให้ขาดรายได้จากการท่องเที่ยว</p> <p>๖. กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน(วัฒนธรรม)</p> <p>๗. ไม่มีตลาดรองรับสินค้าชุมชน</p>

(๒) ด้านการพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

จุดแข็ง (S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
<p>๑. วิถีชีวิตเรียบง่าย นับถือระบบอาวุโสและระบบเครือญาติ(ทุนทางสังคม)</p> <p>๒. มีการไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้องก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในสังคม</p> <p>๓. ประชาชนมีการรวมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชน เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ</p> <p>๔. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>๑. ผู้ยากไร้ในตำบลยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ อย่างทั่วถึง</p> <p>๒. ปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้ามาในพื้นที่มากยากแก่การกำกับดูแล</p> <p>๓. ประชาชนวัยรุ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าในวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ</p> <p>๔. มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ตำบล</p> <p>๕. ประชาชนยังลุ่มหลงในอบายมุข เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การเล่นเกมพนัน เป็นต้น</p>
โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
<p>๑. รัฐบาลและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด มีนโยบายสนับสนุนด้านความมั่นคง</p> <p>๒. รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงยาเสพติดและความสงบเรียบร้อยในสังคม</p> <p>๓. มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนชาวไทย</p> <p>๔. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต</p>	<p>๑. รัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ในการควบคุมปัญหาจากแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพทำให้ยากในการกำกับดูแล</p> <p>๒. จากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพและมีปัญหาการว่างงานมากขึ้น</p>

(๓) ด้านการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จุดแข็ง (S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
<p>๑. ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น งานสงกรานต์น้ำพระธาตุ</p> <p>๒. ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมายที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่นได้ เช่น การทำโคม การจักสาน</p> <p>๓. กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่มีจิตสำนึกร่วมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น</p> <p>๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>๑. ขาดการจัดเก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ (การจัดการองค์ความรู้)</p> <p>๒. ประเพณีเก่าแก่บางอย่างกำลังจะสูญสลาย ไม่มีการสืบทอด</p> <p>๓. โรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่มีขนาดเล็ก บุคลากรน้อย / นักเรียนน้อย / งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากสำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน</p> <p>๔. ไม่มีอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มั่นคงแข็งแรง</p> <p>๕. ผู้ปกครองขาดความเชื่อถือในโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่</p> <p>๖. เด็กนักเรียนที่เรียนดีบางราย ขาดโอกาสในการศึกษาต่อเนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอ</p>
โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
<p>๑. ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก</p> <p>๒. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต</p> <p>๓. เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา</p>	<p>๑. การสื่อสารที่ไร้พรมแดนทำให้เยาวชนลืมนับประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงามของตนเอง</p> <p>๒. วัฒนธรรมบริโภคนิยมได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง</p> <p>๓. กฎ ระเบียบบางอย่างไม่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษาเนื่องจากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๔. ผู้ปกครองมีค่านิยมส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนนอกพื้นที่</p>

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

การพัฒนา	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัด	พันธกิจ อปท.	ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ (ตัวชี้วัดรวม)
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้ครบครัน	-จำนวนถนน รางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ และสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่ได้ทำการก่อสร้าง และหรือซ่อมแซม -จำนวนคู คลอง ลำเหมืองสาธารณะที่ได้รับการก่อสร้าง และหรือซ่อมแซม -จำนวนเส้นทางที่ได้รับขยายไฟฟ้า และหรือปรับปรุงซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะ
ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	การสร้างสังคมแห่งวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิปัญญา จิตสาธารณะ และ	ยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น	-ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ ศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ -ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาและนันทนาการ

	พัฒนาศักยภาพคนให้พร้อม รับกับการเปลี่ยนแปลง		-ส่งเสริมและสนับสนุนการให้การ สงเคราะห์และจัดระบบสวัสดิการสังคม -ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการด้าน สาธารณสุขและสุขภาพอนามัยของ ประชาชน
ด้านเศรษฐกิจ	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่าง สมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาเศรษฐกิจตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	-ส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้ -ส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการผลิตทาง การเกษตร
ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	การอนุรักษ์ฟื้นฟูสืบสาน ศิลปะ-วัฒนธรรมจารีต ประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	อนุรักษ์และบำรุงรักษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทาง ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน	อนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการ ในการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ด้านความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน	การสร้างความมั่นคง ปลอดภัย และความสงบสุข ของประชาชน	การป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยอย่างมี ประสิทธิภาพ	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

๓.๓.๑ การลดต้นทุนเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวในพื้นที่นาขนาดเล็ก

๓.๓.๒ การเผยแพร่ข่าวสารหมู่บ้านผ่านมือถือ

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

โจทย์	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	-การออกแบบคอมด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ -การแปรรูปสมุนไพรกึ่งอัตโนมัติ -การแปรรูปหมากสดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อ จำหน่าย
เทคโนโลยีการจัดการ	-การปรับปรุงสภาพดิน -การทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการบริโภค -การปลูกผักสวนครัวไร้สาร -การผลิตเมล็ดพันธุ์ผักต่าง ๆ

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑.๑ เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตร: การประกอบอาชีพตามวิถีดั้งเดิมเป็นการใช้แรงงานคนเกือบจะทุกขั้นตอน และได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนในปัจจุบันการประกอบอาชีพจะใช้เครื่องทุ่นแรงทดแทน ได้แก่ รถไถนา รถเกี่ยวข้าว เครื่องพ่นยา

๔.๑.๒ เทคโนโลยีการสื่อสาร : การสื่อสารของชุมชนบ้านหัวฝายแต่เดิมใช้การไปมาหาสู่ แต่ปัจจุบันได้มีการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ และการประชุมประจำเดือนของชุมชน

เทคโนโลยี	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนา ก่อนปี ๒๕๔๐	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนา ๒๕๔๐- ปัจจุบัน
เครื่องจักรกลเกษตร	-รถไถ -แรงงานคน	-รถไถนา /ไถไร้สวน -รถไม่ข้าว/ไม่ถั่ว -เครื่องสูบน้ำ -เครื่องพ่นยา
การสื่อสาร	-การไปมาหาสู่ -ส่งจดหมายทางไปรษณีย์ -วิทยุชุมชน -เสียงตามสาย	-โทรศัพท์ติดตามตัว -การประชุมประจำเดือน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาได้ทันที

หมู่บ้านหัวฝาย หมู่ ๓ ตำบลเมืองเถิน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม โดยในปัจจุบันผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิต ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระยะเร่งด่วน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

๑. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรแบบอินทรีย์และการใช้สารเคมี
๒. การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินให้พร้อมสำหรับการเพาะปลูก
๓. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบพอเพียง
๔. การผลิตเมล็ดพันธุ์ฝักและเมล็ดพันธุ์ข้าว
๕. การออกแบบโคมด้วยระบบคอมพิวเตอร์

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามประเด็นการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขอบข่ายและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย และการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา	พื้นที่/ กลุ่มเป้าหมาย	การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต
๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	๑. เกษตรกรยังขาดความรู้ในการเพาะปลูก การใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากพฤติกรรม และวิธีการปลูกข้าวเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ดินเสื่อมโทรม ที่เกิดจากการเผาฟางข้าว การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมี ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนสูง ปัญหาหนี้สิน	เกษตรกรในชุมชน	การปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกที่ความสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้ต้นทุนสูง ผลผลิตต่ำ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเพาะปลูกของเกษตรกร การรณรงค์การไม่เผาฟาง การแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต
	๒. การขาดการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นพลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจของชุมชน	ทุกครัวเรือน	ระบบการผลิตแบบกลุ่มจะช่วยให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ดี ทั้งด้านต้นทุน แรงงานและผลผลิต
๒. ปัญหาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๑. การศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ยังขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย และเหมาะสมกับพัฒนาการ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ว่าจะมีความรู้ก้าวไกลเท่าทันต่อโลกเพียงใด
	๒. ประชาชนในพื้นที่ขาดการตื่นตัวในการเล่นกีฬา และออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	ทุกครัวเรือน	การออกกำลังกายจะสามารถสร้างสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นได้ และสามารถสร้างการรวมกลุ่มรักสุขภาพให้มีความเข้มแข็งได้
	๓. ประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในการป้องกันโรคระบาดต่างๆ ทำให้ยากแก่การป้องกัน	ทุกครัวเรือน	ความเจริญของโลกทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนการดำรงชีวิตที่ดี มีการป้องกันอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความปลอดภัยจากโรคต่างๆ

	๔. การแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังคงมีอยู่ต่อเนื่องจากการขาดความเข้มงวดและความต่อเนื่องในการปราบปรามและป้องกันปัญหาอย่างจริงจัง	ทุกครัวเรือน	การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดอาชญากรรม การลักขโมยเพิ่มขึ้น
๓. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๑. ถนนเพื่อการคมนาคมสัญจรไปมา และลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรคับแคบ ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ	ตามแผนเทศบาล	ปรับปรุงระบบเส้นทางคมนาคมสัญจรให้มีความสะดวกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น
	๒. ไฟฟ้าสาธารณะยังไม่เพียงพอ สำหรับจุดเสี่ยงที่มีความจำเป็นต้องติดตั้ง	ตามแผนเทศบาล	สามารถลดปัญหาด้านอุบัติเหตุและปัญหาอาชญากรรมในเวลากลางคืนทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
๔. ปัญหาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	-วัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงาม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประชาญ์ชาวบ้านเริ่มสูญหาย เนื่องจากไม่ได้รับความสืบทอดจากคนรุ่นหลัง	ทุกครัวเรือน	วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจสูญหายเนื่องจากไม่ได้รับการสืบทอด
๕. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- ปัญหาขยะมูลฝอย	ทุกครัวเรือน	ควรมีการสร้างจิตสำนึกในการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี และนำหลักกิจกรรม ๕ ส มาใช้ให้เกิดประโยชน์

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

๗.๑ สรุปสภาพปัญหา

๗.๑.๑ ปัญหาด้านอาชีพและรายได้

(๑) อาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างนอกหมู่บ้าน

(๒) อาชีพรอง ส่วนใหญ่ไม่อาชีพเสริม แต่มีการรวมกลุ่มเล็กๆ เพื่อทำโคมบี้เป็ง ยาสมุนไพร หมากสาย เครื่องเงิน (๑ ราย) ทั้งนี้ไม่มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้า และไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการประกอบอาชีพ รายได้จากอาชีพเสริมน้อยมาก

(๓) รายรับมีน้อยกว่ารายจ่าย และรายจ่ายส่วนมากจ่ายเพื่อเป็นค่าซื้อวัตถุดิบสำหรับการประกอบอาหารมากที่สุด

๗.๑.๒. ปัญหาด้านการเกษตร

การทำกรเกษตร ยังเป็นวิธีการดำเนินงานแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นเกษตรทางเดียว (เน้นการปลูกข้าวเชิงพาณิชย์) ไม่มีการปรับปรุงดิน ใช้สารเคมี ๑๐๐% และมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนมาก

๗.๑.๓ ปัญหาด้านสังคมผู้สูงอายุ

เนื่องจากสังคมบ้านหัวฝาย กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหากไม่มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้ ก็เป็นภาระต่อครอบครัว

๗.๑.๔ ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม

ทุกกลุ่มที่มีการรวมกลุ่ม จะเป็นการรวมกลุ่มแบบชั่วคราว ไม่เหนียวแน่นและไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากค่านิยมในการรวมกลุ่มเพื่อเงินเท่านั้น และไม่มีการขยายผลการดำเนินงาน

๗.๒ ทิศทางการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน ภายใต้กรอบ “เมืองแห่งเกษตรปลอดภัย” (Northern Food Valley)

บ้านหัวฝาย ตำบลเมืองเส้น สามารถกำหนดแผนการพัฒนาไปสู่การเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (Northern Food Valley) เนื่องจากมีศักยภาพสูงในการผลิตอาหาร พืชผัก ผลไม้ มีพื้นที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำที่เพียงพอ เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ชลประทานของเขื่อนแม่จันทสมบูรณ์ชลและเขื่อนแม่กวงอุดมธารา มีการขับเคลื่อนในทุกภาคส่วนทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น รวมถึงการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการบริโภคและจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ที่มุ่งสู่การเป็นครัวโลกได้อย่างยั่งยืน

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

๘.๒.๑ ขั้นตอนวิธีการ

๘.๒.๑.๑ เก็บข้อมูลหมู่บ้าน โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบคำนึงถึงความน่าจะเป็น กระบวนการเก็บข้อมูลหมู่บ้านได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยเริ่มจากหารหรือความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ได้แก่ หารือผู้ใหญ่บ้านและนายกเทศมนตรี เมื่อได้แนวทางทางแล้วจึงได้นัดคณะกรรมการหมู่บ้านประชุมอย่างเป็นทางการ การเก็บข้อมูลใช้วิธีที่แตกต่างกัน ๓ วิธี คือ ๑.ให้คณะทำงานลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยตรง ๒. การเก็บข้อมูลผ่านกิจกรรมของชุมชนต่าง เช่น กิจกรรมทำบุญเดือนยี่เป็ง กิจกรรมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่างโครงการ การเตรียมสถานที่ การบันทึกเทป การกำกับงานให้เป็นไปตามรูปแบบ จนกระทั่งสรุปโครงการ ใช้เวลากว่า ๑๕ วัน ในระหว่างที่ร่วมโครงการจะได้ข้อมูลเชิงลึกจากคนในชุมชน ๓. การเก็บข้อมูลผ่านตัวแทนชุมชน

๘.๒.๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน โดยรับฟังจากภาคี ๖ ส่วน ได้แก่

๘.๑.๒.๑ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

๘.๑.๒.๒ ตัวแทนชุมชน

๘.๑.๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘.๑.๒.๔ เกษตรอำเภอ

๘.๑.๒.๕ รพ.สต.

๘.๑.๒.๖ โรงเรียนบ้านหัวฝาย

๘.๒.๑.๓ ประชาคม โดยคำนึงถึงความต้องการชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรภาคี และ ความพร้อมของมหาวิทยาลัย

๘.๒.๑.๔ สร้าง Key world เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (โครงการความสุขปลูกได้)

๘.๒.๑.๕ ผู้นำชุมชนเข้าศึกษากระบวนการ ขั้นตอน ณ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

๘.๒.๑.๖ ผู้นำชุมชนเข้าพบอธิการบดีเพื่อนำเรียนข้อมูลและแนวทางการดำเนินงาน

๘.๒.๑.๕ สรุปโครงการเสนอมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

จากการร่วมโครงการทำให้ทราบว่า การดำเนินโครงการมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งจาก มหาวิทยาลัย ชุมชน ภาคีเครือข่าย และตัวคณะทำงาน ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรบริหาร ส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญคือการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งต้องใช้ความรู้เชิงวิชาการและความสามารถในการนำเสนอต่อชุมชน

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ในช่วงที่มีการลงพื้นที่เพื่อฝังตัวเก็บข้อมูลของคณะทำงานไม่มีปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาอยู่ที่การเบิกจ่ายเงิน เนื่องจาก กองคลัง ไม่ชี้แจงให้ชัดเจนว่าต้องเบิกจ่ายอย่างไร การดำเนินโครงการครั้งนี้ไม่สามารถยืมเงินตรงราชการได้ คณะทำงานต้องออกเงินเอง สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาเล็กน้อยที่เกิดขึ้นมากกว่า ๕๐ ปี แต่มหาวิทยาลัยไม่เคยมีมาตรฐานใด ๆ ที่จะมาแก้ไขได้ โดยสรุปแล้วคณะทำงาน จำเป็นต้องมีเงินสำรองของตนเองก่อนที่จะเริ่มเสนอขอร่วมโครงการ

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

ต้องมีการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารแต่ละหน่วยงาน ทั้งระดับผู้อำนวยการสถาบัน /สำนัก คณบดีทุกคณะ ผู้อำนวยการกอง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่อนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณว่าการ ปฏิบัติงานลักษณะนี้มีการทำงานที่แตกต่างจากการจัดโครงการฝึกอบรมอย่างไร และเป็นโครงการจิตอาสาที่ ตอบตัวชีวิตและส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยได้ทางหนึ่ง มิใช่เป็นการปฏิบัติงานที่มีผลประโยชน์เข้าซ้อน

๘.๖ ข้อเสนอแนะ

การจัดเก็บข้อมูลในชุมชน ควรต้องนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถสัมผัสได้ จริงไปประกอบกิจกรรมด้วย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับชุมชน

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

ตามโครงสร้างการแบ่งลักษณะงานในสถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนามีความแตกต่างกันชัดเจนระหว่างงานวิชาการและงานสนับสนุน และจะเห็นได้ว่าภารกิจด้าน วิชาการ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความ สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ แต่การปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งส่วนใหญ่คือการประสานงาน รวบรวม และจัดทำเอกสารราชการ เพื่อการติดต่อสื่อสารเท่านั้น บทบาทดังกล่าวมีผลต่อการลงพื้นที่ฝังตัวเพื่อเรียนรู้ชุมชน กล่าวคือ การเป็น บุคลากรสายสนับสนุน โดยต้นทุนแล้วจะมีเพียงทักษะการทำงานตามคำสั่งเท่านั้น ความคิดเชิงสร้างสรรค์ มักจะถูกวางกรอบและมีขอบเขตไว้แล้ว ดังนั้นการที่จะแสดงออกทางความคิด หรือลำดับความคิดในเชิง วิชาการที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นของชุมชนนั้นเป็นไปได้น้อยมาก ปัญหาที่ตามมาคือ กรณีเป็นบุคลากรสาย สนับสนุน จะไม่ได้รับความไว้วางใจเนื่องจากชุมชนไม่สามารถคาดหวังในสิ่งที่ต้องการได้ เช่น การแก้ไข

ปัญหาในเชิงวิศวกรรม เชิงวิทยาศาสตร์ หรือแม้กระทั่งกระบวนการทางความคิด เมื่อขาดสิ่งเหล่านี้แล้วการทำงานร่วมกับชุมชนย่อมไม่ได้ผลดี แต่อีกแง่มุมหนึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างสายสนับสนุนและชุมชนมีจะยั่งยืนกว่า เนื่องจากความสัมพันธ์มักเริ่มจากความประทับใจจากการให้บริการ การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

อย่างไรก็ตามหากว่าผู้เป็นอาจารย์ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชุมชนได้ หรือมีความสัมพันธ์แต่ในเชิงวิชาการ ก็จะก่อให้เกิดทัศนคติในทางลบและขยายเป็นวงกว้างได้ ดังนั้นแล้ว การลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนในครั้งนี้ได้เรียนรู้ถึงการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชุมชน การวางตัวที่เหมาะสม ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรต้องมีหลักสูตรในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรสายสนับสนุนที่หลากหลาย และสะท้อนข้อเท็จจริงในปัจจุบัน เช่น หลักสูตรนวัตกรรมทางความคิด หลักสูตรจิตอาสาเพิ่มแรงสมัครใจ หลักสูตรการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน และหลักสูตรที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของนักวิชาการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรและชุมชนต่อไป

หมู่บ้านเมืองเส้น หมู่ ๒ ตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

นางสาวอัญมณี สุวรรณ*/นางสาวอิสรีย์ ฤทธิ์เชาวพัฒนา /นางสร้อยฟ้า ปาลี /นายอมรทัต ชันแก้ว
กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

บ้านเมืองเส้น หมู่ ๒ ตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน

๒.๑ นางสาวอัญมณี สุวรรณ เบอร์โทร ๐๘๑-๙๙๘-๓๘๑๐ อีเมล anymaneesuwan@hotmail.com

๒.๒ นางสาวอิสรีย์ ฤทธิ์เชาวพัฒนา เบอร์โทร ๐๘๔-๘๙๔-๖๒๕๔ อีเมล r_isaree@hotmail.co.th

๒.๓ นางสร้อยฟ้า ปาลี เบอร์โทร ๐๘๗-๑๘๑-๐๐๘๕ อีเมล soyfa@windowslive.com

๒.๔ นายอมรทัต ชันแก้ว เบอร์โทร ๐๘๙-๙๙๘-๒๒๑๖ อีเมล amorntat.k@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

การประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของเทศบาลตำบลเมืองเส้น เป็นการประเมินโอกาสและภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการ SWOT analysis

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง (S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
<p>๑. พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับทำการเกษตร ทั้งปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์</p> <p>๒. มีการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพให้แก่ประชาชน</p> <p>๓. มีลำเมืองสาธารณะไหลผ่านหมู่บ้านทำให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและปศุสัตว์</p>	<p>๑. คณะกรรมการศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบลไม่มีความเข้มแข็ง</p> <p>๒. ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เข้มแข็งทำให้ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน</p> <p>๓. เกษตรกรขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตทางการเกษตรทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ</p> <p>๔. ขาดแคลนพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ดี</p> <p>๕. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่นิยมการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากท้องถิ่น</p> <p>๖. ประชาชนมีภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อลงทุนทางการเกษตร</p>

โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
๑. รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาสินค้าผลผลิตทางการเกษตร ๒. แนวโน้มการท่องเที่ยวของโลกเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และเชิงวัฒนธรรม ๓. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ๔. รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า ทำให้มีงบประมาณลงสู่ประชาชนจำนวนมาก ๕. รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการผลิตสินค้าในท้องถิ่น	๑. ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการมีงานทำและความมั่นคงในการทำงาน ๒. การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ๓. ภาวะค่าครองชีพสูง ๔. ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทำให้ขาดรายได้จากการท่องเที่ยว ๕. กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน(วัตถุนิยม) ๖. ไม่มีตลาดรองรับสินค้าชุมชน

(๒) ด้านการพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

จุดแข็ง (S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
๑. วิถีชีวิตเรียบง่าย นับถือระบบอาวุโสและระบบเครือญาติ (ทุนทางสังคม) ๒. มีการไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้องก่อให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในสังคม	๑. ผู้ยากไร้ในตำบลยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ อย่างทั่วถึง ๒. ปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้ามาในพื้นที่มากยากแก่การกำกับดูแล ๓. ประชาชนวัยรุ่นให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าในวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ๔. มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ตำบล ๕. ประชาชนยังลุ่มหลงในอบายมุข อาทิเช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การเล่นการพนัน เป็นต้น
โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
๑. รัฐบาลและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด มีนโยบายสนับสนุนด้านความมั่นคง ๒. รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงยาเสพติดและความสงบเรียบร้อยในสังคม ๓. รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข-ภัยสร้างความรักความสามัคคี ความสามัคคีในชาติ ๔. มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนชาวไทย ๕. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต	๑. รัฐบาลยังไม่มึนโยบายในการควบคุมปัญหาจากแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพทำให้ยากในการกำกับดูแล ๒. จากปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพและมีปัญหาการว่างงานมากขึ้น

(๔) ด้านการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จุดแข็ง(S= Strength)	จุดอ่อน (W = Weakness)
<p>๑. ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น งานสงกรานต์</p> <p>๒. ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมายที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่นได้ เช่น การทำโคม การจักสาน</p> <p>๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๔</p>	<p>๑. ขาดการจัดเก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ (การจัดการองค์ความรู้)</p> <p>๒. ประเพณีเก่าแก่บางอย่างกำลังจะสูญสลาย ไม่มีการสืบทอด</p> <p>๓. โรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่มีขนาดเล็ก บุคลากรน้อย / นักเรียนน้อย / งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากสำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน</p> <p>๔. ไม่มีอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มั่นคงแข็งแรง</p> <p>๕. ผู้ปกครองขาดความเชื่อถือในโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่</p> <p>๖. เด็กนักเรียนที่เรียนดีบางราย ขาดโอกาสในการศึกษาต่อเนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอ</p>
โอกาส (O= Opportunity)	อุปสรรค (T=Threat)
<p>๑. ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก</p> <p>๒. มีแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต</p> <p>๓. เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา</p>	<p>๑. การสื่อสารที่ไร้พรมแดนทำให้เยาวชนลืมนับประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงามของตนเอง</p> <p>๒. วัฒนธรรมบริโภคนิยมได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง</p> <p>๓. กฎ ระเบียบบางอย่างไม่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษาเนื่องจากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๔. ผู้ปกครองมีค่านิยมส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนนอกพื้นที่</p>

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

การพัฒนา	ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัด	พันธกิจ อปท.	ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ (ตัวชี้วัดรวม)
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้ครบครัน	-จำนวนถนน รางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ และสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่ได้ทำการก่อสร้าง และหรือซ่อมแซม -จำนวนคู คลอง ลำเหมืองสาธารณะที่ได้รับ การก่อสร้าง และหรือซ่อมแซม -จำนวนเส้นทางที่ได้รับขยายไฟฟ้า และหรือปรับปรุงซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะ
ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	การสร้างสังคมแห่งวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิปัญญา จิตสาธารณะ และ	ยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น	-ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการ ศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ -ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาและนันทนาการ

	พัฒนาศักยภาพคนให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง		-ส่งเสริมและสนับสนุนการให้การสงเคราะห์และจัดระบบสวัสดิการสังคม -ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัยของประชาชน
ด้านเศรษฐกิจ	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน	การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-ส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้ -ส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการผลิตทางการเกษตร
ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	การอนุรักษ์ฟื้นฟูสืบสานศิลปะ-วัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	อนุรักษ์และบำรุงรักษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน	อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการในการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	การสร้างความมั่นคงปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน	การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวนครั้งของการจัดกิจกรรม/โครงการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

๓.๓.๑ การลดต้นทุนเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวในพื้นที่ขนาดเล็ก

๓.๓.๒ การเผยแพร่ข่าวสารหมู่บ้านผ่านมือถือ

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

โจทย์	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	-การออกแบบคอมด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ -การแปรรูปสมุนไพรกึ่งอัตโนมัติ -การแปรรูปหมากสดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย
เทคโนโลยีการจัดการ	-การปรับปรุงสภาพดิน -การทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการบริโภค -การปลูกผักสวนครัวไร้สาร -การผลิตเมล็ดพันธุ์ผักต่าง ๆ

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๔.๑.๑ เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตร: การประกอบอาชีพตามวิถีดั้งเดิมเป็นการใช้แรงงานคนเกือบจะทุกขั้นตอน และได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนในปัจจุบันการประกอบอาชีพจะใช้เครื่องทุ่นแรงทดแทน ได้แก่ รถไถนา รถเกี่ยวข้าว เครื่องพ่นยา

๔.๑.๒ เทคโนโลยีการสื่อสาร : การสื่อสารของชุมชนบ้านห้วยผายแต่เดิมใช้การไปมาหาสู่ แต่ปัจจุบันได้มีการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ และการประชุมประจำเดือนของชุมชน

เทคโนโลยี	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนา ก่อนปี ๒๕๔๐	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนา ๒๕๔๐ - ปัจจุบัน
เครื่องจักรกลเกษตร	-รถไถ -แรงงานคน	-รถไถนา /ไถไร้สวน -รถไม่ข้าว/ไม่ถั่ว -เครื่องสูบน้ำ -เครื่องพ่นยา
การสื่อสาร	-การไปมาหาสู่ -ส่งจดหมายทางไปรษณีย์ -วิทยุชุมชน -เสียงตามสาย	-โทรศัพท์ติดตามตัว -การประชุมประจำเดือน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาคือ

หมู่บ้านเมืองเล็น หมู่ ๒ ตำบลเมืองเล็น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม โดยในปัจจุบันผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิต ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระยะเร่งด่วน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

๑. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรแบบอินทรีย์และการใช้สารเคมี

๒. การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินให้พร้อมสำหรับการเพาะปลูก

๓. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบพอเพียง

๔. การผลิตเมล็ดพันธุ์ผักและเมล็ดพันธุ์ข้าว

๕. การออกแบบโคมด้วยระบบคอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ชุมชนบ้านเมืองเล็น มีเป้าหมายในการประสานและบูรณาการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มเกษตรกร

-เพื่อพัฒนาระบบการผลิตลดการใช้สารเคมี มีเครื่องมือการผลิตที่ทันสมัย ตลอดจนการผลิตพืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

- เพื่อพัฒนาเทคนิคในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การผลิตพืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น การปลูกข้าวที่ใช้น้ำน้อย และนำไปสู่การผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย การผลิตเพื่อการจำหน่าย หรือ การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อการเพาะปลูกได้

๒. กลุ่มโคมล้านนา หมู่ที่ ๒ : เพื่อพัฒนารูปแบบโครงสร้าง ลดขั้นตอนการผลิต การออกแบบ ลวดลายโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย และสามารถพัฒนาเพื่อการส่งออกได้

๓. กลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาระบบการผลิตพืชสมุนไพรตรงตามความต้องการ และพัฒนาองค์ความรู้สรรพคุณของพืชสมุนไพร เพื่อนำไปสู่การผลิตลูกประคบที่มีคุณภาพ มีบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยและได้รับการรับรองสินค้า และสามารถผลิตเพื่อการส่งออกได้

๔. กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการด้านการศึกษา ตลอดจนจะเป็นทางเลือกและเปิดโอกาสทางเลือกให้เด็กและเยาวชนในตำบลเมืองเส้นในการเข้ารับการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาได้

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามประเด็นการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยขอบข่ายและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย และการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา	พื้นที่/ กลุ่มเป้าหมาย	การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต
๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	๑. เกษตรกรยังขาดความรู้ในการเพาะปลูก การใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากพฤติกรรม และวิธีการปลูกข้าวเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ดินเสื่อมโทรม ที่เกิดจากการเผาฟางข้าว การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมี ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนสูง ปัญหาหนี้สิน	เกษตรกรในชุมชน	การปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกที่ความสะอาดสบายมากขึ้น ทำให้ต้นทุนสูง ผลผลิตต่ำ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเพาะปลูกของเกษตรกร การรณรงค์การไม่เผาฟาง การแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต
	๒. การขาดการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นพลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจของชุมชน	ทุกครัวเรือน	ระบบการผลิตแบบกลุ่มจะช่วยให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ดี ทั้งด้านต้นทุน แรงงานและผลผลิต

๒. ปัญหาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๑. การศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน ยังขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับพัฒนาการ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ว่าจะมีความรู้ก้าวไกลเท่าทันต่อโลกเพียงใด
	๒. ประชาชนในพื้นที่ขาดการตื่นตัวในการเล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	ทุกครัวเรือน	การออกกำลังกายจะสามารถสร้างสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นได้ และสามารถสร้างการรวมกลุ่มรักสุขภาพให้มีความเข้มแข็งได้
	๓. ประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในการป้องกันโรคระบาดต่างๆ ทำให้ยากแก่การป้องกัน	ทุกครัวเรือน	ความเจริญของโลกทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนการดำรงชีวิตที่ดี มีการป้องกันอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความปลอดภัยจากโรคต่างๆ
	๔. การแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังคงมีอยู่ต่อเนื่องจากการขาดความเข้มงวดและความต่อเนื่องในการปราบปรามและป้องกันปัญหาอย่างจริงจัง	ทุกครัวเรือน	การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดอาชญากรรม การลักขโมยเพิ่มขึ้น
๓. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๑. ถนนเพื่อการคมนาคมสัญจรไปมา และลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรคับแคบ ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ	ตามแผนเทศบาล	ปรับปรุงระบบเส้นทางคมนาคมสัญจรให้มีความสะดวกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น
	๒. ไฟฟ้าสาธารณะยังไม่เพียงพอ สำหรับจุดเสี่ยงที่มีความจำเป็นต้องติดตั้ง	ตามแผนเทศบาล	สามารถลดปัญหาด้านอุบัติเหตุและปัญหาอาชญากรรมในเวลากลางคืนทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
๔. ปัญหาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	-วัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงาม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้านเริ่มสูญหาย เนื่องจากไม่ได้รับความสืบทอดจากคนรุ่นหลัง	ทุกครัวเรือน	วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจสูญหายเนื่องจากไม่ได้รับการสืบทอด

๕. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- ปัญหาขยะมูลฝอย	ทุกครัวเรือน	ควรมีการสร้างจิตสำนึกในการทิ้งขยะอย่างถูกวิธี และนำหลักกิจกรรม ๕ ส มาใช้ให้เกิดประโยชน์
--	------------------	--------------	---

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

๗.๑ สรุปสภาพปัญหา

๗.๑.๑ ปัญหาด้านอาชีพและรายได้

(๑) อาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างนอกหมู่บ้าน

(๒) อาชีพรอง ส่วนใหญ่ไม่อาชีพเสริม แต่มีการรวมกลุ่มเล็กๆ เพื่อทำโคมยี่เป็ง ยาสมุนไพร ทั้งนี้ไม่มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้า และไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการประกอบอาชีพ รายได้จากอาชีพเสริมน้อยมาก

(๓) รายรับมีน้อยกว่ารายจ่าย และรายจ่ายส่วนมากจ่ายเพื่อเป็นค่าซื้อวัตถุดิบสำหรับการประกอบอาหารมากที่สุด

๗.๑.๒. ปัญหาด้านการเกษตร

การทำเกษตร ยังเป็นวิธีการดำเนินงานแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นเกษตรทางเดี่ยว (เน้นการปลูกข้าวเชิงพาณิชย์) ไม่มีการปรับปรุงดิน ใช้สารเคมี ๑๐๐% และมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนมาก

๗.๑.๓. ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม

ทุกกลุ่มที่มีการรวมกลุ่ม จะเป็นการรวมกลุ่มแบบชั่วคราว ไม่เหนียวแน่นและไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากค่านิยมในการรวมกลุ่มเพื่อเงินเท่านั้น และไม่มีการขยายผลการดำเนินงาน

๗.๑.๔. ปัญหาด้านเทคโนโลยี

(๑) การดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ยังขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน จึงทำให้การขยายผลเพื่อการจำหน่ายและการส่งออกไม่ประสบผลสำเร็จ และไม่เป็นที่ดึงดูดแก่ลูกค้า ไม่มีอัตลักษณ์ / เอกลักษณ์ของกลุ่ม

(๒) ด้านการเกษตร ไม่มีนำเทคนิคในการผลิต/การลดการใช้สารเคมี หรือไม่มีพันธุ์พืชที่ตรงตามสภาพแวดล้อมมาใช้ในชุมชน ทำให้ต้องพึ่งพาสารเคมี และส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่สูงเกินความจำเป็น

๗.๒ ทิศทางการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน ภายใต้กรอบ “เมืองแห่งเกษตรปลอดภัย” (Northern Food Valley)

บ้านเมืองเส้น สามารถกำหนดแผนการพัฒนาไปสู่การเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (Northern Food Valley) เนื่องจากมีศักยภาพสูงในการผลิตอาหาร พืชผัก ผลไม้ มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำที่เพียงพอ เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ชลประทานของเขื่อนแม่จันทน์ชลและเขื่อนแม่กวงอุดมธารา มีการขับเคลื่อนในทุกภาคส่วนทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น รวมถึงการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการบริโภคและจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ที่มุ่งสู่การเป็นครัวโลกได้อย่างยั่งยืน

ขอบเขตความร่วมมือทางวิชาการ

๑. ความร่วมมือด้านวิชาการ เพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากรเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน การบริการวิชาการ การวิจัย และที่ปรึกษาในเชิง

บูรณาการ ทั้งในการสนับสนุนด้านการเกษตร การส่งเสริมการปลูกข้าว การปลูกพืชผักสวนครัว การปลูกพืชสมุนไพร การผลิตผลทางการเกษตรออกสู่ท้องตลาดอย่างมีคุณภาพ ประชาชนมีสุขภาพดีจากการบริโภคผลผลิตที่มีคุณภาพ และพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรต่อไปในอนาคต

๒. ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี เพื่อขอรับการสนับสนุนเทคโนโลยี ทั้งในการผลิตทางการเกษตร เช่น เครื่องจักรตอก เครื่องผ่าหมาก รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในขั้นตอนการออกแบบลวดลาย การแกะลวดลาย การพัฒนารูปแบบคอมพิวเตอร์ลาย เพื่อขยายตลาดและส่งออกได้ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาปรับใช้ทั้งในด้านการผลิต การจำหน่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ และการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นคลังความรู้ของตำบลเมืองเส้น

๓. ความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อเป็นทางเลือกและสามารถเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนในตำบลเมืองเส้น ได้เรียนรู้การดำรงชีวิตและเทคโนโลยีด้านต่างๆจากการบูรณาการของเทศบาลตำบลเมืองเส้นกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาอย่างใกล้ชิด เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเข้ารับการศึกษาต่อในระดับอาชีวะและปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาได้

๘. สรุปทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

วันเดือนปี	กิจกรรมที่จะดำเนินการ	เป้าหมาย/ ผลที่คาดว่าจะได้รับ
๙ พ.ย. ๒๕๕๙	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าพบผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม - ประชุมชาวบ้านเพื่อ แนะนำตนเองและสร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน หน่วยงานในพื้นที่ - เสนอแผนปฏิบัติงานโดยทำแผนที่เดินดินเพื่อเก็บข้อมูลของหมู่บ้าน - ดำเนินการรวบรวมข้อมูลหมู่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างชุมชนและอาจารย์ - สร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้นำชุมชน ประชาชน และหน่วยงานในชุมชน - ได้ข้อมูลชื่อ อาณาเขต หมู่บ้าน/ชุมชน - ได้ข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ - ได้ข้อมูลสภาพภูมิอากาศ - ได้ข้อมูลลักษณะทางประชากร : จำนวนอายุ เพศ การศึกษา - สถานที่ราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน) - ได้ข้อมูลแผนที่หมู่บ้าน
๑๐-๑๑ พ.ย. ๒๕๕๙	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บข้อมูลโครงสร้างการปกครอง การบริหารชุมชน จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้มีบทบาทสำคัญ ทั้งผู้เคยดำรงตำแหน่งในอดีตและผู้ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน - ได้ข้อมูลโครงสร้างการปกครองด้านอื่นๆ ที่มีความสำคัญ
๑๐-๑๑ พ.ย. ๒๕๕๙	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บรวบรวมข้อมูลฐานรวมด้านการคมนาคมในหมู่บ้าน จากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายบริหาร /เทศบาล - เก็บรวบรวมข้อมูลการสื่อสารภายในหมู่บ้านแต่ละครัวเรือน 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ข้อมูลด้านการคมนาคมภายในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น ประเภท คุณภาพถนน เส้นทางหลัก เส้นทางรอง - ได้ข้อมูลการสื่อสารภายในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น จำนวนโทรศัพท์ในครัวเรือน ในที่สาธารณะ จำนวนโทรศัพท์ในครัวเรือน โทรศัพท์สาธารณะ และอื่นๆ

๑๒ พ.ย. ๒๕๕๙	- ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้า ปึก และชุมชนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่จัดเก็บต่อชุมชน	-มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล พร้อมปรับเปลี่ยนให้ ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด
๑๔-๑๖ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการประกอบอาชีพหลักและ อาชีพเสริม รายได้ รายจ่ายจากอาชีพหลัก/อาชีพเสริม/ อื่น ๆ หนี้สิน ของแต่ละครัวเรือน โดยมีตัวแทนจิตอาสา ชุมชนเป็นผู้ประสาน - เก็บรวบรวมข้อมูลสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ องค์กร ปกครองท้องถิ่นและชุมชน -เก็บรวบรวมข้อมูลความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม องค์กรการเงินชุมชนโดยผ่านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์	-ได้ข้อมูลฐานด้านเศรษฐกิจโดยรวม เช่น การ ประกอบอาชีพ แรงงาน รายได้ รายจ่าย ข้อมูล หนี้สินของประชากรโดยเฉลี่ยต่อปี ข้อมูล สวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐ องค์กรปกครอง ท้องถิ่นและชุมชน และความมั่นคงทาง เศรษฐกิจและสังคม
๑๗ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษา แหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนจาก ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู (ทั้งปัจจุบันและอดีต) -เก็บรวบรวมข้อมูลการนับถือศาสนา วัฒนธรรม และ ประเพณี จากเจ้าอาวาส ชมรมผู้สูงอายุโดยมีผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและตัวแทนจิตอาสาชุมชนเป็นผู้ ประสาน	-ได้ข้อมูลและสามารถระบุแหล่งเรียนรู้หรือ สถานที่ศึกษาในชุมชน -ได้ข้อมูลด้านการนับถือศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของชุมชน -ได้ข้อมูลวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อัตลักษณ์ชุมชน -ได้ข้อมูลกลุ่มองค์กร/กลุ่มศาสนา
๒๑ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ จากเกษตรหมู่บ้าน โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นผู้ประสาน - เก็บรวบรวมข้อมูลน้ำ ชลประทาน หิน ทราย แร่ ธาตุ ป่าไม้ จากปลัดเทศบาล /เกษตรอำเภอ -เก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาและคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ พื้นที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุภัย และการจัดการ จาก รพ.สต./ ปลัดเทศบาล	-ได้ข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ น้ำ ชลประทาน หิน ทราย แร่ธาตุ ป่าไม้ -ข้อมูลปัญหาและคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ พื้นที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุภัยและการจัดการ

๒๒ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลการให้บริการสาธารณสุข และคุณภาพ ชีวิตของชุมชนจาก รพ.สต. แพทย์ประจำตำบล โดยมี อส ม. และอาสาสมัครหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงาน	-ได้ข้อมูลแหล่งบริการด้านสุขภาพใน ชุมชน -ได้ข้อมูลจำนวนประชากรที่เข้ารับ บริการการรักษาสุขภาพ โรคที่เข้ารับ การรักษาเป็นจำนวนมากเรียงไปหาน้อย -ได้ข้อมูลคุณภาพชีวิตโดยรวมของ ชาวบ้าน
-----------------	--	--

		-ได้ข้อมูลงานสุขภาพ สิ่งแวดล้อม โรคติดต่อ
๒๓ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน จาก ปลัดเทศบาล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน ผู้ให้บริการรถโดยสารประจำทาง โดยมีตัวแทนจิตอาสาเป็นผู้ประสานงาน	-ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำแนกตามประเภทในหมู่บ้าน/ชุมชน -ได้ข้อมูลแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว -ได้ข้อมูลบริการนักท่องเที่ยว ที่พัก จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของหมู่บ้านชุมชน
๒๕ พ.ย. ๒๕๕๙	-เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการพัฒนาหมู่บ้าน จาก ผู้ใหญ่บ้าน/ ปลัด เทศบาล/ สมาชิก เทศบาลโดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายบริหาร เป็นผู้ประสานงาน	-ได้ข้อมูลจำนวนโครงการที่เข้าไปพัฒนาหมู่บ้าน -ได้รายชื่อหน่วยงานที่เข้าไปสนับสนุน -ได้ข้อมูลแผนพัฒนารายปีในอดีต-จนถึงปัจจุบัน
๒๗ พ.ย. ๒๕๕๙	-ประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชน ร่วมกับผู้นำชุมชน ปลัด เทศบาล พัฒนาชุมชน เกษตรตำบลและตัวแทนชาวบ้าน	-ได้ข้อมูลจากการทำ SWOT ชุมชน/ Road Map การพัฒนาหมู่บ้าน /โจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน
๓๐ พ.ย. ๒๕๕๙	-นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพ ต่อผู้นำชุมชน ปลัดพัฒนาชุมชน เกษตรตำบล และชาวบ้าน	-ได้ข้อมูลด้านศักยภาพ และด้านเทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านที่ถูกต้องและครบถ้วน

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

๘.๒.๑ ขั้นตอนวิธีการ

๘.๒.๑.๑ เก็บข้อมูลหมู่บ้าน โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบค้ำบังถึงความน่าจะเป็น กระบวนการเก็บข้อมูลหมู่บ้านได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยเริ่มจากการหาหรือความเป็นไปได้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ได้แก่ หารือผู้ใหญ่บ้านและนายกเทศมนตรี เมื่อได้แนวทางทางแล้วจึงได้นัดคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชุมอย่างเป็นทางการ การเก็บข้อมูลใช้วิธีที่แตกต่างกัน ๓ วิธี คือ ๑.ให้คณะทำงานลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยตรง ๒. การเก็บข้อมูลผ่านกิจกรรมของชุมชนต่าง เช่น กิจกรรมทำบุญเดือนยี่เป็ง กิจกรรมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่างโครงการ การเตรียมสถานที่ การบันทึกเทป การกำกับงานให้เป็นไปตามรูปแบบ จนกระทั่งสรุปโครงการ ใช้เวลากว่า ๑๕ วัน ในระหว่างที่ร่วมโครงการจะได้ข้อมูลเชิงลึกจากคนในชุมชน ๓. การเก็บข้อมูลผ่านตัวแทนชุมชน

๘.๒.๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน โดยรับฟังจากภาคี ๖ ส่วน ได้แก่

๘.๑.๒.๑ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

๘.๑.๒.๒ ตัวแทนชุมชน

๘.๑.๒.๓ เทศบาลตำบลเมืองเส้น

๘.๑.๒.๔ เกษตรอำเภอ

๘.๑.๒.๕ รพ.สต.บ้านเมืองวะ

๘.๑.๒.๖ โรงเรียนบ้านหัวฝาย

๘.๒.๑.๓ ประชาคม โดยคำนึงถึงความต้องการชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรภาคี และความพร้อมของมหาวิทยาลัย

๘.๒.๑.๔ สร้าง Key world เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (โครงการความสุขปลูกได้)

๘.๒.๑.๕ ผู้นำชุมชนเข้าศึกษากระบวนการ ขั้นตอน ณ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

๘.๒.๑.๖ ผู้นำชุมชนเข้าพบอธิการบดีเพื่อนำเรียนข้อมูลและแนวทางการดำเนินงาน

๘.๒.๑.๕ สรุปโครงการเสนอมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

จากการร่วมโครงการทำให้ทราบว่า การดำเนินโครงการมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งจาก มหาวิทยาลัย ชุมชน ภาคีเครือข่าย และตัวคณะทำงาน ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรบริหาร ส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญคือการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งต้องใช้ความรู้เชิงวิชาการและความสามารถในการนำเสนอต่อชุมชน

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ในช่วงที่มีการลงพื้นที่เพื่อฝังตัวเก็บข้อมูลของคณะทำงานไม่มีปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาอยู่ที่การเบิกจ่ายเงิน เนื่องจาก กองคลัง ไม่ชี้แจงให้ชัดเจนว่าต้องเบิกจ่ายอย่างไร การดำเนินโครงการครั้งนี้ไม่สามารถยืมเงินทรองราชการได้ คณะทำงานต้องออกเงินเอง โดยสรุปแล้วคณะทำงาน จำเป็นต้องมีเงินสำรองของตนเองก่อนที่จะเริ่มเสนอขอร่วมโครงการ

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

ต้องมีการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารแต่ละหน่วยงาน ทั้งระดับผู้อำนวยการสถาบัน /สำนัก คณบดีทุกคณะ ผู้อำนวยการกอง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่อนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณว่าการ ปฏิบัติงานลักษณะนี้มีการทำงานที่แตกต่างจากการจัดโครงการฝึกอบรมอย่างไร และเป็นโครงการจิตอาสาที่ ตอบตัวชีวิตและส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยได้ทางหนึ่ง มิใช่เป็นการปฏิบัติงานที่มีผลประโยชน์เข้าซ้อน

๘.๖ ข้อเสนอแนะ

การจัดเก็บข้อมูลในชุมชน ควรต้องนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถสัมผัสได้ จริงไปประกอบกิจกรรมด้วย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับชุมชน

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน

ตามโครงสร้างการแบ่งลักษณะงานในสถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนามีความแตกต่างกันชัดเจนระหว่างงานวิชาการและงานสนับสนุน และจะเห็นได้ว่าภารกิจด้าน วิชาการ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความ สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ แต่การปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งส่วนใหญ่คือการประสานงาน รวบรวม และจัดทำเอกสารราชการ เพื่อการติดต่อสื่อสารเท่านั้น บทบาทดังกล่าวมีผลต่อการลงพื้นที่ฝังตัวเพื่อเรียนรู้ชุมชน กล่าวคือ การเป็น บุคลากรสายสนับสนุน โดยต้นทุนแล้วจะมีเพียงทักษะการทำงานตามคำสั่งเท่านั้น ความคิดเชิงสร้างสรรค์ มักจะถูกวางกรอบและมีขอบเขตไว้แล้ว ดังนั้นการที่จะแสดงออกทางความคิด หรือลำดับความคิดในเชิง วิชาการที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นของชุมชนนั้นเป็นไปได้น้อยมาก ปัญหาที่ตามมาคือ กรณีเป็นบุคลากรสาย สนับสนุน จะไม่ได้รับความไว้วางใจเนื่องจากชุมชนไม่สามารถคาดหวังในสิ่งที่ต้องการได้ เช่น การแก้ไขปัญหาในเชิงวิศวกรรม เชิงวิทยาศาสตร์ หรือแม้กระทั่งกระบวนการทางความคิด เมื่อขาดสิ่งเหล่านี้แล้วการ

ทำงานร่วมกับชุมชนย่อมไม่ได้ผลดี แต่อีกแง่มุมหนึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างสายสนับสนุนและชุมชนมีจะยั่งยืนกว่า เนื่องจากความสัมพันธ์มักเริ่มจากความประทับใจจากการให้บริการ การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน อย่างไรก็ตามหากว่าผู้เป็นอาจารย์ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชุมชนได้ หรือมีความสัมพันธ์แต่ในเชิงวิชาการ ก็จะก่อให้เกิดทัศนคติในทางลบและขยายเป็นวงกว้างได้ ดังนั้นแล้ว การลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนในครั้งนี้ได้เรียนรู้ถึงการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชุมชน การวางตัวที่เหมาะสม ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรต้องมีหลักสูตรในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรสายสนับสนุนที่หลากหลาย และสะท้อนข้อเท็จจริงในปัจจุบัน เช่น หลักสูตรนวัตกรรมทางความคิด หลักสูตรจิตอาสาเพิ่มแรงสมัครใจ หลักสูตรการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน และหลักสูตรที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของนักวิชาการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรและชุมชนต่อไป

หมู่บ้านแม่ภาษาโพธิ์เงิน หมู่ที่ ๑๔ ตำบลแม่ภาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
 ผศ.ดร.สุรพงศ์ บางพาน/นางวิไลรัตน์ ยะเชียงคำ/นางสาวนิชาพร ธรรมสอน/นายอาทิตย์ ใจคำฟู*
 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๓. ชื่อหมู่บ้านแม่ภาษาโพธิ์เงิน หมู่ที่ ๑๔ ตำบลแม่ภาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๒.๑ ผศ.ดร.สุรพงศ์ บางพาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๖๙๑๓๗๗๗๑	e-mail : pong_pang๘๘@yahoo.com
๒.๒ นางวิไลรัตน์ ยะเชียงคำ	บุคลากร กองบริหารงานบุคคล
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๒๘๙๕๕๐๑๕	e-mail : vilirar_tachiangkam
๒.๓ นางสาวนิชาพร ธรรมสอน	บุคลากร กองบริหารงานบุคคล
เบอร์โทรศัพท์ ๐๕๓๙๒๑๔๔๔๔ต่อ ๑๘๐๐	e-mail : nk_bn@windowlive.com
๒.๔ นายอาทิตย์ ใจคำฟู	ผู้ปฏิบัติงานบริหาร กองพัฒนาอาคารสถานที่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๗๑๔๕๕๔๘๘๓	e-mail : note_๑๑๘๘@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง S-Strength

- มีทรัพยากรน้ำ ดิน ป่าไม้ เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ
- เป็นทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้านอื่น
- มีกลุ่มตัวแทนจิตอาสา

จุดอ่อน W-Weakness

- ปัญหาค่าใช้จ่ายครัวเรือน
- พึ่งพาแรงงานต่างด้าว
- ประชาชนขาดความรู้ด้านการศึกษาและสาธารณสุข
- ขาดการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาใช้ในการประกอบอาชีพ

โอกาส O-Opportunity

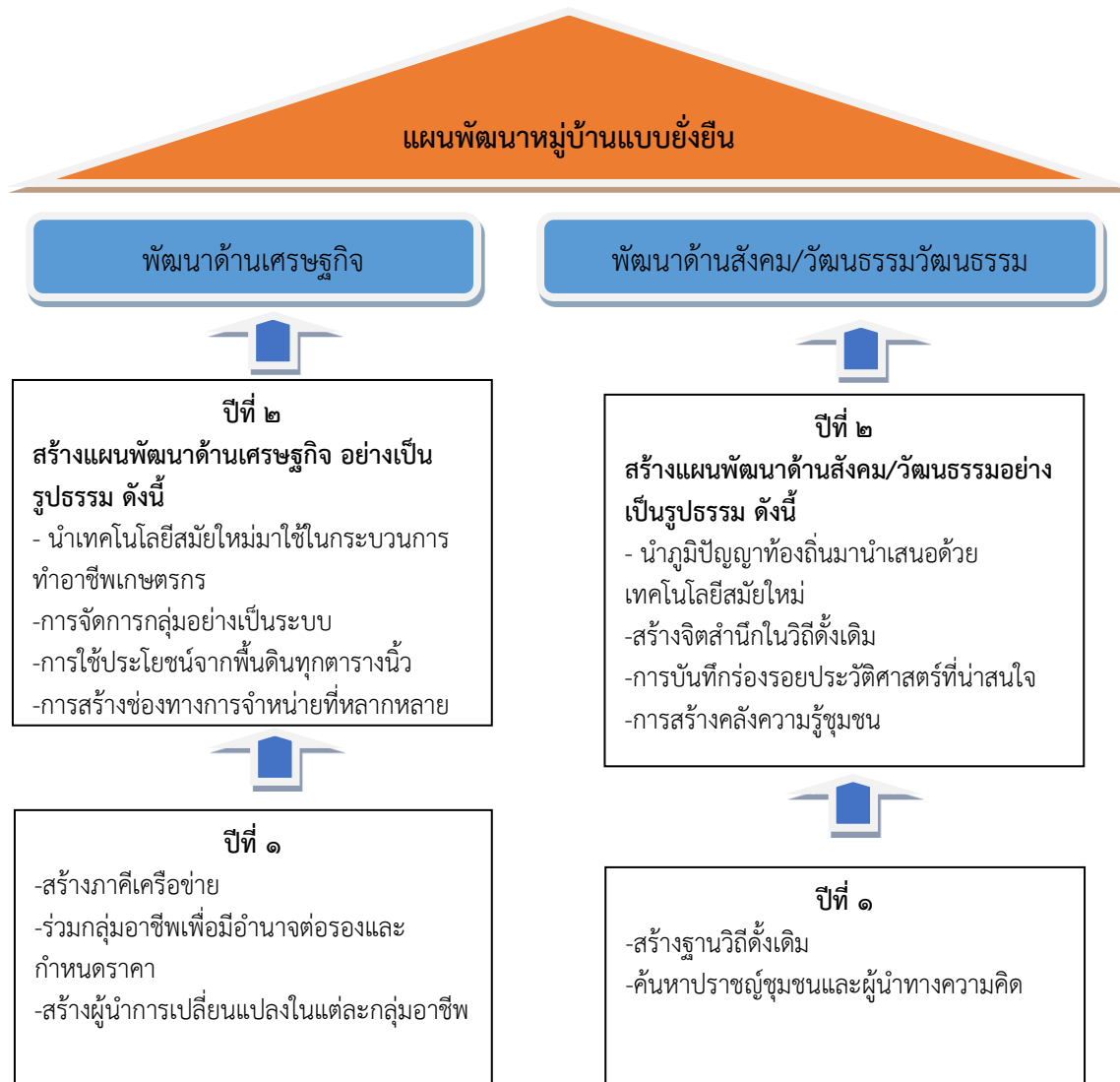
- เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
- มีหน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริม

อุปสรรค T-Threat

- เป็นสังคมผู้สูงอายุ
- ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้าน

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map) ของหมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์เงิน ที่ได้ทำการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้ต่อยอดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตของหมู่บ้านชุมชนแบบมีส่วนร่วม

๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

- ๓.๓.๑ การเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวในพื้นที่นาแปลงขนาดเล็ก
- ๓.๓.๒ การเก็บรักษาผลผลิตข้าวในยุ้งฉางให้คงลักษณะเดิม
- ๓.๓.๓ การลดมลภาวะทางอากาศ

ภาพแสดงการเผาพืชไร่ต้นเหตุไฟไหม้ป่า

ภาพแสดงการปลูกอ้อยและถั่วแปยี

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

คณะทีมงาน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ได้ทำการลงประชาคมหมู่บ้าน ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์ เครื่องจักรกลเกษตร เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ หรือแม้แต่การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชาวบ้าน ได้มติดังนี้

โจทย์	การพัฒนาชุมชน
เทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์	- โรงสีข้าวชุมชน - การจักตอกด้วยเครื่องทุ่นแรง - เตาศีวมวล - เทคโนโลยีการทำด้ายสายสิญจน์
เทคโนโลยีการจัดการ	- การปรับปรุงสภาพดิน - การทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการบริโภค - การปลูกและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ต้นฝ้าย

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑.๑ เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตร: การประกอบอาชีพตามวิถีดั้งเดิมของบ้านแม่กาษาโพธิ์เงินเป็นการใช้แรงงานคนเกือบจะทุกขั้นตอน และได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนในปัจจุบันการประกอบอาชีพจะใช้เครื่องทุ่นแรงทดแทน

๔.๑.๒ เทคโนโลยีการสื่อสาร : วิถีชีวิตในยุคก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ การสื่อสารของชุมชนบ้านแม่กาษาโพธิ์เงินยังไม่มีเทคโนโลยีใดเข้ามาในชุมชน การสื่อสารภายในหมู่บ้านยังคงใช้การไปมาหาสู่ ส่วนการสื่อสารระหว่างหมู่บ้านจะเป็นการสื่อสารผ่านไปรษณีย์ (ส่งจดหมาย) นอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านที่จะมีวิทยุสื่อสารประจำตัวและใช้เสียงประกาศตามสาย และได้เริ่มมีโทรศัพท์ประจำบ้านใช้ในปี ๒๕๔๐-๒๕๔๓ แต่ไม่เป็นที่นิยมมากนักเนื่องจากอัตราค่าบริการค่อนข้างสูง ต่อมาได้เริ่มมีการนำโทรศัพท์ติดตามตัวมาใช้ในช่วงปี ๒๕๔๓ และแพร่หลายในปัจจุบัน

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

๑. เครื่องผลิตด้ายสายสัญญาณ เพื่อนำมาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุและคนในชุมชน

๒. โรงสีข้าวชุมชน ในหมู่บ้านมีโรงสีเอกชนเพียงแห่งเดียว ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้าน และมีความเสี่ยงที่จะโดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลางได้

๓. เตาชีวมวล เพื่อลดต้นทุนในครัวเรือน และใช้ของเหลือทิ้งทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์

๔. การทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เพื่อนำมาทดแทนเคมีที่ชุมชนใช้อยู่ และเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในชุมชน

๕. เทคโนโลยีการทำด้ายสายสัญญาณ เพื่อให้อาชีพแก่ผู้สูงอายุ และผู้ว่างงาน

๖. การปั่นเส้นฝ้าย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ชาวบ้าน ส่วนเสริมการทำด้ายสายสัญญาณ

๗. การปรับปรุงสภาพผิวดินโดยไม่ใช้สารเคมี เพื่อลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย เพิ่มความปลอดภัยต่อสุขภาพของชาวบ้านในชุมชน

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาดังที่

เทคโนโลยี	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนามาก่อนปี ๒๕๔๐	เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนา ๒๕๔๐- ปัจจุบัน
เครื่องจักรกลเกษตร	-รถไถ -แรงงานคน	-รถไถนา / ไถไร่สวน -รถโม้ข้าว/ โม้ถั่ว -เครื่องสูบน้ำ -เครื่องพ่นยา
การสื่อสาร	-การไปมาหาสู่ -ส่งจดหมายทางไปรษณีย์ -วิทยุชุมชน -เสียงตามสาย	-โทรศัพท์ติดตามตัว

หมู่บ้านแม่กาษาโพธิ์เงิน หมู่ ๑๔ เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม โดยในปัจจุบันผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิต ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระยะเร่งด่วน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

๑. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรแบบอินทรีย์และการใช้สารเคมี

๒. การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินให้พร้อมสำหรับการเพาะปลูก

๓. การปรับทัศนคติเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบพอเพียง

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการลงพื้นที่ฝังตัวในหมู่บ้านเพื่อสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลด้านพื้นฐาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอาชีพ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ซึ่งพบว่าชุมชนมีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาหลายด้าน โดยสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากการเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน พบว่าบ้านแม่กาษาโพธิ์เงินมีวัฒนธรรมแบบเอื้ออาทร แต่หลังจากปี พ.ศ.๒๕๔๕ เริ่มได้รับอิทธิพลจากสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่ยึดถือตามประเพณีอันดีงามตลอดจนวิถีดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งจากตัวเลขแสดงอายุเฉลี่ยในชุมชน อีกไม่เกิน ๑๐ ปี บ้านแม่กาษาโพธิ์เงินจากเป็นสังคมผู้สูงอายุ และจะเกิดช่องว่างในชุมชน ฉะนั้นแล้วสิ่งที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องผลักดันเป็นนโยบาย ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความหมายคือต้องบันทึกเรื่องราวในอดีต ภูมิปัญญา วิถีชีวิตดั้งเดิม ปราชญ์ชุมชนและผู้นำทางความคิดที่น่าสนใจ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และโดยคนรุ่นใหม่เพื่อสร้างจิตสำนึกในวิถีดั้งเดิม และกลายเป็นคลังความรู้ชุมชน ที่ถูกนำเสนอผ่านระบบออนไลน์ต่าง ๆ

๒. ด้านอาชีพ

การประกอบอาชีพของชุมชนมีการผสมผสานระหว่างวิถีดั้งเดิมและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ยังคงพึ่งกลุ่มนายทุนทั้งหมด และยังคงพึ่งแรงงานต่างชาติ ๑๐๐% โดยเฉลี่ยจะมีรายได้ ๕๐,๐๐๐ บาท ต่อพื้นที่ ๑๐ ไร่ ซึ่งมีผลทำให้รายได้กับรายจ่ายจากต้นทุนการประกอบอาชีพไม่สมดุลกัน อีกทั้งยังขาดการจัดการที่เป็นระบบ ไม่มีการร่วมกลุ่มที่เป็นทางการ ฉะนั้นแล้วเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจต่อรองและกำหนดราคาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการทำอาชีพเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนและใช้ประโยชน์จากพื้นดิน ทุกตารางนิ้ว ที่สำคัญกระบวนการเหล่านี้จะเป็นผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืนต้องสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละกลุ่มอาชีพ

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการดำเนินการเก็บข้อมูลหมู่บ้านที่เริ่มจากการสร้างความเข้าใจในแนวคิดและหลักการของโครงการที่มีเป้าหมายในการยกระดับให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้ ภายใต้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับนโยบาย Thailand ๔.๐ กระบวนการเก็บข้อมูลหมู่บ้านได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญประชุมอย่างเป็นทางการ การเก็บข้อมูลโดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยโดยตรง และการสร้างแรงจูงใจจากหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เช่น สถาบันการเงิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยทางอ้อม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๗.๑ ขั้นตอนวิธีการ

๗.๑.๑ เก็บข้อมูลหมู่บ้าน โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบค้ำนึ่งถึงความน่าจะเป็น

๗.๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน โดยรับฟังจากภาคี ๓ ส่วน ได้แก่

๗.๑.๒.๑ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

๗.๑.๒.๒ ตัวแทนชุมชน

๗.๑.๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๑.๓ ประชาคม โดยค้ำนึ่งถึงความต้องการชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรภาคี และความพร้อมของมหาวิทยาลัย

๗.๑.๔ สร้าง Key world เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (โครงการปลูกปัญญา)

๗.๑.๕ สรุปโครงการเสนอมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

๗.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน

๗.๒.๑ ด้านรายรับรายจ่ายต่อปี

อาชีพ	รายได้เฉลี่ย (บาทต่อปี)	รายจ่ายเฉลี่ย (บาทต่อปี)	หนี้สิน
รับจ้างทั่วไป	๑๐๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	มากกว่า ๕๐,๐๐๐
รับราชการ	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐
รัฐวิสาหกิจ	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐
พ่อค้าคนกลาง	๓๐๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐
เกษตรกร	๑๕๐,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐	มากกว่า ๑๐๐,๐๐๐

หมายเหตุ รายจ่ายเฉลี่ยเป็นค่าซื้อวัตถุดิบสำหรับการประกอบอาหารมากที่สุด

๗.๓ ด้านอาชีพ

๗.๓.๑ อาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ยังไม่มีประสบการณ์ในการการปรับปรุงดิน มีความเสี่ยงต่อการขาดทุนมาก

๗.๓.๒ อาชีพเสริม ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม แต่มีการรวมกลุ่มเล็ก ๆ ของผู้สูงอายุ เพื่อทำดอกไม้จันทน์ โรงศพ ทั้งนี้ไม่มีการพัฒนาคุณภาพ และไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการประกอบอาชีพ รายได้จากอาชีพเสริมน้อยมาก

๗.๔ ด้านวัฒนธรรมและสังคม

มีวิถีชีวิตที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมเมือง ไม่มีการรวมกลุ่มแบบพึ่งพา ไม่มีผู้นำทางความคิด ไม่มีปราชญ์ชุมชน ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

๗.๕ ปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข

๗.๕.๑ ต้องการกิจกรรม/โครงการ ที่ได้รับเงินเป็นก้อนทันที

๗.๕.๒ ต้องการได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เครื่องจักรตอก เครื่องกอด้าย

๗.๕.๓ ต้องการได้รับการพัฒนาอาชีพเสริมเช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช การปลูกฝ้าย

๗.๕.๔ ต้องการมีโรงสีชุมชน (โรงสีบวร)

๗.๔ ด้านวัฒนธรรมและสังคม

มีวิถีชีวิตที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมเมือง ไม่มีการรวมกลุ่มแบบพึ่งพา ไม่มีผู้นำทางความคิด ไม่มีปราชญ์ชุมชน ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

๗.๕ ปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข

๗.๕.๑ ต้องการกิจกรรม/โครงการ ที่ได้รับเงินเป็นก้อนทันที

๗.๕.๒ ต้องการได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เครื่องจักรตอก เครื่องกวด้าย

๗.๕.๓ ต้องการได้รับการพัฒนาอาชีพเสริมเช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช การปลูกฝ้าย

๗.๕.๔ ต้องการมีโรงสีชุมชน (โรงสีบวร)

๘. สรุปบทเรียนการศึกษาชุมชน

๘.๑ การวางแผนศึกษาชุมชน

คณะทำงานได้จัดทำตามแผนการปฏิบัติงาน(Action Plan)

๘.๒ ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ

๘.๒.๑ ขั้นตอนวิธีการ

๘.๒.๑.๑ เก็บข้อมูลหมู่บ้าน โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบคำนึงถึงความน่าจะเป็น กระบวนการเก็บข้อมูลหมู่บ้านได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิญประชุมอย่างเป็นทางการ การเก็บข้อมูลโดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยโดยตรง และการสร้างแรงจูงใจจากหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เช่น สถาบันการเงิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยทางอ้อม กระบวนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิมีทั้งการสร้างแบบสอบถามและการสังเกตการณ์โดยทีมงาน มีการจัดทำแผนที่เดินดินเป็นขั้นตอน มีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๘.๒.๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้าน โดยรับฟังจากภาคี ๓ ส่วน ได้แก่

๘.๑.๒.๑ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

๘.๑.๒.๒ ตัวแทนชุมชน

๘.๑.๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘.๒.๑.๓ ประชาคม โดยคำนึงถึงความต้องการชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรภาคี และความพร้อมของมหาวิทยาลัย

๘.๒.๑.๔ สร้าง Key world เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (โครงการปลูกปัญญา)

๘.๒.๑.๕ สรุปโครงการเสนอมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

๘.๓ ปัจจัยความสำเร็จ

จากการร่วมโครงการทำให้ทราบว่า การดำเนินโครงการมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งจากมหาวิทยาลัย ชุมชน ภาคีเครือข่าย และตัวคณะทำงาน ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญคือการสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งต้องใช้ความรู้เชิงวิชาการและความสามารถในการนำเสนอต่อชุมชน

๘.๔ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

ในช่วงที่มีการลงพื้นที่เพื่อฝังตัวเก็บข้อมูลของคณะทำงานไม่มีปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาอยู่ที่การเบิกจ่ายเงิน เนื่องจาก กองคลัง ไม่ชี้แจงให้ชัดเจนว่าต้องเบิกจ่ายอย่างไร การดำเนินโครงการครั้งนี้ไม่สามารถยืมเงินทรองราชการได้ คณะทำงานต้องออกเงินเอง สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาเล็กน้อยที่เกิดขึ้นมากกว่า ๕๐ ปี แต่มหาวิทยาลัยไม่เคยมีมาตรฐานใด ๆ ที่จะมาแก้ไขได้ โดยสรุปแล้วคณะทำงานจำเป็นต้องมีเงินสำรองของตนเองก่อนที่จะเริ่มเสนอขอร่วมโครงการ

๘.๕ การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

ต้องมีการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารแต่ละหน่วยงาน ทั้งระดับผู้อำนวยการสถาบัน /สำนัก คณบดีทุกคณะ ผู้อำนวยการกอง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่อนุมัติและเบิกจ่ายงบประมาณ ว่าการปฏิบัติงานลักษณะนี้มีการทำงานที่แตกต่างจากการจัดโครงการฝึกอบรมอย่างไร และเป็นโครงการ จิตอาสาที่ ตอบตัวชีวิตและส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยได้ทางหนึ่ง มิใช่เป็นการปฏิบัติงานที่มีผลประโยชน์เข้าซ้อน

๘.๖ ข้อเสนอแนะ
การจัดเก็บข้อมูลในชุมชน ควรต้องนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถ สัมผัสได้จริงไปประกอบกิจกรรมด้วย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับชุมชน

รูปแสดงการชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ชุมชนทราบ

หมู่บ้านปางขอน หมู่ที่ ๗ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
นางสาวสุภัทรจิตต์ มะโนสดี*/ นางสาวสิริสาสน์ พันธมณี
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน อำเภอ จังหวัด

บ้านปางขอน หมู่ที่ ๗ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน ตำแหน่ง สังกัด เบอร์โทรศัพท์ อีเมลล์

นางสาวสุภัทรจิตต์ มะโนสดี ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัด คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
 สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม เบอร์โทรศัพท์ ๐๘-๙๕๕๘-๙๓๘๘
 E-Mail cindy๑๓๓sm@gmail.com

นางสาวสิริสาสน์ พันธมณี ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัด คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
 สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม เบอร์โทรศัพท์ ๐๘-๕๓๒๑-๙๒๓๑
 E-Mail sirisart.p@gmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

จุดแข็ง

บ้านปางขอน หมู่ที่ ๗ มีลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่น ทั้งสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ เป็นภูเขาทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และยังเป็นต้นน้ำของน้ำตกขุนกรณ์ทำให้มีอากาศที่เย็นสบาย ตลอดปีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕ องศาเซลเซียส บ้านปางขอนยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการที่สำคัญ เช่น โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน สถานีอนามัยตำบลห้วยชมพู องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยชมพู และโรงเรียนบ้านปางขอน

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคน ซึ่งเป็นวัยที่มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีรายได้หลักจากการปลูกและเก็บเมล็ดกาแฟซึ่งมีรายได้ ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ในชุมชนจึงมีอัตราการว่างงานที่น้อยมาก นอกจากนี้ชุมชนยังปลูกพืชพันธ์ทางเกษตรหมุนเวียนสลับเปลี่ยนฤดู ทำให้มีรายรับตลอดปี

ในด้านส่วนการปกครองมีกลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยากเปลี่ยนแปลง และถือเป็นแรงผลักดันให้กับชุมชน

การคมนาคมขนส่งและการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน เส้นทางในชุมชนส่วนใหญ่เป็นถนนเสริมคอนกรีต และมีหอกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ในชุมชน

จุดอ่อน

บ้านปางขอน หมู่ที่ ๗ มีที่ตั้งอยู่บนเทือกเขา ทำให้มีการคมนาคมขนส่งค่อนข้างลำบาก เพราะมีเส้นทางที่สูงชันและแคบ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก ถนนขรุขระ และเดินทางลำบาก สภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นดินแดง ก่อให้เกิดฝุ่นจากสภาพภูมิอากาศ ทำให้ชุมชนมีโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ

ด้านการปกครองและด้านเศรษฐกิจ ผู้นำในชุมชนไม่สามารถปกครองได้ทั่วถึงเพราะชุมชนมีพื้นที่กว้าง และประชาชนในชุมชนมีจำนวนมาก และชุมชนไม่มีการรวมกลุ่มต่างๆในการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ไม่มีทั้ง

กลุ่มออมทรัพย์และธนาคารหมู่บ้าน มีเพียงบางครัวเรือนที่ทำบัญชีครัวเรือนตามนโยบายรัฐบาล และจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ชุมชนมีหนี้สินเกือบทุกครัวเรือน

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรมและประเพณี ส่งผลให้ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของประเพณี ทำให้บางประเพณีเลือนหายไป การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมคนพื้นเมือง การแต่งกายและอาหารของชุมชนได้ ในส่วนของศาสนา ภายในชุมชนมีศาสนสถานถึง ๗ แห่ง ทำให้เกิดการแตกแยกของกลุ่มชุมชนระหว่างศาสนา

โอกาส

เนื่องจากบ้านปางขอนเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน จึงทำให้มีการสนับสนุนทั้งงบประมาณและการส่งเสริมในด้านต่างๆให้แก่ชุมชน เช่น โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ได้ส่งเสริมให้ประชาชนสร้างรายได้จากการเก็บเมล็ดกาแฟ และการปลูกต้นกาแฟ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐภายนอก พัฒนาปรับปรุงเส้นทางคมนาคม สาธารณูปโภค ให้มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น

มีหน่วยงานภาคเอกชนลงทุนรับซื้อเมล็ดกาแฟ และนำมาสร้างแบรนด์ชื่อ ปางขอน ทำให้บ้านปางขอนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นในวงการกาแฟไทย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ในการชมดอกพญาเสือโคร่งอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย

อุปสรรค

การศึกษาของประชาชนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีความรู้น้อย ทำให้ชุมชนไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน ในการเปิดรับสิ่งใหม่ ต้องใช้ระยะเวลาและผู้มีประสบการณ์มาช่วยให้ความรู้ในเชิงรูปธรรม

การคมนาคมขนส่งในช่วงฤดูฝนค่อนข้างลำบาก เนื่องจากถนนบางช่วงเป็นโคลนและสูงชัน และหน่วยงานจัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซมถนนเข้าชุมชนไม่เพียงพอ

การแบ่งแยกวิถีตามศาสนา นิกายศาสนา และการเข้าถึงของมิชชันนารีต่างประเทศ ทำให้ชุมชนแบ่งแยกกันตามกลุ่มลัทธิย่อยๆหลายกลุ่ม

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

จากการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่บ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าชุมชนไม่สามารถพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เนื่องจากชุมชนมีสถานที่ท่องเที่ยวให้บริการนักท่องเที่ยวแต่ไม่สามารถหารายได้จาก กิจกรรมการท่องเที่ยวได้เลย นอกจากนี้ยังไม่มีกลุ่มการทำงานในชุมชน ยกเว้นกลุ่มผู้นำ จึงไม่มีใครเป็นตัวแทนการทำงานในแต่ละด้าน เล็งเห็นถึงปัญหาในชุมชน เช่น การจัดการขยะ และปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตเมล็ดกาแฟ จึงได้วิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงของหมู่บ้าน และวางแผนการพัฒนาหมู่บ้าน โดยมุ่งเน้นการมีเพิ่มรายได้จากผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน การส่งเสริมสุขภาวะที่ดี รวมไปถึงการจัดการจัดหาแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวตามสภาพบริบทของชุมชนและความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งได้กำหนดแผนพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map) ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม เพื่อส่งเสริมอาชีพในการผลิตกาแฟ แปรรูปกาแฟ และสร้างผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากชุมชนโดยแท้จริง
๒. การจัดการปัญหาขยะ และเปลือกเมล็ดกาแฟ เพื่อให้ชุมชนได้กำจัดขยะให้ถูกวิธี โดยมีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะ
๓. การปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนภายในชุมชน ให้ตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรม

๔. การพัฒนาด้านท่องเที่ยว วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยเน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะทำงานเล็งเห็นว่า ชุมชนควรมีการจัดการขยะ โดยสามารถเริ่มจาก โรงเรียนบ้านปางขอน เป็นภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนมีการกำจัดขยะเองโดยผ่านนักเรียน โรงเรียนบ้านปางขอน

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

ภายในชุมชนปางขอนมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการคัดแยกเมล็ดพันธุ์กาแฟ เป็นเครื่องมือที่ใช้ภายในโครงการสถานีการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน ภายในชุมชนยังมีแผงโซลาร์เซลล์เก็บพลังงานจากแสงอาทิตย์เพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งตั้งอยู่สามจุด ภายในโครงการฯ ในชุมชนยังมีการติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียม และอินเทอร์เน็ตไร้สาย (Wi-Fi) และยังใช้ระบบกระจายเสียงภายในหมู่บ้าน

ด้านเกษตรมีการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำเกษตร เช่น รถเอนกประสงค์ รถแทรกเตอร์ขนาดเล็ก เครื่องสีเปลือกเปลือกกาแฟ บางครัวเรือนเป็นโรงงานผลิตกาแฟขนาดเล็ก โดยใช้เครื่องคั่วเมล็ดกาแฟโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีที่ชุมชนได้นำมาใช้ในร้านอาหารและร้านกาแฟ เล่น เครื่องชงกาแฟ จากเดิมในชุมชนใช้การชงกาแฟแบบดั้งเดิม (Drip – การชงกาแฟที่ใช้น้ำร้อนผ่านเมล็ดกาแฟที่ผ่านการบดแล้วค่อยๆเทน้ำให้ไหลผ่านกาแฟ) เครื่องบดกาแฟ แทนการบดกาแฟโดยใช้มือ

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม

จากการสำรวจและการสัมภาษณ์พบว่าเทคโนโลยีบางอย่าง ยังมีไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในหมู่บ้าน เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ การปลูกกาแฟ จึงต้องการ เทคโนโลยีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกาแฟมาใช้เป็นส่วนกลาง เช่น เครื่องคัดแยกเมล็ดกาแฟ เครื่องคั่วเมล็ดกาแฟ รถแทรกเตอร์ขนาดเล็กที่สามารถใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ในส่วนของระบบน้ำที่ใช้ในการเกษตร ยังขาดระบบในการส่งน้ำทำให้แรงดันน้ำที่ใช้ในครัวเรือนมีน้อย นอกจากนี้ระบบสื่อสารทางโทรศัพท์บางเครือข่ายยังมีไม่ทั่วถึง

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถลงไปช่วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาค้นที่

การแปรรูปกาแฟและสร้างแบรนด์ โลโก้ผลิตภัณฑ์ ประชาชนร้อยละ ๘๕ % มีอาชีพหลักคือการปลูกกาแฟ รายได้หลักคือการจำหน่ายกาแฟ โดยมีพ่อค้าคนกลางมารับกาแฟ และมีสถานที่ส่งกาแฟทั้งแบบสดและแบบแกะเปลือกแล้ว แต่มีประชาชนบางกลุ่มต้องการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาด และยังส่งเสริมให้เป็นสินค้าของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว เน้นให้นักท่องเที่ยวรู้จักบ้านปางขอน ดังนั้นจึงอยากจัดทำกลุ่มอาชีพ โดยมีการรวมกลุ่มแล้ว ๕ คน ซึ่งทางคณะทำงานได้เสนอเข้ามาช่วยเหลือในการสร้างแบรนด์สร้างโลโก้ โดยสามารถทำได้ทันที

การสร้างความเข้มแข็งของเยาวชน ด้านการเรียน ยาเสพติด หาเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีส่วนร่วมในชุมชน โดยเน้นภาวะการณเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการขยะ เป็นปัญหาของคนในชุมชนและเป็นปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยชมภู มาโดยตลอด ซึ่ง อบต. ได้ดำเนินการทั้งเขตพื้นที่ฝังขยะและจัดอบรมให้ชุมชน แต่ชุมชนยังขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ และยังเป็นปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย ซึ่งทางคณะทำงานได้ร่วมพูดคุยกับ อบต. โดยมีการจัดเจ้าหน้าที่ของอบต. รับผิดชอบในส่วนนี้ และยังได้ร่วมพูดคุยกับทางโรงเรียน ให้มีการดำเนินโครงการธนาคารขยะ โดยปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนก่อน เพื่อให้เยาวชนชักจูงคนในครอบครัวจัดการเรื่องขยะ

ทั้งนี้ยังมีเรื่องการจัดการขยะที่เกิดจากการผลิตกาแฟ เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวกาแฟ ชุมชนจะมีการสีเมล็ดกาแฟ ทำให้มีเศษเปลือกของเมล็ดกาแฟกระจายอยู่แต่ละครัวเรือน ชุมชนไม่สามารถจัดการขยะที่เกิดจากเปลือกกาแฟจึงทำให้ส่งกลิ่นเหม็นเน่า ซึ่งมีประชาชนบางกลุ่มนำไปทำเป็นปุ๋ย เนื่องจากโครงการสถานีเกษตรที่สูงตามพระราชดำริได้เคยเข้าไปอบรมเรื่องปุ๋ยแล้ว ซึ่งทางคณะทำงานเห็นว่าสามารถนำไปสีกไปแปรสภาพได้ และต้องได้รับร่วมมือการหน่วยงานราชการทั้งสามส่วน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยชมภู โรงเรียนบ้านปางขอน และโครงการสถานีเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน ร่วมกันจัดการจัดการปัญหาขยะภายในชุมชน

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง ๑๐ ด้านของหมู่บ้านปางขอน หมู่ ๗ ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ในด้านข้อมูลทั่วไปมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๓ คน เป็นชาย ๓ คน เป็นหญิง ๓ คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๓ ครัวเรือน เป็นครอบครัวเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ประชากรเป็นกลุ่มวัยกลางคน ช่วงอายุ ๒๕ -๓๔ ปี ชุมชนมีผู้นำและคณะทำงานเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เข้มแข็งและเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำคนในชุมชนให้ช่วยกันดูแลและพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังมีปราชญ์ชาวบ้านที่ความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมตั้งแต่บรรพบุรุษให้คงอยู่และเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของบ้านปางขอน ตลอดจนชุมชนมีการกำหนดกฎ ระเบียบในการอยู่ร่วมกันของชุมชนอย่างชัดเจน การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร มีเส้นทางถนนที่เสริมคอนกรีตภายในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สมบูรณ์ ทั้งไฟฟ้า และประปาภูเขา แต่มีปัญหาเรื่องเส้นทางที่ลาดชันและถนนเชื่อมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สะดวก น้ำประปาภูเขาไม่เพียงพอต่อการใช้น้ำในครัวเรือน เนื่องจากชุมชนใช้ทั้งในส่วนอุปโภคบริโภคและการเกษตร ประชาชนมีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารอย่างทั่วถึง ทำให้มีการรับส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างทันเหตุการณ์และถูกต้องแม่นยำ เศรษฐกิจชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยที่สูง ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากการปลูกกาแฟ และสับเปลี่ยนหมุนเวียนกับการปลูกพืชพันธุ์ทางการเกษตรตลอดปี เช่น ท้อ มะเขือเทศ แต่มีปัญหาในเรื่องหนี้สิน เนื่องจากประชาชนเกือบทุกครัวเรือนมีหนี้สิน ในด้านแรงงานในชุมชนส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน ทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง และมีแรงงานบางส่วนที่สามารถทำงานต่างถิ่นได้ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม หมู่บ้านปางขอนมีชนเผ่าอาข่าอาศัยอยู่มากที่สุด รองลงมาคือ เย้า และลาหู่ ทำให้มีวัฒนธรรมและสังคมที่เกิดขึ้นเป็นของชาวอาข่า เช่น การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อการละเล่น ภูมิปัญญาในหมู่บ้าน แต่สิ่งที่ยังคงอยู่ของชนเผ่าคือภาษาที่ยังใช้กันอยู่ในแต่ละชนเผ่า การเข้ามาเผยแพร่ศาสนาจากมิชชันนารี ทั้งความรู้และวิวัฒนาการใหม่ๆ นอกนี้ยังมีการผสมผสานประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมกับศาสนาที่ประชาชนนับถืออยู่ด้วย ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีสภาพภูมิประเทศอยู่ที่สูงบนเทือกเขา จึงเป็นป่าไม้และพืชพันธุ์ทางการเกษตรที่สามารถปลูกที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่คือ การปลูกกาแฟ และสภาพของดินยังเหมาะแก่การปลูกกาแฟ ระบบประปาภูเขาเหมาะแก่การบริโภค และมีน้ำตลอดปี ทรัพยากรป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์และยังเป็นแหล่งน้ำของชุมชน ในด้าน

สาธารณสุข ชุมชนมีสถานพยาบาลคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยชมภู มีคณะกรรมการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มาเป็นผู้ประสานให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและช่วยกันส่งเสริมให้เกิดสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงให้กับประชาชน ในด้านการท่องเที่ยว ภายในพื้นที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น คือ ต้นดอกไม้พญาเสือโคร่ง หรือ ซากุระเมืองไทย ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เริ่มมีชื่อเสียง รวมถึง เส้นทางเดินธรรมชาติที่สามารถชมแปลงปลูกผัก และปลัฟลาทรวงงานได้ อีกทั้งชุมชนยังให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หากได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากชุมชนจะทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน ในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพต่างๆ เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ที่ผ่านมามีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน สิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านคือจำนวนโครงการในการพัฒนาหมู่บ้านยังไม่ครบทุกด้าน ในด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีแผนพัฒนาหมู่บ้าน ๓ ปี และกำลังดำเนินแผนงานพัฒนาหมู่บ้าน ทั้ง ๓ ปี และ ๔ ปี ในปี ๒๕๖๐ นี้

คณะทำงานได้สรุปปัญหาและวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาครอบคลุมทั้ง ๑๐ ด้าน ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง แผนพัฒนาหมู่บ้าน เน้นการท่องเที่ยวเป็นหลักโดยให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ควบคุมไปกับการจัดการขยะทั้งในแหล่งของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเริ่มจากโรงเรียนบ้านปางขอน การสร้างความแข็งแกร่งในชุมชน ในการปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนในชุมชน ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม ภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และการสร้างกลุ่ม สร้างแบรนด์กาแฟให้ชุมชน ซึ่งจะสามารถให้ชุมชนมีกลุ่มอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนได้ ทั้งนี้คณะทำงานมีความพร้อมในการร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ผู้นำชุมชน และชุมชนในการพัฒนาตามแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชุมชนต่อไป

๘. สรุปทบทวนการศึกษาชุมชน

- การวางแผนศึกษาชุมชน

๑. บริบทของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง การสื่อสาร ภาษา และการทำความเข้าใจต้องใช้เวลา

๒. การสร้างกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบทำให้การทำงานเป็นไปตามแผน

- ขั้นตอน/วิธีการ เครื่องมือต่างๆ ใช้อย่างไร เช่น แผนที่เดินดิน แบบสัมภาษณ์

๑. การนำเสนอโครงการฯ และแนะนำตัวตัวเองให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รู้จักและทราบถึงวัตถุประสงค์ การดำเนินงานของโครงการฯ ในระยะเวลาที่กำหนด

๒. แบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน เน้นการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ครอบคลุมรอบด้าน และยังสามารถนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่มีอยู่

๓. แผนที่เดินดิน อาศัยการเดินทางสำรวจ สังเกต และจดบันทึก ลักษณะทางด้านกายภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชน เนื่องจากลักษณะทางภูมิประเทศเป็นภูเขาจึงนำเทคโนโลยีเข้ามา ซึ่งทำให้มองเห็นภาพรวมของชุมชนได้แม่นยำมากขึ้น การสร้างแผนที่เดินดินทำให้ได้ทราบถึงความจำเป็นต่างๆ ของตำแหน่งสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ที่สามารถนำไปสู่การวางแผนพัฒนาได้

๔. การสำรวจข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน ป่าไม้ และน้ำ ด้วยการใช้อินโฟกราฟิกจากโครงการสถานีการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านปางขอน และ กรมป่าไม้ เพื่อให้

เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมของชุมชน และการสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลจากที่พื้นที่จริงให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ

- ปัจจัยความสำเร็จ

๑. คณะทำงานมีการจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และดำเนินการตามแผนที่วางไว้
๒. คณะทำงานได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลของชุมชน
๓. คณะทำงานได้มีการติดต่อสื่อสารกับชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน และตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มแบบมีส่วนร่วม
๔. กลุ่มผู้นำชุมชนได้ให้ความร่วมมือในการคัดเลือกตัวแทน (ปราชญ์แต่ละด้าน)ที่มีความรู้มาให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

- ปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหา

๑. การเดินทางไปหมู่บ้านปางขอน เนื่องจากถนนสูงชันและลำบาก คณะทำงานไม่สามารถเดินได้ด้วยรถยนต์ส่วนตัว การแก้ไขปัญหาคณะทำงานมีการจ้างรถรับจ้างในการเดินทางไปบ้านปางขอน
๒. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ชุมชนต้องเก็บเมล็ดกาแฟ การแก้ไขปัญหาคณะทำงานเก็บข้อมูลจากชุมชนในตอนเย็นหลังกลับจากการทำงาน
๓. การรับประทานอาหารภายในชุมชน เนื่องจากภายในชุมชนไม่มีตลาดและร้านค้าจำหน่ายวัตถุดิบในการประกอบอาหาร การแก้ไขปัญหาคณะทำงานนำอาหารสำเร็จรูปที่สามารถเก็บไว้ได้นานโดยไม่ต้องแช่เย็น เป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร และได้นำผักปลอดสารพิษจากโครงการสถานีฯมาประกอบอาหาร
๔. ภาษาในการสื่อสารกับชาวบ้าน ต่างภาษา การแก้ไขปัญหา คณะทำงานให้กลุ่มผู้นำชุมชนคัดเลือกตัวแทนปราชญ์แต่ละด้านที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

- การปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการทำโครงการต่อ

๑. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้เกิดความไว้วางใจในเก็บรวบรวมข้อมูล
๒. การปรับตัว และเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนพื้นเมือง
๓. การศึกษาศักยภาพของชุมชน ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำมาแก้ไขปัญหามา

- ข้อเสนอแนะอื่นๆต่อโครงการเรียนรู้ในชุมชน ฯ ต่อมหาวิทยาลัยฯ

๑. การพัฒนาบุคลากรควรพัฒนาด้านมารีจิตสาธารณะต่อสังคม
๒. การให้ความสำคัญกับชุมชนที่มีศักยภาพในการยกระดับเพื่อให้มีโครงการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง

๙. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัว

อาจารย์เอง) บทเรียน ๑ หน้า

สิ่งที่ได้รับการร่วมโครงการ

ดิฉันได้มีโอกาสลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้บริบทของชุมชนซึ่งก่อนที่จะเข้ามาลงพื้นที่นั้นดิฉันมีประสบการณ์ในการลงพื้นที่บ้านท่าดีหมี ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย รู้สึกว่าการเรียนรู้ชุมชนเป็นโครงการที่ดี มีโอกาสให้เราได้ศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ฯลฯ เมื่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้จัดโครงการฝังตัวชุมชนอีกครั้งใน ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ดิฉันได้ทราบข้อมูล จึงไม่ลังเลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการด้วยความตั้งใจ โดยได้ร่วมกันกับอาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ลงพื้นที่หมู่บ้านปางขอน หมู่ ๗ ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ในการฝังตัวในครั้งนี้

ดิฉันได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ที่ไม่เคยได้ปฏิบัติและสัมผัสมาก่อน เพราะพื้นที่เป็นพื้นที่สูง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าอาข่า ที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ฯลฯ แตกต่างจากกลุ่มคนพื้นเมือง ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ มากมายให้ได้เรียนรู้ร่วมกับชุมชน อาทิ เช่น การเก็บข้อมูลโดยเดินร่วมกับชาวบ้าน ลงเวทีทำแผนแม่บทชุมชน เดินป่าชุมชน ทำอาหาร ฯลฯ จึงเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ไม่ได้รับการสัมผัสมาก่อน และมีความรู้สึกว่าจะมีความยากมากกว่าครั้งก่อนแต่ก็มีความท้าทาย เพราะชาวบ้านให้ความสำคัญ มีร่วมมือและมีการต้อนรับอย่างอบอุ่น ที่ทำให้ดิฉันมีความตั้งใจและพยายามจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของชุมชน ช่วยเปิดโลกใหม่ให้กับชาวบ้าน ได้เข้าใจถึงการพึ่งพาตนเอง โดยการรู้ถึงรากเหง้าของตนเอง นำชาวบ้านได้เรียนรู้ถึงความสำคัญทรัพยากรของชุมชนเอง ที่สามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตชุมชนได้อย่างไร

สิ่งที่ได้รับการลงชุมชน

๑. สิ่งที่ได้รับในเชิงวิชาการ

- ๑.๑ ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในทางวิชาการเป็นการนำวิชาหรือศาสตร์ต่าง ๆ เชื่อมโยงกันภายใต้หัวข้อเดียวกัน (การบูรณาการ) ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ในลักษณะองค์รวมแตกต่างไปจากความรู้เฉพาะด้านตามที่เคยศึกษามาก่อน
- ๑.๒ รับรู้ถึงปัญหาของหมู่บ้านความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ทำให้สามารถวางแผนพัฒนาได้ถูกจุด เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง
- ๑.๓ สร้างโจทย์วิจัยเพื่อชุมชนได้อย่างแท้จริง
- ๑.๔ ทำให้รู้ข้อมูลในทุก ๆ ด้านของชุมชนอย่างละเอียด โดยจัดทำเอกสารขึ้นมา เมื่อหน่วยงานทางราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ได้เลย เพื่อให้เกิดประโยชน์ไปยังชุมชนได้อย่างแท้จริง

๒. สิ่งที่ได้รับในเชิงกระบวนการ

- ๒.๑ ได้รับประสบการณ์ในการทำงานในเรื่องของกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
- ๒.๒ ได้รับประสบการณ์ในการทำงานแบบใหม่ โดยเฉพาะการลงชุมชนกับคนชนเผ่าที่มีความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม ต้องใช้ความสามารถในการปรับตัวเข้าหาชุมชน ทำอย่างไรคนในชุมชนถึงจะไว้วางใจให้ร่วมมือ เพราะใช้แต่ความรู้ความสามารถทางวิชาการอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ต้องใช้ ศาสตร์และศิลป์ในด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยด้วย
- ๒.๓ ได้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความตั้งใจจริงที่อยากจะพัฒนาหมู่บ้านให้ดีกว่าเดิม
- ๒.๔ การทำงานในชุมชนต้องมีการวางแผน มีหลักการต่างๆ และกระบวนการต่างๆ ที่จะได้มาซึ่งข้อมูล ความรู้ การมีส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้ย่อมจะต้องมีกระบวนการที่จะได้มา การได้มาก็ต้องอาศัยความรู้เชิงวิชาการ ความรู้เชิงกระบวนการ ความรู้เชิงประสบการณ์ นำมาประกอบกันเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริงมากที่สุด ทำให้ได้ข้อมูลมาครอบคลุมทุกประเด็นและเกิดความผิดพลาดน้อย และเมื่อเกิดข้อผิดพลาดสามารถตรวจสอบแต่ละกระบวนการได้อย่างเป็นระบบทำให้งานของเราไม่เกิดการสับสนวุ่นวาย ในการทำงานร่วมกับกลุ่มคนจะทำให้ง่ายและเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

๓. สิ่งที่ได้รับในเชิงประสบการณ์

๓.๑ การทำงานในชุมชนเกิดคำถามขึ้นมามากมาย ดิฉันเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี อย่างเช่น จะเข้าหาชาวบ้านหรือชุมชนได้อย่างไร เกิดความเครียดขึ้นมาพอสมควร ก้าวแรกที่เดินเข้ามาในชุมชน ดิฉันคิดว่าชุมชนตรงนี้คงไม่ได้แตกต่างจาก ที่อื่น ๆ แต่หลังจากที่ได้คุยกับชาวบ้านก็พบว่า ชุมชนบ้านปางขอนนั้น มีความแตกต่างจากที่อื่น ๆ เยอะมาก ถึงแม้ดิฉันเป็นคนต่างที่ แต่สิ่งที่ได้รับนับตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้ายที่ออกมาจากหมู่บ้านนั้น เป็นประสบการณ์ที่ไม่เคยได้รับจากที่ไหนมาก่อนเลย ความมีน้ำใจ สนุกสนาน เป็นกันเอง อื่น ๆ อีกมากมายบรรยายไม่หมด ตอนเข้าไปครั้งแรกก็สงสัยเหมือนกันว่าจะอยู่ได้ยังไงเวลาเกือบเดือน แต่สุดท้ายแล้ววันเวลาที่นั่นทำไมมันรวดเร็วเหลือเกิน อยากต่อโครงการเพิ่มไปอีกซัก ๒ เดือน แต่ก็กลัวโดนไล่ออก จนวันที่ต้องออกจากหมู่บ้านจริง ๆ ความอาลัยอาวรณ์ ยังคงอยู่ หลายคนร้องไห้เก็บความรู้สึกไม่อยู่ ประสบการณ์ที่ได้นี้คงจะอยู่ในความทรงจำและไม่เลือนหาย คำมั่นสัญญาที่เคยพูดไว้ว่าจะกลับไปยกระดับหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไป ย่อมจะยังคงดังก้องกังวาน เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจอยู่เสมอ

หมู่บ้านแหลมโพธิ์ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วรภุช ดอนคำเพ็ง*/ดร.ศิริน สิมารักษ์/ผศ.ศศิธร ปรีอทอง/รศ.เดชา นาวานุเคราะห์/
ผศ.ดร. กฤษดา กาวิวงษ์/ดร.อัษฎาวุธ สนั่นนาม/พรวิภา สนะวงค์/สรวรรยา หาญวงษา/
วีระยุทธ หล้าอมรชัยกุล/พินิจ บุญเอี่ยม/เดือนแรม แพ่งเกี่ยว/ดร.สุจิตรา เรืองเดชาวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก

๑. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

หมู่บ้านแหลมโพธิ์ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. อาจารย์วรภุช ดอนคำเพ็ง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๘๗-๓๑๐๓๓๒๘ Email; sdoncome@hotmail.com
๒. ดร.ศิริน สิมารักษ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๘๑-๖๘๐๙๔๖๒ Email; sirin@rmutl.ac.th
๓. ผศ.ศศิธร ปรีอทอง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๘๙-๖๔๐๘๗๓๒ Email; sasi_pruetong@yahoo.com
๔. รศ.เดชา นาวานุเคราะห์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๘๑-๗๒๗๙๘๘๗ Email; bean_nacha@hotmail.com
๕. ผศ.ดร. กฤษดา กาวิวงษ์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๘๕-๐๕๐๒๑๐๗ Email; krikaweewong@hotmail.com
๖. ดร.อัษฎาวุธ สนั่นนาม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
เบอร์โทร ๐๙๒-๖๖๘๖๙๙๕ Email; maiqcpsk@hotmail.com
๗. อาจารย์พรวิภา สนะวงค์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

เบอร์โทร ๐๘๓-๔๑๒๑๕๐๘ Email; m.sanawong@yahoo.com

๘. อาจารย์สรวรรยา หาญวงษา คณะบริหารและศิลปะศาสตร์

เบอร์โทร ๐๘๙-๖๔๐๔๐๙๗ Email; sawanya_han@yahoo.co.th

๙. อาจารย์วีระยุทธ หล้าอมรชัยกุล คณะวิศวกรรมศาสตร์

เบอร์โทร ๐๘๖-๔๒๙๗๗๑๖ Email; werayoot_rumtl@hotmail.com

๑๐. อาจารย์พินิจ บุญเยี่ยม คณะวิศวกรรมศาสตร์

เบอร์โทร ๐๘๘-๑๖๒๐๖๐๐ Email; nicbooniam@gmail.com

๑๑. อาจารย์เดือนแรม แผงเกี่ยว คณะวิศวกรรมศาสตร์

เบอร์โทร ๐๙๕-๖๔๒๒๒๒๙ Email; duenanram_rumtl@hotmail.com

๑๒. ดร. สจิตรา เรืองเดชาวิวัฒน์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

เบอร์โทร ๐๘๑-๖๐๔๙๔๒๙ Email; civil๘๐@hotmail.com

๓. ข้อมูลผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน/ทุนชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

๓.๑ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของชุมชน (SWOT Analysis)

การนำหลัก SWOT Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหมู่บ้านแหลมโพธิ์ เพื่อที่จะได้ทราบถึงต้นทุนเดิมของชุมชนอันประกอบ จุดแข็งและโอกาส รวมถึงทราบถึงจุดอ่อน และอุปสรรค อันเกิดจากตัวชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผลการวิเคราะห์นี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็น การเปิดวิสัยทัศน์ของผู้นำชุมชน และชาวบ้านให้ทราบถึงทิศทางชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคต่างๆ อย่างแท้จริง

จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้าน แหลมโพธิ์ พบว่า หมู่บ้านมีจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรค (Threats) ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

๑. ชุมชนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี
๒. คนในชุมชนมีช่วงอายุที่หลากหลาย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๓๕ - ๖๐ ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน
๓. ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณ ๘๐ % นอกนั้นจะประกอบด้วยอาชีพอื่นๆ ดังนี้

รับจ้าง	ประมาณ ๑๐ %
กำลังศึกษา และอื่นๆ	ประมาณ ๕ %
ทำงานในสถานประกอบการ	ประมาณ ๓ %
รับราชการ	ประมาณ ๒ %
๔. มีการสืบสานประเพณีแบบดั้งเดิม (ทำบุญกลางบ้าน)
๕. คนในชุมชนอาศัยกันแบบเอื้ออาทร
๖. มีระบบคมนาคมดี ทั้งระบบการสื่อสาร ระบบชลประทาน และถนนในหมู่บ้าน

๗. มีวัด โรงเรียน และสถานอนามัย ในการให้ความรู้ และช่วยเหลือคนในหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชน
๘. มีความเข้มแข็ง ไม่มีปัญหาด้านยาเสพติด และอบายมุขต่างๆ
๙. มีความสามารถในการแข่งกีฬา (โดย อบต. ให้การสนับสนุน)
๑๐. มีหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนมาโดยตลอด (เช่น อบต., กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ รพ.สต.)
๑๑. มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (เพาะเห็ด ๖ ราย, จักสาน ๒ ราย)
๑๒. มีการก่อตั้งสหกรณ์ชุมชนแบบมีระบบ
๑๓. สุขภาพคนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี
๑๔. มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของหมู่บ้านที่ตัวจังหวัดพิษณุโลก
๑๕. มีการใช้เศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผัก สมุนไพร สำหรับบริโภคและจำหน่าย
๑๖. ได้รับรางวัลการประกอบอาหารพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง
๑๗. มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้คนในชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง

จุดอ่อน (Weaknesses)

๑. ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเกษตรอินทรีย์
๒. ยังมีการใช้สารเคมีในการทำเกษตรกรรม

โอกาส (Opportunities)

๑. ชุมชนมีความสนใจในการเป็นแกนนำในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เพื่อรองรับโครงการบ้านกร่างโมเดล ด้านการท่องเที่ยวของบ้านกร่าง (โดยใช้งบจังหวัดพิษณุโลก)
๒. ชุมชนมีความสนใจในการทำสวนสมุนไพร
๓. จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านการทำนา
๔. การผลิตเพาะเห็ดโคนเล็กจากฟางข้าว
๕. ชุมชนมีความสนใจเพาะปลูกแบบไฮโดรโปนิกส์ และการทำเกษตรปลอดภัย
๖. ชุมชนมีความสนใจในการทำปุ๋ย, น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยไส้เดือน
๗. ต้องการเลี้ยงกิ้งก่ามกราม
๘. มีแนวโน้มในการทำวิสาหกิจชุมชนเรื่องข้าว

อุปสรรค (Threats)

๑. มีโรคระบาดในสัตว์ ทำให้ล้มตายกันมาก
๒. เกิดโรคเชื้อราบนใบโพธิ์/กะเพรา
๓. คนในชุมชนมีหนี้สินครัวเรือน
๔. มีปัญหาเรื่องกลิ่นจากมูลสุกร

๓.๒ แผนการพัฒนาหมู่บ้าน (Road Map)

แผนพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดการตนเอง ประชาชนในหมู่บ้านร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพความพร้อมของหมู่บ้าน ภายใต้ข้อมูลที่คนในหมู่บ้านจัดเก็บ รวมถึงข้อมูลจากแผนชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นแผนที่ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ให้การสนับสนุน หรือจัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมให้เป็นกรอบแนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้านให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน

จากการสำรวจความต้องการของคนในชุมชนหมู่บ้านแหลมโพธิ์ พบว่ามีประเด็นที่ต้องการพัฒนาหมู่บ้านหลายด้าน ดังนี้

- ๑.๑ ต้องการพัฒนาการทำเกษตรปลอดภัย เช่น การเลี้ยงสัตว์ (ไก่ หมู กุ้ง ก้ามกราม วัว ควาย), ปลูกพืช (มะนาว ผักสวนครัว สมุนไพร กลัวยหอมทอง ข้าว) และการเพาะเห็ด (นางฟ้า, โคนน้อย)
- ๑.๒ ต้องการความรู้ความเข้าใจในการทำปุ๋ย และสารชีวภาพ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก
- ๑.๓ ต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น ด้านข้าว, ผัก สวนสมุนไพร และไก่พื้นเมือง เพื่อให้ความรู้ และเสริมรายได้แก่คนในชุมชน
- ๑.๔ ต้องการให้หน่วยงานของภาครัฐช่วยวางแผนกลยุทธ์ และการตลาด เพื่อช่วยในการส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้กว้างขวางกว่าเดิม
- ๓.๓ การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย
- ๓.๔ ค้นหาโจทย์ใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

๔. ด้านเทคโนโลยี

๔.๑ เทคโนโลยีในชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน มีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชน คือ

๑. ด้านการส่งเสริมการจัดทำเกษตรปลอดภัย
๒. ด้านการอบรมการเกิดโรคในพืชและสัตว์
๓. ด้านการส่งเสริมอาชีพเสริม
๔. ด้านการบริหารจัดการระบบการเลี้ยงสัตว์ในชุมชน

๔.๒ เทคโนโลยีที่ชุมชนต้องการเพิ่มเติม หมู่บ้านแหลมโพธิ์จึงมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชน โดยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ดังนี้

๑. ให้ความรู้ด้านการทำเกษตรปลอดภัยไร้สารเคมีในชุมชน
๒. ให้ความรู้ในการทำเมล็ดพันธุ์ และด้านปุ๋ยสั่งตัด
๓. อบรมการผลิตปุ๋ย/น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยใส่เดือน
๔. อบรมตรวจสอบสภาพดิน
๕. อบรมการจัดการด้านโรคของพืชและสัตว์
๖. อบรมและให้ความรู้ในการป้องกันการเกิดข้าวดีด ข้าวแดง
๗. อบรมส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อต่อยอดอาชีพของคนในชุมชน

๘. อบรมและให้ความรู้แนะนำด้านการบริหารจัดการสถานที่จัดเก็บสัตว์เลี้ยงอย่างมีระบบ และแก้ไขปัญหาด้านกลิ่นอันเกิดจากมูลสัตว์ดังกล่าว
๙. ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ

๕. ประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สามารถลงไปช่วยแก้ไขปัญหาได้ทันที

จากการเรียนรู้ชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้าน แหลมโพธิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบล กร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ชุมชน ประสบปัญหาเรื่องมลภาวะ (กลิ่นมูลสุกร), การส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านแหลมโพธิ์ ,

จากความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านแหลมโพธิ์ดังกล่าว สิ่งทีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สามารถส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ สรุปมีดังนี้

ปัญหาเรื่องมลภาวะ (กลิ่นมูลสุกร) ด้านการผลิตการผลิตบ่อก๊าซชีวภาพ ขนาด ๘ ลูกบาศก์เมตร

ภาพการลงพื้นที่สร้างบ่อหมักก๊าซชีวภาพขนาด ๗ - ๘ ลูกบาศก์เมตร

การลงทุนสำหรับการทำบ่อหมักก๊าซชีวภาพขนาด ๗ - ๘ ลูกบาศก์เมตรซึ่งเหมาะสมต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อยตามคำแนะนำของทีมงานจากภาควิชาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (รศ.ดร. สุชนตั้งทวีวัฒน์) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน (อ.องอาจ ส่องสี) ใช้เงินลงทุนเพียงบ่อละ ๓,๐๐๐-๓,๒๐๐ บาทจะได้ก๊าซใช้สำหรับการหุงต้มในครัวเรือนหรือปรุงอาหารเพื่อจำหน่ายในชุมชนได้ประมาณ ๐.๕-๑.๐ กิโลกรัมของก๊าซ LPG ซึ่งเป็นปริมาณเดียวกับที่ใช้ในครัวเรือนหรือเท่ากับประหยัดค่าก๊าซหุงต้ม (LPG) ได้เดือนละ ๑ ถังหรือเท่ากับเดือนละ ๔๐๐ บาทหรือเทียบได้เท่ากับทดแทน LPG ไม่น้อยกว่าปีละ ๒๐๐ กิโลกรัมต่อครอบครัวหรือคิดเป็นเงินค่าก๊าซ LPG ไม่น้อยกว่าครอบครัวละ ๕,๐๐๐ บาทรวมทั้งยังมีผลพลอยได้คือปุ๋ยและลดก๊าซมีเทนซึ่งเกิดจากมูลสัตว์ ไม่น้อยกว่า ๓๕๐ ลูกบาศก์เมตรซึ่งเทียบเท่ากับช่วยลดก๊าซเรือนกระจกลงไม่น้อยกว่า ๑๖๐ กิโลกรัมเทียบเท่า CO₂

นอกเหนือจากประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังสามารถบรรเทาความเดือดร้อนทางด้านสังคมได้อีกด้วยกล่าวคือช่วยลดปัญหากลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์ลดจำนวนแมลงวันการผลิตก๊าซชีวภาพ

เป็นแหล่งพลังงานทดแทนสำหรับครัวเรือนในชุมชนตุลาคม ๒๕๕๖ และลดการกระจายของเชื้อโรคตลอดจน อาจช่วยลดการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่นการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าลดอัตราการเกิดภาวะโลกร้อนอัน เนื่องจากก๊าซมีเทน เป็นต้น

๖. ประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขผลักดันเป็นเชิงนโยบายเข้าแผน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการเรียนรู้ชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีหมู่บ้าน แหลมโพธิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบล กร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ชุมชนประสบปัญหา ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ ทางผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และ ประชาชนในหมู่บ้านแหลมโพธิ์จึงได้นำเสนอความต้องการอันจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนา อาชีพของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง โดยผลักดันเป็นแผนงาน/ โครงการเข้าสู่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกร่าง สรุปได้ดังนี้

๑. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณ ๘๐ %
๒. การส่งเสริมและสนับสนุนเครื่องจักรสำหรับแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
๓. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน
๔. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ผลิตภัณฑ์ OTOP

๗. บทสรุปการวิเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาหมู่บ้าน

หมู่บ้าน แหลมโพธิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบล บ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีประชากรจำนวนทั้งหมด ๑๔๔๕ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๗๑๔ คน และเพศหญิง จำนวน ๗๓๑ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๕๕๔ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙) แต่พักอาศัยอยู่จริง จำนวน ๔๔๕ ครัวเรือน แบ่งออกเป็นคุ้ม ๑๒ คุ้ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยทำการปลูกพืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มากถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ หมู วัว ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย

๘. สิ่งที่อาจารย์ได้จากการทำโครงการลงเรียนรู้ในชุมชน (การแปลงความคิดหรือพฤติกรรมของตัวอาจารย์เอง)

ประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา หรือ “การฝังตัวในชุมชน” การเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวันความเป็นอยู่เสมือนเป็นคนในพื้นที่หรือในชุมชน เพื่อซึมซับ รับรู้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความต้องการ ปัญหาโดยรวมของชุมชนอย่างแท้จริง หลักสำคัญในการทำงานประกอบด้วย

การทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย คือ การบูรณาการทุกศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในการวางแผน การทำงาน การตรวจสอบหรือการประเมิน ตลอดจนถึงการแก้ปัญหา วิธีการต่างๆ ในการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนหรือหมู่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจ “การฝังตัวในชุมชน” ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

การทำงานร่วมกับชุมชนหรือหมู่บ้าน คือการปฏิบัติตัวปฏิบัติตนให้เป็นเสมือนเป็นลูก เป็นหลานของคนในชุมชน เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเคารพ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นต้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างคณะทำงานกับชุมชนหรือหมู่บ้าน

การบูรณาการองค์ความรู้ของชุมชนไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งชุมชนมีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน วิธีการดำเนินชีวิต เพื่อสามารถนำมาเอามาประยุกต์และต่อยอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ในเชิงวิศวกรรม งานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมเพื่อชุมชน

โครงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา กรณี หมู่บ้านแหลมโพธิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จะไม่ประสบความสำเร็จหากไม่ได้รับโอกาสจากคณะผู้บริหารที่เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินโครงการ คณะดำเนินการ ขอขอบพระคุณ ท่านรองอธิการบดี ดร.ทินกร ทาตระกูล ที่เล็งเห็นความสำคัญของโครงการและให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนการดำเนินโครงการ รวมทั้งขอขอบคุณ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านแหลมโพธิ์ ผญ.จรรย์ เพ็ชรอ่อน นางอุษณีย์ภรณ์ จุ้ยแห้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายประทีป แสงแผน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านกร่าง ว่าที่ร้อยตรี ธรรมบุญ ท้าวฮ้าย กำนันบ้านกร่าง นายอนุชิต โมลา พ่อครูสุภัทรรธรรมานุกูล เจ้าอาวาสวัดเกาะแหลมโพธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ อาจารย์อเนก ถนอมเพชรสุข ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ นายพูลสวัสดิ์ ทองบัวบาน ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ และขอขอบคุณประชาชนในหมู่บ้านแหลมโพธิ์ ที่ต้อนรับคณะทำงานด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสร่วมทุกข์สุขในการทำงานเรียนรู้ชุมชนและให้โอกาสคณะทำงานในการทำงานและใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านแหลมโพธิ์

ชุมชนพวกแต้ม ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

นายเดชธร พจนพงษ์*/นายเฉลิมชัย พาราสุข/นายพิรพงษ์ ไชยวงศ์/นางสาวพัชรา มูลปัญญา/
 ดร.ณงค์ณัฐ นทีพายัพทิศ/นายธาดา เสนานัย/นายขวัญพงษ์ สมมิตร
 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นายเดชธร พจนพงษ์ โทรศัพท์ ๐๖๒ ๒๖๔๕๗๐๙ E-mail : ndechathorn@gmail.com

จากการศึกษาชุมชนในโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีชุมชนพวกแต้ม ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปข้อมูลบริบทหมู่บ้าน ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีได้ รวมทั้งการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน การค้นโจทย์สำหรับการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปัญหาเร่งด่วนที่ทางมหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปช่วยเหลือประชาชน และปัญหาที่ต้องนำไปสู่แผนพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้ดังนี้

ประวัติหมู่บ้าน

วัดพวกแต้มไม่ปรากฏว่าสร้างขึ้นเมื่อใดแต่จากหลักฐานที่ค้นพบสันนิษฐานว่าวัดนี้สร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๐๒๖ นอกจากนี้ชื่อวัดยังทำให้สันนิษฐานถึงผู้สร้างได้อีก คำว่า “พวก” หมายถึงหัวหน้าหมู่บ้านซึ่งเป็นขุนนางยศต่ำ ดังนั้นพวกแต้มคงหมายถึง ขุนนางที่มีหน้าที่ควบคุมทางช้างโดยเฉพาะด้านการเขียนภาพจิตรกรรมลงรักปิดทอง ดังเช่นวิหารหลังหนึ่งในวัดพระธาตุลำปางหลวง เรียกว่า “วิหารน้ำแต้ม”

“ชุมชนพวกแต้ม” เป็นชุมชนดั้งเดิมที่อยู่ติดวัดพวกแต้ม ชุมชนนี้อยู่กันเป็นกลุ่มก้อนค่อนข้างจะสงบสุข โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางร่วมกันมาประมาณเกือบ ๑๐๐ ปี เนื้อที่ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐ เป็นของตัวเอง ส่วนผู้ไม่มีที่ดินเป็นตนเองก็เช่าอยู่ในที่ดินของวัดร้อยละ ๒๐การครอบครองที่ดินสาธารณะประโยชน์นั้นไม่มีกรรมการชุมชน ส่วนมากเป็นการรวมกลุ่มกันในลักษณะศรัทธาในตัวเจ้าอาวาสที่มีมานานแล้ว และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงมีการเลือกตั้งกรรมการชุมชนขึ้นมา

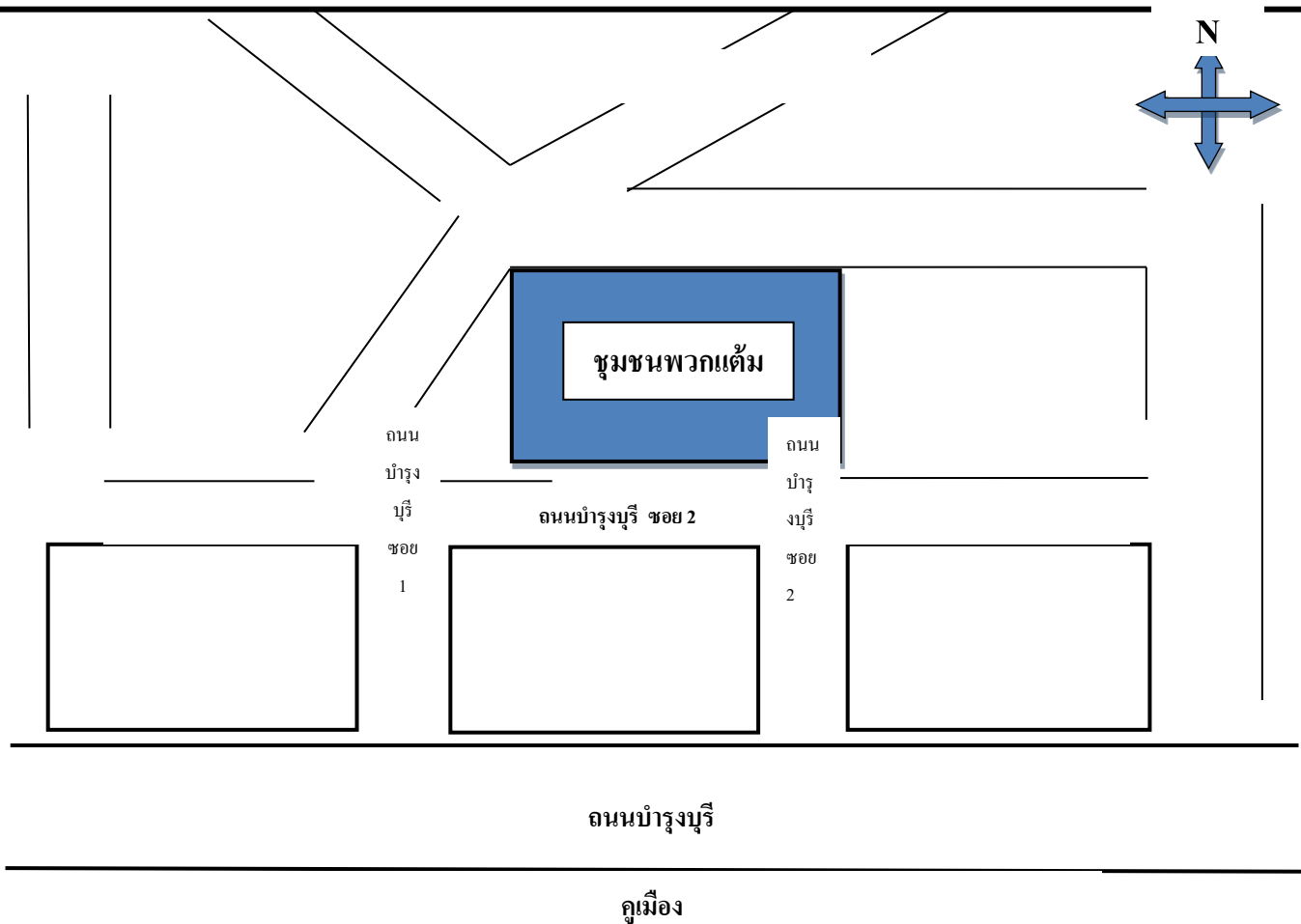
“ชุมชนพวกแต้มสามัคคี” ตั้งอยู่เลขที่ ๒๑ ถนนสามล้าน ซอย ๗ ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ เนื้อที่ในวัดโดยประมาณ ๕ ไร่กว่า มีวัฒนธรรมประเพณีมายาวนาน และมีพิพิธภัณฑ์ควตอง เป็นงานด้านฝีมือทำฉัตร เล็บฟ่อน ดอกไม้ไหว มีกลองจุมที่เหลื่ออยู่แห่งเดียว และมีการฟ่อนเล็บที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเองที่สวยงาม และมีคนพวกแต้มอีกชุมชนอาศัยอยู่อย่างสงบ รมเย็น ทรานานเท่านั้น

ลักษณะพื้นที่

อาณาเขตชุมชน

ทิศเหนือ	ทางสาธารณะประโยชน์ (ถนนสามล้าน ซอย ๗)
ทิศใต้	ทางสาธารณะประโยชน์ (ถนนบำรุงบุรี ซอย ๑)
ทิศตะวันออก	เป็นหมู่บ้านเขตที่อยู่อาศัย (ถนนบำรุงบุรี ซอย ๒)
ทิศตะวันตก	ทางสาธารณะประโยชน์ (ถนนสามล้านสายหลัก)

แผนที่ชุมชน

ข้อมูลครัวเรือน

- จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ๒๕๖ ครัวเรือน
- จำนวนผู้ใช้ประปา ๒๐๐ ครัวเรือน
- วัด ๒ แห่ง ได้แก่ วัดพวกแต้ม วัดพันแหวน
- ตลาด ๑ แห่ง ได้แก่ ตลาดประตูเชียงใหม่
- ศาลประชาคม/ห้องสมุด/ศูนย์เรียนรู้ ๑ แห่ง ได้แก่ ในบริเวณวัดพวกแต้ม

ลักษณะประชากร

- จำนวน ๒๕๖ ครัวเรือน
- จำนวนประชากร ๙๖๒ คน ทั้งนี้ยังไม่รวมประชากรแฝงซึ่งมีการหมุนเวียนตลอดเวลา

ลักษณะการประกอบอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน

- อาชีพ (๑) ค้าขาย ๑๐๐ ครัวเรือน
- (๒) รับจ้าง ๘๐ ครัวเรือน
- (๓) รับราชการ ๓๐ ครัวเรือน
- (๔) พนักงานบริษัท ๔๐ ครัวเรือน
- (๕) อื่นๆ ๖ ครัวเรือน

- รายได้เฉลี่ยของประชากรของชุมชน (ตามเกณฑ์ จปฐ) ๑๐,๐๐๐บาท/คน/ปี

ส่วนการประกอบอาชีพข้างครัวห้อยงและครัวตองนั้น มีช่างเหลืออยู่จำนวนน้อยมากไม่ถึง ๕ คนซึ่งล้วนแต่เป็นผู้สูงอายุและวัยกลางคนทั้งสิ้น จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ พบว่าบุคคลภายนอกมีความสนใจในศิลปะนี้มากกว่าสมาชิกชุมชน เนื่องจากทนายทนายในชุมชนไม่สนใจในการสืบทอด และมีการย้ายถิ่นไปอยู่ชุมชนอื่น ฉัตรยอดเจดีย์ส่วนใหญ่ในภาคเหนือล้วนมาจากวัดพวกแต้ม และครัวตองอยู่ในภาวะวิกฤตไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จัก ดังนั้นอาชีพอาจจะสูญหายไปได้ในอนาคตอันใกล้

การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้าน

ผู้ที่ประสงค์จะเดินทางไปยังชุมชนพวกแต้มนั้น สามารถเดินทางได้หลายวิธี เช่นการใช้รถยนต์โดยสารส่วนตัว จักรยานยนต์ จักรยาน รถสองโดยสาร รถรับจ้าง หรือแม้แต่กระทั่งการเดินทาง เนื่องจากชุมชนแต้มอยู่ในเขตคูเมืองเชียงใหม่ การเดินทางจึงสะดวก โดยที่ผู้เดินทางใช้เส้นทางถนนเลียบริมคูเมืองด้านใน ผ่านประตูแสนปรง จนพบซอยบำรุงบุรี ๑ จากนั้นให้เลี้ยวซ้ายเข้าในซอยประมาณ ๑๕ เมตร จะเห็นวัดพวกแต้มอยู่ทางด้านขวามือ ซึ่งบริเวณวัดจะเป็นบ้านเรือนในชุมชนพวกแต้ม ที่ปลูกกระจัดกระจายอยู่บริเวณรอบวัด

สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

ชุมชนพวกแต้มีสถานที่สำคัญ ๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในหมู่บ้าน ได้แก่

๑. วัดพวกแต้
๒. บ้านโบราณ
๓. กำแพงเมืองเก่า และคูเมือง

ซึ่งวัดพวกแต้นอกจากจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชนแล้ว ยังเป็นศูนย์การสืบทอดภูมิปัญญาคร่ำหวองครวตองที่เหลือเพียงแห่งเดียวในตัวเมืองเชียงใหม่

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภายในชุมชนมีต้นไม้ใหญ่ซึ่งควรแก่การอนุรักษ์ไว้

การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน(SWOT Analysis)

จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนร่วมกับประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกในชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

๑. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอยู่เสมอ
๒. มีศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ฟ้อนเล็บ กลองจุม ฟ้อนผีผด ทำบุญหลวงตา การตอกครวตอง และครวย่อง
๓. มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นน่าสนใจ มีต้นไม้ใหญ่ประจำชุมชน บ้านและวัดโบราณ
๔. ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้สนใจ ศึกษาดูงาน เกี่ยวกับครวตองและครวย่อง
๕. เป็นศูนย์กลางการคมนาคม สามารถเป็นจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้หลายเส้นทาง
๖. อาหารพื้นเมืองขึ้นชื่อ เช่น ไส้อั่ว ลาย (ราคาประหยัดและรสชาติอร่อย)
๗. เกานำของชุมชนมีประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการต่างๆ และมีความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายเช่น เขียนสวยหอม และคณะวิจิตรศิลป์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

จุดอ่อน (Weaknesses)

๑. มีปัญหาด้านการจราจรที่หนาแน่น แต่ถนนเข้าสู่ชุมชนเล็กและแคบ ประกอบกับที่จอดรถจำกัด ทำให้เข้าถึงชุมชนได้ยาก
๒. โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่อระบายน้ำยังไม่ดีพอ
๓. ประชากรแฝงเช่น แรงงานต่างด้าว และนักศึกษาขาดความร่วมมือ ในกิจกรรมต่างๆของชุมชน
๔. การดำเนินงานต่างๆ ยังขาดความร่วมมือ จากผู้ที่มีความรู้ที่อยู่ในชุมชน
๕. ขาดการสืบทอดศิลปะและวัฒนธรรมจากคนรุ่นใหม่
๖. คนดั้งเดิมของชุมชนละทิ้งถิ่นฐาน มีคนนอกชุมชนเข้ามาอยู่อาศัยแทน
๗. ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน มีปัญหาด้านการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
๘. ขาดแหล่งเงินทุนจากภาครัฐในการพัฒนาชุมชน

๙. เวลาที่มีกิจกรรมมีคนมาร่วมมากแต่เวลาที่มีเวทีแสดงความคิดเห็นจะมีคนมาร่วมน้อย คนในชุมชนขาดจิตอาสา

โอกาส (Opportunities)

๑. มีองค์กรกับเครือข่ายภายนอกเข้ามาส่งเสริม เช่น
  - องค์กรพื้นบ้านย่านเวียง
  - กลุ่มใจบ้าน
  - เครือข่ายชุมชนเมืองรักษ์เชียงใหม่
  - เครือข่ายเขียว สวย หอม
  - มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา เชียงใหม่
  - คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒. กำลังร่วมอยู่ในขั้นตอนการเสนอชื่อให้เป็นมรดกโลก ร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่
๓. ทำให้คนรุ่นใหม่กลับมาสนใจสืบทอดภูมิปัญญาครัวห้อยและครัวได้ เมื่อมีการสร้างศูนย์การเรียนรู้แล้ว
๔. ชุมชนสามารถหารายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

อุปสรรค(Threats)

๑. ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐน้อยมาก เช่น
  - งบการตัดกิ่งไม้
  - งบการจัดการขยะ
  - งบการดูแลท่อระบายน้ำ
  - งบการทำสะพานข้ามคูเมืองให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน
๒. การจัดการการจราจรบริเวณรอบชุมชนยังไม่ได้
๓. ไม่มีป้ายบอกที่ตั้งชุมชนที่ชัดเจน
๔. สมาชิกรุ่นใหม่ของชุมชนไม่สนใจสืบทอดภูมิปัญญาครัวห้อยครัวทอง

การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ของมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่า ชุมชนพวกแต้ม ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบปัญหาเรื่องผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับความนิยมเหมือนแต่ก่อนเนื่องจากรูปแบบของผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และขาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม การท่องเที่ยวยังไม่เป็นรูปธรรมและขาดการจัดการ ดังนั้นองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่มหาวิทยาลัยราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ สามารถนำมาถ่ายทอดเพื่อตอบสนองการของชุมชนสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านผลิตภัณฑ์ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อปรับปรุงให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน
๒. ด้านการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอาสา การอบรมด้านภาษาต่างประเทศ การ

จัดทำป้ายให้ข้อมูลการของท่องเที่ยวของชุมชนเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการ
จัดการพิพิธภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน

๓. ด้านการสืบสานภูมิปัญญา คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม
ศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ สามารถเป็นที่ปรึกษาทางด้านการจัดทำศูนย์ชุมชน เพื่อสืบสาน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การค้นหาลู่ทางใหม่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเทคโนโลยีที่ต้องการนำมาพัฒนาชุมชน

จากการเรียนรู้ชุมชนตามโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา ด้านสังคมด้วยการเรียนรู้ในชุมชน กรณีชุมชนพวกแต้ม ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่พบว่า สมาชิกชุมชนมีความต้องการองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาชุมชน คือ

๑. ด้านผลิตภัณฑ์ สมาชิกชุมชน อยากให้มีการสืบสานครุฑทองศิลปกรรมรับใช้ศาสนา และพัฒนา
ครุฑหย่อง เช่น เล็บสำหรับพ็อน และดอกไม้ไหว ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย สามารถเป็นของที่
ระลึก หรือของประดับบ้านได้
๒. ด้านการตลาด สมาชิกชุมชน ต้องการให้มีการส่งเสริมการตลาด ให้ครุฑหย่องเป็นที่รู้จักและนิยม
เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่สมาชิก
๓. ด้านการส่งเสริมอาชีพ สมาชิกชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมอาชีพทำครุฑหย่องครุฑทอง ให้มีความ
มั่นคงและยั่งยืน
๔. ด้านการท่องเที่ยว สมาชิกต้องการให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก และได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่
จะสอดคล้องกับการเป็นมรดกโลกในอนาคต
๕. ด้านการสืบสานภูมิปัญญาการทำครุฑหย่องครุฑทอง สมาชิกอยากให้นักรุ่นใหม่ทั้งในชุมชนและ
ผู้สนใจทั่วไป มาเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
เช่น กลองจุม ซึ่งมีเพียง ๒ แห่งเท่านั้นในจังหวัดเชียงใหม่ คือที่วัดพระธาตุจอมทองรวมหารวิหาร และ
วัดพวกแต้ม

ความต้องการเหล่านี้ของสมาชิกในชุมชนมีความสอดคล้องกับองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่
มหาวิทยาลัยสามารถถ่ายทอดให้ได้ ดังนั้นคณะทำงานจึงเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีศักยภาพที่จะช่วยยกระดับ
คุณภาพของชุมชนพวกแต้มได้

เทคโนโลยีที่ชุมชนใช้ในปัจจุบันและเทคโนโลยีที่ต้องการเพิ่มเติม

จากการจัดเวทีประชาคมเพื่อเสนอความคิดเห็นของสมาชิกและคณะทำงาน พบว่า เทคโนโลยีในการ
ทำครุฑหย่องและครุฑทอง ยังเป็นแบบหัตถกรรมดั้งเดิม ไม่มีการใช้เครื่องมือและเครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้องมาก
นัก ดังนั้นการผลิตจำนวนมากจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก หากผลิตภัณฑ์ครุฑหย่องซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทั่วไป ไม่ได้
จำกัดอยู่ในวัดเหมือนครุฑทอง ได้รับความนิยมมากขึ้นเมื่อมีการพัฒนารูปแบบแล้ว ปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา
คือการผลิต ไม่ทันต่อความต้องการของตลาด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ มีความเชี่ยวชาญทางด้านองค์ความรู้ทางด้าน
โลหะวิทยาและเครื่องจักร และเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งจะสามารถช่วยให้การผลิตผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพ
มากกว่าเดิม

ส่วนในเรื่องการออกแบบนั้น ทางมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ซึ่งสามารถ
ช่วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และทันสมัย

ปัญหาเร่งด่วนที่ทางมหาวิทยาลัยสามารถเข้าไปช่วยเหลือประชาชนและหมู่บ้านได้ทันที

ปัญหาเร่งด่วนของชุมชนพวกแต้มคือ การสืบสานและสืบทอดการผลิตคร่ำห้อยและคร่ำตอง ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถสนับสนุนเรื่องการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการจัดระบบองค์ความรู้ที่มีอยู่ของชุมชนอบรมช่างชั้นครูของชุมชนให้มีทักษะด้านการนำเสนอและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้สนใจได้ โดยทางคณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์จะเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดศูนย์การเรียนรู้ และคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์จะเป็นผู้ฝึกอบรมทักษะในการนำเสนอและถ่ายทอดองค์ความรู้ และการทำเอกสารประกอบการอบรม

หมู่บ้านทุ่งศาลา หมู่ที่ ๑ ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.ศุภชัย อัครนรากุล*/ ผศ.นทีชัย ผัสดี/นายอดิเรก ชัยนวกุล/นายธีรวัฒน์ แสงภาค
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้รับผิดชอบโครงการ : ผศ.ศุภชัย อัครนรากุล โทรศัพท์ ๐๘๑ ๖๘๑๓๗๐๗ E-mail :

auk_sup@hotmail.com

โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้เลือกหมู่บ้านทุ่งศาลา ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลดอนเปา ซึ่งตำบลดอนเปามีหมู่บ้านทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน

ในตำบลดอนเปานั้นมีประชากรมากกว่า ๕,๐๐๐ คน หมู่บ้านดอนเปานั้นเป็นที่ราบค่อนข้างมาก มีความเหมาะสมต่อการทำการเกษตร แต่มีข้อด้อยคืออยู่ห่างจากแม่น้ำสายหลักคือลำน้ำแม่ขานค่อนข้างมาก จึงทำให้การทำเกษตรบางพื้นที่ไม่เหมาะสมที่จะปลูกพืชที่ใช้น้ำเยอะ ในการปลูกพืชโดยหลัก ๆ ของตำบลดอนเปามีอาชีพเกษตรกรซึ่งหมู่บ้านทุ่งศาลาที่ได้ทำการศึกษานั้น ชาวบ้านประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เป็นหลัก โดยจะมีการปลูก ข้าวโพด ลำไย และข้าว โดยจะปลูกพืชอื่นหลังจากการทำนาเสร็จแล้ว

โดยมีพืชที่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำการปลูกหอมหัวใหญ่เป็นหลักโดยปลูกเกือบตลอดทั้งปี ซึ่งหอมหัวใหญ่ที่ชาวบ้านทำการปลูกนั้นจะมีการส่งขายต่อให้พ่อค้าคนกลาง โดยที่พ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้กำหนดราคาในการรับซื้อ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวบ้านมีรายได้ที่ไม่แน่นอนและชาวบ้านไม่ได้ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์หอมหัวใหญ่เพื่อเพิ่มมูลค่า ของตัวผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงทำให้ความร่วมมือในการสร้างงานเพื่อให้มีชุมชนมีส่วนร่วมมีน้อยลง เนื่องจากชาวบ้านต้องไปทำการปลูกพืชเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ได้คิดถึงการเพิ่มมูลค่าของผลิตผลนั้นๆ

จากรูปด้านบนเป็นการเพาะเห็ดของชาวบ้าน

จากรูปด้านบนนั้นจะมีชาวบ้านในกลุ่มผู้สูงอายุและแม่บ้านเข้ามาทำการเก็บเห็ดและส่งขายต่อซึ่งกระบวนการต่างๆเหล่านี้ได้มีส่วนที่ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน แต่ก็ยังมีการเพาะเห็ดเพียงแค่ ๒-๓ รายเท่านั้น

นอกจากการทำไร่นาสวนผสมต่างๆแล้วยังมีการเลี้ยงหมูและยังมีการทำโรงเรือนขนาดเล็กเพื่อปลูกแล้วยังมีการเพาะเห็ดโคนน้อย เพื่อส่งขาย ซึ่งการเพาะเห็ดนี้สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างมาก แต่ก็มีเพียงไม่กี่ครัวเรือนที่ทำการเพาะเห็ดขาย เนื่องจากการจะเพาะเห็ดนั้นจะต้องอาศัยเครื่องมือเข้ามาช่วยในการเตรียมเชื้อเห็ด แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านที่ทำการเพาะเห็ดนั้น ยังมีการช่วยส่งเสริมการสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านด้วยการจ้างล้างและทำความสะอาดเห็ด แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อรายได้ที่ต้องการ และในตำบลตอนเปานั้นยังมีผลิตภัณฑ์ OTOP อีก ๒ ผลิตภัณฑ์ คือ อมรรัตนขนมไทย และ กระจเป่าแม่สีคำ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ก็ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันเพื่อทำผลิตภัณฑ์

จากที่ได้ซักถามถึงปัญหาของชาวบ้านโดยได้ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านจำนวนหลายท่านซึ่งปัญหาที่ชาวบ้านยังรอการแก้ไขมีดังนี้คือ

๑. ปริมาณขยะของหมู่บ้านซึ่ง มีปัญหาจากหมู่บ้านข้างเคียงและพื้นที่อื่นที่นำมาทิ้งขว้างในหมู่บ้านทุ่งศาลาทำให้เกิดปัญหามิขยะมาก และมีปัญหาเรื่องเตาเผาขยะที่ภาครัฐได้สร้างให้เป็นเตาที่มีขนาดเล็กไม่สามารถเผาขยะที่มีจำนวนมากได้

๒. เรื่องของน้ำอุปโภคและบริโภค ซึ่งน้ำที่นำมาใช้ในปัจจุบันนั้นมีค่าเกินมาตรฐานในเรื่องของกลิ่นซึ่งมีผลมาจากการเจาะน้ำมาใช้จากใต้บาดาล และเมื่อถึงหน้าแล้งจะเป็นช่วงที่ชาวมานบ้านมีปัญหาเรื่องการใช้น้ำมากที่สุดเนื่องจากน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ชาวนบ้านจึงร่วมมือกันสร้างฝายชลอน้ำและผันน้ำจากฝายมาเก็บไว้เพื่อใช้ในหน้าแล้งแต่ฝายที่สร้างขึ้นไม่สามารถใช้งานได้เนื่องจากยังขาดความรู้พื้นฐานในการสร้างฝาย

๓. ระบบไฟฟ้าที่ใช้สำหรับปั้มน้ำประปานั้นมีปัญหาไฟตกค่อนข้างบ่อย ชาวบ้านไม่สามารถตรวจสอบเช็คเองได้เนื่องจากไม่มีความรู้พื้นฐานเรื่องไฟฟ้า จึงทำให้บางครั้งต้องรอเป็นเวลานานเพื่อรอช่างผู้ชำนาญมาซ่อม

๔. การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ชาวบ้านทุ่งศาลา ยังไม่มีการนำหอมหัวใหญ่มาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และชาวบ้านยังไม่มีทิศทางในการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปหัวหอม

๕. การเลี้ยงหมูภายในหมู่บ้านมีข้อเสียจากมูลที่ส่งกลิ่นรบกวนชาวบ้านทำให้ส่งผลเสียในระยะยาวในหมู่บ้านทั้งทางด้านสุขภาพและทางด้านความสัมพันธ์ของชาวบ้าน

๖. ชาวบ้านทุ่งศาลามีการทำขนมจีนมาแต่ดั้งเดิมแต่ได้มีการหยุดทำเนื่องจากผู้ที่ทำหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน เพื่อเงินที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การทำขนมจีนในหมู่บ้านนั้นลดลงและค่อยๆหายไป

โดยปัจจุบันชาวบ้านทุ่งศาลาได้มีความต้องการความรู้ใหม่ในด้านต่างๆเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับนั้นมาพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งทางด้านช่างและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถส่งเสริมความรู้ให้กับชาวบ้านได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเมื่อได้ทำการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของชุมชนนี้ได้มีผลวิเคราะห์ดังนี้

ผลของการวิเคราะห์แบบ SWOT ANALYSIS เพื่อนำจุดอ่อนจุดแข็งที่วิเคราะห์มาไปพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆซึ่งการวิเคราะห์นี้ต้องมีการลงพื้นที่เพื่อทำการวิเคราะห์ร่วมกับชาวบ้านและผู้นำชุมชนและองค์กรต่างๆที่ดูแลชุมชนทุ่งศาลานี้

๑. จุดแข็ง (Strength)

- พื้นที่ราบ เหมาะสมกับการทำการเกษตร
- ผู้นำชุมชนมีความตั้งใจในการทำงาน
- ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีความสามัคคีกัน
- มีการจัดกิจกรรมในโอกาสต่างๆเพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน

๒. จุดอ่อน (Weakness)

- น้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตร
- ระบบไฟฟ้ามีปัญหา
- แม่น้ำอยู่ไกลจากพื้นที่ทำการเกษตร
- เกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโตทำให้ต้นทุนการเกษตรสูง
- ขาดความรู้ความเข้าใจในการรวมกลุ่มอาชีพ
- มีปัญหาในการทิ้งขยะที่ถูกนำมาทิ้งจากหมู่บ้านอื่น

๓. โอกาส (Opportunity)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้งบประมาณและมีการจัดอบรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน
- องค์กรการศึกษาที่เข้ามาช่วยพัฒนาองค์ความรู้และสร้างเทคโนโลยีเพื่อชุมชน
- การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการเกษตร

๔. อุปสรรค (Threat)

- งบประมาณสนับสนุน
- ความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตร
- นโยบายของภาครัฐ
- การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของชาวบ้านจากนโยบายที่ได้รับมอบหมาย
- ต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาผลผลิตตกต่ำ

จากผลการวิเคราะห์ด้วย วิธีการ SWOT นี้จะให้เห็นได้ชัดเจนว่า สิ่งที่ชาวบ้านยังขาดคือ งบประมาณและองค์ความรู้ในเรื่องการเกษตรและเรื่องความรู้พื้นฐานในด้านต่างๆ ซึ่งชาวบ้านได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชน และทีมงานจึงได้ร่วมกับชาวบ้านเพื่อคิดโจทย์

ดังนั้นจึงมีการคิดโจทย์ที่จะมาพัฒนาหมู่บ้านดังนี้

- การใช้เครื่องจักรเพื่อช่วยทุ่นแรงในการทำผลิตภัณฑ์
- การให้องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าพื้นฐานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ชาวบ้าน
- การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อช่วยส่งเสริมรายได้และทำให้เกิดความร่วมมือในชุมชน
- การสร้างแก๊สชีววมวลจากมูลสัตว์
- สร้างเครื่องทำเส้นขนมจีน
- การแปรรูปหอมหัวใหญ่
- ระบบการบำบัดน้ำสำหรับครัวเรือน
- การป้องกันการทิ้งขยะจากชุมชนอื่นที่นำมาทิ้งที่หมู่บ้านทุ่งศาลา
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน

จากหัวข้อดังกล่าวที่เลือกมานี้เป็นความต้องการหลักๆของชาวชุมชนหมู่บ้านบ้านทุ่งศาลา ซึ่งทางทีมพัฒนาจึงได้นำโจทย์เหล่านี้มาคิดและวิเคราะห์ว่า ชาวบ้านยังขาดเทคโนโลยีทางด้านใดบ้าง เพื่อที่จะนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาเป็นตัวช่วยในการพัฒนาหมู่บ้านให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจากการวิเคราะห์แล้วจึงได้แยกหัวข้อต่างๆของเทคโนโลยีที่จะนำมาช่วยชุมชนได้ดังต่อไปนี้

๑. ระบบฝายกั้นน้ำเพื่อใช้ในหน้าแล้ง
๒. ระบบไฟฟ้าที่มีความเสถียร
๓. เทคโนโลยีที่ใช้ในการบำบัดน้ำ
๔. เต่าเผาขยะ
๕. ระบบแก๊สชีววมวลที่ได้จากมูลสัตว์
๖. การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เนื่องจากหมู่บ้านทุ่งศาลานั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่ในหมู่บ้าน คือ พุทธอุทยาน สัพพัญญูเจ้าจตุรมงคลเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา จึงเป็นจุดที่น่าสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรม

ในประเด็นเร่งด่วนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาสามารถช่วยเหลือได้ทันทีคือ ประเด็นเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าที่ใช้สำหรับการสูบน้ำและกักเก็บน้ำประปาของหมู่บ้าน ซึ่งมีปัญหาเรื่องไฟฟ้าตกและดับบ่อย อีกประเด็นหนึ่งคือ น้ำประปาที่ใช้ในหมู่บ้านมีปัญหาทางด้านกลิ่นของน้ำประปาซึ่งเกิดจากการบำบัดน้ำที่ไม่ดีพอ จึงทำให้น้ำมีกลิ่นสนิม และมีค่าเกินมาตรฐานที่จะใช้สำหรับอุปโภคและบริโภคไปประมาณหนึ่ง

ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการโดย
กลุ่มงานบริการวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี
สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๑. นายเกรียงไกร ธารพรศรี ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน
๒. นางสาวฉัตรฉัตร มโนพฤกษ์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๓. นางสาวหนึ่งฤทัย แสงใส ตำแหน่ง นักบริหารการถ่ายทอดองค์ความรู้
๔. นายจักรรินทร์ ชื่นสมบัติ ตำแหน่ง นักบริหารการถ่ายทอดองค์ความรู้
๕. นายวิษณุลักษณะ ค่ายอง ตำแหน่ง นักจัดการงานวิจัย
๖. นางสาวศิริประภา วงศ์ชัย ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่โครงการ
๗. นายวรรณพงษ์ เทียนนิมิตร ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่โครงการ

สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

จัดทำโดย

สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

98 หมู่ 8 ต.ป่าป้อ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220